

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Δημιουργική Γραφή στην Εκπαίδευση»

Διπλωματική Εργασία Πλακιάς Αλκιβιάδης

Θέμα :

Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου:

Η στιχουργική της πορεία στο λαϊκό τραγούδι

A.M.: 7465

Καθηγήτρια : ΒΑΚΑΛΗ ANNA

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
"ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ"

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ΔΗΛΩΣΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του Αλκιβιάδη Πλακιά που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/ δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου διπλωματικής εργασίας θα ήθελα από τα βάθη της καρδιάς μου να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όσους συνέβαλαν στην εκπόνηση της.

Εγκάρδιες ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα. Βακάλη Άννα για τη στήριξη και την υπομονή της· υπομονή πραγματικής καθηγήτριας, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε εξ' αρχής, αναθέτοντάς μου το συγκεκριμένο θέμα, την επιστημονική της καθοδήγηση, τις υποδείξεις της, την επιμονή της, το αμείωτο ενδιαφέρον της, την συμπαράστασή της και την συνεχή υποστήριξη που έδειξε από την αρχή έως το τέλος.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένειά μου για όλη την στήριξη, την συμπαράσταση και την αμέριστη κατανόηση κατά την διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT.....	7
Εισαγωγή	8
Κεφάλαιο 1ο - Βασικά στοιχεία στιχουργικής.....	9
1. Στίχος.....	9
1.1.Στιχουργός.....	10
1.2.Στιχουργική	10
1.2.1.Ιαμβικό μέτρο	14
1.2.2.Τροχαϊκό μέτρο	14
1.2.3.Αναπαιστικό μέτρο.....	15
1.2.4.Δακτυλικό μέτρο	15
1.2.5.Αμφιβραχύς	16
Κεφάλαιο 2ο - Είδη τραγουδιού που ξεχώρισαν στον ελλαδικό χώρο	19
2.1. Ελληνική μουσική.....	19
2.2. Ιστορική αναδρομή	19
2.3. Είδη τραγουδιού που ξεχώρισαν με έμφαση στο ρεμπέτικο, έντεχνο και λαϊκό τραγούδι	29
2.3.1. Ρεμπέτικο τραγούδι	29
2.3.2. Κυριότεροι ρεμπέτες	30
2.4.Το ελληνικό λαϊκό τραγούδι την περίοδο 1940-1960	31
2.4.1. Σημαντικότεροι τραγουδιστές, συνθέτες.....	32
2.5. Το ελληνικό έντεχνο τραγούδι την περίοδο 1960-1980.....	33
2.5.1. Οι σημαντικότεροι τραγουδιστές, συνθέτες	34
2.6. Το ελληνικό τραγούδι την περίοδο 1980-2000	38
2.6.1. Οι σημαντικότεροι τραγουδιστές, συνθέτες	39
2.7.Έλληνες στιχουργοί που διέπρεψαν στον ελλαδικό χώρο	40
Κεφάλαιο 3ο	46
3.1. Εισαγωγή	46
3.2. Βιογραφικό Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου: Η ζωή της, η πορεία της, το έργο της ..	46

3.2.1. Η ζωή της.....	46
3.2.2. Η πορεία της	48
3.2.3. Το έργο της	51
3.3. Η ζωή της μέσα από την ταινία «Ευτυχία».....	53
Κεφάλαιο 4ο	57
4.1. Καταγραφή όλων των στίχων της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου.....	57
4.2. Σκοπός έρευνας.....	202
4.3. Μέθοδος έρευνας.....	202
4.4. Αποτελέσματα.....	205
4.5. Συμπέρασμα.....	207
Κεφάλαιο 5ο	209
5.1. Στιχουργική μίμηση	209
5.2. Τα επιλεγμένα τραγούδια της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου.....	209
5.3. Δημιουργικό κομμάτι	210
5.4. Σχολιασμός.....	217
5.4.1 Τίτλος.....	217
5.4.2. Στίχοι	218
5.4.3.Μουσική	219
Κεφάλαιο 6ο	220
6.1. Γενικές Διαπιστώσεις - Προτάσεις.....	220
Βιβλιογραφία	221
Παράρτημα.....	228

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την παρούσα διπλωματική εργασία που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού προγράμματος επιχειρείται η διερεύνηση της στιχουργικής έννοιας και συγκεκριμένα του έργου και της στιχουργικής πορείας της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου στο λαϊκό τραγούδι. Η εργασία χωρίζεται στο θεωρητικό και ερευνητικό μέρος. Σε ό,τι αφορά το θεωρητικό μέρος, επισημαίνεται η έννοια της στιχουργικής βάσει συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της, καθώς, κατόπιν, εστιάζεται στην πορεία και στη ζωή της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου. Επιπρόσθετα, αναφέρονται είδη του λαϊκού τραγουδιού που ευδοκίμησαν την περίοδο αυτή αλλά και οι πιο αντιπροσωπευτικοί στιχουργοί που διέπρεψαν στον ελλαδικό χώρο. Στόχος της έρευνας είναι η καταγραφή όλων των στίχων και η ανάλυση ορισμένων πιο αντιπροσωπευτικών κομματιών που στιγμάτισαν την στιχουργική της πορεία.

Λέξεις κλειδιά: στιχουργική, λαϊκό τραγούδι, Ευτυχία Παπαγιανόπουλου.

ABSTRACT

With the present dissertation prepared in the framework of the Postgraduate program, an attempt is made to investigate the concept of lyricism and specifically the work and the course of the lyricism of EftychiaPapagianopoulos in folk song. The work is divided into theoretical and research part. In the theoretical part, reference is made to the concept of lyricism in some of its characteristics, in the course and life of EftychiaPapagiannopoulou. Also, there are genres of folk song that stood out but also famous lyricists who have excelled. The research will concern the recording and analysis of all its lyrics of the most representative pieces that marked her course.

Keywords: lyric, folk song, EftychiaPapagianopoulou.

Εισαγωγή

Νευραλγικής σημασίας είναι ο ρόλος της ποίησης κατά τη διάρκεια της πολιτιστικής εξέλιξης του ανθρώπινου είδους και ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή. Ο Σεφέρης (1981) τόνισε ότι ο σύγχρονος κόσμος, ο τυραννισμένος από τον φόβο και την ανησυχία, τη χρειάζεται την ποίηση (σελ. 160). Όπως υποστηρίζει ο ίδιος, στον ποιητικό λόγο τίποτε δεν μπορεί να ζήσει χωρίς σημασία, ούτε και η παραμικρή λεπτομέρεια (Σεφέρης, 1984 : 170).

Η επαφή με την ποίηση, την πανάρχαια δηλαδή μορφή τέχνης, εκπολιτίζει, όντας ευεργετική για το ανθρώπινο πνεύμα· είναι η πιο όμορφη πτυχή της ανθρώπινης γλώσσας. Δημιουργεί έναν κόσμο με υλικό τις λέξεις, δίνοντάς του συνάμα υπόσταση με τον λόγο (Ακριτόπουλος, 1993 : 40). Γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στον ποιητή και τον αναγνώστη, εφόσον τελείται η ποιητική τους ένωση. Το γεγονός αυτό έχει ως απόρροια την αποκάλυψη ενός κόσμου που συγκινεί και συναισθάνεται τη μοίρα του οικουμενικού ανθρώπου. Η ποίηση εκτείνεται πέρα από την ουσία του «είναι», περιέχει μουσική, ταξιδεύοντας τον καθένα από εμάς σε μια άλλη διάσταση.

Ο συνδυασμός της ποίησης και της μουσικής βάσει των εκφραστικών τους δυνατοτήτων οδηγεί στην καλλιτεχνική πληρότητα και πετυχαίνει τη δημιουργική πολιτισμική σύζευξη. Το ποίημα μετατρέπεται σε τραγούδι και, καθώς παίρνει άλλες διαστάσεις, αποκτά παγκόσμιο χαρακτήρα· γίνεται στίχος ευκολομνημόνευτος, μορφώνοντας γενιές ανθρώπων. Είναι ένα δημιουργικό παιχνίδι που διδάσκει και ψυχαγωγεί ταυτόχρονα. Καλλιεργεί συναισθηματικά ευφυή άτομα στο πλαίσιο της ανθρώπινης συναισθηματικής νοημοσύνης.

Σκοπός, λοιπόν, αυτής της διπλωματικής εργασίας είναι η περαιτέρω διερεύνηση της έννοιας της στιχουργικής και συγκεκριμένα η διεξοδική αναφορά στο έργο και στην πορεία της στιχουργικής της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου στο λαϊκό τραγούδι.

Κεφάλαιο 1ο - Βασικά στοιχεία στιχουργικής

1. Στίχος

Ο στίχος είναι το βασικό δομικό στοιχείο της ποίησης, η τυπογραφικά καθορισμένη αράδα (γραμμή) ενός ποιήματος. Αποτελεί μια αυτόνομη πρόταση με το δικό της νόημα, εφόσον ολοκληρώνει μια σκέψη, αλλά είναι δυνατόν και να μεταφέρει το νόημα στον επόμενο στίχο, ώστε να συμπληρωθεί εκεί η σκέψη, στο πλαίσιο του μετρικού διασκελισμού. Όλες οι στροφές και ο έμμετρος λόγος ενός ποιήματος δομούνται από στίχους. Κατατάσσεται με βάση τον αριθμό των μετρικών ποδιών που περιέχει. Για παράδειγμα, ένας πεντάμετρος στίχος περιέχει πέντε μετρικά πόδια, ένας εξάμετρος έξι (Μαρκαντωνάτος, 1996 : 439).

Ο αριθμός των συλλαβών που μπορεί να έχει ένας στίχος είναι ποικίλος, αφού είναι δυνατόν να αρχίζει από τη μία συλλαβή και να φτάνει έως τις δεκαεφτά. Στίχος με μία, δύο ή τρεις συλλαβές σπάνια απαντάται. Στην νεοελληνική ποίηση χρησιμοποιείται ο επτασύλλαβος, ο εντεκασύλλαβος, ο δεκατρισύλλαβος και ο δεκαπεντασύλλαβος, καθώς ο τελευταίος συναντάται στα δημοτικά τραγούδια. Ο στίχος χαρακτηρίζεται ανάλογα με τον αριθμό των συλλαβών του, αλλά, επίσης, προσδιορίζεται και από το αν είναι οξύτονος, παροξύτονος ή προπαροξύτονος, εφόσον η τελευταία του λέξη τονίζεται στη λήγουσα, στην παραλήγουσα ή στην προπαραλήγουσα. Σύμφωνα, βέβαια, με το μέτρο χαρακτηρίζεται ως iamβικός, τροχαϊκός, δακτυλικός ή αναπαιστικός στίχος και ανάλογα με το αν έχει ή όχι ομοιοκαταληξία, ονομάζεται ομοιοκατάληκτος ή ανομοιοκατάληκτος (Cuddon, 2010 : 329).

Οι στίχοι είναι λέξεις που συνθέτουν ένα τραγούδι, αποτελούμενο συνήθως από στίχους και ρεφρέν. Ο στιχουργός είναι ο δημιουργός τους. Οι στίχοι απαντώνται και στην όπερα, αλλά σε αυτήν ονομάζονται «λιμπρέτο» και οι συγγραφείς είναι γνωστοί ως «λιμπρετίστες». Οι στίχοι, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να είναι άμεσοι ή και έμμεσοι, ενώ η σημασία τους μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή. Σε κάποιες περιπτώσεις οι στίχοι μπορεί να είναι παράλογοι ή και ακατανόητοι, καθώς σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να δίνεται έμφαση στην έκφραση του μουσικού είδους, στην άρθρωση, στο μέτρο ή και στη συμμετρία. Για παράδειγμα, οι ράπερ μπορούν να δημιουργήσουν στίχους (συχνά με μια παραλλαγή λέξεων με ομοιοκαταληξία) που προορίζονται να ειπωθούν ρυθμικά αντί να τραγουδηθούν (Liddell, Henry & al. 1996).

Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν αρκεί, για να γραφτεί ένα ποίημα, να έχει μέτρο και

ομοιοκαταληξία σε έναν στίχο. Βαρύνουσας σημασίας είναι το εμπνευσμένο ποιητικό νόημα του, εφόσον τα τεχνικά μέσα, όπως είναι το μέτρο, ο ρυθμός, η ομοιοκαταληξία, έχουν μόνο βοηθητικό ρόλο.

1.1.Στιχουργός

Ο στίχος είναι η βάση για κάθε ποίημα. Για αυτόν τον λόγο άλλοτε ταυτίζονταν οι έννοιες του στιχουργού με τον ποιητή. Στη σημερινή, όμως, εποχή ο όρος στιχουργός έχει διαφορετική σημασία. Ως στιχουργός ορίζεται ο ποιητής που εξειδικεύεται στη συγγραφή στίχων για τραγούδια. Ως ευρύτερη έννοια χρησιμοποιείται ο τραγουδοποιός ο οποίος σκέφτεται και γράφει στίχους,κατ' επέκταση δηλαδή λέξεις για τραγούδια. Εκτός, όμως, από τους στίχους συνθέτει και μουσική τραγουδιών (Παρούτσας, 2022 : 22).

Τα έσοδα ενός στιχουργού προέρχονται από τα δικαιώματα που λαμβάνει από πρωτότυπα τραγούδια, αλλά καθορίζονται από το ποσοστό συνεργασίας με τον συνθέτη ή μη. Μερικοί συνθέτες και στιχουργοί συνεργάζονται πλήρως σε ένα τραγούδι, με τον καθένα να έχει τη δική του συμβολή τόσο στην εύρεση λέξεων όσο και στη μελωδία. Οι στιχουργοί συχνά προσθέτουν λέξεις σε μια καθιερωμένη μελωδία, όπως, για παράδειγμα, έκανε ο Johnny Burke με το πρότυπο τζαζ ErrollGarner "Misty" (Campbell, 1965 : 15). Υπάρχουν, όμως, συνεργασίες που λειτουργούν σχεδόν ανεξάρτητα, όπως, για παράδειγμα, ο BernieTaupin που γράφει στίχους και τους παραδίδει στον Elton John, ο οποίος στη συνέχεια τους μελοποιεί (Lloyd, 1976 : 15).

Τα τραγούδια προστατεύονται αυτόματα από πνευματικά δικαιώματα. Ωστόσο, προτού δημοσιευτεί ή δημοσιοποιηθεί ένα τραγούδι, ο συγγραφέας ή ο εκδότης του πρέπει να το καταχωρήσει στο Γραφείο Πνευματικών Δικαιωμάτων στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου των ΗΠΑ για την καλύτερη προστασία από τυχόν παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων (Portman, 1974 : 81).

1.2. Στιχουργική

Στιχουργική είναι η επιστήμη που εξετάζει την τέχνη των στίχων και συγκεκριμένα τον τρόπο κατασκευής τους, δηλαδή τους κανόνες, σύμφωνα με τους οποίους γίνεται η σύνθεση των στίχων που απαρτίζουν ένα ποίημα. Οι κανόνες αφορούν κυρίως τον αριθμό των

συλλαβών, την τομή, την ομοιοκαταληξία, την προσωδία, τη συναρμογή των στίχων σε στροφές και σε ποιήματα ορισμένης μορφής. Ο ποιητής με βάση το ιδιαίτερο ταλέντο του, προσπαθεί να εκφράσει τον εσωτερικό του κόσμο ή να καταγράψει τις εντυπώσεις που σχηματίζει από το εξωτερικό περιβάλλον. Γι' αυτό το λόγο χρησιμοποιεί διάφορα μέσα, όπως είναι η ποιητική αδεία, ή διαφόρους παραστατικούς τρόπους, όπως είναι η αλληγορία, παρομοίωση. Επιπρόσθετα, η στιχουργική εξετάζει το εκάστοτε θέμα που πραγματεύεται κάθε φορά με βάση τη χρονική στιγμή εμφάνισης ενός είδους στίχου αλλά και τον τρόπο χρησιμοποίησής του ανάλογα με την εποχή (Νάκας & Καποθανάση, 2011 : 310- 311).

Κάνοντας μια μικρή ιστορική αναδρομή, επισημαίνεται ότι από την εποχή του συμβολισμού οι κανόνες δεν τηρούνταν εξολοκλήρου. Ο Γ. Καν και οι οπαδοί του εναντιώθηκαν στην παραδοσιακή στιχουργική και η ποιητική τους δημιουργία βασίζονταν στο προσωπικό αίσθημα του ρυθμού και της αρμονίας. Στη συνέχεια, οι οπαδοί του ελεύθερου στίχου απέρριψαν τους κανόνες, καθώς φαίνονταν στους ίδιους αβάσιμοι, ενώ, κατόπιν, ο σουρεαλισμός προέβαλε τα ποιητικά στοιχεία, όπως εμφανίζονταν στο υποσυνείδητο. Η βυζαντινή στιχουργική μιμούνταν τα αρχαία μέτρα, η εκκλησιαστική ποίηση ως κυριότερη έκφραση της βυζαντινής ποίησης, χρησιμοποίησε άρρυθμες μεταφράσεις ψαλμών και ύμνων του Δαβίδ και της Παλαιάς Διαθήκης. Γύρω στον έκτο αιώνα η ομοιοκαταληξία βασίστηκε στον τονισμό, στον οποίο στηρίζεται και η νεοελληνική στιχουργική. Άλλωστε, η ιδιορρυθμία της ελληνικής γλώσσας επιβάλλει την προσαρμογή της στο ρυθμό. Αργότερα, η νεοελληνική ποίηση ακολούθησε τα ξένα πρότυπα με την εισαγωγή του ελεύθερου στίχου και του σουρεαλισμού, απορρίπτοντας τους κανόνες της παραδοσιακής στιχουργικής (Smith, 2013).

Στην προσπάθεια καθορισμού της έννοιας της στιχουργικής, ο Καβάφης (2003 : 124) τονίζει ότι η στιχουργική είναι η γραμματική της ποιήσεως. Η στιχουργική λέγεται, επίσης, και Μετρική, επειδή ένα από τα βασικά στοιχεία του ποιήματος είναι το μέτρο. Άρα, μετρική ή στιχουργική είναι ο κλάδος της λογοτεχνίας που μελετά τους λυρικούς κανόνες, δηλαδή την ποικιλία και το συνδυασμό μέτρων, με τα οποία έχει συντεθεί ένα ποίημα ή μια ποιητική σύνθεση. Η νεοελληνική μετρική βασίζεται στον τόνο (στην εναλλαγή τονισμένων και άτονων συλλαβών), γι' αυτό λέγεται τονική, και τα μέτρα της είναι τονικά, ενώ η αρχαία ελληνική μετρική βασιζόταν στην προσωδία· τη διάκριση των συλλαβών παρά τα φωνήεντα, σε μακρά και βραχεία.

Στο πλαίσιο της ερμηνευτικής προσέγγισης οι έννοιες «ποιητής» και «στιχουργός» διαχωρίστηκαν, καθώς μοιράζονταν την κοινή τους ενασχόληση με τον στίχο. Ο στιχουργός υποβιβάστηκε στη σύγχρονη εποχή σημασιολογικά και αναφορικά με την ποιότητα του

έργου του θεωρήθηκε απλός τραγουδοποιός. Σε γενικές γραμμές, η έννοια του ποιητή υπερέχει, σε επίπεδο εντυπώσεων, της έννοιας καιτησουσίας του στιχουργού αναφορικά τουλάχιστον με τη φιλοσοφική σοβαρότητα με την οποία ο πρώτος διαχειρίζεται το στίχο του. Η αρχική διάσταση της στιχουργικής οριζόταν από ερασιτεχνικά μεγέθη επίδοξων στιχουργών που βιωματικά πειραματίζονταν πάνω στον στίχο. Αν και είναι απόλυτα συνυφασμένη η στιχουργία με το καλλιτεχνικό ταλέντο, δε φαίνεται πάντα να ακολουθεί τεχνικές και να παρίσταται συνεπής στη μετρική επιστήμη, αλλά αφήνεται στη δημιουργική αντίληψη κι εμπειρική τυχαιότητα στη ζωή του στιχουργού. Πολλές φορές καθίσταται αντιληπτή μόνο ως εύτακτη ηχητική αρμονία που δεν περικλείει απαραίτητα νοηματική συνέπεια κι επάρκεια. Το ταλέντο είναι εκείνο που εν τέλει θα υψώσει το πνευματικό πόνημα με ή χωρίς την πιστή προσήλωση σε κανόνες. Παρ' όλα αυτά, η στιχουργική ή μετρική χαρακτηρίζεται από κανόνες που αφορούν το συντακτικό μέρος της γλώσσας της (Νάκας &Καποθανάση, 2011: 310- 311).

Συμπερασματικά, η στιχουργική οριοθετείται από κανόνες, ενώ, παράλληλα, δύναται να ελέγξει την πληθωρικότητα του δημιουργικού στίχου και την καλλιτεχνική του ευρύτητα πέρα από μια κοινότοπη επίδειξη μετρικής ακολουθίας. Οι κανόνες μπορούν να την αναδιαμορφώσουν και να προάγουν τις νοηματικές της προκείμενες μέσα από εξαιρετικές καλλιτεχνικές διατυπώσεις. Η γνώση της μετρικής με τους διαφορετικούς δομικούς συνδυασμούς της, προφανώς θεωρείται προαπαιτούμενο για την ενασχόληση με όλων των ειδών τις στιχουργικές κατασκευές. Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις άναρχου στιχουργικού αποτελέσματος, που, όταν μελοποιείται, διασώζεται από τη ρυθμική ανωτερότητα και καταξιώνεται καλλιτεχνικά. Η πιστή προσήλωση στους κανόνες δε διασφαλίζει απαραίτητα το επιτυχημένο στιχουργικό αποτέλεσμα· πολλές φορές, ο κανόνας είναι εκεί για να ανατρέπεται και να δημιουργείται ένα νέο περιβάλλον εξαιρέσεων για το πρωτότυπο στιχούργημα. Στην προσπάθεια τους βέβαια κάποιοι δημιουργοί να ξεχωρίσουν ή να εξασφαλίσουν διέξοδο στα περιορισμένα λεκτικά τους σύνολα, υποπίπτουν σε στιχουργικά λάθη, όπως σε παρατονισμούς, χασμωδίες, παρηγήσεις, κακέμφατα (Νάκας &Καποθανάση, 2011 : 312).

Από τη στιγμή, όμως, που οι στίχοι ομοιοκαταληκτούν, δημιουργούν εν συνόλω ένα ρυθμικό σύμπλεγμα, το οποίο κι ευφραίνει συνειρμικά τον ακροατή. Ο ικανός στιχουργός δε φτάνει απαραίτητα με τον στίχο του στο βάθος της αληθινής ποίησης και ο καλός ποιητής συνειδητά δε συμμορφώνεται με τον στίχο του στο μετρικό κανόνα. Η στιχουργική, συνεπώς, σύμφωνα με τον Σπύρο Αραβανή (2000-2012), αναγνωρίζεται από το μουσικό της αντίκρισμα και η ποίηση από την έντυπη της μορφή. Η έντυπη μορφή των στίχων είναι αυτή

που τους διαχωρίζει σε στιχουργήματα και ποιητικά έργα.

Σύμφωνα με τους Θανάση Νάκα και Αφροδίτη Καποθανάση (2011 : 310 - 311) η στιχουργία συγκριτικά με την ποίηση κινείται στο πλαίσιο της καθημερινής γλωσσικής επικοινωνίας ευκολότερα και αγγίζει μαζικά τον μέσο ακροατή. Το γεγονός αυτό δε σημαίνει πως δεν υπάρχουν ποιήματα που έχουν συναισθηματικά επηρεάσει τους αναγνώστες τους σε μια ορισμένη εποχή, εκπροσωπώντας ακριβώς τα στοιχεία αυτής της εποχής. Ο εποχικός χαρακτήρας της στιχουργίας τονίζει την εφήμερη της φύση σε αντιδιαστολή με την ποιητική διαχρονικότητα. Η ποίηση εναντιώνεται στη λογική της καθημερινότητας. Συγκεκριμένα, αναφέρεται πως η ποίηση προσπαθεί να απομακρυνθεί από το γλωσσικό κοινόχρηστο και τυποποιημένο, δοκιμάζοντας νέες κι ανοίκειες συνάψεις λέξεων, ασυνήθιστες και τολμηρές μεταφορές που μοιάζουν να ανατρέπουν τις κατεστημένες σημασιακές σχέσεις και να ξαφνιάζουν τη λογική μας. Ως προς αυτό το χαρακτηριστικό η διαφορά τους από τη στιχουργία δεν είναι θέμα ποιότητας, αλλά βαθμού και πρόθεσης. Αξιολογικά, συγκρίνοντας την ποίηση με την καλή στιχουργία, πάντα η δεύτερη θα υπολείπεται ελαχίστως, σαν πιστό αντίγραφο μιας υψηλής τέχνης, της υψηλότερης όλων των Τεχνών.

Το μέτρο, ο ομοιοκατάληκτος στίχος, η στροφή εξασφαλίζουν ακριβώς αυτή την ακουστική πληρότητα που κατασκευάζει το τραγούδι. Ο στίχος εναπόκειται στην ευχέρεια κι επιλογή του δημιουργού να τον περιορίσει στην έντυπη του μορφή ή να τον προσφέρει μελωδικά σε ευρύτερο κοινό αποδεκτών. Η δημοφιλία του τραγουδιού ως κοινωνική ή ατομική έκφραση οδήγησε ακόμη και τη Σουηδική Ακαδημία στην απόφαση να συγχρονιστεί με τη δημοφιλία κάποιων δημιουργών και παράλληλα να εκσυγχρονίσει ή να επικαιροποιήσει τους τρόπους με τους οποίους επιλέγει τους βραβευμένους της. Είναι, όμως, τελικά τόσο υποτιμημένοι ή υπερτιμημένοι σήμερα οι στιχουργοί μπροστά στους ευφάνταστους κι ιδιοφυείς ποιητές; Στην περίπτωση, για παράδειγμα, του στιχουργού και τροβαδούρου Μπομπ Ντύλαν, αρκετοί ακροατές ή και μελετητές του έργου του αναρωτήθηκαν αν το στιχουργικό του πόνημα άξιζε την ύψιστη τιμή που παρέχει ένα νόμπελ λογοτεχνία (Νάκας & Καποθανάση, 2011 : 312).

Σε ό,τι αφορά το μέτρο είναι η μικρότερη μονάδα μέτρησης, δηλαδή το σύνολο των ανυψώσεων και των θέσεων (συλλαβές άτονες και τονισμένες) με την επανάληψη των οποίων σχηματίζεται ο στίχος. Στην αρχαιότητα το μέτρο ονομαζόταν πόδας (πους). Ένας ή και περισσότεροι πόδες αποτελούν το στίχο. Κάθε πόδας μπορεί να περιλαμβάνει δύο ή τρεις συλλαβές. Τα μέτρα (μετρικοί πόδες) στη νεοελληνική ποίηση είναι πέντε· ο ίαμβος, ο τροχάιος, ο ανάπαιστος, ο δάκτυλος και ο αμφίβραχος. Τα μέτρα παίρνουν το όνομά τους από την αρχαία μετρική (ιαμβική, κυλιόμενη) με τη διαφορά ότι δεν ορίζονται από την προσωδία

αλλά από την εναλλαγή τονισμένων και άτονων συλλαβών (Σαραλής, 1939).

1.2.1. Ιαμβικό μέτρο

Το ιαμβικό μέτρο περιλαμβάνει δυο συλλαβές, από τις οποίες τονίζεται ή δεύτερη (υ_). Σε ιαμβικό μέτρο, για παράδειγμα, είναι γραμμένη η «Ξανθούλα» τού Σολωμού:

Την ει | δα την | ξανθού | λα υ_, υ_, υ_, υ

την ει | δα ψες | αργά, υ_, υ_, υ_,

που εμπή | κεστή | βαρκού | λα υ_, υ_, υ_, υ

να πάει | στην ξε | νιτιά υ_, υ_, υ_ .

(Τραγουδώντας το ρυθμικά, ακούγεται κάπως έτσι: νανά - νανά – νανά).

1.2.2. Τροχαϊκό μέτρο

Το τροχαϊκό μέτρο περιλαμβάνει επίσης δυο συλλαβές, πού τονίζονται όμως αντίστροφα απ' ότι στον ίαμβο· δηλαδή τονισμένη είναι η πρώτη συλλαβή και άτονη η δεύτερη (_υ):

Σε τροχαϊκό μέτρο είναι γραμμένος και ο «Υμνος εις την Ελευθερίαν» του Σολωμού.

«Σε γνω | ρίζω α | πό την | κόψη _υ, _υ, _υ, _υ

του σπα | θού την | τρομε | ρή _υ, _υ, _υ, _

σε γνω | ρίζω α | πό την | όψηI _υ, _υ, _υ, _υ

που με | βιά με | τράει τη | γή. _υ, _υ, _υ, _

(Τραγουδώντας το ρυθμικά ακούγεται κάπως έτσι: νάνα - νάνα - νάνα)

1.2.3.Αναπαιστικό μέτρο

Το αναπαιστικό μέτρο αποτελείται από τρεις συλλαβές, από τις οποίες τονίζεται η τελευταία, ενώ οι δυο πρώτες είναι άτονες (υυ_). Σε αναπαιστικό μέτρο είναι γραμμένο το επίγραμμα του Σολωμού, « Η καταστροφή των Ψαρών» :

Στων Ψαρών | την ολό | μαυρηρά | χηυυ_ υυ_ υυ_ υ

περπατώ | ντας η δό | ξα μονά | χηυυ_ υυ_ υυ_ υ

μελετά | τα λαμπρά | παλληκά | ριαυυ_ υυ_ υυ_ υ

και στην κό | μη στεφά | νι φορεί υυ_ υυ_ υυ_ υ

γινωμέ | νοαπολί | γαχορτά | ριαυυ_ υυ_ υυ_ υ

πού ειχανμεί | νει στην έ | ρημηγή. υυ_ υυ_ υυ_ υ

(Τραγουδώντας το ρυθμικά ακούγεται κάπως έτσι: νανανά - νανανά - νανανά).

1.2.4.Δακτυλικό μέτρο

Εδώ, όπως στον ανάπαιστο, υπάρχουν επίσης τρεις συλλαβές· τονίζεται η πρώτη, ενώ οι δυο επόμενες μένουν άτονες (_υυ). Σε δακτυλικό μέτρο είναι γραμμένα τα «Χαμένα Χρόνια» του Πολέμη:

Αχ και να | γύριζαν, | να 'ρχονταν | πίσω _υυ, _υυ, _υυ, _υ

τα χρόνια | που έζησα | πριν σ' αγα | πήσω _υυ, _υυ, _υυ, _υ

Χρόνια αμνη | μόνευτα, | σα να 'ταν | ξένα, _υυ, _υυ, _υυ, _υ

τα χρόνια | που έζησα | δίχως ε | σένα... _υυ, _υυ, _υυ, _υ

(Τραγουδώντας το ρυθμικά ακούγεται κάπως έτσι: νάνανα - νάνανα - νάνανα)

1.2.5.Αμφιβραχός

Όταν ο πόδας περιλαμβάνει τρεις συλλαβές, από τις οποίες τονίζεται η μεσαία (υ_υ), τότε έχουμε αμφίβραχυ ή μέτρο μεσοτονικό, όπως λέγεται ακόμη. Τέτοιο μέτρο απαντάται στο «Μια πίκρα» του Παλαμά:

Τα πρώτα | μου χρόνια | τ' αξέχα | στα τα 'ζη | σα υ_υ, υ_υ, υ_υ, υ_υ, υ

κοντά στ' α | κρογιάλι, | υ_υ, υ_υ,

στη θάλασ | σα εκεί τη | ρηγή και | την ήμε | ρη, υ_υ, υ_υ, υ_υ, υ_υ, υ

στη θάλασ | σα εκεί την| πλατειά, τη | μεγάλη υ_υ, υ_υ, υ_υ, υ_υ

(Τραγουδώντας το ρυθμικά ακούγεται κάπως έτσι: νανάνα - νανάνα - νανάνα)

Σε ό,τι αφορά τον τονισμό αναφέρθηκε ότι κάθε πόδας ή μέτρο περιλαμβάνει τονισμένες και άτονες συλλαβές: για παράδειγμα ο ίαμβος έχει μια άτονη και μια τονισμένη (υ~). Αυτό δε σημαίνει πως ο ιαμβικός πόδας αναγκαστικά κλείνει μια δυσύλλαβη λέξη, της οποίας τονίζεται η δεύτερη συλλαβή (π.χ. πουλί). Ο συνδυασμός μπορεί να περιλαμβάνει και συλλαβές από την επόμενη λέξη (π.χ. «Την εί \ δα την ξανθού \ λα»). Επίσης, όταν αναφέρεται ότι η συλλαβή είναι τονισμένη και η συλλαβή είναι άτονη, δεν εννοείται στην κυριολεξία του. Υπάρχουν συλλαβές που τονίζονται, αλλά που μέσα στο στίχο, με κανονικό διάβασμα, ο τονισμός τους δεν παίρνει καμιά ιδιαίτερη αξία. Αυτό συμβαίνει, γιατί η αξία αυτή είναι ανάγκη να δοθεί στην επόμενη τονισμένη συλλαβή (π.χ. στον στίχο «Δε θα ι | δείσπα | ρά τον | τάφο», το «θα» και το «τον», μολονότι τονίζονται, δεν ακούγονται). Στο ίδιο

παράδειγμα ο αναγνώστης πρέπει να προσέξει ότι στον πρώτο πόδα, μαζί με το «δε θα», βάζουμε και το «ι» της επόμενης λέξεως: «δε θα ι». Δηλαδή, μετρώντας τις συλλαβές, δεν τις μετρούμε σύμφωνα με τους κανόνες της γραμματικής, αλλά σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ποιητικής τέχνης, καθώς ενώνει το τελευταίο φωνήεν μιας λέξεως με το πρώτο φωνήεν της επόμενης λέξης. Το φαινόμενο αυτό λέγεται συνίζηση.

Εκτός από το μέτρο, κύριο γνώρισμα του στίχου αποτελεί και ο ρυθμός. Οι διαφορές που προκύπτουν από τους τόνους - τόνοι που υπάρχουν αλλά δεν ακούγονται - μέτρα πού δρασκελούν ρυθμικά τον κανόνα, δημιουργούν ένα ευχάριστο ακουστικό συναίσθημα, σαν ένα μουσικό κύμα, με βάση τη δεξιοτεχνία και την προσωπικότητα του κάθε ποιητή. Για παράδειγμα ως προς την κατανόηση του ρυθμού αναφέρονται μερικοί στίχοι από «Το ταξίδι» του Πορφύρα:

Όνειρο άπιστευτο ή λιόχαρη μέρα! Εγώ κι η Αννούλα
λίγοι παλιοί σύντροφοί μου και κάποιες κοπέλες μαζί,
μπήκαμε μέσα σε μια γαλανή μεθυσμένη βαρκούλα,
μπήκαμε μέσα και πάμε μακριά στις χαράς το νησί.

Εδώ το μέτρο είναι δακτυλικό. Αν διαβάσει κανείς ένα προς ένα τους δακτύλους, έχει την αίσθηση τού μέτρου. Αν διαβάσει, όμως, με τη φυσικότητα μιας σωστής απαγγελίας, το μέτρο υποχωρεί και στην επιφάνεια έρχεται μια άλλη μουσικότητα. Ιδίως, ο τρίτος στίχος, ακουστικά, δημιουργεί έναν ρυθμό που κάνει τον αναγνώστη/ακροατή να βλέπει τη βαρκούλα να σκαμπανεβάζει στα κύματα σα μεθυσμένη.

Σε ό,τι αφορά τη στροφή είναι ρυθμικό σύνολο δύο ή περισσότερων στίχων. Κάθε στροφή κλείνει συνήθως και ολόκληρο νόημα. Στα τυπωμένα ποιήματα, ανάμεσα από τις διάφορες στροφές, μεσολαβεί ένα λευκό διάστημα. Στην ελληνική ποίηση η στροφή αποτελείται συνήθως από τέσσερις στίχους. Υπάρχουν, όμως, και στροφές με τρεις, πέντε, έξι ή οχτώ στίχους. Ο αριθμός των στίχων ανά στροφή προσδιορίζει και το όνομά της: στροφές δίστιχες, τρίστιχες (τερτσέτα), τετράστιχες (κουαρτέτα). Ένα, επίσης, σημαντικό στοιχείο της στροφής είναι η μορφή της ομοιοκαταληξίας ή ο συνδυασμός των ειδών ομοιοκαταληξίας. Ο αριθμός των στίχων, η ομοιοκαταληξία και ο αριθμός των στροφών εξαρτάται ενίοτε από τη σταθερή μορφή του ποιήματος (π.χ. στο σονέτο). Ορισμένα ποιητικά κείμενα δεν είναι στροφικά, αλλά αποτελούνται από συμπλέγματα στίχων χωρίς φανερή μορφή ή ομαδοποίηση. Ειδικά σε ποιήματα με ελεύθερο στίχο, η κατανομή των στίχων στη σελίδα μπορεί να είναι αρκετά ελεύθερη, με κενά διαστήματα και ενότητες που διακρίνονται τυπογραφικά (Σαραλής, 1939).

Σε ό,τι αφορά την ομοιοκαταληξία θεωρείται ένα από τα στολίδια του στίχου, που χρησιμοποιείται στην ποίηση κατά τους Αλεξανδρινούς χρόνους. Οι αρχαίοι Έλληνες δεν είχαν ομοιοκαταληξίες στα ποιήματα τους, όπως και η «μοντέρνα» λεγόμενη ποίηση. Ομοιοκαταληξία ή ρίμα είναι η ηχητική ομοιότητα στο τέλος δύο ή περισσότερων στίχων ή από το τελευταίο τονισμένο φωνήεν και μετά (Κοκόλης, 1993): στην καθαρεύουσα ονομάζεται ομοιοτέλευτον, αφού τελειώνει με όμοιο τρόπο. Η ομοιοκαταληξία είναι αυτό ακριβώς: δυο ή περισσότεροι στίχοι να τελειώνουν με ομόηχες συλλαβές ή λέξεις. Η ομοιοκαταληξία διακρίνεται σε οξύτονη (όταν η τελευταία λέξη του στίχου τονίζεται στη λήγουσα: για παράδειγμα, «γιαλό - καλό»), παροξύτονη (όταν τονίζεται η προτελευταία συλλαβή του στίχου: για παράδειγμα, «κλάμα - γράμμα») ή προπαροξύτονη (όταν τονίζεται η προπαραλήγουσα της καταληκτικής λέξης του στίχου: για παράδειγμα «Ηπειρώτισσα - ρώτησα»).

Τα βασικά είδη ομοιοκαταληξίας είναι τα ακόλουθα:

- Ζευγαρωτή (ααββ), ομοιοκαταληκτούν ο πρώτος με τον δεύτερο, ο τρίτος με τον τέταρτο.
- Πλεχτή (αβαβ), στις περιπτώσεις που μια στροφή έχει τέσσερις στίχους, ομοιοκαταληκτούν συνήθως ο πρώτος με τον τρίτο και ο δεύτερος με τον τέταρτο στίχο.
- Σταυρωτή (αββα)
- Ζευγαροπλεχτή (ααβγβ).

Ανάλογα με τη φαντασία και την εκφραστικότητά του, ο ποιητής μπορεί να πετύχει ποικίλους άλλους συνδυασμούς ομοιοκαταληξιών: πρώτος - τέταρτος, δεύτερος - τρίτος. Εκτός από την ομοιοκαταληξία στο τέλος του στίχου, μπορεί να βάλει και ανάλογες ρίμες ενδιάμεσα, ώστε να υπάρξει πραγματικό μουσικό αποτέλεσμα. Αυτές οι εσωτερικές ρίμες λέγονται συνηχήσεις: για παράδειγμα, «Κάποτε φτάνουν και χαρές, τόσο πικρές και θλιβερές».

Εξάλλου παρηχήσεις υπάρχουν, όταν με τη συχνότερη χρήση ορισμένων γραμμάτων, δημιουργείται ηχητικά ένα αποτέλεσμα που δυναμώνει το νόημα. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να είναι γνωστό ότι, για παράδειγμα, το γράμμα /ρ/ συνδέεται με το νερό (για παράδειγμα, νερό, ρυάκι, ροή, βροχή, ρόχθος, κεραυνός). Το γράμμα /λ/ συνδέεται με το φως και τη γλύκα (για παράδειγμα, ήλιος, λάμψη, αίγλη, γιαλός).

Παράδειγμα: «Μα βούρκος το νεράκι θα μαυρίσει»

«Έχει ο γιαλός της γλύκας τ' ακρογάλι» (Μαβίλης)

Κεφάλαιο 2ο - Είδη τραγουδιού που ξεχώρισαν στον ελλαδικό χώρο

2.1. Ελληνική μουσική

Ο όρος ελληνική μουσική εμπερικλύει τη μουσική και τα τραγούδια που δημιούργησαν στο παρελθόν και στο παρόν Έλληνες και Ελληνίδες εντός κι εκτός ελλαδικού χώρου. Οι διαφορετικές χρονικές περίοδοι καθορίζουν, εξελίσσουν και διαφοροποιούν την ελληνική μουσική. Η αρχαία κι ελληνιστική εποχή, όπως και η βυζαντική και μεσοβυζαντινή, αφήνουν το στίγμα τους στα ελληνικά μουσικά τεκταινόμενα και προετοιμάζουν το έδαφος για τη νεοελληνική μουσική, το δημοτικό τραγούδι (ακριτικό και κλέφτικο, στεριανό και νησιώτικο), την αστική λαϊκή μουσική (το ρεμπέτικο, το λαϊκό κι έντεχνο τραγούδι), καταλήγοντας στην νεοελληνική έντεχνη μουσική (επτανησιακή σχολή, ελληνική οπερρέτα, σύγχρονη ελληνική μουσική) (Βικιπαίδεια, 2009).

2.2. Ιστορική αναδρομή

Η αρχαία κι ελληνιστική εποχή χαρακτηρίζεται από τους αιιδούς που με τη συνοδεία μουσικής, και κυρίως της άρπας, απήγγειλαν ποιήματα, όπως ήταν η Ιλιάδα και η Οδύσσεια. Η αρχαία ελληνική μουσική ήταν μονοφωνική, ο ποιητής ήταν συγχρόνως και ο συνθέτης, ενώ το μέτρο της ποίησης καθόριζε και το μέτρο της μουσικής. Τον 7ο και 6ο αιώνα αναπτύχθηκε η λυρική ποίηση, που εκφράζει τα συναισθήματα του ποιητή. Στη διάρκεια του 5ου αιώνα π.Χ. ακμάζει η αττική τραγωδία και η κωμωδία, η οποία φαίνεται να έχει τις ρίζες της στη λατρεία του Διονύσου και ιδιαίτερα στον διθύραμβο, καθώς και σε άλλα χορευτικά τραγούδια. Στην ελληνιστική εποχή, ο λόγος, η μουσική και ο χορός διαχωρίζονται σε ξεχωριστούς κλάδους. Ο διθύραμβος τραγουδιέται από ένα πρόσωπο, σηματοδοτώντας την εποχή των βιρτουόζων (Ulrich & Pisk, 1963).

Στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή, εμφανίζεται η βυζαντινή μουσική, δηλαδή η μουσική της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας, όπως διαμορφώθηκε στους βυζαντινούς χρόνους και μετά από την πτώση της βυζαντινής αυτοκρατορίας· αποτελεί μια σύνθεση από αρχαία ελληνικά στοιχεία και διάφορες ανατολικές μουσικές επιδράσεις με βασικά στοιχεία τη μονοφωνία, την έλλειψη ενόργανης συνοδείας και το σημειογραφικό παρασημαντικό της

σύστημα. Η ιστορία της βυζαντινής μουσικής διακρίνεται σε τρεις εποχές, ξεκινώντας από τον 4ο ως τον 8ο αιώνα. Η εκκλησιαστική μουσική, λοιπόν, αναπτύσσεται συνδυαστικά με το τελετουργικό τυπικό. Ο χριστιανισμός έχει επίσημα αναγνωριστεί, οι διωγμοί είχαν σταματήσει και η ψαλτική μουσική έχει γίνει βασικό στοιχείο της Λειτουργίας. Με την εξάπλωση του Χριστιανισμού παρουσιάζεται η αντιφωνία, ο χωρισμός των ψαλτών σε αριστερό και δεξιό χορό, που ο καθένας ψέλνει ύστερα από τον άλλον το ίδιο μέλος με εμφανή την επίδραση από το χορό της αρχαίας τραγωδίας. Με το πέρασμα του χρόνου διαμορφώνονται δύο ειδών μελωδίες· το ειρμολογικό μέλος (γρήγορο και συλλαβικό) και το στιχηραρικό μέλος (αργό και μελισμαστικό). Οι σπουδαιότεροι διαμορφωτές της εκκλησιαστικής μουσικής αυτής της εποχής είναι οι Εφραίμ ο Σύρος, Αμβρόσιος των Μεδιολάνων, Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Από τους μελωδούς και υμνωδούς της ίδιας εποχής σπουδαιότεροι είναι ο Ρωμανός ο Μελωδός. Η βυζαντινή μουσική ως τον 8ο αιώνα έπαιξε και στην Ευρώπη αξιόλογο ρόλο (Κωνσταντινίδου, 1970).

Από τον 8ο ως τον 13ο αιώνα η βυζαντινή μουσική ακμάζει, καθιερώνει επίσημα τα τρία μουσικά γένη και διαμορφώνει το τρίτο είδος μελωδίας, το παπαδικόν μέλος, που συμπλήρωνε τα δύο άλλα (ειρμολογικό και στιχηραρικό). Διαχωρίζεται, επίσης, το έργο του υμνογράφου από το έργο του μελοποιού, η μουσική γίνεται εκφραστικότερη με ένα περίτεχνο και διακοσμητικό ύφος. Αυτή την εποχή ακμάζει και η μεγάλη μορφή της βυζαντινής μουσικής, ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός καθώς και οι υμνογράφοι Θεόδωρος και Ιωσήφ Στουδίτης, Πατριάρχης Φώτιος, Λέων ο σοφός, Κωνσταντίνος Ζ' Πορφυρογέννητος, Ιωάννης ο Γλυκός, Μιχαήλ Ψελλός (Τολικά, 1993).

Κατά τη διάρκεια της μεταβυζαντινής εποχής, κυριαρχεί ο Ιωάννης Κουκουζέλης, που ασχολήθηκε με τις μουσικές μελέτες, τη συγγραφή σπουδαίων θεωρητικών έργων και τη σύνθεση τροπαρίων και ύμνων. Η σημαντικότερη εξέλιξη αυτής της εποχής είναι η λεγόμενη «απλοποίηση» της βυζαντινής μουσικής (σημειογραφίας), που πήρε την τελική μορφή στις αρχές του 19ου αιώνα από τους τρεις μεγάλους μουσικοδιδασκάλους, τον Χρυσάνθο Μαδύτου, τον Γρηγόριο τον Πρωτοψάλτη και τον Χουρμούζιο Χαρτοφύλακα, στους οποίους οφείλεται και η ονομασία των επτά φθόγγων της βυζαντινής μουσικής· πα, βου, γα, δη, κε, ζω, νη (Κουκουζέλης, 1965 : 930-933).

Κατόπιν, προβάλλει η νεοελληνική μουσική από τον 16ο αιώνα έως τη σύγχρονη εποχή. Από τις απαρχές της νεοελληνικής μουσικής και τον Φραγκίσκο Λεονταρίτη, τη νεοελληνική όπερα, τη Νεοελληνική Εθνική Μουσική Σκηνή, τη νεοελληνική ηλεκτρακουστική εποχή, τον Ν. Σκαλκώτα και τον Γ. Α. Παπαϊωάννου η νεοελληνική

μουσική φέρει εγγενώς ένα πλούσιο παρελθόν σε ό,τι αφορά τη λόγια και τη λαϊκή της παράδοση (Ρωμανού, 2003: 320).

Το ελληνικό δημοτικό τραγούδι αναπτύσσεται παράλληλα με τη βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική και διαδίδεται με προφορικά μέσα. Είναι μονοφωνικό και τροπικό στη δομή του, ενδεικτικό μάλιστα ότι η πιστότερη καταγραφή του γίνεται με τη βυζαντινή σημειογραφία. Απαντάται, επίσης, το φαινόμενο κατά το οποίο τα λόγια γνωστών εκκλησιαστικών μελών αντικαθίσταντο ακόμα και με σατυρικούς στίχους και τραγουδιούνταν σε γιορτές και πανηγύρια, γεγονός που παραπέμπει στη δυτική εκκλησιαστική μουσική του Μεσαίωνα.

Από τον 9ο έως και 11ο αιώνα περίπου εμφανίζεται το ακριτικό τραγούδι που πραγματεύεται τη ζωή και τα ηρωικά κατορθώματα των ακριτών, που κατοικούσαν στα σύνορα της βυζαντινής αυτοκρατορίας, με σκοπό την προστασία τους από τις συχνές εξωτερικές επιθέσεις. Ακολουθεί το κλέφτικο τραγούδι που διαδίδεται από στόμα σε στόμα και στα πανηγύρια στα χρόνια της τουρκοκρατίας, με κορύφωση στην περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Το αυθόρμητο κλέφτικο τραγούδι ήταν δημιούργημα της ρωμείκης ζωής κι εμπνευσμένο από τη ζωή και τη δράση των κλεφτών και των αρματωλών (Καγκελάρης, 2015: 260-270).

Οι περισσότεροι μελετητές διαιρούν την ελληνική δημοτική μουσική σε δύο ομάδες: τη στεριανή που περιλαμβάνει την Ήπειρο, την Θεσσαλία, τον Μοριά, την Ρούμελη, την Μακεδονία και τη θαλασσινή ή νησιώτικη ομάδα στα νησιά και στα Μικρασιατικά παράλια, στην Θράκη, στις ακτές της Πελοποννήσου, σε συγκεκριμένα σημεία της Στερεάς Ελλάδας και στην Κύπρο. Οι διαφορές των δύο ομάδων συνίστανται α) στους ρυθμούς, καθώς οι νησιώτικοι χοροί είναι συνήθως δίσημοι, ενώ στην ηπειρωτική Ελλάδα απαντώνται πεντάσημοι και επτάσημοι χοροί (π.χ. Καλαματιανός σε 7/8), β) στους τρόπους, αφού στη στεριά χρησιμοποιούνται κυρίως ανημιτονικές κλίμακες κατά τη διαδοχή των φθόγγων τους σε αντίθεση με τα νησιά, γ) στην ομοιοκαταληξία και στους αυτοσχεδιασμούς που είναι συχνοί στα νησιά, ενώ στη στεριά παρατηρούνται σπάνια (π.χ. μανιάτικα μοιρολόγια), και δ) στους συνδυασμούς οργάνων, καθώς στη στεριά ο χαρακτηριστικός συνδυασμός οργάνων ήταν αρχικά η «ζυγιά» νταούλι και ζουρνάς (αργότερα κλαρίνο), ενώ στα νησιά ήταν το τουμπί και η λύρα (αργότερα το λαούτο και το βιολί). Στα νεότερα χρόνια οι καθιερωμένοι αυτοί συνδυασμοί αμβλύθηκαν. Αξίζει να αναφερθεί και η ανατολίτικη μουσική της ενδοχώρας της Μικράς Ασίας, (π.χ. Καππαδοκία) η οποία συγγενεύει με τις μουσικές της Μέσης Ανατολής, ωστόσο δε φαίνεται να έχει κοινά σημεία με τη μουσική της κυρίως Ελλάδας (Κορδάτος, 1983: 101-126).

Στο πλαίσιο της αστικής λαϊκής μουσικής στα αστικά κέντρα με έντονη ελληνική παρουσία, όπως ήταν η Πόλη, η Σμύρνη, η Σύρος, τα Γιάννινα, η Θεσσαλονίκη και ο Πειραιάς, διαμορφώθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα, ανάμεσα σε άλλα μουσικά είδη, και ένα είδος λαϊκού τραγουδιού που ονομάστηκε «ρεμπέτικο». Η ονομασία του όρου είναι αβέβαιης ετυμολογικής προέλευσης. Ανάμεσα στις πιο διαδεδομένες εκδοχές είναι να προέρχεται από το αρχαιοελληνικό «ρέμβω/ρέμβομαι» που υποδηλώνει τον περιπλανώμενο, τον άεργο. Ωστόσο, η λέξη είναι στενά συνδεδεμένη με τη λέξη μάγκας, ειδικά μετά και από τις πολυάριθμες σχετικές μελέτες που είδαν το φως της δημοσιότητας (Μπαμπινιώτης, 1998). Ως μετεξέλιξη του ρεμπέτικου θεωρείται το λαϊκό τραγούδι των δεκαετιών του 1950-1960, το οποίο συνεχίζει να ακούγεται και να εξελίσσεται μέχρι και σήμερα. Στη δεκαετία του 1960 κάνει την εμφάνισή του και το έντεχνο τραγούδι, αρχικά με την έννοια της μελοποιημένης ποίησης και των «κύκλων τραγουδιών» με κύριους εκπροσώπους τον Μάνο Χατζιδάκι και τον Μίκη Θεοδωράκη.

Ως περίοδοι του ρεμπέτικου αναγνωρίζονται, με μικρές παραλλαγές, από τους μελετητές οι εξής:

Η πρώτη περίοδος, περίπου 1890-1922, όπου επικρατούν θεματολογικά οι αναφορές στην παρανομία, στα ναρκωτικά, στη φυλακή και στο σινάφι των περιθωριακών. Ο δημιουργός είναι συνήθως ανώνυμος και η διάδοση προφορική και περιορισμένη. Χώρος παραγωγής είναι συχνά ο «τεκές» και η φυλακή.

Η κλασική περίοδος (1922-1940), όπου η ρεμπέτικη αργκό και τα ανατολίτικα στοιχεία που προέρχονταν από τη Σμύρνη αρχίζουν να υποχωρούν λόγω και της λογοκρισίας της μεταξικής δικτατορίας. Τα τραγούδια έχουν ως θέμα τους τον έρωτα, τη θλίψη και τη ρεμπέτικη ζωή. Η λαϊκή ορχήστρα εμπλουτίζεται και χώρος παραγωγής είναι πλέον η ταβέρνα.

Η εργατική περίοδος (1940-1953), κατά την οποία πρωτοστατούν τραγούδια διαμαρτυρίας της εργατικής ζωής, του ξενιτεμού, της μάνας. Το στιχουργικό ύφος αποκτά περισσότερο ποιητικό χαρακτήρα και σε ό,τι αφορά την ενορχήστρωση, χρησιμοποιούνται πρόσθετα πολυφωνικά όργανα, όπως το ακορντεόν και το πιάνο (Τσιτσάνης). Τα τραγούδια διαδίδονται με δίσκους και στα «κέντρα διασκέδασης».

Σημαντική σχολή του Ρεμπέτικου ήταν η Σμυρναϊκή Σχολή με εκπροσώπους τον Παναγιώτη Τούντα και τον Βαγγέλη Παπάζογλου, που αποτελεί γέφυρα της πρώτης και της δεύτερης περιόδου. Αναπτύσσεται στην κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα της Σμύρνης, με τα καφέ «Αμάν» και τα καφέ «Σαντάν». Γίνεται ενορχήστρωση με σαντούρια και βιολιά («σαντουρόβιολα»), οι ρυθμοί είναι εννιάσημοι (καρσιλαμάς, ζεϊμπέκικο). Εξίσου σημαντική

ήταν και η Πειραιώτικη Σχολή του κλασικού ρεμπέτικου με τον Μάρκο Βαμβακάρη, τον Γιώργο Μπάτη, τον Ανέστη Δελιά, τον Στράτο Παγιουμτζή, ο οποίος καθιερώνει το μπουζούκι («μπουζουκομπαγλαμάδες»). Ζεϊμπέκικο και χασάπικο είναι οι χαρακτηριστικοί ρυθμοί (Τζάκης, 2002).

Ο Βασίλης Τσιτσάνης, αφού μύηθηκε στο μπουζούκι και στο ρεμπέτικο από τον «πατριάρχη» Μάρκο Βαμβακάρη που ήταν αυτός που επέβαλε το τραγούδι με μπουζούκι στην ελληνική δισκογραφία, έγινε ένας από τους πρωτεργάτες του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού, αποτελώντας ταυτόχρονα και τη γέφυρα ανάμεσα στο ρεμπέτικο και στο λαϊκό (δεκαετία του 1950 κι εξής). Η μετάβαση στο λεγόμενο «λαϊκό» γίνεται φανερή στη μουσική με την επιβολή ευρωπαϊκού κουρδίσματος στο μπουζούκι και την προσθήκη της τέταρτης χορδής από τον Μανώλη Χιώτη (1953), γεγονός που σηματοδοτεί ότι ο δημιουργός μπορεί να γράφει τραγούδια με «αρμονίες» («ματζοράκια-μινοράκια» κατά τον Τσιτσάνη). Ο Γιώργος Ζαμπέτας είναι η μεγάλη συνθετική μορφή του λαϊκού τραγουδιού που με τη δωρικότητα της γραφής και της τεχνικής του στο μπουζούκι δημιουργεί σχολή. Η δισκογραφία, το ραδιόφωνο και οι ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες επηρεάζουν αποφασιστικά τη δημιουργία και τη διάδοση του λαϊκού τραγουδιού. Στη θεματολογία επικρατεί το ερωτικό στοιχείο, αλλά δε λείπουν και θέματα που αφορούσαν στα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, όπως ο εμφύλιος, η μετανάστευση, η ξενιτειά, η φτώχεια, οι κοινωνικές αδικίες. Στο πλαίσιο ενός γενικότερου εξωτισμού, εισάγονται αραβοπερσικές διασκευές τραγουδιών και εξωτική θεματολογία, αλλά και ρυθμοί, απόρροια της τάσης φυγής από κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα της μετεμφυλιακής περιόδου. Το λαϊκό τραγούδι γίνεται σταδιακά αποδεκτό και από τις ανώτερες κοινωνικές τάξεις («Λαός και Κολωνάκι») και ανάλογα με τις προτιμήσεις του κοινού διαμορφώνονται επιμέρους ύφη, όπως «βαρύ λαϊκό», «ελαφρολαϊκό» (Smith, 1991: 318-324).

Σημαντικοί δημιουργοί, εκτός από τον Τσιτσάνη, ήταν οι Γεράσιμος Κλουβάτος, Γιώργος Μητσάκης, Θόδωρος Δερβενιώτης, Μπάμπης Μπακάλης, Απόστολος Καλδάρης, Άκης Πάνου. Ερμηνευτές που καλό είναι να αναφερθούν είναι ο Στέλιος Καζαντζίδης, ο Δημήτρης Μητροπάνος, ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης, ο Στράτος Διονυσίου, ο Πάνος Γαβαλάς, ο Μανώλης Αγγελόπουλος, η Καίτη Γκρέυ, η Γιώτα Λύδια, η Πόλυ Πάνου, ο Βαγγέλης Περπινιάδης. Σημαντικοί στιχουργοί είναι η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου, ο Χαράλαμπος Βασιλειάδης, ο Κώστας Βίρβος, ο Χρήστος Κολοκοτρώνης, ο Κώστας Μάνεσης (Michael, 1996 : 55-96).

Τον 20ό αιώνα (κυρίως τη δεκαετία 1990 και μετά) έχει άνθιση και το ελαφρολαϊκό τραγούδι το οποίο είχε ιδιαίτερα μεγάλη απήχηση στον κόσμο. Ως ο σπουδαιότερος ελαφρολαϊκός-λαϊκός τραγουδιστής καθιερώνεται ο Δημήτρης Μητροπάνος ο οποίος ξεκίνησε με βάση το λαϊκό τραγούδι αλλά στη συνέχεια άλλαξε πορεία κι επεκτάθηκε προς άλλα είδη του ελληνικού τραγουδιού.

Το έντεχνο τραγούδι εμφανίζεται στα τέλη της δεκαετίας του 1950 - αρχές δεκαετίας του 1960 με πρωτεργάτες τους Μάνο Χατζιδάκι (Ο Κύκλος με την κιμωλία, Παραμύθι χωρίς Όνομα) και τον Μίκη Θεοδωράκη (Επιτάφιος). Κοινό χαρακτηριστικό των πρωτεργατών του «έντεχνου-λαϊκού» τραγουδιού ήταν η εκπαίδευσή τους στην κλασική μουσική και η αναζήτηση της ελληνικότητας. Επινόώντας το έντεχνο τραγούδι, μετέφεραν και ορισμένα από τα ιδεώδη της Εθνικής Σχολής στο λαϊκό τραγούδι (Μαλιαράς, 2014 : 314-320) αλλά και άλλες ευρωπαϊκής προέλευσης αξίες (Κωνσταντινίδης, 2019 : 336-345).

Ο όρος «έντεχνο-λαϊκό» περιέχει δύο αντιφατικές έννοιες, δηλωτικές του διχασμού του Νεοέλληνα ανάμεσα στη λαϊκή παράδοση και τον δυτικό προσανατολισμό (Διάβας, 2009 : 14). Ο Μίκης Θεοδωράκης ορίζει το Έντεχνο λαϊκό τραγούδι ως ένα σύγχρονο σύνθετο μουσικό έργο τέχνης που θα μπορεί να αφομοιωθεί δημιουργικά από τις μάζες. Αφετηρία της προσπάθειας αυτής είναι ο «Επιτάφιος» (1958, σε ποίηση Ρίτσου), για τον οποίο ο Θεοδωράκης αναφέρει ότι δεν είναι τίποτε άλλο παρά το πάντρεμα ανάμεσα στη σύγχρονη ελληνική μουσική και στη σύγχρονη ελληνική ποίηση (Θεοδωράκης, 2019: 239-248).

Συνεκδοχικά, δημιουργείται μια παράδοση μελοποιημένης ποίησης που ονομάζεται «Έντεχνο τραγούδι» (Σιδερά, 1985 : 89-106). Διαφέρει από το λαϊκό κυρίως στο στίχο, αλλά και στη μουσική (ενορχήστρωση, ύψος). Ο χαρακτήρας του είναι περισσότερο δυτικός σε ό,τι αφορά στα συνθετικά μέσα, δεν έχει όμως καμία σχέση με τη φόρμα του δυτικοευρωπαϊκού ρομαντικού και μεταρομαντικού έντεχνου τραγουδιού Ληντ (Lied). Το ελληνικό έντεχνο τραγούδι αποκτά γρήγορα μεγάλη απήχηση στη μάζα προφανώς εξαιτίας του ενεργού πολιτικού ρόλου του κατά τη περίοδο της δικτατορίας.

Μερικά χαρακτηριστικά της παράδοσης αυτής του Έντεχνου λαϊκού τραγουδιού είναι οι κύκλοι τραγουδιών· δίσκοι με ενότητες τραγουδιών με μια ενιαία κεντρική ιδέα, καθώς πρόκειται για μελοποιημένη ποίηση σύγχρονων – κυρίως Ελλήνων – ποιητών ή στιχουργών. Επιπρόσθετα, χαρακτηριστική είναι η καθιέρωση του λαϊκού τραγουδιστή και του λαϊκού μουσικού οργάνου (μπουζούκι) ως αυθεντικοί εκφραστές του γνήσιου ποιητικού πάθους. Υφίσταται μια νέα μορφή επικοινωνίας με το κοινό, μέσα από την καθιέρωση της λαϊκής

συναυλίας σε ανοικτούς ή ειδικά διαμορφωμένους χώρους με μαζική συμμετοχή.

Ενδεικτικοί κύκλοι τραγουδιών που θεωρούνται σήμερα κλασικοί του Έντεχνου τραγουδιού είναι: Μίκης Θεοδωράκης - Άξιον Εστί («λαϊκό ορατόριο», Ελύτης), Μάνος Χατζιδάκις - Μεγάλος Ερωτικός, Δήμος Μούτσης - Τετραλογία, Άγιος Φεβρουάριος, Ένα Χαμόγελο, Γιάννης Μαρκόπουλος - Ιθαγένεια, Χρονικό (Μύρης), Θάνος Μικρούτσικος - Ο Σταυρός του Νότου (Καββαδίας), Σταύρος Ξαρχάκος - Κατά Μάρκον (Γκάτσος), Διονύσης Σαββόπουλος - Μπάλλος, Αχαρνής, Τραπεζάκια έξω, Αντώνης Μιτζέλος - Φύλακας άγγελος (Ζιώγα). Άλλοι σημαντικοί συνθέτες που υιοθέτησαν το τραγουδιστικό κλίμα του Έντεχνου ήταν οι Μάνος Λοΐζος, Χρήστος Λεοντής, Δημήτρης Λάγιος, Νίκος Μαμαγκάκης και από πλευράς στιχουργών οι Λευτέρης Παπαδόπουλος, Μάνος Ελευθερίου, Τάσος Λειβαδίτης.

Χαρακτηριστικότεροι ερμηνευτές της πρώτης γενιάς του Έντεχνου ελληνικού τραγουδιού (1950-1980) είναι οι Μαρία Φαραντούρη, Γιώργος Μούτσιος, Μαρία Δημητριάδη, Φλέρυ Νταντωνάκη, Αλίκη Καγιαλόγλου, Μαρίζα Κωχ, Νάνα Μούσχουρη, ενώ από το 1980 μέχρι σήμερα ξεχώρισαν οι Νάνα Μούσχουρη, Βασίλης Λέκκας, Νένα Βενετσάνου, Σαβίνα Γιαννάτου, Έλλη Πασπαλά, Μανώλης Λιδάκης, Γιάννης Κότσιρας, Δημήτρης Μπάσης και Νατάσα Μποφίλιου. Παράλληλα, γνωστοί τραγουδιστές, όπως οι Χάρις Αλεξίου, Δήμητρα Γαλάνη, Τάνια Τσανακλίδου, Γιώργος Νταλάρας και Μελίνα Ασλανίδου, έχουν επίσης ασχοληθεί κατά καιρούς με το Έντεχνο, πραγματοποιώντας αξιόλογες ερμηνείες (Καλογερόπουλος, 1999).

Στην παράδοση του Έντεχνου τραγουδιού προστέθηκαν μέσω της διάδοσης των μπουάτ οι «τραγουδοποιοί», που γράφουν τη μουσική, το στίχο και τραγουδούν οι ίδιοι τα τραγούδια τους. Πρωτεργάτης θεωρείται ο Διονύσης Σαββόπουλος, ενώ ανάμεσα στους σημερινούς εκπροσώπους του είδους είναι ο Σωκράτης Μάλαμας, ο Μιλτιάδης Πασχαλίδης, ο Αλκίνοος Ιωαννίδης, ο Ορφέας Περίδης, ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου, ο Γιάννης Αγγελάκας (στην περίοδο της σόλο καριέρας του).

Από τη δεκαετία του 1970 και μετά, εμφανίζεται και το ελληνικό ροκ που βασίζεται κυρίως σε δυτικές μουσικές φόρμες, αλλά χρησιμοποιεί ελληνικό στίχο. Σημαντικοί εκφραστές του είδους θεωρούνται ο Παύλος Σιδηρόπουλος, ο Θανάσης Γκαϊφύλλιας και ο Δημήτρης Πουλικάκος. Στην αρχή της δεκαετίας του 1980 δημιουργείται το έντεχνο ηλεκτρικό τραγούδι με πρωτεργάτες τα συγκροτήματα Τερμίτες (Αντώνης Μιτζέλος - Μαχαιρίτσας) και Φατμέ, όπου κυριαρχούν μέχρι το τέλος της δεκαετίας. Στις επόμενες δεκαετίες ακολουθούν τα γκρουπ Τρύπες, Μωρά στη Φωτιά, Ξύλινα Σπαθιά, Διάφανα Κρίνα, Ενδελέχεια, Πυξ Λαξ (Νταλούκας, 2006).

Με την έκφραση νεοελληνική έντεχνη μουσική εννοούμε τη μουσική δημιουργία κοσμικής μουσικής από Έλληνες επώνυμους δημιουργούς από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους και εξής. Ο όρος αναφέρεται σε μουσική δυτικοευρωπαϊκού ύφους, γραμμένη από επώνυμους Έλληνες στο πλαίσιο της ελληνικής εθνικής μουσικής σχολής (με ιδρυτή τον Μανώλη Καλομοίρη) ή από Έλληνες συνθέτες εκτός εθνικής μουσικής σχολής, αλλά με σημαντικό έργο, αναγνωρισμένο στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Νίκος Σκαλκώτας, Γιάννης Χρήστου, Γιάννης Ξενάκης) (Ρωμανού, 2003: 320).

Κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο τα δείγματα επώνυμης κοσμικής μουσικής είναι μάλλον περιορισμένα, σε αντιδιαστολή με την εκκλησιαστική βυζαντινή μουσική, και ως κοσμική μουσική εννοείται κατά βάση το δημοτικό τραγούδι. Τα πρώτα γνωστά δείγματα επώνυμης κοσμικής μουσικής της νεοελληνικής ιστορίας προέρχονται από τα Επτάνησα, ως μία από τις σημαντικότερες διόδους εισαγωγής των ευρωπαϊκών ιδεών και της δυτικής μουσικής (μέσω Ιταλίας) στην υπόλοιπη Ελλάδα, πριν και μετά την ένωση με αυτήν (1864). Από τις αρχές του 19ου αιώνα άρχισαν να ιδρύονται Φιλαρμονικές Εταιρείες, αρχικά από Ιταλούς, στην Ζάκυνθο, στην Κεφαλλονιά και στην Κέρκυρα, παίζοντας σημαντικό ρόλο στη μουσική εκπαίδευση των κατοίκων των Ιονίων νήσων, σύμφωνα με τα ιταλικά πρότυπα. Επίσης, η επικοινωνία των Επτανήσων με την Ιταλία, η ανάπτυξη του εμπορίου, οι μελοδραματικοί θίασοι συνετέλεσαν στο να αναπτυχθεί σε αυτά μια αξιόλογη μουσική κίνηση και να δημιουργηθεί μια πλούσια σχετική μουσική παράδοση, που ονομάστηκε επτανησιακή μουσική σχολή. Σε αυτήν ανήκουν όλοι οι πρώτοι επώνυμοι Έλληνες συνθέτες, με σημαντικότερο τον Κερκυραίο Νικόλαο Μάντζαρο (1795-1872). Ανάμεσα στους μαθητές του ήταν οι Αντώνιος Καπνίσης, Φραγκίσκος Δομενεγίνης, Παύλος Καρρέρ (ή Καρρέρης στα ελληνικά), Σουζάνα Νεράντζη. Σημαντικοί επτανησιοί συνθέτες θεωρούνται οι οικογένεια Λαμπελέτ (Εδουάρδος και οι γιοι του Ναπολέον, Λουδοβίκος και Γεώργιος), Σπυρίδων Σπάθης, Σπυρίδων Σαμάρας, Σπυρίδων Ξύνδας. Η επικοινωνία των Επτανήσων με τη Δύση έκανε την επτανησιακή μουσική, ακόμα και τη λαϊκή (καντάδα και αρέκιες), να μείνει προσκολλημένη στα πρότυπα της ιταλικής όπερας. Οι Επτανησιοί συνθέτες κατηγορήθηκαν αργότερα δριμύτατα από εκπροσώπους της Εθνικής Σχολής (με γνωστή τη σχετική διαμάχη Καλομοίρη-Λαμπελέτ) ότι, δεν έδωσαν «ελληνικό χαρακτήρα» στη μουσική τους, παραμένοντας σε μια στείρα μίμηση της αντίστοιχης ιταλικής. Η πρόσφατη έρευνα έχει καταρρίψει εντελώς τη μονόπλευρη αυτή θεώρηση, μιας και έργα που θα μπορούσαν να γίνουν δεκτά ακόμη και από την «κατά Καλομοίρη» ιδέα της εθνικής μουσικής έχουν συντεθεί ήδη από το 1837. Άλλωστε, το κριτήριο της ελληνικότητας της μουσικής που έθετε η εθνική μουσική σχολή δεν ήταν ποτέ ξεκάθαρο και θεωρείται σήμερα

αντικείμενο μουσικολογικής έρευνας (Φράγκου - Ψυχοπαίδη, 1990).

Τα τελευταία χρόνια, έπειτα από διάφορες μουσικολογικές έρευνες (Λεωτσάκος, 1999) που είχαν ως αποτέλεσμα την ανεύρεση πολλών χαμένων έργων Επτανησίων συνθετών, επανεκτιμάται η Επτανησιακή Μουσική Σχολή. Αποδεικνύεται ότι η μουσική γλώσσα των Επτανησίων διαθέτει ένα ιδιαίτερο μεσογειακό χρώμα και ότι η Εθνική μουσική σχολή προϋπήρχε στα Επτάνησα ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η «Ανατολική Συμφωνία» του Μάντζαρου, «Το Ξύπνημα του Κλέφτη» (έργο για πιάνο) του Ιωσήφ Λιβεράλη, η «Δέσπω» του Καρρέρη (όπερα), έργα που βρήθουν ελληνικότητας. Στον Νικόλαο Μάντζαρο χρεώθηκε ο ακαδημαϊσμός και ο ιταλισμός. Ωστόσο, αποδεικνύεται πως οι επιρροές που είχε δεχθεί ξεπερνούσαν τα όρια της Ιταλίας. Μουσικά του έργα μπορούν να συγκριθούν με έργα Γάλλων και Αυστριακών κλασικών συνθετών. Η Επτανησιακή Σχολή αποτελεί φαινόμενο ιδιαίτερο στο χώρο της Μεσογείου.

Η ίδρυση του νέου ελληνικού κράτους, η ανάπτυξη των πόλεων αλλά και η ανάδυση νέων κοινωνικών ομάδων δημιούργησαν ένα καινούριο μουσικό γούστο στραμμένο προς την Ευρώπη. Είναι η εποχή με τους ιταλικούς μελοδραματικούς θιάσους που επισκέπτονται τακτικά την Αθήνα από το 1840 και μετά. Οι επτανήσιοι μουσικοί συντέλεσαν στην ανάπτυξη τους μέσω της διάδοσης της ευρωπαϊκής μουσικής με την ίδρυση διαφόρων μουσικών σωματείων ή ιδιωτικών σχολών. Η συστηματοποίηση της μουσικής εκπαίδευσης αρχίζει με την ίδρυση του Ωδείου Αθηνών το 1871. Το Ελληνικό Ωδείο (και το Εθνικό Ωδείο αργότερα) με τα παραρτήματά τους στις διάφορες πόλεις βοήθησαν να πλατύνει ο κύκλος των σπουδαστών μουσικής.

Οι πρώτοι συνθέτες που θεμελιώνουν στις αρχές του 20ου αιώνα τη νεοελληνική εθνική σχολή είναι ο Διονύσιος Λαυράγκας, ο Γεώργιος και ο Ναπολέων Λαμπελέτ, ο Μανόλης Καλομοίρης, ο Μάριος Βάρβογλης και ο Αιμίλιος Ριάδης. Η δράση τους, εκτός από το καθαρά δημιουργικό τους έργο, απλώνεται και σε άλλους σοβαρούς τομείς, όπως η μουσική εκπαίδευση, η συλλογή, μελέτη κι εναρμόνιση δημοτικών τραγουδιών. Ο Μανόλης Καλομοίρης, που εγκαταστάθηκε το 1910 οριστικά στην Αθήνα, θεωρείται ο ιδρυτής και ο οργανωτής της ελληνικής εθνικής μουσικής σχολής. Μέσα από την αρθρογραφία του στο περιοδικό Νουμάς υποστήριζε σθεναρά τις απόψεις του για τον δημοτικισμό και για μια εθνική σχολή μουσικής στα γερμανικά ρομαντικά πρότυπα με ενσωματωμένα «ελληνικά» θέματα και μοτίβα (όπως θεωρούσε π.χ. ο Καλομοίρης το τριημιτόνιο), κατηγορώντας παράλληλα τους επτανήσιους συνθέτες - κυρίως τον Γεώργιο Λαμπελέτ και τον Σπύρο Σαμάρα - ως ατάλαντους και την ιταλική μουσική ως «εμπορική». Τις απόψεις του αυτές τις αναθεώρησε αργότερα, λίγο πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οπότε

και είχε αναγνωριστεί από το ευρύ κοινό ως η σημαντικότερη προσωπικότητα της εθνικής μουσικής σχολής, έχοντας δημιουργήσει έναν σημαντικό κύκλο Ελλήνων συνθετών, με στόχο την προβολή του έργου της σχολής στο εξωτερικό. Στους συνθέτες αυτούς συμπεριλαμβάνονταν και οι Μενέλαος Παλλάντιος, Δημήτρης Λεβίδης, Γεώργιος Σκλάβος, Πέτρος Πετρίδης, Λώρης Μαργαρίτης, Γεώργιος Πονηρίδης, Ανδρέας Νεζερίτης Αγαμέμνων Μουρτζόπουλος (Μυλωνάς, 2002).

Ξεχωριστή θέση πρέπει να δοθεί στον πιανίστα, συνθέτη και μαέστρο Δημήτρη Μητρόπουλο, που, τελικά, καθιερώθηκε σαν διευθυντής ορχήστρας και διηύθυνε κατά καιρούς τις μεγαλύτερες συμφωνικές ορχήστρες του κόσμου, προωθώντας σημαντικά τα έργα Ελλήνων συνθετών στο εξωτερικό.

Στα τέλη της πρώτης δεκαετίας του 1900, παράλληλα με την εμφάνιση της Εθνικής Μουσικής Σχολής, δημιουργείται και η ελληνική οπερέτα. Το κοινό της Αθήνας είχε ήδη γνωρίσει τη γαλλική οπερέτα από το 1871 από περιοδεύοντα γαλλικό θίασο. Το Σεπτέμβριο του 1908 ο θιασάρχης Αντώνιος Νίκας αποφασίζει να ανεβάσει μία οπερέτα με Έλληνες εκτελεστές. Στις 12 Σεπτεμβρίου του 1908 ανεβαίνει σε ελληνική μετάφραση η οπερέτα «Μαμζέλ Νιτούς» (Mam'zelle Nitouche) του Hervé με πρωταγωνίστρια τη Ροζαλία Νίκα και αρχιμουσικό τον Θεόφραστο Σακελλαρίδη και σημειώνει επιτυχία, παρά τις αρχικές επιφυλάξεις ορισμένων. Γρήγορα ο ηθοποιός και θιασάρχης Ιωάννης Παπαϊωάννου (1875-1931) με τη χρηματική ενίσχυση του Φώτη Σαμαρτζή, Πατρινού δερματέμπορου, δημιουργεί τον πρώτο αποκλειστικά οπερετικό θίασο, που, αφού ανεβάζει επιτυχώς πολλές γαλλικές και αυστριακές οπερέτες, στην πορεία ανεβάζει ελληνικές με πρώτη το «Σία κι αράξαμε» (1909) του Σακελλαρίδη. Η συγκεκριμένη είναι η πρώτη ελληνική οπερέτα, αν και συχνά, λανθασμένα, θεωρείται ως πρώτη το «Πόλεμος εν πολέμω» του Σαμάρα. Η οπερέτα κερδίζει αμέσως την αγάπη του κοινού εξαιτίας του εύθυμου περιεχομένου της, της ωραίας μουσικής και της χρήσης δημοτικής γλώσσας. Ακολουθούν ο ένας μετά τον άλλον οι θίασοι «Αφεντάκη», «Αθηναϊκή Οπερέττα», «Λαγκαδά», «Νίκα» (Σειραγάκης, 2007: 36-51).

Έπονται οι Διονύσιος Λαυράγκας («Λήδα», 1909), Σπυρίδων Σαμάρας («Πόλεμος εν πολέμω», 1914), «Πριγκήπισσα της Σασσώνος» (1915), «Κρητικοπούλα» (1916), Νίκος Χατζηαποστόλου («Μοντέρνα καμαριέρα», η πρώτη του οπερέτα, 1916) και άλλοι συνθέτες, όπως είναι οι Ιωσήφ Ριτσιάρδης, Μάρκος Μαστρεκίνης, Ανδρέας Μαστρεκίνης, Σπυρίδων Καίσαρης, Αττίκ, Γιάννης Κομνηνός, Θεόδωρος Σπάθης, Χρήστος Χαιρόπουλος, Μίμης Κατριβάνος, Άγγελος Μαρτίνος, Γιάννης Κωσταντινίδης. Η οπερέτα άρχισε να παρακμάζει μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1930. Οι Θεόφραστος Σακελλαρίδης και ο Νίκος Χατζηαποστόλου είναι οι κυριότεροι εκπρόσωποί της. Το πιο δημοφιλές έργο του

Σακελλαρίδη είναι «Ο Βαφτιστικός» (1918) και του Χατζηαποστόλου «Οι Απάχηδες των Αθηνών» (1921) (Σειραγάκης, 2007 : 115-126).

Με τον Νίκο Σκαλκώτα, ένα άλλο κεφάλαιο της ελληνικής μουσικής ιστορίας αρχίζει. Το έργο του μεταφέρει στην ελληνική μουσική τις σύγχρονες μουσικές τάσεις. Αν και το δημοφιλέστερό του έργο στο ελληνικό κοινό είναι οι «36 Ελληνικοί Χοροί», οι περισσότερες συνθέσεις του ακολουθούν το δωδεκάφθογγο σύστημα, αλλά με ένα ιδιότυπο προσωπικό ύφος, το οποίο δημιούργησε ένα απροσδόκητο ενδιαφέρον σε όλους τους πρωτοποριακούς μουσικούς κύκλους της Ευρώπης (και αργότερα της Ελλάδας), δυστυχώς μετά τον πρόωρο θάνατό του (1949). Οι σημαντικότεροι Έλληνες συνθέτες σύγχρονης μουσικής μετά τον Νίκο Σκαλκώτα (χρονολογικά) ήταν οι Ιάnnης Ξενάκης (1922-2001) και Γιάννης Χρήστου (1926-1970), το έργο των οποίων απέκτησε πολλούς φανατικούς θαυμαστές εντός και εκτός Ελλάδας. Άλλοι συνθέτες που ακολουθούν στο έργο τους τις σύγχρονες μουσικές τάσεις είναι ο Γιάννης Α. Παπαϊωάννου, ο Γιώργος Σισιλιάνος, ο Δημήτρης Δραγατάκης, ο Γιάννης Κωνσταντινίδης (γνωστός με το ψευδώνυμο Κώστας Γιαννίδης), ο Μιχάλης Αδάμης, ο Δημήτρης Τερζάκης, ο Θόδωρος Αντωνίου, ο Γιώργος Κουρουπός, ο Κυριάκος Σφέτσας, ο Χρήστος Χατζής, ο Χάρης Ξανθουδάκης, ο Γιώργος Ζερβός, ο Παναγιώτης Κόκορας, ο Μάριος Ιωάννου Ηλία (Χατζηνίκος, 2006).

2.3. Είδη τραγουδιού που ξεχώρισαν με έμφαση στο ρεμπέτικο, έντεχνο και λαϊκό τραγούδι

2.3.1. Ρεμπέτικο τραγούδι

Την περίοδο 1920-1940 ξεχώρισε το ρεμπέτικο τραγούδι που ξεκίνησε στα λιμάνια των ελληνικών πόλεων, όπου ζούσε η εργατική τάξη και μετέπειτα εξαπλώθηκε στα υπόλοιπα αστικά κέντρα. Εξέφραζε τους καημούς, πόθους και αντιλήψεις των ρεμπετών, που θεωρούνταν περιθωριακά άτομα. Στο ρεμπέτικο τραγούδι κυριαρχεί το μπουζούκι και ο μπαγλαμάς. Τη δεκαετία του 1920 αναπτύχθηκε στον Πειραιά το αυθεντικό ρεμπέτικο τραγούδι. Οι «μάγκες» συγκεντρώνονταν σε κάποιο στέκι, καφενείο ή τεκέ, κάθονταν σε καρέκλες ή στο πάτωμα γύρω από ένα μαγκάλι, κάπνιζαν ναργιλέ με τούρκικο χασίσι. Με μπουζούκια και μπαγλαμάδες τραγουδούσαν τους καημούς, αυτοσχεδίαζαν στίχους και νότες και κάποιοι σηκώνονταν και χόρευαν ζεϊμπέκικο ή χασάπικο (Νοταράς, 1991).

Το 1922 στο πλαίσιο της Μικρασιατικής καταστροφής και της ανταλλαγής

πληθυσμών παρατηρείται ο εμπλουτισμός των τραγουδιών των απόκληρων με καινούριους ήχους. Οι πρόσφυγες δημιούργησαν καινούριους συνοικισμούς, έφεραν τα ήθη και τα έθιμά τους, την κουλτούρα τους και τη σμυρναϊκή μουσική. Οι προσμείξεις των διαφορετικών ήχων μέσα σε δέκα χρόνια οδήγησε στη μεγάλη έκρηξη που ονομάστηκε ρεμπέτικο τραγούδι, του οποίου ως έτος γεννήσεως θεωρείται το 1930 και αντίστοιχος τόπος ο Πειραιάς. Αυτή η εποχή συμπίπτει χρονικά με τις πρώτες εμπορικές ηχογραφήσεις που έγιναν στην Ελλάδα από εταιρείες δίσκων, όπως η Columbia, η HisMaster'sVoice, η Odeon (επίσης κάποιες ηχογραφήσεις ελληνικών τραγουδιών είχαν γίνει στις ΗΠΑ και στην Τουρκία από το 1904) (Αθανασάκης, 2002 : 157 - 187).

Τα βασικά όργανα του ρεμπέτικου τραγουδιού είναι το μπουζούκι, η κιθάρα, ο τζουράς και ο μπαγλαμάς. Χρησιμοποιούνται, επίσης, το ακορντεόν, το βιολί, το πιάνο και ως κρουστά τα κουτάλια και τα ζίλια. Ορισμένες φορές επίσης, ακούγεται κάτι σαν ήχος γυαλιού· ένας ήχος που παράγεται από το χτύπημα ενός κομπολογιού σε ένα ποτήρι, γνωστό και ως «ποτηροκομπολόγι». Η δικτατορία του Μεταξά το 1936 επιβάλλει λογοκρισία. Με την κήρυξη του πολέμου το 1940 γράφτηκαν αρκετά ρεμπέτικα τραγούδια για τον πόλεμο. Αναγκαστικά η δισκογραφία προσαρμόζεται και οι αναφορές σε ναρκωτικά εκλείπουν από τις ηχογραφήσεις. Ένας από τους πρωτεργάτες του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού που αποτέλεσε γέφυρα ανάμεσα στο ρεμπέτικο και στο λαϊκό είναι ο Βασίλης Τσιτσάνης. Το 1941 με την γερμανική κατοχή τα εργοστάσια των δισκογραφικών σταματούν έως το 1946.

2.3.2. Κυριότεροι ρεμπέτες

Ο Μάρκος Βαμβακάρης (1905-1972) γεφύρωσε το δημοτικό τραγούδι και το ρεμπέτικο. Διατήρησε τον περιθωριακό χώρο, όπου ακούγονταν, δηλαδή τον τεκέ και την ταβέρνα. Το ρεμπέτικο τραγούδι λειτουργούσε στο πλαίσιο της προφορικής παράδοσης, σε ένα αστικό κέντρο, όπου πρωτοστατούσε το «σινάφι-πιάτσα», η γειτονιά, ο «μαχαλάς», παρά την εμφάνιση της δισκογραφίας.

Ο Μάρκος υπήρξε από τους πρώτους που ηχογράφησαν με μπουζούκι (το 1932 στην Columbia και το 1933 στην Palophone). Καθιέρωσε την κομπανία με τους μπουζουκομπαγλαμάδες, όταν το 1934, μαζί με τον Γιώργο Μπάτη, τον Ανέστο Δελιά και τον Στράτο Παγιουμτζή αποτέλεσαν το πρώτο συγκρότημα με μπουζούκια, «την ξακουστή τετράδα τους Πειραιώς». Ο Μάρκος Βαμβακάρης θεωρήθηκε «πατριάρχης» του ρεμπέτικου.

Η Ρόζα Εσκενάζυ γεννήθηκε ανάμεσα το 1895 και το 1897 ως Σάρα Σκινάζι· παιδί φτωχής Εβραϊκής οικογένειας της Κωνσταντινούπολης. Μετακόμισε στην Αθήνα για να ακολουθήσει την καριέρα της στο χώρο της μουσικής. Η καριέρα της δεν άργησε να απλωθεί πέρα από τα σύνορα της Ελλάδας. Τα τραγούδια της περιείχαν και κάποια αιχμηρότητα και μάλιστα ένα από αυτά, το «Πρέζα όταν Πεις» λογοκρίθηκε από το ίδιο τον διδάκτορα, Ιωάννη Μεταξά.

Η Αγγέλα Παπάζογλου γεννήθηκε το 1899 στη Σμύρνη και μεγάλωσε σε οικογένεια λαϊκών τραγουδιστών. Ήταν Ελληνίδα τραγουδίστρια του ρεμπέτικου τραγουδιού, ξεκινώντας την καριέρα της σε ηλικία 16 - 17 ετών στην μίρα Μέλης, που ήταν κινηματογράφος και θέατρο. Το 1928 μετά τον γάμο της με τον Βαγγέλη Παπάζογλου, τυφλώθηκε από πάθηση που είχε στα μάτια από μικρή.

Ο Κώστας Ρούκουνας γεννήθηκε στο 1903 στο Καρλόβασι της Σάμου. Η οικογένεια του ήταν φτωχή και άρχισε να εργάζεται από την ηλικία των 8 ετών. Στα μέσα της δεκαετίας του 1920 άρχισε η καλλιτεχνική του σταδιοδρομία ως τραγουδιστής σε μια ταβέρνα. Έγινε διάσημος στους συντοπίτες του για την εξαιρετική φωνή του, αλλά και για τα Σμυρναίικα που τραγουδούσε. Άρχισε να τραγουδάει επαγγελματικά σε γιορτές και πανηγύρια, όταν εγκαταστάθηκε στην Αθήνα το 1927. Κατόπιν, κυκλοφόρησαν οι πρώτοι του δίσκοι, με τα τραγούδια του Γιώργου Βιδάλη, που σημείωσαν μεγάλη επιτυχία.

Ο Κλέων Τριανταφύλλου (Αττίκ), Ο Αττίκ, (19 Μαρτίου 1885 - 29 Αυγούστου 1944) ήταν Έλληνας μουσικοσυνθέτης, στιχουργός και ερμηνευτής των τραγουδιών του. Υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους εκφραστές του ελληνικού ελαφρού τραγουδιού στις αρχές του 20ού αιώνα. Γεννήθηκε στην Αθήνα και μεγάλωσε στην Αίγυπτο, όπου παρακολούθησε μαθήματα μουσικής. Από το 1907 έζησε στο Παρίσι, όπου συνεργάστηκε ως ηθοποιός με διάφορους θιάσους και συμμετείχε σε περιοδείες σε διάφορες χώρες ως το 1930, οπότε εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και δημιούργησε την περίφημη «Μάντρα του Αττίκ». Λίγο πριν από το θάνατό του πρωταγωνίστησε στην ταινία «Χειροκροτήματα» του Γιώργου Τζαβέλλα που είχε κάποια αυτοβιογραφικά στοιχεία. Ορισμένα από τα πιο γνωστά τραγούδια του είναι τα «Παπαρούνα» (1936), «της μιας δραχμής τα γιασεμιά» (1939) (Βέντζα, 2019).

2.4. Το ελληνικό λαϊκό τραγούδι την περίοδο 1940-1960

Κατά την περίοδο του 1941 - 1960 τα ιστορικά τεκταινόμενα επηρέασαν την ελληνική μουσική. Η κατοχή είχε τεράστιες επιπτώσεις στον ελληνικό λαό και συντέλεσε στο

ξέσπασμα του εμφυλίου. Το 1940 - 1953 το ελληνικό τραγούδι επηρεάζεται από την εργατική περίοδο. Το 1946 έρχεται η τζαζ και η ελληνική μουσική επηρεάζεται από την αμερικανική. Το 1950 ο Βασίλης Τσιτσάνης γίνεται ένας από τους πρωτεργάτες του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού, αποτελώντας ταυτόχρονα και γέφυρα ανάμεσα στο ρεμπέτικο και το λαϊκό τραγούδι.

Η μεταβολή στο λαϊκό επέρχεται με την επιβολή ευρωπαϊκού κουρδίσματος στο μπουζούκι και την προσθήκη της τέταρτης χορδής από τον Χιώτη το 1953. Η δισκογραφία, το ραδιόφωνο και οι ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες συντελούν στη διάδοση του λαϊκού τραγουδιού. Πραγματεύεται το ερωτικό στοιχείο αλλά και θέματα της ελληνικής κοινωνίας, όπως είναι ο εμφύλιος, η μετανάστευση, η ξενιτιά, η φτώχεια και οι αδικίες. Εισάγονται αραβοπερσικές διασκευές τραγουδιών και εξωτική θεματολογία και ρυθμοί. Το λαϊκό τραγούδι γίνεται σταδιακά αποδεκτό και από τις ανώτερες κοινωνικές τάξεις, και ανάλογα με τις προτιμήσεις του κοινού διαμορφώνονται επιμέρους ύφη, όπως είναι το «βαρύ λαϊκό», το «ελαφρολαϊκό» (Μυλωνάς, 2009).

2.4.1. Σημαντικότεροι τραγουδιστές, συνθέτες

Ο Βασίλης Τσιτσάνης από μικρή ηλικία έδειξε ενδιαφέρον για τη μουσική και έμαθε μαντολίνο, βιολί και μπουζούκι. Ήρθε στην Αθήνα, για να σπουδάσει Νομική, αλλά τον κέρδισε η μουσική. Επηρεάστηκε από τα τραγούδια του Βαγγέλη Παπάζογλου και του Μάρκου Βαμβακάρη. Την περίοδο 1937-1940 γράφει τραγούδια που τα ηχογραφεί με τις φωνές του Δημήτρη Περδικόπουλου και άλλων σπουδαίων τραγουδιστών, Στράτου Παγιουμτζή, Μάρκου Βαμβακάρη, Στελλάκη Περπινιάδη. Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, ο Τσιτσάνης έμεινε στη Θεσσαλονίκη, όπου για μεγάλο διάστημα είχε δικό του μαγαζί, το «Ουζερί ο Τσιτσάνης», όπου έγραψε μερικά από τα καλύτερα τραγούδια που ηχογραφήθηκαν μετά τη λήξη του πολέμου (Καλυβίτης, 1999 : 116-122).

Ο Μανώλης Χιώτης γεννήθηκε στις 21/3/1921 στην Θεσσαλονίκη και από μικρός ασχολείται με τα λαϊκά όργανα, μαθαίνοντας κιθάρα, μπουζούκι και ούτι. Από 15 ετών εργάζεται επαγγελματικά ως μουσικός. Ο Μ. Χιώτης πρόσθεσε για πρώτη φορά στη Ελλάδα την τέταρτη χορδή στο μπουζούκι.

Ο Μανώλης Αγγελόπουλος γεννήθηκε στις 8 Απριλίου 1939 και από μικρός τραγούδαγε στο μεγάφωνο του αυτοκινήτου των γονιών του, πουλώντας τηνπραμάτεια. Σε ηλικία 13 χρόνων εργάζεται σε διάφορα κέντρα διασκέδασης. Το ταλέντο του δεν άργησε να ανακαλυφτεί. Ακολούθησε η πρώτη ηχογράφηση το 1957. Κατά την δεκαετία του 1960 έγινε γνωστός, καθώς τραγουδούσε τραγούδια για τον προσφυγικό ελληνισμό και τα εξωτικά μέρη. Η μουσική του έχει επιδράσεις από την ελληνική λαϊκή μουσική, από τη μουσική των Ρομά και από την Αραβική μουσική, και συγκεκριμένα το τσιφτετέλι (Οικονόμου, 1991 : 60-64).

2.5. Το ελληνικό έντεχνο τραγούδι την περίοδο 1960-1980

Υπό το πρίσμα των ιστορικών εξελίξεων στο πλαίσιο των πολιτικών και κοινωνικοοικονομικών συγκυριών είναι πασιφανής η δημιουργικήδύναμη του τραγουδιού και η απήχησή του με την καθιέρωση τραγουδιστών-ειδώλων. Στην δεκαετία του 1970 και λίγο μετά την μεταπολίτευση παρατηρήθηκε έξαρση του πολιτικού λόγου στα τραγούδια και μια πρωτοφανής καταφυγή στον ποιητικό λόγο. Την περίοδο 1978 - 1980 επανέρχεται το ρεμπέτικο τραγούδι.

Η δεκαετία του 1970 είναι, όπως και η προηγούμενη, μια χρυσή δεκαετία για το έντεχνο λαϊκό τραγούδι. Το έντεχνο λαϊκό τραγούδι της δεκαετίας 1960-1970 έφτασε σε υψηλό επίπεδο σε σχέση με τα άλλα είδη μουσικής και ξεπέρασε τα σύνορα της πατρίδας μας. Εμφανίζεται στη δεκαετία του 1960 στο πλαίσιο μελοποιημένης ποίησης και των «κύκλων τραγουδιών» με κύριους εκπρόσωπους τον Μάνο Χατζηδάκη και τον Μίκη Θεοδωράκη. Το 1964 εμφανίζεται το Νέο Κύμα. Στα στέκια κυριαρχεί η μπαλάντα, στην οποία προστίθενται στοιχεία λαϊκού ήχου και παραδοσιακές προσμίξεις· τότε παρουσιάζονται λίγα τραγούδια με στοιχεία ελαφρού και ατμοσφαιρικού ροκ. Τα τραγούδια του Νέου Κύματος ήταν γεμάτα αθωότητα και αστεία στοιχεία. Μελωδίες και τραγούδια προσφέρουν οι Γιάννης Γλέζος, ΛίνοςΚόκοτος, Νίκος Μαμαγκάκης, Νότης Μαυρουδής. Γνωστοί συνθέτες και ποιητές δίνουν στίχους, όπως ο Άκης Δασκαλόπουλος, ο Κώστας Γεωργουσόπουλος ο Δημήτρης Σωτηρόπουλος, ο Κώστας Κωτούλας. Γνωστοί μουσικοί είναι ο Κηλαηδόνης, ο Πάριος, ο Παπακωνσταντίνου, ο Σαββόπουλος, ο Σιδηρόπουλος, ο Αττίκ (Καλογερόπουλος, 1999).

2.5.1. Οι σημαντικότεροι τραγουδιστές, συνθέτες

Ο Εμμανουήλ (Μάνος) Χατζιδάκις ήταν ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες μουσικοσυνθέτες. Το έργο του συνέδεσε τη λόγια με τη λαϊκή μουσική και περιλαμβάνει δεκάδες ηχογραφήσεις. Πρωτοεμφανίζεται ως συνθέτης το 1944 στο έργο «Τελευταίος Ασπροκόρακας» του Αλέξη Σολωμού, στο Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν, όπου θα παραμείνει περίπου δεκαπέντε χρόνια. Το 1961 του απονέμεται το βραβείο Όσκαρ για το τραγούδι «Τα παιδιά του Πειραιά», από την ταινία του Ζυλ Ντασέν «Ποτέ την Κυριακή». Ο Χατζιδάκις θεωρεί πως η ελαφρά μουσική του για τον κινηματογράφο προσδίδει μια «ανεπιθύμητη λαϊκότητα», την οποία δεν αποδέχεται. Σημαντικός σταθμός στο έργο του για το θέατρο αποτελεί η παράσταση «Οδός Ονείρων» (1962) σε σκηνοθεσία Αλέξη Σολωμού και πρωταγωνιστή τον Δημήτρη Χορν. Την περίοδο 1963-1966 διευθύνει την «Πειραματική Ορχήστρα Αθηνών». Το 1966 κατά την παραμονή του στην Αμερική έρχεται σε επαφή με την ποπ και ροκ αμερικανική μουσική σκηνή, γεγονός που έχει σαν αποτέλεσμα την ηχογράφιση του κύκλου τραγουδιών Reflections σε συνεργασία με το συγκρότημα New York Rock and Roll Ensemble. Παράλληλα ξεκινά τη σύνθεση λιμπρέτων για τρία μουσικά έργα, ενώ ηχογραφεί και το «Χαμόγελο της Τζοκόντας» (Καρδάμης, 2009 : 90-102).

Ο Γιώργος Ζαμπέτας, δεξιότηχης του μπουζουκιού, από μικρή ηλικία έδειξε ενδιαφέρον για τη μουσική. Οτιδήποτε στη φύση παρήγε ήχο, τον συνάρπαζε και τον βοηθούσε στις συνθέσεις του. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950 ο Ζαμπέτας γράφει τα πρώτα του γνήσια ρεμπέτικα τραγούδια με γνωστούς ερμηνευτές, όπως οι Πρόδρομος Τσαουσάκης («Σαν σήμερα, σαν σήμερα...»), Στέλιος Καζαντζίδης («Βαθειά στη θάλασσα θα πέσω»), Μανώλης Καναρίδης («Όταν θα λάβεις αυτό το γράμμα»), Πόλυ Πάνου («Να πας να πεις στη μάνα μου»). Έκδηλο ήταν το ταλέντο και το εκπληκτικό του παίξιμο, ωστόσο ακόμη δεν είχε κατασταλάξει στο πασίγνωστο ιδιαίτερο στυλ, που τον καθιέρωσε σαν ένα μοναδικό «σώου-μαν» στο χώρο. Την επόμενη δεκαετία, τα τραγούδια του γνωρίζουν τεράστια επιτυχία σε λαϊκά κέντρα διασκέδασης, ενώ ταξιδεύει και στο εξωτερικό (Ευρώπη και Αμερική) και συμμετέχει σε περισσότερες από εκατό ταινίες του ακμάζοντα ελληνικού κινηματογράφου.

Ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης ήταν ένας από τους μεγαλύτερους Έλληνες λαϊκούς τραγουδοποιούς και ερμηνευτές του 20ού αιώνα. Μπήκε στην δισκογραφία το 1949 σε ηλικία 25 ετών ως συνθέτης με το τραγούδι «Το καντήλι τρεμοσβήνει» σε στίχους

Χαράλαμπος Βασιλειάδης. Συνέθεσε περισσότερα από 200 τραγούδια, πολλά από τα οποία έγιναν μεγάλες επιτυχίες, όπως τα «Του Βοτανικού ο μάγκας», «Σε τούτο το στενό», «Τρελοκόριτσο». Η συνεργασία του με τη Μίκη Θεοδωράκη, τον οποίο γνώρισε, ενώ ήταν εξόριστος στη Μακρόνησο αλλά και με το Μάνο Χατζιδάκι ήταν σημαντική. Η ερμηνεία του στον «Επιτάφιο» του Μίκη Θεοδωράκη και του Γιάννη Ρίτσου χάραξε νέους δρόμους στο λαϊκό τραγούδι, ενώ σημαντική ήταν και η ερμηνεία του στο «Άξιον Εστί» των Ελύτη - Θεοδωράκη. Επίσης, ερμήνευσε τραγούδια του Μάρκου Βαμβακάρη, του Βασίλη Τσιτσάνη, του Γιώργου Μητσάκη, του Γιάννη Παπαϊωάννου και του Άκη Πάνου. Στις συνεργασίες του αξίζει επίσης να αναφερθούν αυτές με το Σταύρο Ξαρχάκο και το Δήμο Μούτση.

Ο Στέλιος Καζαντζίδης (1931-2001) συγκαταλέγεται στους σημαντικότερους τραγουδιστές του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού. Στα 1952 κάνει το δισκογραφικό ντεμπούτο του με ένα τραγούδι του Απόστολου Καλδάρα που δεν είχε επιτυχία. Ο συνθέτης Γιάννης Παπαϊωάννου διακρίνει το ταλέντο του και το φαινόμενο Καζαντζίδης αρχίζει να παίρνει σάρκα και οστά. Το 1969 αποφασίζει να αποσυρθεί για περίπου 2 χρόνια από την δισκογραφία και να δημιουργήσει την εταιρεία του, "STANDAR". Οι κάθε είδους, όμως, επιχειρηματικές κινήσεις του ναυάγησαν.

Ο Στράτος Διονυσίου ήταν Έλληνας λαϊκός τραγουδιστής. Το 1959 γραμμοφόνησε τον πρώτο του δίσκο 45 στροφών με το τραγούδι «Δεν είμαι ένοχος» σε στίχους Χρήστου Κολοκοτρώνη και μουσική Σταύρου Χατζηδάκη με αξιοσημείωτη επιτυχία. Την μεγάλη του δόξα ο Στράτος Διονυσίου τη γνώρισε το 1967 που συνεργάζεται με τον Άκη Πάνου. Ο Στράτος κυκλοφόρησε στη συνέχεια πλειάδα τραγουδιών που έσπασαν ρεκόρ πωλήσεων: «Ο παλιατζής», «Μπαγλαμάδες και μπουζούκια», «Αφιλότιμη». Ο Στράτος έκανε επιτυχίες τα τραγούδια του μέσα στα μαγαζιά πρώτα και έπειτα στους δίσκους. Ενδεικτικό είναι ότι στα μαγαζιά που δούλεψε, πρωτοτραγούδησε πάνω από 5.000 τραγούδια, εκ των οποίων επέλεγε αυτά που θα έβγαζε σε δίσκο.

Ο Άκης (Αθανάσιος-Δημήτριος) Πάνου είναι ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες τραγουδοποιούς. Ξεκίνησε η δισκογραφία το 1958 με τα τραγούδια «Το παιδί μου απόψε πίνει» με την Καίτη Γκρέυ και «Μια βραδιά καταραμένη» με την Δούκισσα. Ακολουθούν αρκετές επιτυχίες, όπως το «Ξημέρωσε καλή μου» (1964) και «Καρδιά μου μην παραπονιέσαι» (1964). Το 1967 ο δημιουργός λογοκρίνεται για τους στίχους του «Θα κλείσω τα μάτια». Η περίοδος 1968-69 είναι γεμάτη επιτυχίες, όπως το «Δεν θέλω την συμπόνια κανενός», «Γιατί καλέ γειτόνισσα», «Πήρα από χέρι σου νερό».

Ο Μάνος Λοΐζος ήταν μουσικός, συνθέτης, στιχουργός και τραγουδιστής. Το 1962 ηχογραφεί το πρώτο του σαρανταπεντάρι «Το τραγούδι του δρόμου» σε στίχους ΦεδερίκοΓκαρθία Λόρκα και ερμηνεία από τον Γιώργο Μούτσιο.

Ο ΜίμηςΠλέσσας είναι Έλληνας συνθέτης με διεθνείς διακρίσεις. Έχει διευθύνει πολλές από τις μεγαλύτερες ορχήστρες στον κόσμο σε έργα του και διακρίθηκε για τη θεατρική του προσφορά στο Παρίσι το 1958 και για την κινηματογραφική του στο Εδιμβούργο και στις ΗΠΑ το 1964 και 1965 αντίστοιχα. Ο ΜίμηςΠλέσσας υπήρξε ο παραγωγός της ιστορικής ραδιοφωνικής εκπομπής «Σε 30 δευτερόλεπτα». Συμμετείχε σε διεθνείς και ελληνικές επιτροπές κρίσης καλλιτεχνικών γεγονότων. Είναι μέλος της Ελληνικής Εταιρίας Θεατρικών Συγγραφέων, της Εταιρίας Μουσικοσυνθετών Στιχουργών Ελλάδος, της ΕΡΓΗΜ (σύγχρονης μουσικής) και πολλών άλλων καλλιτεχνικών συλλόγων. Ο ΜίμηςΠλέσσας έχει τιμηθείεπανειλημμένα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Συνολικά έχει λάβει έξι διακρίσεις στην Ελλάδα (Αθήνα και Θεσσαλονίκη 1959, 1963, 1964 και 1967), και επτά διεθνείς διακρίσεις (Βαρκελώνη το 1960, Βαρσοβία το 1962, Βέλγιο το 1963, Ιταλία (Άλτο Μόντε) 1964, ΗΠΑ το 1965, Παρίσι το 1968 και Τόκιο το 1970). Έχει λάβει, επίσης, τόσο χρυσούς όσο και πλατινένιους δίσκους.

Ο Αθανάσιος (Θάνος) Μικρούτσικος είναι Έλληνας συνθέτης, μουσικός. Άρχισε να συνθέτει στα τέλη της δεκαετίας του 1960, αλλά επίσημαεμφανίστηκε το 1975, με το δίσκο «Πολιτικά τραγούδια». Συνέχισε την πορεία του ως στρατευμένοςδημιουργός, μελοποιώντας Ρίτσο, Μαγιακόφσκι, Μάνο Ελευθερίου, Μπρεχτ και άλλους. Οι δίσκοι του «Καντάτα για τη Μακρόνησο», «ΦουέντεΟβεχούνα», «Τροπάρια για Φονιάδες», «Μουσική πράξη στον Μπρεχτ», είναι χαρακτηριστικοί του κλίματος της μεταπολίτευσης της περιόδου 1975 - 78. Στη συνέχεια, με τον δίσκο «Σταυρός Του Νότου», σε ποίηση Νίκου Καββαδία, ανοίχτηκε σε ευρύτερη τραγουδιστική θεματική, υπηρετώντας παράλληλα το θέατρο, καθώς και την ηλεκτρονική και ατονική μουσική. Με την ίδια αγάπη πάντα για τον έμμετρο λόγο συνεχίζει να μελοποιεί Ρίτσο, Αλκαίο, Τριπολίτη, Βιγιόν, Καβάφη. Ακόμα, έχει παρουσιάσει την όπερα Ελένη και έχει μελοποιήσειιπαραμύθια. Συνεργάστηκε με κορυφαίες ερμηνεύτριες, όπως η Μαρία Δημητριάδη, η Χάρις Αλεξίου και η Ιταλίδα Milva, αλλά και μεγάλουςερμηνευτές, όπως ο Μανώλης Μητσιάς, ΔημήτρηςΜητροπάνος, Βασίλης Παπακωνσταντίνου, Χρήστος Θηβαίος, Γιάννης Κούτρας. Στη διάρκεια της καριέρας του κατόρθωσε να ελευθερώσει τη μορφή του ελληνικού τραγουδιού, προσθέτοντας στοιχεία από την νεωτερικότητα και κλασικιστική δυτικό-ευρωπαϊκή παράδοση, ενώ πειραματίστηκε με τη μίξη τονικών και ατονικών στοιχείων και τη μορφική παραλλαγή.

Ο Σταύρος Ξαρχάκος είναι Έλληνας μουσικοσυνθέτης. Στην αρχή της σταδιοδρομίας του γράφει μουσική κυρίως για το θέατρο και τον κινηματογράφο και έτσι ξεχώρισε ως συνθέτης κινηματογραφικής και θεατρικής μουσικής. Πρώτη του μεγάλη επιτυχία είναι η μουσική που έγραψε το 1963 για την κινηματογραφική ταινία του Βασίλη Γεωργιάδη «Κόκκινα Φανάρια». Τα τραγούδια «Άπονη ζωή», «Φτωχολογιά» και το «Παράπονο» έγιναν μεγάλες επιτυχίες και ήταν τα πρώτα τραγούδια που έγραψε ο Λευτέρης Παπαδόπουλος. Με ίδιο τίτλο κυκλοφορεί και ο πρώτος του μεγάλος δίσκος που εμπλουτίζεται με τις επιτυχίες «Σαββατόβραδο στην Καισαριανή», «Βάλε κι άλλο πιάτο στο τραπέζι». Προς το τέλος της δεκαετίας του 1960 επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στην κλασική μουσική. Στα έργα του περιλαμβάνονται σουίτες μπαλέτου, κοντσέρτα αλλά και συμφωνικά έργα. Σπουδαίος δίσκος του θεωρείται βραβευμένο έργο «Το Ρεμπέτικο» που ήταν μουσική για την ομότιτλη ταινία σε σκηνοθεσία του Κώστα Φέρρη. Ο Σταύρος Ξαρχάκος θεωρείται και σπουδαίος ενορχηστρωτής.

Ο Νίκος Γκάτσος ήταν σημαντικός Έλληνας ποιητής, μεταφραστής και στιχουργός. Έφερε την ποίηση στον στίχο και κατάφερε να δώσει μέσω της συνεργασίας του με τον Μάνο Χατζιδάκι, τον κανόνα του ποιητικού τραγουδιού. Συνεργάστηκε με τον Μίκη Θεοδωράκη, τον Σταύρο Ξαρχάκο, τον Δήμο Μούτση, τον Λουκιανό Κηλαηδόνη. Γράφοντας πάνω στη μελωδία, με πρώτο το «Χάρτινο το φεγγαράκι», μιλά στις καρδιές του κόσμου· πολλά ποιήματα μετατράπηκαν σε τραγούδια που αγαπήθηκαν από τον λαό.

Ο Μίκης Θεοδωράκης αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους σύγχρονους Έλληνες μουσικοσυνθέτες. Έχει ασχοληθεί με όλα τα είδη της μουσικής, ενώ έχει συνθέσει τον πιο αναγνωρίσιμο ελληνικό ρυθμό διεθνώς, το συρτάκι «Ζορμπάς» (1964), βασισμένο σε παραδοσιακή κρητική μουσική. Συνθέσεις του έχουν ερμηνευτεί από καλλιτέχνες παγκοσμίουφήμης, όπως οι Beatles, η Edith Piaf, ενώ έχει γράψει μουσική για γνωστές ταινίες, όπως Φαίδρα (1962), Αλέξης Ζορμπάς (1964) και Σέρπικο (1973). Έχει ασχοληθεί με την κλασική μουσική, γράφοντας συμφωνίες, ορατόρια, μπαλέτα, όπερες και μουσικήδωματίου. Το πιο σημαντικό του έργο θεωρείται η μελοποιημένη ποίηση, δηλαδή η σύνθεση λαϊκής μουσικής, χρησιμοποιώντας ως στίχους ποιήματα βραβευμένων ποιητών ελληνικής και ξένης καταγωγής, όπως οι Γιώργος Σεφέρης (Νόμπελ 1963), Πάμπλο Νερούδα (Νόμπελ 1971), Οδυσσέας Ελύτης (Νόμπελ 1979). Το 1960 επιστρέφει στην Ελλάδα, ενώ έχει ήδη μελοποιήσει τον «Επιτάφιο» του Γιάννη Ρίτσου, που σηματοδοτεί τη στροφή του προς το λαϊκό τραγούδι. Συνθέτει δεκάδες κύκλους τραγουδιών που βρίσκουν βαθύτατη απήχηση μέσα στον ελληνικό λαό. Ιδρύει την Μικρή Συμφωνική Ορχήστρα Αθηνών και δίνει πολλές συναυλίες σ' όλη την Ελλάδα. Το 1964 αποκτά διεθνή αναγνώριση

με τη σύνθεση της μουσικής για την ταινία του Μιχάλη Κακογιάννη, Αλέξης Ζορμπάς (ZorbatheGreek). Την 21η Απριλίου του 1967 απευθύνει την πρώτη έκκληση για αντίσταση κατά της Δικτατορίας στις 23 Απριλίου. Πολλά από τα καινούργια έργα του κατορθώνει να τα στέλνει στο εξωτερικό, όπου τραγουδιούνται από τη Μαρία Φαραντούρη και τη Μελίνα Μερκούρη. Στο εξωτερικό αφιερώνει όλο το χρόνο του σε περιοδείες σε όλο τον κόσμο με συναυλίες, συναντήσεις με αρχηγούς κρατών και προσωπικότητες, συνεντεύξεις, δηλώσεις για την πτώση της δικτατορίας και την επαναφορά της Δημοκρατίας στην Ελλάδα (Μπαλωτή, 2005).

Οι συναυλίες του γίνονται βήμαδιαμαρτυρίας και διεκδίκησης και για τους άλλους λαούς που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα: Ισπανούς, Πορτογάλους, Ιρανούς, Κούρδους, Τούρκους, Χιλιανούς, Παλαιστίνιους. Το 1974 με την πτώση της Δικτατορίας γυρίζει στην Ελλάδα. Συνθέτει πάντα μουσική. Δίνει πολλές συναυλίες τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό μαζί με τη Μαρία Φαραντούρη. Παράλληλα συμμετέχει στα κοινά είτε ως απλός πολίτης, είτε ως βουλευτής είτε ως υπουργός Επικρατείας. Το 1976 ιδρύει το Κίνημα «Πολιτισμός της Ειρήνης» και δίνει διαλέξεις και συναυλίες σ' όλη την Ελλάδα.

2.6. Το ελληνικό τραγούδι την περίοδο 1980-2000

Ένα κοινό χαρακτηριστικό στοιχείο που συνδέει τη δεκαετία του 1970 με την περίοδο 1980-2000 είναι η κυριαρχία των τραγουδιστών, αφού η δημιουργία των περισσότερων τραγουδιών γίνεται με βάση τη φωνή τους και αντίστοιχα η παραγωγή του συνόλου σχεδόν των δίσκων πραγματοποιείται με κριτήριο την αποδοχή της φωνής τους από το αγοραστικό κοινό. Εξαιτίας της αλλαγής του πολιτιστικού τοπίου οι περισσότεροι συνθέτες έχασαν τον προσανατολισμό τους, με αποτέλεσμα τη δημιουργία των «κύκλων τραγουδιών» που εξυπηρετούσαν τις δισκογραφικές ανάγκες των τραγουδιστών και, φυσικά, την εισπρακτική πολιτική των εταιριών δίσκων. Έτσι, ο ρόλος του συνθέτη αποδυναμώθηκε σε αντίθεση μ' εκείνον του τραγουδιστή, που έγινε πλέον κυρίαρχος.

Στην τρέχουσα περίοδο παρατηρείται μια ποιητική αλλοίωση του πνεύματος, του ήθους και του ύφους. Ο ρόλος του συνθέτη υποβαθμίστηκε και το έργο του έπαψε να έχει πρωτεύουσα θέση στο σχεδιασμό της οικονομικής πολιτικής των εταιριών δίσκων. Οι προτιμήσεις του αγοραστικού κοινού έχουν στραφεί αλλού. Τα κριτήρια επιλογής των δισκογραφικών εταιριών έχουν τώρα ως βάση τους το όνομα, τη δημόσια εικόνα και την παρουσία του τραγουδιστή. Το τραγούδι πλέον αλλάζει μορφή. Η ποιότητα αλλοιώνεται και

ο στίχος στοχεύει μόνο στην πώληση του τραγουδιού. Η μουσική αρχίζει να μετατρέπεται σε ένα εμπορευματοποιημένο προϊόν. Μόνος σκοπός είναι η διασκέδαση στα νυχτερινά κέντρα και η προώθηση περισσότερο του καλλιτέχνη. Ο στίχος και το θέμα των τραγουδιών αφορά στην πλειονότητά του τον έρωτα, την αγάπη και τον χωρισμό. Έτσι, όλα τα τραγούδια έχουν σχεδόν ίδιο στίχο και περιεχόμενο, στερώντας τη διαφορετικότητα στο κομμάτι της μουσικής.

Το τραγούδι, στο μεγαλύτερο ποσοστό του, απομακρύνεται από την πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα, στρέφει για άλλη μια φορά την προσοχή του στα «βάσανα της καρδιάς». Στοχεύει μόνο στη διασκέδαση και βρίσκεται στο επίκεντρο της νυχτερινής ζωής, καθώς και της απόδρασης από την καθημερινότητα. Χαρακτηριστικά στοιχεία στον τομέα της μουσικής είναι ο τρόπος παραγωγής των τραγουδιών την περίοδο αυτή. Τώρα, συνήθως ηχογραφούνται πρώτα τα όργανα που αποτελούν τη ρυθμική βάση (μπάσο, κιθάρα, κρουστά) ένα ένα ή όλα μαζί και μετά όλα τα υπόλοιπα που προβλέπει η ενορχήστρωση. Ο τρόπος αυτός της ηχογράφησης αλλοιώνει το ύφος και το ήθος της μουσικής. Η νεότερη γενιά συνθετών ακολουθεί τα ευρωπαϊκά και αμερικάνικα ιδιώματα της νέας απλότητας ή της τέχνης *minimal*, αναμειγνύοντας στοιχεία που προέχονται από την jazz ή την ελληνική λαϊκή μουσική (Μυλωνά, 1992).

2.6.1. Οι σημαντικότεροι τραγουδιστές, συνθέτες

Ο Δημήτρης Μητροπάνος από το 1964 στην Αθήνα εργάζεται ως τραγουδιστής. Το 1967 ηχογράφησε τον πρώτο του δίσκο, με το πιο γνωστό τραγούδι «Θεσσαλονίκη». Συνεργάστηκε με τους πιο σημαντικούς δημιουργούς του λαϊκού και του έντεχνου τραγουδιού, όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Απόστολος Καλδάρας, ο Γιώργος Ζαμπέτας, ο Γιάννης Σπανός, ο Θάνος Μικρούτσικος, ο Λάκης Παπαδόπουλος, ο Νίκος Πορτοκάλογλου.

Ο Γιάννης Βαρθακούρης - Πάριος παρουσιάστηκε στο τραγούδι το 1969. Έχει τραγουδήσει στα μεγαλύτερα θέατρα του κόσμου, γράφει μόνος του στίχους και πολλές φορές την μουσική, ενώ πολλά από τα τραγούδια του έχουν μεταφραστεί και ερμηνευτεί σε διάφορες χώρες του κόσμου.

Ο Πασχάλης Τερζής μετακόμισε στην Αθήνα και ξεκίνησε να τραγουδά σε δημοφιλή κέντρα μουσικής. Ο πρώτος του δίσκος κυκλοφόρησε το 1982. Ο Τόλης Βοσκόπουλος ήταν ένας από τους σημαντικότερους τραγουδιστές της γενιάς του, ερμηνεύοντας όρθιος τα

τραγούδια του. Έχει χαρακτηριστεί ως «άρχοντας της πίστας» κι έχει γράψει τραγούδια (στίχο και μουσική), τα οποία ερμήνευσε ο ίδιος σε προσωπικούς του δίσκους ή και άλλοι καλλιτέχνες. Ο Γιάννης Κότσιρας ξεκίνησε την επαγγελματική του θητεία στο τραγούδι το 1990, τραγουδώντας ρεμπέτικα και λαϊκά. Ο πρώτος του προσωπικός δίσκος κυκλοφόρησε το 1996 «Αθώς Ένοχος» σε μουσική του Παναγιώτη Καλαντζόπουλου και της Ευανθίας Ρεμπούτσικα και στίχους του Άρη Δαβαράκη.

Η Χάρης Αλεξίου έχει ηχογραφήσει πάνω από 30 προσωπικούς δίσκους και έχει συνεργαστεί με σχεδόν όλους τους μεγάλους Έλληνες τραγουδιστές, μουσικοσυνθέτες και στιχουργούς. Η Μαρινέλλα επαγγελματικά τραγουδά από το 1957 και από τότε έχει κυκλοφορήσει 66 προσωπικά άλμπουμ. Ο Διονύσης Σαββόπουλος είναι ένας σύγχρονος Έλληνας συνθέτης και τραγουδιστής. Επί χούντας φυλακίστηκε δύο φορές, τον Αύγουστο και το Σεπτέμβριο του 1967. Έγραψε τραγούδια με πολιτικό, ρομαντικό αλλά και σκωπτικό περιεχόμενο.

Ο Νίκος Πορτοκάλογλου το 1970 απέκτησε την πρώτη του κιθάρα και άρχισε να μελετά μόνος. Το 1980 δημιούργησε το συγκρότημα «Φατμέ». Όταν το 1989 το συγκρότημα διαλύθηκε ο Νίκος Πορτοκάλογλου ακολούθησε προσωπική πορεία. Οι Πυξ Λαξ, ελληνικό ροκ/εναλλακτικό συγκρότημα, δημιουργήθηκαν το 1989 με βασικά μέλη του τον Φίλιππο Πλιάτσικα, Μπάμπη Στόκα και Μάνο Ξυδούς. Ο πρώτος τους δίσκος εμφανίστηκε το 1990 με τίτλο «Τι άλλο να πεις πιο απλά», ενώ το 2004 το συγκρότημα διαλύθηκε (Μυλωνά, 1992).

2.7. Έλληνες στιχουργοί που διέπρεψαν στον ελλαδικό χώρο

Το χρήσιμο και ποιοτικό περιεχόμενο, η δημιουργία φανατικών αναγνωστών, οι στίχοι που έγραψαν ιστορία, προσδίδοντας αίγλη στο ελληνικό τραγούδι, ο μεγάλος αριθμός τραγουδιών συντέλεσαν στο να διαπρέψουν αρκετοί στιχουργοί στον ελλαδικό χώρο.

Ο Λευτέρης Παπαδόπουλος έγραψε περί τα 1.200 τραγούδια με τους πιο σημαντικούς Έλληνες συνθέτες και τραγουδιστές. Μετέφρασε ποίηση του Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, του Πάμπλο Νερούδα και του Ναζίμ Χικμέτ. Ο δίσκος του «Ο Δρόμος», με αντίτυπα άνω του 1.000.000, κατέχει το ελληνικό ρεκόρ πωλήσεων.

Σπούδασε νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του ως δημοσιογράφος, καθώς από το 1959 έως το 2012 συνεργάστηκε με την εφημερίδα Τα Νέα. Έγραψε αρκετά βιβλία, όπως είναι «Επαρχίες της Αθήνας», «Η Τουρκία χωρίς φερετζέ»

και έχει μεταφράσει το «Άσμα ασμάτων». Με τη σύζυγό του και σκηνοθέτιδα Ράια Μουζενίδου έγραψαν τα θεατρικά έργα «Εν βρασμώ ψυχής» και «Ο γολγοθάς μιας ορφανής ανύπαντρης μητέρας» (σάτιρα). Έγραψε και παρουσίασε αναρίθμητες τηλεοπτικές εκπομπές, συνεργάστηκε ως στιχουργός σε δεκάδες ταινίες και μούζικαλ, όπως η «Γλυκιά Ίρμα» με την Έλλη Λαμπέτη, η «Εύθυμη χήρα» με την Αλίκη Βουγιουκλάκη. Κυκλοφορούν τρία βιβλία με τραγούδια του. Ανέλαβε δημοσιογραφικές αποστολές στην Αμερική, στη Ρωσία, στην Ευρώπη, στην Ασία και στην Αφρική. Έχει τιμηθεί με Βραβείο δημοσιογραφικού διαγωνισμού ΕΣΑΤ (1965), το Βραβείο Μπότση (1995), το Βραβείο Παυσανία (2009). Η ΕΣΗΕΑ τον τίμησε για την προσφορά του, με το ανώτατο βραβείο της «ΞΕΝΟΦΩΝ» (2009). Έχει βραβευθεί από τον δήμο Αθηναίων δύο φορές και είναι επίτιμος δημότης του δήμου Πατρέων και Μήθυμνας.

Η Λίνα (Ευαγγελία) Νικολακοπούλου είναι ποιήτρια και στιχουργός. Έχει συνεργαστεί με μεγάλη καλλιτεχνική και εμπορική επιτυχία με μεγάλα ονόματα στον ελληνικό και διεθνή χώρο του τραγουδιού, όπως είναι ο Νίκος Αντύπας, ο Γιάννης Σπανός, ο Γιώργος Χατζηνάσιος, ο Κώστας Καлдάρας, ο Θάνος Μικρούτσικος, η AraDinkjian, ο Sting, ο Νίκος Κυπουργός, ο Δημήτρης Παπαδημητρίου, η Ευανθία Ρεμπούτσικα, ο Χρήστος Νικολόπουλος, ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Σταύρος Ξαρχάκος, ο GoranBregovic, η Δήμητρα Γαλάνη. Το 1998 έγραψε στίχους για τρία ανέκδοτα τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι. Ανήκε στην ομάδα των τελετών έναρξης και λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004, ως σύμβουλος λογοτεχνίας και γραπτού λόγου, γράφοντας τους στίχους για το τραγούδι της Ολυμπιακής Λαμπαδηδρομίας «Να το φως». Το 2004 τιμήθηκε με το παράσημο του Αργυρού Σταυρού του Τάγματος του Φοίνικος, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κωστή Στεφανόπουλο (Δρίβα, 2021).

Ο Μιχάλης Γκανάς είναι Έλληνας ποιητής και στιχουργός. Φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών κι εργάστηκε ως βιβλιοπώλης, ως επιμελητής τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών και ως κειμενογράφος. Πολλά ποιήματά του έχουν μελοποιηθεί από σημαντικούς Έλληνες και ξένους μουσικοσυνθέτες, όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Θανάσης Γκαϊφύλλιας, ο Δημήτρης Παπαδημητρίου, ο Νίκος Ξυδάκης. Το 1994 τιμήθηκε με το Β΄ Κρατικό Βραβείο ποίησης για το έργο του «Παραλογή», το 2009 με το Βραβείο Καβάφη, το 2011 βραβεύτηκε για το σύνολο του ποιητικού του έργου από την Ακαδημία Αθηνών. Έχει εκδώσει επτά ποιητικές συλλογές, ένα πεζογράφημα, και ένα βιβλίο με μικρές και πολύ μικρές ιστορίες Γυναικών, ενώ έχει μεταφράσει γνωστά έργα. Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί σε αρκετές ευρωπαϊκές γλώσσες, ενώ στίχοι του έχουν μελοποιηθεί από γνωστούς Έλληνες συνθέτες (Δανιήλ, 2011 : 56-57).

Ο Πυθαγόρας Παπασταματίου ήταν Έλληνας στιχουργός, ηθοποιός, σεναριογράφος και θεατρικός συγγραφέας. Το 1954 με το τραγούδι «Ξαναβλέπω το μικρό το αμαξάκι» θα αγαπηθεί από το πλατύ κοινό. Ακολουθεί σειρά επιτυχιών στο χώρο του ελαφρού τραγουδιού, συνεργαζόμενος με τους Νίκο Γούναρη, Γιάννη Βέλλα, Ανδρέα Χατζηπαποστόλου και τον Νίκου Γιάκοβλεφ. Ορόσημο στην πορεία του θεωρείται το τραγούδι «Κάθε λιμάνι και καημός» σε μουσική του Γιώργου Κατσαρού που ακούστηκε με την εκπληκτική ερμηνεία των Πάνου Γαβαλά και Ρίας Κούρτη. Ακολουθούν όμορφα λαϊκά τραγούδια με ερμηνευτές τους Στέλιο Καζαντζίδη και Μαρινέλλα. Συνεργάστηκε και με άλλους συνθέτες, όπως είναι ο Βασίλης Βασιλειάδης, ο Απόστολος Καλδάρης, ο Χρήστος Νικολόπουλος και ο Γιάννης Σπανός. Έγραψε δεκάδες επίκαιρα τραγούδια και κατάφερε να έχει μια μεγάλη εργογραφία συνδυάζοντας την ποιότητα με την εμπορικότητα (Μπαλαχούτης, 2022).

Ο Κώστας Βίρβος ήταν ένας από τους σημαντικότερους στιχουργούς εκατοντάδων τραγουδιών τα οποία έμειναν διαχρονικά και μελοποιήθηκαν από τους σπουδαιότερους συνθέτες στο ελληνικό τραγούδι. Το έργο του καλύπτει μια μεγάλη γκάμα τραγουδιών από το Ρεμπέτικο, Λαϊκό και Έντεχνο, ενώ ασχολήθηκε και με το Παραδοσιακό. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 1943 περνάει στις γραμμές της Εθνικής Αντίστασης ως μέλος του ΕΑΜ, ενώ το Μάρτη του 1944 συλλαμβάνεται και βασανίζεται, γιατί έγραφε συνθήματα στους τοίχους. Το πρώτο τραγούδι που κυκλοφόρησε ήταν το «Να το βρεις από άλλη» σε μουσική Απόστολου Καλδάρη και ερμηνευτές τους Σούλα Καλφοπούλου και Μάρκο Βαμβακάρη (1948). Ο ίδιος συνδιαμορφώνει το Ελληνικό τραγούδι, καθώς συμπορεύεται διαδοχικά με πολλές γενιές κορυφαίων καλλιτεχνών.

Συνεργάστηκε με τους σημαντικότερους συνθέτες, από το ρεμπέτικο, λαϊκό, όπως Βασίλη Τσιτσάνη, Απόστολο Καλδάρη, Θεόδωρο Δερβενιώτη, αλλά και έντεχνο τραγούδι, όπως Μίκη Θεοδωράκη, Μίμη Πλέσσα, Γιάννη Μαρκόπουλο και με τους κορυφαίους ερμηνευτές, όπως Στέλιο Καζαντζίδη, Γρηγόρη Μπιθικώτση, Πάνο Γαβαλά. Άλλα σημαντικά του τραγούδια είναι «Της γερακίνας γιος» σε μουσική του Βασίλη Τσιτσάνη, «Το καράβι» σε μουσική του Βασίλη Τσιτσάνη, «Μια παλιά ιστορία» σε μουσική του Στέλιου Καζαντζίδη, «ο κυρ Θάνος πέθανε». Το πέρασμά του και στους ολοκληρωμένους κύκλους τραγουδιών έγινε με το μνημειώδες δισκογραφικό έργο «Καταχνιά» του Χρήστου Λεοντή, με το «Α-Ω», σε μουσική Μπιθικώτση, το «Θάλασσα, πικροθάλασσα», σε μουσική Μίμη Πλέσσ. Επίσης, είναι ο συνθέτης του ύμνου της ποδοσφαιρικής ομάδας του Α.Ο. Τρίκαλα. Ένα σημαντικό έργο του είναι ο «Θεσσαλικός Κύκλος» σε μουσική του Γιάννη Μαρκόπουλου.

Ο Σταύρος Κουγιουμτζής ήταν Έλληνας συνθέτης και στιχουργός. Έγραψε το πρώτο

του τραγούδι «Περιστεράκι» το 1960 με το οποίο συμμετείχε στο Φεστιβάλ του ΕΙΡ, με ερμηνεύτρια τη Ζωή Κουρούκλη. Γράφει την επιτυχία «Μη μου θυμώνεις μάτια μου» και το «Αν δεις στον ύπνο σου ερημιά» και ξεκινά συνεργασίες με μεγάλα ονόματα, όπως η Καίτη Χωματά και ο Γιάννης Βογιατζής. Το 1966 εμφανίστηκε και στο χώρο του θεάτρου, γράφοντας μουσική για το «Το ταξίδι» του Γιώργου Θέμελη στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας. Μετακόμισε στην Αθήνα το 1967 για να συνεργαστεί με τη δισκογραφική εταιρεία ΜΙΝΟΣ και με τους τότε ανερχόμενους τραγουδιστές, Γιώργο Νταλάρα, Χαρούλα Αλεξίου, Γιάννη Καλατζή και Γιάννη Πάριο. Αυτή την περίοδο έγραψε τα σημαντικότερα τραγούδια της σταδιοδρομίας του· «Πού 'ναι τα χρόνια» (Α. Δασκαλόπουλος), «Να 'τανε το '21» (Σ. Τσώτου). Αν και στιχουργός ο ίδιος, συνεργάστηκε με σπουδαίους στιχουργούς, όπως τον Μάνο Ελευθερίου, Κ. Βίρβο, Σώτια Τσώτου, Μ. Μπουρμπούλη, Λευτέρη Παπαδόπουλο και ποιητές σαν τον Γ. Θέμελη, Ντ. Χριστιανόπουλο, και Κώστα Βάρναλη. Αργότερα, συνεργάστηκε με μια σειρά άλλων μεγάλων ερμηνευτών, όπως τον Γιάννη Πάριο, την Άννα Βίση, τον Αντώνη Καλογιάννη, τον Γιάννη Καλατζή και την Ελευθερία Αρβανιτάκη σε μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες της, το «Κόκκινο φουστάνι» (Τασιοπούλου, 2019).

Ο Διονύσης Σαββόπουλος είναι Έλληνας συνθέτης, στιχουργός και τραγουδοποιός. Θεωρείται ο πρωτεργάτης της σχολής των Ελλήνων τραγουδοποιών, οι οποίοι γράφουν μουσική, στίχους και τραγουδούν οι ίδιοι τα τραγούδια τους. Έγραψε τραγούδια με πολιτικό, ρομαντικό, αλλά και σκωπτικό περιεχόμενο. Ο Σαββόπουλος αντιλαμβάνεται ότι επιβάλλεται η ρήξη με τις συμβάσεις και τις παραδοσιακές φόρμες, για να κατακτήσει την προσωπική του ελευθερία. Είναι ένα κράμα από επιρροές που ενσωμάτωσε η γενιά του. Ο ίδιος δεν είναι στατικός και μεταμορφώνεται με το πέρασμα των εποχών, καθώς τα θέματά του αλλάζουν εντελώς από τον πρώτο δίσκο του, Το Φορτηγό (1966), και έως τον τελευταίο του, τον Χρονοποιό (1999) (Καράμπελας, 2003). Τα περισσότερα από τα τραγούδια του είναι γραμμένα από τον ίδιο, σε στίχους και μουσική.

Ο Βαγγέλης Λιάρος, γνωστός με το καλλιτεχνικό του όνομα Άλκης Αλκαίος, ήταν Έλληνας ποιητής και στιχουργός. Έγραψε πολλά διάσημα ποιήματα και τραγούδια, όπως Erotic (Withadugout), Rosa. Βασικός του συνεργάτης ήταν ο συνθέτης Θάνος Μικρούτσικος. Έχει συνεργαστεί με καλλιτέχνες, όπως ο Νότης Μαυρουδής, ο Βασίλης Παπακωνσταντίνου. Η λυρική και ποιητική του πορεία ξεκίνησε το 1977 και με το τραγούδι «Φεβρουάριος 1848» έγινε γνωστός. Το 1980 η «Μπαλάντα μιας ειρήνης» συμπεριλήφθηκε στον δίσκο της Μαρίας Δημητριάδη «Δελτίο Καιρού» σε μουσική Θάνου Μικρούτσικου. Το 1982 στον δίσκο «Εμπάργκο» ο στιχουργός υπογράφει όλους τους στίχους. Το 1983 εκδόθηκε η μοναδική ποιητική συλλογή «Εμπάργκο-Ποιήματα» από την ETNEM, ιδρυτής της οποίας

είναι ο Θάνος Μικρούτσικος. Το 1996 κυκλοφόρησε ο δίσκος «Στο σχήμα την παράγκα», με αριστουργήματα «Σαν πλανόδιο τσίρκο», «Ρόζα». Στη συνέχεια κάνει μικρές εμφανίσεις σε δίσκους, «Αύριο» (1996), «13000 μέρες» (1998). Το 1999 συνεργάστηκε με τον Μάριο Τόκα με τον δίσκο, το «Εντελβαις», όπου ερμηνεύει ο Δημήτρης Μητροπάνος και ο ποιητής υπογράφει τους στίχους (Αλκαίος 1983). Στη συνέχεια, συμμετέχει στον δίσκο «Υπέροχο μοναχόι». Ένα χρόνο μετά κυκλοφορεί ο δίσκος «Οι τροβαδούροι της καρδιάς μου» στον οποίο όλοι οι στίχοι είναι δικόι του και μελοποιούνται από πολλούς καλλιτέχνες. Η επόμενη ολοκληρωμένη δουλειά του είναι με το άλμπουμ «2009». Η δεύτερη σεζόν ξεκινά με το γνωστό «Πρωινό τσιγάρο» (αφιερωμένο στον Μάνο Λοΐζο) σε σύνθεση του Νότη Μαυρουδή, το 1984 και ολοκληρώθηκε το 1999, με τον δίσκο «Εντελβάις».

Μέσα σε αυτά τα δεκαπέντε χρόνια ο λόγος του αποκτά μια λυρική τεχνική που ακροβατεί ανάμεσα στο κυριολεκτικό και στο σουρεαλιστικό. Έτσι, τόσο στο άλμπουμ «Η αγάπη είναι ζάλη» (1986) όσο και στη δεύτερη σόλο δουλειά του «Όσο κρατάει ένας καφές» (1989) εκφράζει έναν καθημερινό λόγο και κυρίως απευθύνεται άμεσα στον ανεκπλήρωτο έρωτά του. Με την πρώτη του συνεργασία με τον Σωκράτη Μάλαμα το 1998, στο δίσκο «13.000 μέρες», αρχίζει να αποκαλύπτει μια άλλη λυρική έκφραση που χαρακτηρίζει την τρίτη περίοδο της καριέρας του, του ποιητή που ποδοπατάει τη δημοτική μας παράδοση. Ακόμη, ο ταξιδιωτικός στίχος ξεδιπλώνεται έντονα, όπως τον εκφράζει ο Νίκος Καββαδίας. Στην τρίτη φάση της στιχουργικής του διαδρομής, ο Άλκης Αλκαίος προσπαθεί να αφαιρέσει κάθε προσωπικό ίχνος από τα τραγούδια του και να αφηθεί στη δημοτική μας γλώσσα, δανειζόμενος συχνά τα ίδια κείμενα και νοηματικά μοτίβα από αυτόν (Αλκαίος, 1983).

Ο Κώστας Φασουλάς είναι Έλληνας στιχουργός και παραγωγός ραδιοφωνικών εκπομπών. Έχει υπογράψει πάνω από 200 τραγούδια της ελληνικής δισκογραφίας. Από μικρός ήρθε σε επαφή με το έργο μεγάλων Ελλήνων ποιητών, όπως του Γιώργου Σεφέρη. Η ενασχόλησή του με τον στίχο ξεκίνησε στην εφηβεία ως «ένα τράνταγμα ονείρου», όπως είπε σε συνέντευξή του. Γνώρισε τον Μάνο Χατζιδάκι τη δεκαετία του '80 που τον συμβούλεψε ότι «ό,τι γράφεις κρύβει τραγούδια», συνιστώντας του να μελετήσει το ποιητικό ύφος του Νίκου Γκάτσου. Έχει συνεργαστεί με δημιουργούς, όπως είναι ο Μάριος Τόκας, ο Χρήστος Νικολόπουλος, ο Δημήτρης Παπαδημητρίου. Τραγούδια του έχουν ερμηνεύσει καλλιτέχνες, όπως ο Δημήτρης Μητροπάνος, ο Μανώλης Μητσιάς, ο Μανώλης Λιδάκης, η Ελευθερία Αρβανιτάκη, η Γλυκερία. Εργάστηκε ως ραδιοφωνικός παραγωγός στο Τρίτο και Δεύτερο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας. Τα τελευταία χρόνια συνεργάζεται με το «Μικρό Πολυτεχνείο» ως εισηγητής σεμιναρίων με τίτλο «7 μαθήματα για τον Λυρισμό». Τον

χειμώνα του 2020 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Άπαρσις» μια σειρά τραγουδιών σε σύνθεση του Νότη Μαυρουδή και στίχους 12 νέων στιχουργών από το εργαστήρι στιχουργικής του.

Ο Μάνος Ελευθερίου ήταν Έλληνας ποιητής, στιχουργός και πεζογράφος. Έχει γράψει ποιητικές συλλογές, διηγήματα, μυθιστορήματα και περισσότερα από 400 τραγούδια. Εργάστηκε ως αρθρογράφος, συντάκτης, εικονογράφος και ραδιοφωνικός παραγωγός. Το 1962, σε ηλικία μόλις 24 ετών, εξέδωσε την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο «Τακτοποίηση», με δικά του χρήματα, χωρίς την αναμενόμενη επιτυχία. Την ίδια περίοδο στα Γιάννενα έγραψε τους πρώτους στίχους, μεταξύ των οποίων και «Το τρένο φεύγει στις 8:00», τους οποίους μελοποίησε αργότερα ο Μίκης Θεοδωράκης. Το 1964 εμφανίστηκε στην ελληνική δισκογραφία. Συνεργάστηκε με τον συνθέτη Χρήστο Λεοντή και τον Μίκη Θεοδωράκη (1967), με τον οποίο η συνεργασία διεκόπη λόγω της Δικτατορίας. Συνεργάστηκε, επίσης, με τον Δήμο Μούτση (Άγιος Φεβρουάριος, 1971) και με τον Γιάννη Μαρκόπουλο στο άλμπουμ «Θητεία», η ηχογράφηση του οποίου ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 1973, διακόπηκε από τα γεγονότα του Πολυτεχνείου· κυκλοφόρησε το 1974 με τη Μεταπολίτευση. Συνεργάστηκε με όλους σχεδόν τους Έλληνες συνθέτες, όπως τον Σταύρο Κουγιουμτζή και τον τραγουδιστή Γιώργο Νταλάρα, τον Μάνο Χατζιδάκι, τον Γιάννη Σπανό, τον Αντώνη Βαρδή. Παράλληλα, έγραψε και εικονογράφησε παραμύθια για παιδιά, ενώ επιμελήθηκε την έκδοση λευκωμάτων με θέμα τη Σύρο. Τη δεκαετία του 1990 αρθρογραφούσε κι έκανε ραδιοφωνικές εκπομπές στον Αθήνα 9.84 και στο Δεύτερο Πρόγραμμα (Αραβανής, 2015: 10-14).

Κεφάλαιο 3ο

3.1. Εισαγωγή

Δεδομένης της θέσης ότι κανένα άλλο πρόσωπο του ελληνικού τραγουδιού δε θεωρήθηκε ικανό να μυθοποιηθεί, όπως η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου, η σπουδαία ελληνίδα στιχουργός, είναι πλήρως κατανοητό, γιατί ως κεντρικό πρόσωπο αναφοράς πάντα με πρωταγωνιστικό ρόλο στην όλη πτυχιακή εργασία επιλέχθηκε. Άλλωστε, δεν ήταν μόνο το υψηλής ποιότητας έργο της, αλλά είναι και η καθολική παρουσία της έξω από την τέχνη της, που την καθιστά μοναδική. Δεν είναι τυχαίο ότι τα άσματά της που είναι εκπληκτικά, χαρακτηρίζονται από μια σπάνια δωρική ομορφιά και με την πρέπουσα δυναμική στον στίχο, μελοποιήθηκαν από τους μεγαλύτερους λαϊκούς συνθέτες μας κι έφθασαν στα χείλια όλου του κόσμου, στις πρώτες ή στις μεταγενέστερες εκτελέσεις τους.

3.2. Βιογραφικό Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου: Η ζωή της, η πορεία της, το έργο της

3.2.1. Η ζωή της

Η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου, αρχικά Ευτυχία Χατζηγεωργίου-Οικονόμου, αργότερα Νικολαΐδου και τελικά Παπαγιαννοπούλου (1893 - 7 Ιανουαρίου 1972) ήταν η πρώτη Ελληνίδα στιχουργός, και η σημαντικότερη του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού. Σε ό,τι αφορά τα πρώιμα χρόνια της ζωής της γεννήθηκε στο Αϊδίνι της Μικράς Ασίας και μεγάλωσε ως κόρη της Μαργιώκας και του Γεωργίου Οικονόμου. Από μικρή έγραφε ποίηση και ασχολήθηκε με τη λογοτεχνία. Φοίτησε στο Γυμνάσιο της Σμύρνης και απέκτησε πτυχίο δασκάλας σε ηλικία 18 ετών.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή αναγκάστηκε να καταφύγει στην Ελλάδα. Έχασε σε μικρή ηλικία τον πατέρα της. Το 1911 την πάντρεψαν μετά από προξενιό με τον έμπορο Κωστή Νικολαΐδη, είκοσι χρόνια μεγαλύτερό της. Απέκτησαν δύο κόρες, την Καίτη και την Μαίρη. Το 1919 ο τουρκικός στρατός εισέβαλε στο Αϊδίνι και μαζί με τους Τσέτες έκαναν την οικογένειά της να εγκαταλείψει την Σμύρνη. Αυτή η τραυματική εμπειρία διαμόρφωσε τον χαρακτήρα της. Δύο χρόνια αργότερα, η Ευτυχία μαζί με την μητέρα της και τις δυο κόρες της έζησαν πρόσφυγες λίγο στην ασιατική Σπάρτη αλλά και στην

Αττάλεια. Γενικότερα, κατέφυγαν μέσω Αττάλειας και Λέρου με ένα πλοίο στον Πειραιά, όπου η Ευτυχία ενώθηκε ξανά με τον σύζυγό της και, όπως όλοι οι πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, έπρεπε να ξεκινήσει μια νέα ζωή. Αρχικά, κέρδισε χρήματα ως δασκάλα, αργότερα έπαιξε σε ένα μικρό περιοδεύον θέατρο. Εκείνη την εποχή ήταν ασυνήθιστο στους κύκλους της μια παντρεμένη γυναίκα με παιδιά να μην εκπληρώνει μόνο τον ρόλο της μητέρας και της νοικοκυράς, ωστόσο η Παπαγιαννοπούλου παρακολουθούσε διαλέξεις στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και περνούσε πολλές ώρες διαβάζοντας στη βιβλιοθήκη. Ο γάμος της ήταν δυστυχισμένος και χώρισε από τον άντρα της.

Τη δεκαετία του 1920 γνώρισε τον Γεώργιο Παπαγιαννόπουλο που ήταν ο μόνος άντρας που κέρδισε την καρδιά της. Παντρεύτηκαν το 1932. Μετά τον θάνατο της κόρης Μαίρης το 1960, βρήκε καταφύγιο στη χαρτοποιξία. Απεβίωσε σε ηλικία 79 ετών, στις 7 Ιανουαρίου 1972, έχοντας στο πλευρό της την εγγονή της, Ρέα, που τη φρόντισε ως τα γεράματά της (Πάπιστας, 2017).

Εκτός από το γράψιμο, η Παπαγιαννοπούλου είχε και άλλο πάθος, τα χαρτιά, με αποτέλεσμα να χάνει πολλά χρήματα. Ξεκίνησε να γράφει στίχους για τραγούδια το 1948 και να τα πουλά για ποσά από 200 έως 300 δραχμές. Πουλούσε τα δικαιώματα των στίχων της απευθείας σε μουσικούς, έτσι ώστε σήμερα πολλοί από τους στίχους της να μην μπορούν πλέον να της ανατεθούν ξεκάθαρα. Μάλιστα, όταν έγραφε τους στίχους, έπειτα αποποιείτο τα πνευματικά της δικαιώματα. Το 1960 πέθανε η μεγάλη της κόρη, μια απώλεια που δεν ξέχασε ποτέ και η οποία εκφράζεται στους στίχους του τραγουδιού της «Δυο πόρτες έχει η ζωή» (Παπαδόπουλος, 2002).

Πολλές δικές της στιχουργικές δημιουργίες έγιναν πολύ μεγάλες επιτυχίες, με τη βοήθεια σπουδαίων συνθετών της εποχής, όπως του Βασίλη Τσιτσάνη, του Μανώλη Χιώτη, του Μάνου Χατζιδάκι, του Αποστόλου Καλδάρα. Στίχοι της υπάρχουν σε πολλές λαϊκές επιτυχίες, όπως είναι τα «Ηλιοβασιλέματα», «Περασμένες μου αγάπες» σε μουσική Μανώλη Χιώτη, «Δυο πόρτες έχει η ζωή», «Φεύγω με πίκρα στα ξένα» που τραγούδησε ο Στέλιος Καζαντζίδης, «Πετραδάκι, πετραδάκι», «Θα βρω μουρμούρη μπαγλαμά», «Όνειρο απατηλό» σε μουσική Απόστολου Καλδάρα, «Η διπρόσωπη (Σβήσε με κυρά μου)», σε μουσική κι εκτέλεση Αντώνη Ρεπάνη, «Συρματοπλέγματα βαριά» σε μουσική Μπάμπη Μπακάλη, «Είμαι αϊτός χωρίς φτερά» σε μουσική Μάνου Χατζιδάκι, «Του ντερβίση το πιωτό» και «Τι να σου κάνει μια καρδιά» σε μουσική που έγραψε ο Αντώνης Κατινάρης, καθώς και άλλα πολλά.

Με τον Βασίλη Τσιτσάνη έκανε συνολικά τρία τραγούδια, «Το Ντιβάνι» που ηχογραφήθηκε για δίσκο γραμμοφώνου το 1954 με την Άννα Χρυσάφη και τον ίδιο τον

Βασίλη Τσιτσάνη, «Τα αντράκια» που ηχογραφήθηκε το 1957 με τον Στέλιο Καζαντζίδη και «Ο φλώρος», πάλι το 1957, με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση και την Γιώτα Λύδια (Παπαδόπουλος, 2002).

Μερικά από τα τραγούδια της είναι «Ηλιοβασιλέματα», «Περασμένες μου αγάπες», «Φεύγω με πίκρα στα ξένα», «Γυάλινος κόσμος», «Θα βρω μουρμούρη μπαγλαμά», «Όνειρο απατηλό», «Στο τραπέζι που τα πίνω», «Στου Αποστόλη το κουτούκι», «Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι», «Μου σπάσανε το μπαγλαμά», «Ανεμόνα», «Αργά, είναι πια αργά», «Λίγο-λίγο, θα με συνηθίσεις», «Πήρα απ' τη νιότη χρώματα», «Αν είναι η αγάπη έγκλημα», «Η διπρόσωπη», «Ένας αϊτός γκρεμίστηκε», «Συρματοπλέγματα βαριά», «Είμαι αετός χωρίς φτερά», «Τι έχει και κλαίει το παιδί», «Η Μαλάμω», «Πετραδάκι, πετραδάκι», «Του ντερβίση το πιτό», «Τι να σου κάνει μια καρδιά».

Θεωρείται ότι έχει μερικές άγνωστες δημιουργίες, καθώς μόνο ένα μικρό μέρος αυτών που έγραψε είναι καταχωρημένο στο όνομά της. Η ίδια δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ για την αναγνώριση του έργου της και για την είσπραξη δικαιωμάτων, με αποτέλεσμα, παρά την επιτυχία των τραγουδιών της, να πεθάνει φτωχή το 1972.

Η ζωή της μεταφέρθηκε σε μορφή βιβλίου, γραμμένο από την εγγονή της, Ρέα Μανέλη, που την φρόντιζε, όταν ήταν σε μεγάλη ηλικία, με τίτλο «Η Γιαγιά Μου η Ευτυχία». Αυτή η βιογραφία ενέπνευσε τον θεατρικό μονόλογο που εκτελεί η Νένα Μεντή στην παράσταση με το ονοματεπώνυμό της ως τίτλο «Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου στην Ελλάδα», το 2007.

Το 2019 η ζωή της έγινε ταινία «Ευτυχία» του Άγγελου Φραντζή με το όνομά της ως τίτλο και με πρωταγωνίστριες στον ρόλο της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, τις Κάτια Γκουλιώνη σε νεαρή ηλικία και Καρυοφυλλιά Καραμπέτη σε μεγαλύτερη ηλικία. Ειδικά η ταινία την επανέφερε στη μνήμη ως σημαντική Ελληνίδα ποιήτρια (Μανέλη, 2003).

3.2.2. Η πορεία της

Η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου έχει κερδίσει την ιδιαίτερη θέση της στην ιστορία του λαϊκού τραγουδιού. Διέπρεψε ως στιχουργός, ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1950, υπογράφοντας τους στίχους αξέχαστων τραγουδιών που συνέθεσαν συνθέτες, όπως είναι ο Βασίλης Τσιτσάνης, ο Μανώλης Χιώτης, ο Απόστολος Καλδάρας, ο Αντώνης Ρεπάνης και ο Μπάμπης Μπακάλης. Στην προσωπική της ζωή, ήταν μια συναρπαστική και αντιφατική γυναίκα με τα

πάθη και τις αδυναμίες της που δεν ακολουθούσε τους κανόνες. Θεωρούνταν αντισυμβατική γυναίκα για την εποχή της, καθώς είδε από πρώτο χέρι τις δυσκολίες που εξιστορούσε στα τραγούδια της, τα οποία έγιναν απίστευτα δημοφιλή για αυτόν τον λόγο.

Αν και είναι υπεύθυνη για μερικές από τις μεγαλύτερες επιτυχίες στην ιστορία του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού, δεν έχει λάβει την ίδια αναγνώριση και δημοσιότητα με τους άλλους «μεγάλους» της γενιάς της, όπως ο Τσιτσάνης, ο Βαμβακάρης. Από τη μια, η έντονα ανδροκρατούμενη κοινωνία της εποχής και από την άλλη η ανάγκη της για γρήγορα και εύκολα κέρδη, σήμαιναν ότι πολλά διάσημα τραγούδια που έγραψε, δε συνδέονταν καν με το όνομά της. Έτσι, οι νέες γενιές δεν αναγνώρισαν το μεγαλείο αυτής της μεγάλης ποιήτριας, ενώ η ίδια πέθανε ταλαιπωρημένη στις 7 Ιανουαρίου 1972 και σίγουρα χωρίς την περιουσία που κανονικά ανήκει στο έργο της (Κουρκουνάκης, 2010).

Η Ευτυχία έγραψε για την ανεκπλήρωτη αγάπη, την απώλεια και τη φτώχεια. Συχνά δεν ονομαζόταν ως συγγραφέας των στίχων, επειδή δεν την ένοιαζε, και αντί να πληρωθεί για τα δικαιώματά της στους στίχους σε απροσδιόριστο χρόνο, προτιμούσε να λάβει χρήματα αμέσως από τους μουσικούς. Ως αποτέλεσμα, λέγεται ότι έχει συμβεί πολλές φορές οι στίχοι της να αποδίδονται σε μουσικό μετά την αγορά αντί να φέρουν το όνομά της. Μερικοί από τους πιο γνωστούς στίχους της περιλαμβάνουν «Τα καβουράκια» το 1955 σε μουσική Βασίλη Τσιτσάνη, τα «Ηλιοβασιλέματα» το 1958 σε μουσική Μανώλη Χιώτη, «Περασμένες μου αγάπες» το 1960 σε μουσική Μανώλη Χιώτη, «Μου σπάσανε τον μπαγλαμά» το 1960 σε μουσική Απόστολο Καλδάρα, «Είμαι αϊτός χωρίς φτερά» το 1961 σε μουσική Μάνου Χατζιδάκι, «Τι έχει και κλαίει το παιδί;» το 1964 σε μουσική Σταύρου Ξαρχάκου το οποίο πρωτοτραγούδησε η Μελίνα Μερκούρη, «Τι να σου κάνει μια καρδιά;» το 1966 σε μουσική Αντώνη Κατινάρη, «Όνειρο απατηλό» το 1967 σε μουσική Απόστολου Καλδάρα, «Δυο πόρτες έχει η ζωή» το 1965 σε μουσική Στέλιου Καζαντζίδα.

Μια από τις σημαντικότερες γνωριμίες της ζωής της ήταν με τον Τσιτσάνη. Ο στιχουργός γνώρισε αρχικά την τραγουδίστρια Μαρίκα Νίνου, που ήταν ντουέτο αλλά και η σχέση του συνθέτη. Η ίδια έπειτα αναγνώρισε αμέσως το ταλέντο της Ευτυχίας, ενώ ο Τσιτσάνης ανακάλυψε την αβίαστη και καθαρή γλώσσα της νεαρής τότε στιχουργού. Αρχικά, η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου ήταν απρόθυμη να ασχοληθεί με το τραγούδι, καθώς θεωρούσε τον εαυτό της μόνο ποιήτρια, αλλά ο Βασίλης Τσιτσάνης κατάφερε να την πείσει και να τη βοηθήσει να βρει τον τρόπο έκφρασης της μέσα από το τραγούδι. Οι στίχοι της αποτέλεσαν ακρογωνιαίο λίθο της λαϊκής μουσικής, με το «Για μια γυναίκα που έχασα» να είναι το πρώτο της τραγούδι που μελοποίησε ο Βασίλης Τσιτσάνης, ο «δάσκαλός της στους στίχους», όπως τον αποκαλούσε. Έγραψε και τους στίχους για το γνωστό τραγούδι «Τα

καβουράκια», που αργότερα έγινε η αιτία για τη ρήξη της σχέσης τους, όταν εκείνη σκέφτηκε να διεκδικήσει την πατρότητα των στίχων και εκείνος απάντησε, λέγοντας ότι η τελική επιτυχημένη μορφή του τραγουδιού είναι χάρη σε αυτόν και ότι η ίδια έδωσε μόνο ένα προσχέδιο στην αρχή (Πάπιστας, 2017).

Η συνεργασία της πάντως με τον Τσιτσάνη τη σύστησε σε όλους τους δημοφιλείς συνθέτες της εποχής, όπως ο Χιώτης, ο Δήμος Μούτσης, ο Καζαντζίδης, ο Απόστολος Καλδάρας. Ο Απόστολος Καλδάρας την έπεισε να διεκδικήσει τα πνευματικά δικαιώματα και μακροπρόθεσμα τη βοήθησε να έχει κάποια χρήματα, για να ζήσει μέχρι τα βαθιά γεράματα.

Το πάθος της για τον τζόγο την οδηγούσε συχνά σε σύγκρουση με τους συντρόφους της, αλλά και με τους φίλους της. Πολλά βράδια έφευγε από το σπίτι της και πηδούσε από το παράθυρο για να παίξει το αγαπημένο της πόκερ.

Η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου έγραφε τους στίχους της παντού, άλλες φορές σε ένα πακέτο τσιγάρα πάνω, άλλες πίσω από λογαριασμούς, χωρίς ουσιαστικά να κατανοεί το μέγεθος του ταλέντου της. Η πυγμή και ο χαρακτήρας της ανοίγεται ολόκληρος στα τραγούδια της μέσω των στίχων, όπως «Να σου δώσω μια να σπάσεις αχ βρε κόσμε γυάλινε», «Σαν τον αητό είχα φτερά και πέταγα πολύ ψηλά». Η επιμονή και η παρόρμηση του χαρακτήρα της την οδήγησαν πολλές φορές στο να κάνει διάφορα πράγματα, όπου για μια γυναίκα της εποχής ήταν αδιανόητα: για παράδειγμα ένα πρωί αποφάσισε να πάει από το σπίτι του Μάνου Χατζιδάκι και να αφήσει τους στίχους του «Είμαι αητός» μαζί μ' ένα σημείωμα για τον συνθέτη. Ο Χατζιδάκις συγκινημένος έγραψε τη μουσική στο στίχο, δημιουργώντας έτσι ένα από τα πιο διαχρονικά τραγούδια του.

Ωστόσο, οι συνεργασίες της με σπουδαίους συνθέτες της εποχής και αργότερα δεν σταματούν εκεί, γιατί δεν υπήρξε κανένας που να μην υποκύψει στο έμφυτο ταλέντο της. Ο Μανώλης Χιώτης, ο Στέλιος Καζαντζίδης, ο Απόστολος Καλδάρας, ο Αντώνης Ρεπάνης, ο Μάνος Χατζιδάκις «πάντρεψαν» τις μελωδίες τους με τους στίχους της Ευτυχίας που προφανώς χωρίς να το ξέρει είχε ανακαλύψει το μυστικό που έκανε τα τραγούδια διαχρονικές επιτυχίες που μεταδίδονταν από επιτυχίες γενιάς (Σπυρόπουλος, 2006).

Το ιδιαίτερο με την Παπαγιαννοπούλου ήταν ότι συνδύασε τον ερωτικό στίχο με τον κοινωνικό προβληματισμό και δημιούργησε μια σχολή ελληνικής ποίησης, όπως απathanάτισε τη δυστυχία των Ελλήνων: «Βλέπεις τον Έλληνα να απορεί και σηκώνεται και χορεύει ζεϊμπέκικο. Μακάρι να είναι και βιομήχανος! Δεν μιλάω για τον σνομπ αλλά για τον άλλον που παθιάζεται και γυρίζει και ζει τις επιθυμίες και τα όνειρά του εκείνη τη στιγμή. Τραγουδά και χορεύει τις λύπες και τις χαρές του, ταριχεύει τον πόνο του, μετατρέπει τους

χτύπους της καρδιάς του σε ήχο. Το λαϊκό μας τραγούδι προέκυψε από ανάγκη, γι' αυτό είναι αληθινό, γι' αυτό αναπτύχθηκε. Πρέπει όμως να αδειάσεις την ψυχή και το μυαλό σου για να το πιάσεις. Πρέπει να ζυμώσεις με τον κόσμο για να ζήσεις τη δυστυχία του. Γράφεται πρώτα με καρδιά και συναίσθημα και μετά με τεχνική. Και έτσι απλά μας αναστατώνει, μας συγκινεί, μας ανησυχεί» έλεγε η Παπαγιαννοπούλου για το δημοτικό τραγούδι (Σακελλάριος & Λεβιθόπουλος, 1960).

3.2.3. Το έργο της

Οι μεγαλύτερες επιτυχίες της είναι τα ακόλουθα 36 τραγούδια που στηρίχτηκαν στους στίχους της. Αυτά τα 36 τραγούδια που είναι μαζί και η καθημερινή ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας, της Ελλάδας μετά το '50 είναι «Μα είναι και Θεός» [Σταύρος Τζουανάκος / Τζουανάκος-Στ. Πλέσσας-Τατασόπουλος] το 1953, «Συρματοπλέγματα βαρειά» [Μπάμπης Μπακάλης / Λύδια-Καζαντζίδης] το 1955, «Θα βρω μουρμούρη μπαγλαμά» [Απόστολος Καλδάρης / Γαβαλάς-Δασκαλάκη-Καλδάρης] το 1957, «Σαν σήμερα χωρίσαμε» [Θεόδωρος Δερβενιώτης / Στέλιος Καζαντζίδης] το 1957, «Απ' τα ψηλά στα χαμηλά» [Απόστολος Καλδάρης / Στέλιος Καζαντζίδης] το 1958, «Είσαι η ζωή μου» [Στέλιος Καζαντζίδης / Καζαντζίδης-Μαρινέλλα] το 1958, «Ηλιοβασιλέματα» [Μανώλης Χιώτης / Μαίρη Λίντα-Χιώτης] το 1958, «Μαντουμπάλα» [Στέλιος Καζαντζίδης / Καζαντζίδης] το 1958, «Ποιος θα με πληροφορήσει» [Απόστολος Καλδάρης / Στέλιος Καζαντζίδης] το 1958, «Φεύγω με πίκρα στα ξένα» [Στέλιος Καζαντζίδης / Καζαντζίδης-Μαρινέλλα] το 1958, «Πάρε το δάκρυ μου» [Μανώλης Χιώτης / Καίτη Γκρέυ-Τρίο Μπελκάντο] το 1959, «Τώρα που φεύγω απ' τη ζωή» [Βασίλης Καραπατάκης-Στέλιος Καζαντζίδης / Στέλιος Καζαντζίδης] το 1959, «Γυάλινος κόσμος» [Απόστολος Καλδάρης / Βασίλης Βλάσσης] το 1960, «Τίγκι-Τίγκι (Μου σπάσανε το μπαγλαμά)» [Απόστολος Καλδάρης / Μπιθικότσης-Γλέρη-Καλδάρης] το 1960, «Περασμένες μου αγάπες» [Μανώλης Χιώτης / Τρίο Μπελκάντο] το 1960, «Πληροφορίες κακές» [Μπάμπης Μπακάλης / Αναγνωστάκης-Αντωνάτου] το 1960, «Ειμ' αητός χωρίς φτερά» [Μάνος Χατζιδάκις / Διαμαντής Πανάρετος] το 1961, «Λίγο λίγο θα με συνηθίσεις» [Απόστολος Καλδάρης / Μενιδιάτης-Κολλητήρη] το 1963, «Τι έχει και κλαίει το παιδί» [Σταύρος Ξαρχάκος / Μπιθικότσης-Ιωαννίδης] το 1964, «Τόσα χρόνια σαν τυφλός» [Απόστολος Καλδάρης / Μενιδιάτης-Φ. Δημητρίου] το 1964, «Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι»

[Απόστολος Καλδάρης / Μανώλης Αγγελόπουλος] το 1965, «Στ' Αποστόλη του κουτούκι» [Απόστολος Καλδάρης / Γρηγόρης Μπιθικώτσης] το 1965, «Πετραδάκι, πετραδάκι» [Απόστολος Καλδάρης / Μενιδιάτης-Λιαροπούλου] το 1966, «Πήρα απ' τη νηότη χρώματα» [Απόστολος Καλδάρης / Βίκυ Μοσχολιού] το 1966, «Τι να σου κάνει μια καρδιά» [Αντώνης Κατινάρης / Γρηγόρης Μπιθικώτσης] το 1966, «Όνειρο απατηλό» [Απόστολος Καλδάρης / Σταμάτης Κόκοτας] το 1967, «Αλλοτινές μου εποχές» [Απόστολος Καλδάρης / Στέλιος Καζαντζίδης] το 1969, «Αν είναι η αγάπη έγκλημα» [Απόστολος Καλδάρης / Στέλιος Καζαντζίδης] το 1969, «Ανεμώνα» [Απόστολος Καλδάρης / Στέλιος Καζαντζίδης] το 1969, «Η φαντασία» [Απόστολος Καλδάρης / Νταλάρας-Αμπάβη] το 1969, «Στο τραπέζι που τα πίνω» [Απόστολος Καλδάρης / Καζαντζίδης-Διαμάντη] το 1969, «Ένας αητός γκρεμίστηκε» [Αντώνης Ρεπάνης / Στράτος Διονυσίου] το 1970, «Η διπρόσωπη» [Αντώνης Ρεπάνης / Αντώνης Ρεπάνης] το 1972, «Σκορπίσανε οι φίλοι μου» [Γιάννης Σπανός / Γιώργος Νταλάρας] το 1978, «Η Μαλάμω» [Σταμάτης Κραουνάκης / Άλκηστις Πρωτοψάλτη] το 1985, «Ο μάρμπας μου ο Παναής» [Γιώργος Στεφανάκης / Μιχάλης Ζαόσα].

Μερικές εκατοντάδες, περίπου 400, είναι τα τραγούδια που είναι καταχωρισμένα, σήμερα, υπό το όνομα της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου. Είναι λογικό να υποθέσει κανείς ότι θα υπάρχουν πολλά ακόμη περισσότερα, από τη στιγμή που η ίδια σκόρπαγε τους στίχους της. Είναι ακόμη σαφές πως πολλοί στίχοι της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου έγιναν γνωστοί, ως τραγούδια, μετά τον θάνατό της, όταν μελοποιήθηκαν για πρώτη φορά από γνωστούς συνθέτες. Για παράδειγμα ο Αντώνης Κατινάρης μελοποίησε το «Στου βορηά το παραθύρι» που είπε ο Στράτος Διονυσίου το 1974, ο Γιάννης Σπανός μελοποίησε το «Σκορπίσανε οι φίλοι μου (οι Μάηδες οι ήλιοι μου)» που είπε ο Γιώργος Νταλάρας το 1978, ο Σταμάτης Κραουνάκης μελοποίησε τη «Μαλάμω» που είπε Άλκηστις Πρωτοψάλτη το 1985, ο Χρήστος Νικολόπουλος μελοποίησε το «Τσιφτετέλι Τσιτσάνη» που είπαν οι Ελένη Τσαλιγοπούλου, Μανώλης Λιδάκης και Μιχάλης Δημητριάδης το 1993, ο Γιώργος Στεφανάκης μελοποίησε έναν κομβικό στίχο της Παπαγιαννοπούλου εξαιτίας του ιδιότυπου λεξιλογίου του, τον «Ο μάρμπας μου ο Παναής» που είπε ο Μιχάλης Ζαμπέτας το 1999 (Πάπιστας, 2017).

Αξίζει να σημειωθεί, επίσης, πως δεν είναι μηδαμινά τα τραγούδια με το επώνυμο της Παπαγιαννοπούλου στις ετικέτες των δίσκων, ενόσω εκείνη ακόμη ζούσε. Το πρώτο τραγούδι της με το επώνυμο της Παπαγιαννοπούλου σε ετικέτα δίσκου από το 1954 (τουλάχιστον), είναι το «Θα δω και τα χαΐρια σου» του Γιάννη Τατασόπουλου, σ' ένα 78άρι της HisMaster'sVoice. Μερικά τραγούδια-επιτυχίες, που κυκλοφόρησαν στα σίξτις με το επώνυμο της Παπαγιαννοπούλου στις ετικέτες των δίσκων (πέραν του «Ειμ' αητός χωρίς

φετερά») και από τα οποία θα έπαιρνε κάποια λεφτά, μέσα στα χρόνια, από δικαιώματα είναι τα «Στ' Αποστόλη του κουτούκι» (1965) του Απόστολου Καλδάρα με τους Ευάγγελο Περπινιάδη-Μάριο, «Τι να σου κάνει μια καρδιά» (1966) του Αντώνη Κατινάρη με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση, «Πήρα απ' τη νηότη χρώματα» (1966) του Απόστολου Καλδάρα με την Βίκυ Μοσχολιού, «Όνειρο απατηλό» (1967) του Απόστολου Καλδάρα με τον Σταμάτη Κόκοτα και «Πετραδάκι, πετραδάκι» (1966) του Απόστολου Καλδάρα με τον Μιχάλη Μενιδιάτη (αν και στο δισκάκι με την εκτέλεση του Νίκου Ξανθόπουλου από το 1967, που επίσης ακούστηκε πολύ, το επώνυμό της δεν είναι αναγραφμένο).

Φυσικά, υπήρχαν και άλλα τραγούδια με το επώνυμό της τυπωμένο στις ετικέτες ή τα εξώφυλλα των δίσκων (LP), που δεν έκαναν όμως τις πολύ μεγάλες επιτυχίες – από τα οποία επίσης θα ελάμβανε τα ποσοστά της. Για παράδειγμα το τραγούδι της «Οδοιπόροι», που ακούγεται στον δίσκο του Κώστα Χατζή «Στις Γειτονιές του Κόσμου» [Philips, 1969] ή η εκτέλεση του «Τι έχει και κλαίει το παιδί» του Σταύρου Ξαρχάκου, με τη φωνή της Μελίνας Μερκούρη από το LP «Η Ελλάδα της Μελίνας» [Columbia, 1965]. Η ουσία είναι πως πέθανε άψιλη και μάλλον ξεχασμένη από τους περισσότερους στις αρχές του 1972 (Κουρκουνάκης, 2010).

3.3. Η ζωή της μέσα από την ταινία «Ευτυχία»

Μέσα από την ταινία του Άγγελου Φραντζή, «Ευτυχία», που κυκλοφόρησε στις 9 Δεκεμβρίου 2019, προβλήθηκαν μερικές από τις πιο σημαντικές στιγμές της ζωής της και ακούστηκαν όλα τα τραγούδια που στιγμάτισαν το ελληνικό δημοτικό τραγούδι και, αφήνοντας στο ευρύ κοινό μια ανεξίτηλη ανάμνηση. Η συνεισφορά της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου στη συγγραφή αυτών των σπουδαίων τραγουδιών έχει συχνά κρυφτεί ή αμφισβητηθεί, ενώ μερικές φορές, εμπνευσμένη από τη ζωή της, έχει αποκαλύψει την πατρότητα των στίχων. Το σίγουρο είναι ότι όλα αυτά αποτέλεσαν μια ενδιαφέρουσα πηγή ανείπωτων προσωπικών βιωμάτων, τα οποία γνωστοποιήθηκαν από το ελληνικό πεντάγραμμο και αναδείχθηκαν σε σπουδαία επιτεύγματα της αείμνηστης στιχουργού.

Η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου ήταν μια παθιασμένη γυναίκα που έζησε πολύ δύσκολα χρόνια. Οι αντιξοότητες, οι στεναχώριες, οι απογοητεύσεις που την στιγμάτισαν, την ώθησαν στο να «ζωγραφίσει» στο χαρτί λέξεις που έγιναν τραγούδια και δεν έσβησαν στο ιστορικό γίνεσθαι της ελληνικής στιχουργικής.

Η ταινία «Ευτυχία», σε σκηνοθεσία Άγγελου Φραντζή, περιγράφει τα γεγονότα γύρω από την προσφυγόπουλα από το Αϊδίني της Μικράς Ασίας. Η ταινία ζωντανεύει την αληθινά φανταστική ζωή μιας γυναίκας που γεννήθηκε σε μια πλούσια οικογένεια στη Μικρά Ασία. Στο τρέιλερ της ταινίας ακούγεται το «Όνειρο απατηλό» και η μόνη φορά που μιλάει η ηθοποιός είναι, όταν ζητούν στην ασφάλεια από την πρωταγωνίστρια ηθοποιό, ΚαραμπέτηΚαρυοφιλία, το όνομά της και εκείνη απαντά «Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου».

Η κινηματογραφική απόδοση της Ευτυχίας εμπνέεται από τις μαρτυρίες της Ρέας Μανέλη, της εγγονής της Ευτυχίας, και ξετυλίγει, μέσα από τη μυθοπλασία, όχι μόνο την ιδιωτική ζωή της, αλλά και τη συναρπαστική πορεία που χάραξε, όταν άρχισε να γράφει στίχους και να συνεργάζεται με σπουδαίους Έλληνες μουσικούς της εποχής της. Ο κόσμος της μουσικής βιομηχανίας του τότε ήταν σκληρός πόσο μάλλον για μία γυναίκα, όπως η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου, που με αυτούς τους υπέροχους στίχους σε μία ανδροκρατούμενη κλίκα προσπάθησε όχι μόνο να βρει χώρο, αλλά και να κατακτήσει αυτούς τους μουσικούς με τους στίχους της. Ο Καλδάρας, όπως περιγράφει το βιβλίο της Μανέλη (2003), συνεργαζόταν σταθερά με την Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου και ήταν ο πρώτος που την υποχρέωσε να πληρώνεται με ποσοστά από τη δισκογραφική, εξασφαλίζοντας έτσι τα πνευματικά δικαιώματα των στίχων της.

Η Ευτυχία δεν θα μπορούσε παρά να είναι ντυμένη με πολλή μουσική. Για την ακρίβεια, η μουσική είναι κυρίαρχη στην ταινία. Ο Άγγελος Φραντζής ήταν ξεκάθαρος για την προσέγγιση που θα είχε σε σχέση με τα τραγούδια δια χειρός της Ευτυχίας σε μία αφήγηση που επικεντρώνεται στη ζωή της. Η μουσική είναι ένας πολύ βασικός παράγοντας μέσα στην ταινία, έχει δραματουργική σχέση με τη διήγηση κάθε περιόδου της ζωής της κι εντάσσεται ομαλά. Τα τραγούδια, άλλωστε, της Ευτυχίας έχουν εγγραφεί στο συλλογικό υποσυνείδητο του ελληνικού λαού. Νευραλγικής σημασίας είναι η αμεσότητα των στίχων, η στέρεα γραφή, η δωρικότητα με την οποία αντιμετωπίζει το εκάστοτε θέμα της. Με λιτές και συγκεκριμένες λέξεις αποκαλύπτει έναν ολόκληρο, εσωτερικό κόσμο.

Η ίδια η Ευτυχία ήταν σαν ένα πείραμα, από τη στιγμή που και η ίδια πειραματιζόταν στη ζωή της και στους στίχους της με το εκπληκτικότερο αποτέλεσμα, το άκουσμα όλων αυτών των υπέροχων τραγουδιών. Τα τραγούδια της αποτελούν έναν σταθμό έμπνευσης, καθώς αφορμάται η ίδια από κάτι πάρα πολύ δύσκολο ή για παράδειγμα την απώλεια και με ορμή οδηγείται στην εξιστόρηση του πόνου της που, αρκετές φορές, το όλο μαρτύριό της, κεκαλυμμένο ή μη, οδηγεί στην κάθαρσή της.

Η Ευτυχία, αν κι έγραφε τις νύχτες σε όποιο χαρτί έβρισκε μπροστά της, κατάφερε να χαράξει εικόνες στο μυαλό μιας ολόκληρης χώρας. Χρησιμοποιεί τις λέξεις στους στίχους με

τέτοιο τρόπο, ώστε μέσα από αυτές να εναρμονίζει τις σκέψεις και τις κάθε είδους φιλοσοφίες της, μετουσιώνοντάς το σε κάτι που για τον κάθε αποδέκτη ταυτόχρονα έχει διαφορετική και υποκειμενική σημασία. Η Ευτυχία κινείται στο πλαίσιο της ιδιοφυούς απλότητάς της, της βαθύτατης αλήθειας της που τις υπερβαίνει, γράφοντας τα μεγαλειώδη τραγούδια της.

Η Ευτυχία θεωρείται η πρώτη ολοκληρωμένη Ελληνίδα στιχουργός, γιατί είχε χαρακτήρα και το στιχουργικό της έργο στην ολότητά του άγγιζε την ποίηση. Η ποίησή της είναι ένα είδος μοιρολατρικής ποίησης, εφόσον έχει πάντα να κάνει με τη μοίρα που δεσπόζει στον άνθρωπο, ενώ οι αγάπες είναι πάντα περασμένες. Στον χώρο του τραγουδιού μαζί με τις υπέροχες ανατολίτικες μουσικές της δεκαετίας του '60 έγινε μια μείζων καλλιτέχνης. Η Ευτυχία καθίσταται ένας μείζων καλλιτέχνης· είναι ποιήτρια, έχει φιλοσοφία στους στίχους της, έχει βάθος. Τα στιχουργικά της δρώμενα είναι πολύσημα και κρύβουν πολλά σημαντικά νοήματα.

Η ταινία ξετυλίγει τη ζωή της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου μέσα από μια πορεία 50 χρόνων. Πρόκειται για μια πολύπλοκη ταινία ως προς το στήσιμο της παραγωγής της, γιατί οι εποχές αλλάζουν από το 1920 μέχρι το 1970, καθώς αλλάζουν και τα σκηνικά, τα κουστούμια, οι ηθοποιοί. Ο πλούτος που χαρακτηρίζει την παραγωγή, είναι συνάμα και χαρακτηριστικός ως προς τον τρόπο που εναλλάσσονται τα συναισθήματα της πρωταγωνίστριας κυρίως· από τη χαρά μεταβαίνει στη λύπη, από το φως στο σκοτάδι. Άλλωστε, αυτές οι αντιθέσεις των συναισθημάτων σε μίγματα ισορροπίας και μη αποκρυπτογραφούν τη γνησιότητα του νοήματος της ζωής που αποτελείται από στιγμές ευτυχίας.

Απώτερος στόχος της ταινίας είναι να μπορέσει να βγει το συναίσθημα που απορρέει μέσα από τους στίχους της Ευτυχίας, που είχε τεράστια προσωπικότητα. Επίκεντρο της ταινίας είναι η προσωπικότητα της Ευτυχίας και η διαδρομή μέσα στη ζωή της, αφού δεν ακολουθεί την εποχή της και αφήνει το στίγμα της. Η ταινία χαρακτηρίζεται ως μία δύσκολη αφήγηση, καθώς επικαλείται το συναίσθημα, με αποτέλεσμα οι δέκτες των μηνυμάτων της να συγκινηθούν.

Συμπερασματικά, από τη στιγμή που η απόλυτη ταινία «Ευτυχία» συνδυάζει την σπουδαία ιστορία του γοητευτικού χαρακτήρα της μεγάλης καλλιτέχνης Ευτυχίας με τις τεράστιες αντιφάσεις και τη μεγάλη κατάφαση στη ζωή, τις μεγάλες ερμηνείες, την διαχρονική μουσική και τους στίχους, καθίσταται κατανοητό, γιατί γίνεται η αναφορά στην ταινία. Εφόσον ο θεατής περνάει από μια βαθιά μελαγχολία σε ένα ποτάμι που κυλάει

ορμητικά, όπου η πρωταγωνίστρια κολυμπάει και δέχεται τη ζωή με όλες της τις πλευρές, όπως καταδεικνύεται και στο σενάριο της ταινίας, καθίσταται σαφές, γιατί επιλέχθηκε η αναφορά στην πρόσφατη ταινία που τα δείχνει όλα ζωντανά. Δεδομένου του γεγονότος ότι η ταινία αποκαλύπτει την κρυμμένη ηλιακίδα του ελληνικού πενταγράμμου, περιγράφει την παραγκωνισμένη από καλλιτέχνες και δισκογραφικές γυναίκα που υπήρξε φεμινίστρια πριν από τον φεμινισμό και είχε μία θέση στο πάνθεον του ελληνικού ρεμπέτικου, εύλογη είναι η αναφορά σε αυτήν. Από τη στιγμή που η ταινία γνωστοποιεί στο ευρύ κοινό μια ελάχιστη δόση από το ατελείωτο ρεπερτόριο της στιχουργού και αποτελεί το έναυσμα για να γνωρίσουν καλύτερα οι νέοι και να θυμηθούν οι παλαιότεροι την ποίηση της ψυχής της, γίνεται κατανοητή η αναφορά στη συγκεκριμένη ταινία.

4.1. Καταγραφή όλων των στίχων της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου

Στο πλαίσιο μιας ιστορικής αναδρομής του εκάστοτε αξιολογικού και γνωστικού συστήματος κάθε εποχής και σε συνδυασμό με τα ιδιότυπα συναισθηματικά στοιχεία, τη βούληση, τα αισθήματα, τις διαθέσεις, του δημιουργού δημιουργείται η κοινωνική και ομαδική μουσική συνείδησή του που εκφράζεται μέσα από τους συγκεκριμένους κώδικες. Η συνείδηση, λοιπόν, στην προκειμένη περίπτωση της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου συνδέεται άρρηκτα με τα δρώμενα της τότε μουσικής ζωής και με την όλη σφαίρα της κοινωνικής πραγματικότητας που βίωνε, μεταβαίνοντας στην εξωτερικευμένη έκφρασή της μέσα από τη δημιουργία των στίχων της στο πλαίσιο μιας επιτυχούς μουσικής επικοινωνίας πομπού και δέκτη.

Η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου καταθέτει την ψυχή της σε κάθε ξεχωριστό στίχο της, όπου ξεδιπλώνει κι εμφανίζει τα βιώματά της, την ιστορία της, το συναίσθημά της. Ο κάθε στίχος, όμως, έχει δίσημο ρόλο, καθώς ο καημός, ο πόθος, η φωνή, η ψυχή ενός ολόκληρου λαού μετουσιώνεται σε αυτόν. Έτσι, ορμώμενη από τις εμπειρίες και τα προσωπικά βιώματά της, μαγεύει τα πλήθη και καθίσταται διαχρονική στιχουργός.

Καταγράφονται κάποια από τα «διαμάντια» της, κάποιοι δηλαδή στίχοι της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου που συνολικά ανέρχονται στον αριθμό των 220 τίτλων τραγουδιών, αποκαλύπτοντας με τον δικό τους τρόπο την αλήθεια της ζωής της.

<u>1.Αγωνία και καημός</u>	<u>2.Άλλα σου γράφει η μοίρα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Αντώνης Κατινάρης</p>
<p>Αγωνία και καημός ο δικός σου χωρισμός κλαίω και σ' αναζητώ κι ειν'το δάκρυ μου πικρό</p> <p>Έλα έλα να ξαναφέρεις τη χαρά κοντά μου Έλα έλα μη μου πληγώνεις άλλο τη καρδιά μου Τη καρδιά που σε θέλει μη τη κάνεις και κλαίει μες την άδεια αγκαλιά μου ξαναγύρνα χαρά μου Αχ γύρνα αχ γύρνα..</p>	<p>Μπατιρημένο άνθρωπο ποτέ μην κατακρίνεις γιατί είσαι άνθρωπος κι εσύ κι ίσως μια μέρα στη ζωή χειρότερος να γίνεις.</p> <p>Απ' όσα έχει η τσέπη σου, να βγάζεις και τη φύρα γιατί άλλα σκέφτεσαι εσύ κι άλλα σου γράφει η μοίρα</p> <p>Μπατιρημένο άνθρωπο ποτέ σου μην πληγώσεις πλούσιος πας να κοιμηθείς κι ώσπου να το καλοσκεφτείς μπατίρης ξημερώνεις.</p>

<u>3.Αλλοτινές μου εποχές</u>	<u>4.Αν είναι η αγάπη έγκλημα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Αλλοτινές μου εποχές αλλοτινοί μου χρόνοι Ερωτικές μου συντροφίες ερωτικοί μου πόνοι</p> <p>Αχ και να ρχόσαστε ξανά αυτά τα κρύα δειλινά που είν' η καρδιά μου μόνη τώρα που σουρουπώνει</p> <p>Αλλοτινές μου εποχές Αλλοτινοί μου χρόνοι</p> <p>Αγαπημένες μου φωνές αγαπημένα χείλη Ονειρεμένες μου στιγμές σ' ονειρεμένο δειλί</p> <p>Αχ και να φέρνατε ξανά στην ορφανή μου την καρδιά μηνύματα τ' Απρίλη της μοναξιάς μου φίλοι</p> <p>Αγαπημένες μου φωνές Αγαπημένα χείλη</p>	<p>Αν είν' η αγάπη έγκλημα έχω εγκληματίσει και συνεχώς θα εγκληματώ αφού δεν το μετανοώ που σ' έχω αγαπήσει</p> <p>Μα αν ειν' η αγάπη σφάλμα βαρύ να τη δικάσει ποιος μπορεί</p> <p>Αν ειν' η αγάπη έγκλημα μόνο οι καρδιές το ξέρουν ας δικαστώ κι εγώ μ' αυτές τις εγκληματικές καρδιές που κλαίνε κι υποφέρουν</p> <p>Μα αν ειν' η αγάπη σφάλμα βαρύ να τη δικάσει ποιος μπορεί</p>

<u>5.Αν μας σπάσουν το μπουζούκι (Μας πήγανε πλημμέλημα)</u>	<u>6.Ανέβηκα πολύ ψηλά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Γιώργος Ζαμπέτας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Αντώνης Κατινάρης</p>
<p>Κλάψτε μάγκες μου απόψε, βγήκε μια διαταγή. Να μας κλείσουν το κουτούκι να μας σπάσουν το μπουζούκι τι τη θέμε τη ζωή.</p> <p>Μας πήγανε πλημμέλημα επί διαταράξει και όμως τα μητρώα μας τα βρήκανε εντάξει. Και όμως τα μητρώα μας τα βρήκανε εντάξει, μας πήγανε πλημμέλημα επί διαταράξει.</p> <p>Μ' έπιασαν ιδιαίτερος μ' έκαναν προσεχτικό. Μου απαγόρευσαν να κλαίω και τον πόνο μου να λέω στο μπουζούκι το γλυκό.</p> <p>Μας πήγανε πλημμέλημα επί διαταράξει και όμως τα μητρώα μας τα βρήκανε εντάξει.</p> <p>Κλάψτε μάγκες μου απόψε τη μεγάλη μας ζημιά. Αν μας κλείσουν το κουτούκι και μας σπάσουν το μπουζούκι γράφτ' αλίμονο παιδιά.</p>	<p>Ανέβηκα πολύ ψηλά μας ζήλεψε η μοίρα μ' έσπρωξε στον κατήφορο και κατρακύλα πήρα.</p> <p>Έπρεπε να καταστραφώ για να ψυχολογήσω, αχαριστίες για να δω καρδιές να μελετήσω. Καρδιές να μελετήσω και να ψυχολογήσω.</p> <p>Κι αν έχεις πέσει χαμηλά απ' της ζωής τις σκάλες κάνε κουράγιο και μην κλαις κι απ' τις δικές σου συμφορές υπάρχουν πιο μεγάλες.</p> <p>Έπρεπε να καταστραφώ για να ψυχολογήσω, αχαριστίες για να δω καρδιές να μελετήσω. Καρδιές να μελετήσω και να ψυχολογήσω</p>

<p>Μας πήγανε πλημμέλημα επί διαταράξει και όμως τα μητρώα μας τα βρήκανε εντάξει.</p>	
--	--

<u>7. Ανεμώννα</u>	<u>8. Άνθρωπε δυστυχισμένε</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Μανόλης Χιώτης</p>
<p>Στης καρδιάς μου τον χειμώνα, φύτρωσε μια ανεμώννα η δική σου η αγάπη η χρυσή Μα δεν πρόλαβε ν' ανθίσει και μαράθηκε πριν ζήσει γιατί κρίμα δεν την πότισες και εσύ</p> <p>Ποια αγάπη να πιστέψω και σε ποια να εμπιστευτώ που φοβάμαι μήπως πάλι προδοθώ Ποιο λουλούδι να ποτίσω, δίχως φόβο στην ψυχή πως δε θα 'ρθει η στιγμή να μαραθεί</p> <p>Στης καρδιάς μου το χειμώνα φύτρωσε μια ανεμώννα μα τι κρίμα δεν την πότισες και εσύ</p> <p>Έναν έρωτα χαμένο, έναν κόσμο γκρεμισμένο από τώρα να θυμάμαι στη ζωή Σαν χαρτί τα όνειρά μου, φτερουγίσαν μακριά μου και μ' αφήσαν μια πικρία στην ψυχή</p> <p>Ποια αγάπη να πιστέψω και σε ποια να εμπιστευτώ που φοβάμαι μήπως πάλι προδοθώ Ποιο λουλούδι να ποτίσω, δίχως φόβο στην ψυχή πως δε θα 'ρθει η στιγμή να μαραθεί</p>	<p>Άνθρωπε δυστυχισμένε πάρ' το απόφαση καημένε πως σε τούτη τη ζωή λίγες θα `ναι οι χαρές σου πιο πολλές οι συμφορές σου κι αλογάριαστοι καημοί.</p> <p>Κανένα αποτέλεσμα τα δάκρυα δε φέρνουν αφήφιστα πάρ' τους λοιπόν τους πόνους που σε δέρνουν.</p> <p>Κάνε τόπο στην καρδιά σου να χωρούν τα βάσανα σου πιες τις πίκρες σαν κρασί μες στην ψεύτρα κοινωνία ζούμε όλοι μ' αγωνία πάρ' το απόφαση κι εσύ.</p> <p>Κανένα αποτέλεσμα τα δάκρυα δε φέρνουν αφήφιστα πάρ' τους λοιπόν τους πόνους που σε δέρνουν.</p>

<p>Στης καρδιάς μου το χειμώνα φύτρωσε μια ανεμώννα μα τι κρίμα δεν την πότισες και εσύ.</p>	
--	--

<u>9.Ανοιξε το κελί παπά</u>	<u>10.Απ'τα ψηλά στα χαμηλά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Σύνθεση: Μπάμπης Μπακάλης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Άνοιξε το κελί παπά να με ξεμολογήσεις, ήρθα ετούτη τη βραδιά τα κρίματά μου τα βαριά να μου τα συγχωρήσεις.</p> <p>Αυτή τη μαύρη την αυγή φεύγω για πάντα απ' τη ζωή.</p> <p>Όταν θ' ακούτε κλάματα στο σπίτι μου τρεχάτε, τη μάνα μου την ορφανή όταν με χάσει απ' τη ζωή να την παρηγοράτε.</p> <p>Αυτή τη μαύρη την αυγή φεύγω για πάντα απ' τη ζωή.</p> <p>Να μ' έχετε παράδειγμα του κόσμου οι πονεμένοι και να γλεντάτε στη ζωή γιατί το δόλιο το κορμί το χώμα το προσμένει.</p>	<p>Απ' τα ψηλά στα χαμηλά κι απ' τα πολλά στα λίγα αχ πώς κατάντησα στη ζωή κι από το πρώτο το σκαλί στο τελευταίο πήγα</p> <p>Μα κανένας δε μου φταίει για το χάλι μου σπάσιμο θέλει το κεφάλι μου</p> <p>Απ' τις κακιές παρέες μου ηρθ' η καταστροφή μου ρεζίλεψα στην τρέλα μου τ' όνομα του πατέρα μου και κλαίω απ' την ντροπή μου</p> <p>Μα κανένας δε μου φταίει για το χάλι μου σπάσιμο θέλει το κεφάλι μου</p> <p>Στο πατρικό το σπίτι μου θέλω για να γυρίσω με τι κουράγιο όμως να μπω και στους δικούς μου τι να πω πώς να τους αντικρίσω</p> <p>Μα κανένας δε μου φταίει για το χάλι μου σπάσιμο θέλει το κεφάλι μου</p>

<u>11.Απ'τη μια στιγμή στην άλλη</u>	<u>12.Από κάποιο ακροθαλάσσι</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Καρουσάκης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θύμιος Στουραϊτης</p>
<p>Απ' τη μια στιγμή στην άλλη την ζωή μου άλλαξες την γαλήνη της καρδιάς μου μόνο εσύ την τάραξες.</p> <p>Μια στιγμή χρειάστηκε για να σ' αγαπήσω και δε φτάνει μια ζωή, μια ολόκληρη ζωή να σε λησμονήσω.</p> <p>Απ' τη μια στιγμή στην άλλη την ζωή μου άλλαξες την γαλήνη της καρδιάς μου μόνο εσύ την τάραξες.</p> <p>Απ' τη μια στιγμή στην άλλη τώρα μ' εγκατέλειψες και σκοτείνιασε η καρδιά μου όταν συ μου έλειψες.</p> <p>Μια στιγμή χρειάστηκε για να σ' αγαπήσω και δε φτάνει μια ζωή, μια ολόκληρη ζωή</p>	<p>Μες στα σκοτεινά κανάλια και στη μαύρη θάλασσα αρμενίζω πονεμένος και για σένα ο καημένος τη ζωή μου χάλασα.</p> <p>Άπονη σκληρή γυναίκα την ζωή μου χάλασες θα με φάνε τα κανάλια και οι μαύρες θάλασσες.</p> <p>Ποια φουρτούνα θα με πνίξει και ποιο κύμα άγριο κι από κάποιο ακροθαλάσσι το χαμπάρι μου θα φτάσει σήμερα ή αύριο.</p> <p>Άπονη σκληρή γυναίκα την ζωή μου χάλασες θα με φάνε τα κανάλια και οι μαύρες θάλασσες</p>

<u>13.Αργά, είναι πια αργά</u>	<u>14.Ας πληρώνω νοίκι</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Ανδρέας Λάμπρου
<p>Αργά, είναι πια αργά να τη λησμονήσω να φύγω να κάνω πίσω Είν' αργά, είναι πια αργά Έχει γίνει αίμα μου στην καρδιά Ντροπή, ξέρω είναι ντροπή Τόσα που τραβάω να την αγαπάω Ντροπή, ξέρω είναι ντροπή Βλέπω για πού πάω μα την αγαπώ Αργά, είναι πια αργά Να τη λησμονήσω... Αργά, είναι πια αργά Είναι μια φωτιά δεν μπορώ πια Για να τη σβήσω Είν' αργά, είναι πια αργά Έχω γίνει ένα με τη φωτιά Ντροπή, ξέρω...</p> <p>Αργά, είναι πια αργά Είναι μια φωτιά...</p>	<p>Άσε με να πάρω κάτι από σένα Να αντιγράψω ας πούμε κάτι απ' τη ζωή σου. Αν είν' αρνητική η απάντησή σου Θα κλέψω την καρδιά απ' το κορμί σου. Μόνο η καρδιά σου θέλω να μου ανήκει Σε όλα τ' άλλα, σε όλα τ' άλλα Ας πληρώνω νοίκι...</p> <p>Πάρε και εσύ ότι θέλεις από μένα Διάλεξε πιο είναι πιο κατάλληλο για σένα. Μονάχα την καρδούλα σου άφησε μου Μια θέση στη ζωή σου κράτησέ μου.</p>

<u>15. Άσπρο πουκάμισο φορώ</u>	<u>16. Αυτή είναι η κοινωνία</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Καζαντζίδης</p>
<p>Άσπρο πουκάμισο φορώ και μαύρο θα το βάψω μαύρα είν' τα μάτια που αγαπώ γι' αυτά κοντεύω να χαθώ γι' αυτά πολύ θα κλάψω</p> <p>Μαύρα μου μάτια εγώ για σας έκλαψα και θα κλάψω και τ' άσπρο μου πουκάμισο στα μαύρα θα το βάψω</p> <p>Έχω καεί έχω ψηθεί στα χέρια τα δικά σου το βλέπω θα καταστραφώ και όμως να φύγω δεν μπορώ στιγμή από κοντά σου</p> <p>Μαύρα μου μάτια εγώ για σας έκλαψα και θα κλάψω και τ' άσπρο μου πουκάμισο στα μαύρα θα το βάψω</p> <p>Μαύρο πουκάμισο θα βρω μαύρο σαν την καρδιά σου για να ταιριάζει η φορεσιά στα βάσανά μου τα βαριά όπου τραβώ κοντά σου</p> <p>Μαύρα μου μάτια εγώ για σας έκλαψα και θα κλάψω και τ' άσπρο μου πουκάμισο</p>	<p>Θα βρω έναν τόπο έρημο να στήσω μια καλύβα σαν τον εξόριστο να ζω γιατί τον κόσμο τον κακό τον γνώρισα τον είδα.</p> <p>Μαύρες ψυχές, μαύρες καρδιές ψέμα κι υποκρισία πέρα για πέρα άδικο αυτή είναι η κοινωνία.</p> <p>Παλιόκοσμε μ' αδικησες μ' έχεις βαριά πληγώσει το μίσος κι η κακία σου και η αχαριστία σου μ' έχουνε χαντακώσει.</p> <p>Μαύρες ψυχές, μαύρες καρδιές ψέμα κι υποκρισία πέρα για πέρα άδικο αυτή είναι η κοινωνία.</p> <p>Θα στήσω την καλύβα μου σ' αγριεμένους τόπους ίσως και βρω μες στα θεριά λίγη συμπόνια και καρδιά που λείπει απ' τους ανθρώπους.</p>

<p>στα μαύρα θα το βάψω</p>	<p>Μαύρες ψυχές, μαύρες καρδιές ψέμα κι υποκρισία πέρα για πέρα άδικο αυτή είναι η κοινωνία.</p>
-----------------------------	--

<u>17.Αυτό το μαύρο δειλινό</u>	<u>18. Αφήστε με μονάχο μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης
<p>Βαριά με βρήκε συμφορά στα νιάτα μου απάνω αυτό το μαύρο δειλινό το παλληκάρι π' αγαπώ πεθαίνει και το χάνω.</p> <p>Του χάρου οι μαύρες σαϊτιές δε θα μας ξεχωρίσουν, ένα κορμί θα δυστυχεί μα δυο ζωές θα σβήσουν.</p> <p>Χωρίς να βάλω στέφανα σαν χήρα εγώ θα ζήσω για μια αγάπη θα θρηνώ το παλληκάρι το γλυκό δε θα το λησμονήσω.</p> <p>Του χάρου οι μαύρες σαϊτιές δε θα μας ξεχωρίσουν, ένα κορμί θα δυστυχεί μα δυο ζωές θα σβήσουν.</p> <p>Μανούλα του παλικαριού υπομονή να κάνεις παιδί σου θα `μαι τώρα εγώ εγώ θα σε παρηγορώ μέχρι που να πεθάνεις</p>	<p>Εγώ αν πίνω κι αν μεθώ κανέναν δεν πειράζω, κι ούτε κανέναν ενοχλώ όταν αναστενάζω, κι ούτε κανέναν ενοχλώ όταν αναστενάζω.</p> <p>Αφήστε με μονάχο μου στον καπηλειού την άκρη, δική μου είναι η καρδιά, δικό μου και το δάκρυ, δική μου είναι η καρδιά, δικό μου και το δάκρυ.</p> <p>Έχω στα στήθια μου φωτιά και ζάλη στο κεφάλι, κι αν θα σας πω τον πόνο μου ποιος θα με καταλάβει, κι αν θα σας πω τον πόνο μου ποιος θα με καταλάβει.</p> <p>Αφήστε με μονάχο μου στον καπηλειού την άκρη, δική μου είναι η καρδιά, δικό μου και το δάκρυ, δική μου είναι η καρδιά, δικό μου και το δάκρυ</p>

<u>19.Αφού αμαρτήσανε τα δυο σου χείλια</u>	<u>20.Αχ βρε φτώχεια κακομοίρα</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
<p>Απ' του σπιτιού σου τα σκαλοπάτια δε θα περάσω άλλη φορά αφού αμαρτήσανε τα δυο σου μάτια κι άλλον κοιτάζανε ερωτικά</p> <p>Δε θα κοιτάζουμε ξανά τα αστέρια ποτέ οι δυο μας άλλη φορά αφού αμαρτήσανε τα δυο σου χέρια κι άλλον αγκάλιασαν ερωτικά</p> <p>Μες την καρδιά μου δεν νιώθω ζήλια όλα πεθάνανε τελειωτικά αφού αμαρτήσανε τα δυο σου χείλια και άλλον φιλήσανε ερωτικά</p>	<p>Στον αγάριστο τον κόσμο στη ρημάδα τη ζωή με τη φτώχεια που με δέρνει πως να κάνω προκοπή.</p> <p>Αχ βρε φτώχεια κακομοίρα άσχημα σε δέρνει η μοίρα.</p> <p>Βλέπω κούρσες να περνάνε και μου καίγεται η καρδιά και ξυπόλητα γυρνάνε τα δικά μου τα παιδιά.</p> <p>Αχ βρε φτώχεια κακομοίρα άσχημα σε δέρνει η μοίρα.</p> <p>Μεροδούλι, μεροφαί απ' τη μαύρη την αυγή με ιδρώτα πάντα βρέχω το πικρό μου το ψωμί.</p> <p>Αχ βρε φτώχεια κακομοίρα άσχημα σε δέρνει η μοίρα.</p>

<u>21.Αχ και να 'ταν τυχερό μου</u>	<u>22. Αχ να μπορούσα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Είσαι όμορφη γυναίκα με προκλητικό κορμί σε κοιτάζω, σε θαυμάζω και μου κόβεται η πνοή.</p> <p>Αχ και να 'ταν τυχερό μου να γινότανε δικό μου, να γινότανε δικό μου το τριζάτο σου κορμί.</p> <p>Ν' αγκαλιάζω, να πεθαίνω, να φιλώ, να μη χορταίνω, να φιλώ, να μη χορταίνω, τέτοιο όμορφο κουκλί.</p> <p>Ότι έχω και δεν έχω θα το βγάλω στο σφυρί φτάνει να 'χω ν' αγκαλιάζω τέτοιο όμορφο κουκλί.</p> <p>Αχ και να 'ταν τυχερό μου να γινότανε δικό μου, να γινότανε δικό μου το τριζάτο σου κορμί.</p> <p>Ν' αγκαλιάζω, να πεθαίνω, να φιλώ, να μη χορταίνω, να φιλώ, να μη χορταίνω,</p>	<p>Αχ να μπορούσα, να μπορούσα μ' άλλη καρδιά και μ' άλλα μάτια σαν ένα ξένο να σε δω και στο εξής ότι κι αν κάνεις να μη με νοιάζει, να μην πονώ.</p> <p>Μα όμως κάτι μέσα μου μου λέει που θα πας, εδώ που πόνεσες, εδώ που δάκρυσες εδώ θα μείνεις π' αγαπάς.</p> <p>Αχ να μπορούσα, να μπορούσα την πόρτα πίσω μου να κλείσω και σ' άλλα χέρια να βρεθώ και στο εξής ποια θ' αγαπήσεις να μη με νοιάζει, να μην ρωτώ.</p> <p>Μα όμως κάτι μέσα μου μου λέει που θα πας, εδώ που πόνεσες, εδώ που δάκρυσες εδώ θα μείνεις π' αγαπάς.</p>

τέτοιο όμορφο κουκλί.

<u>23.Βάι βάι βάι</u>	<u>24. Βασανισμένα νιάτα μου</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>
<p>Θα φύγω απόψε όσο κι αν σ' αγαπώ η μοίρα το προστάζει βάι, βάι, βάι. Και ποιος το ξέρει πότε θα 'ρθω πάλι κοντά σου.</p> <p>Απόψε δώσε μου φιλιά γιατί αύριο θα 'ναι αργά θα είμαι τόσο μακριά, στα μαύρα ξένα, μοναχός χωρίς εσένα.</p> <p>Κοντά σου αφήνω σκέψη μου και καρδιά κι εγώ τον πόνο παίρνω βάι, βάι, βάι. Και θα 'χω για παρηγοριά τα γράμματα σου.</p> <p>Απόψε δώσε μου φιλιά γιατί αύριο θα 'ναι αργά θα είμαι τόσο μακριά, στα μαύρα ξένα, μοναχός χωρίς εσένα.</p>	<p>Τυραννισμένα νιάτα μου με πίκρες σας περνάω. Ήταν της μοίρας μου γραφτό, μέσα στον παλιόκοσμο αυτό, να ζω για να πονάω,</p> <p>Νιάτα μου, νιάτα μου, τυραννισμένα και βαριά και βαριά βασανισμένα.</p> <p>Ολημερίς Με δέρνουνε οι μαύρες συμφορές μου, ποιος την περπάτησε τη γη και έχει τραβήξει κι έχει δει, πίκρες σαν τις δικές μου.</p> <p>Νιάτα μου, νιάτα μου, τυραννισμένα και βαριά και βαριά βασανισμένα.</p> <p>Κι αν είμαι ακόμα ζωντανός κι αν ανασαίνω ακόμα, εγώ το ξέρω πώς πονώ και την ζωή πώς την περνώ, με την ψυχή στο στόμα.</p> <p>Νιάτα μου, νιάτα μου, τυραννισμένα και βαριά και βαριά βασανισμένα.</p>

<u>25.Βατραχίνα</u>	<u>26. Βγήκε ο χάρος να ψαρέψει</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας Πρώτη εκτέλεση: Λάκης Λαζόπουλος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Παπαϊωάννου Πρώτη εκτέλεση: Στέλιος Καζαντζίδης</p>
<p>Στην α ακροποταμιά στην ακροποταμιά έπαθε ο βάτραχος ζημιά έπαθε ο βάτραχος ο βάτραχος ζημιά στην α στην ακροποταμιά στην ακροποταμιά.</p> <p>Να και τούτη, να κι εκείνη, να κι αυτή στα σκοτεινά επειδή της βατραχίνας της αρέσουν τα ξυνά.</p> <p>Επειδή της βατραχίνας της αρέσαν τα ξυνά να και τούτη, να κι εκείνη, να κι αυτή στα σκοτεινά.</p> <p>Βαρέσανε το βάτραχο κι έφαγε της χρονιάς του γιατί κορόιδο πιάστηκε προς χάριν της κυράς του.</p> <p>Γιατί κορόιδο πιάστηκε προς χάριν της κυράς του βαρέσανε το βάτραχο κι έφαγε της χρονιάς του.</p>	<p>Βγήκε ο χάρος να ψαρέψει, με τ' αγκίστρι του ψυχές και γυρεύει πληγωμένους, δυστυχείς και προδομένους</p> <p>Μέσ' τις φτωχογειτονιές, ω, βγήκε ο χάρος για ψυχές</p> <p>Με τη μαύρη την σφεντόνα, βγήκε ο χάρος στα στενά</p> <p>Για πιαστείτε χέρι χέρι, βρε να του στήσουμε καρτέρι</p> <p>Κι όποιον πάρει η σφεντονιά, ω, βγήκε ο χάρος στα στενά</p> <p>Ρε κορμιά βασανισμένα, πιάστε απόψε τα στενά</p> <p>Για πιαστείτε χέρι χέρι, να του στήσουμε καρτέρι</p> <p>Κι όποιον πάρει η σφεντονιά, ω, βγήκε ο χάρος για δουλειά</p>

<u>27. Βρε άνθρωπε κατήγορε</u>	<u>28. Βρε μοίρα δεν κουράστηκες</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Παπαδόπουλος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μάρκος Βαμβακάρης</p>
<p>Βρε άνθρωπε κατήγορε, χωρίς να δεις δικάζεις και για να κάνεις άδικο ποτέ σου δε διστάζεις.</p> <p>Όσες καρδούλες έκαψες τόσες φωτιές ν' ανάψουν και να σε κάψουν, αχ! και να σε κάψουν.</p> <p>Για το συμφέρον σου μπορείς κι αδέλφια να κρεμάσεις, να φέρεις μαύρες συμφορές και σπίτια να χαλάσεις.</p> <p>Όσες καρδούλες έκαψες τόσες φωτιές ν' ανάψουν και να σε κάψουν, αχ! και να σε κάψουν.</p> <p>Θα `ρθεί η ώρα κι η στιγμή, λόγο κι εσύ να δώσεις και τ' άδικα που έκανες, εδώ θα τα πληρώσεις.</p> <p>Όσες καρδούλες έκαψες τόσες φωτιές ν' ανάψουν και να σε κάψουν, αχ! και να σε κάψουν.</p>	<p>Βρε μοίρα δεν κουράστηκες, να τυραννάς ακόμα, ένα ταλαίπωρο κορμί, που το `χεις κάνει πτώμα, ένα ταλαίπωρο κορμί, που το `χεις κάνει πτώμα, βρε μοίρα δεν κουράστηκες, να τυραννάς ακόμα.</p> <p>Έσβησα απ' τη ζωή, γιατί η μοίρα η σκληρή, μέρα και νύχτα με κτυπά, αχ δεν αντέχω πια.</p> <p>Απ' τα πικρά μου δάκρυα, τα μάτια μου καήκαν, στην ώριμη κατάντια μου, φίλοι κι εχθροί χαρήκαν, στην ώριμη κατάντια μου, φίλοι κι εχθροί χαρήκαν, απ' τα πικρά μου δάκρυα, τα μάτια μου καήκαν.</p> <p>Έσβησα απ' τη ζωή, γιατί η μοίρα η σκληρή, μέρα και νύχτα με κτυπά, αχ δεν αντέχω πια.</p>

	<p>Ποιος άνθρωπος ωσάν και με στα βάσανα κρατάει, μα ο σκληρός ο πόνος μου, στο τέλος θα με φάει, μα ο σκληρός ο πόνος μου, στο τέλος θα με φάει, ποιος άνθρωπος ωσάν και με στα βάσανα κρατάει.</p> <p>Έσβησα απ' τη ζωή, γιατί η μοίρα η σκληρή, μέρα και νύχτα με κτυπά, αχ δεν αντέχω πια.</p>
--	--

<u>29.Βρέχει ουρανός και βρέχομαι</u>	<u>30. Βρήκα αγάπη μου εσένα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Καπλάνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Βρέχει ουρανός και βρέχομαι μα εγώ σε σένα έρχομαι. Βρίσκω έρημο το σπίτι, παραθύρια σφαλιστά, πόρτα βλέπω κλειδωμένη και τα φώτα σου σβηστά. Βρέχει ουρανός και βρέχομαι μα εγώ σε σένα έρχομαι.</p> <p>Την πόρτα σου αμπάρωσες και την καρδιά μου μάτωσες. Με χτυπάει το αγιάζι, με χτυπάει η κακοκαιριά ν' αρρωστήσω, να πεθάνω να σου γίνει η καρδιά.</p> <p>Βρέχει ουρανός και βρέχομαι μα εγώ σε σένα έρχομαι.</p> <p>Βρέχει ουρανός και βρέχομαι μα εγώ σε σένα έρχομαι. Το ξημέρωμα οι διαβάτες στα σκαλιά σου θα με βρουν και θα πουν να πώς πεθαίνουν τα παιδιά που αγαπούν</p>	<p>Μες στο δρόμο της ζωής μου βρήκα ένα θησαυρό βρήκα αγάπη μου εσένα που ζητούσα από καιρό.</p> <p>Αν το ήξερα καλέ μου θα ζητούσα απ' το Θεό δυο καρδιές να μου `χε δώσει δυο φορές να σ' αγαπώ.</p> <p>Τώρα έχω την καρδιά σου στήριγμά μου στη ζωή κι οδηγό μου την αγάπη που μου χάρισες εσύ.</p> <p>Σαν πουλί κυνηγημένο έψαχνα να βρω φωλιά κι άνοιξες τα δυο σου χέρια και με πήρες αγκαλιά</p> <p>Αν το ήξερα καλέ μου θα ζητούσα απ' το Θεό δυο καρδιές να μου `χε δώσει δυο φορές να σ' αγαπώ.</p> <p>Τώρα έχω την καρδιά σου στήριγμά μου στη ζωή κι οδηγό μου την αγάπη που μου χάρισες εσύ.</p>

<u>31. Γεια σου ντερβίση Παναγή</u>	<u>32. Γεντί Κουλέ (Για μια γυναίκα χάθηκα)</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Χρυσίνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης</p>
<p>Γεια σου ντερβίση Παναγή και στα Πετράλωνα νταή, θα ῥθω απόψε να τα πιούμε να γλεντήσουμε, τους καημούς και τα μεράκια να τα μεγλερίσουμε.</p> <p>Δυο παλιόφιλοι γλεντάνε, στον "Ασύρματο" τα σπάνε.</p> <p>Μεσ στον "Ασύρματο" για μας θα κλάψει απόψε ο μπαγλαμάς, το ποτήρι με τις πίκρες θα το σπάσουμε κι όλα τα πιοτά αράδα θα τα χαρμανιάσουμε.</p> <p>Δυο παλιόφιλοι γλεντάνε, στον "Ασύρματο" τα σπάνε.</p> <p>Γεια σου ρε φίλε μερακλή και στα Πετράλωνα νταή τα σεκλέτια της καρδιάς μας να ξεχάσουμε, την κουβέρτα μας στον ώμο κι όπου το πλαγιάσουμε.</p> <p>Δυο παλιόφιλοι γλεντάνε, στον "Ασύρματο" τα σπάνε</p>	<p>Αν θέλεις μάνα να το δεις το δύστυχο παιδί σου, έλα μεσ' στο Γεντί Κουλέ να κλάψει η ψυχή σου, έλα μεσ' στο Γεντί Κουλέ να κλάψει η ψυχή σου, για μια γυναίκα χάθηκα σκληρά καταδικάστηκα.</p> <p>Μεσ' στο κελί το σκοτεινό περνώ χωρίς ελπίδα και τη βαριά μανούλα μου τη σέρνω αλυσίδα, για μια γυναίκα χάθηκα σκληρά καταδικάστηκα.</p> <p>Τα ρούχα, το ρολόι μου, θα στα γυρίσω πίσω, γιατί μεσ' στο Γεντί Κουλέ τα νιάτα μου θ' αφήσω, για μια γυναίκα χάθηκα σκληρά καταδικάστηκα.</p> <p>Αν θέλεις, μάνα, να το δεις το δύστυχο παιδί σου, ελα μεσ' στο Γεντί Κουλέ, να κλάψει η ψυχή σου.</p>

Για μια γυναίκα χάθηκα,
βαρειά καταδικάστηκα.

Τα ρούχα, το ρολόι μου,
θα σ' τα γυρίσω πίσω,
γιατί μεσ' στο Γεντι Κουλέ,
τα νιάτα μου θ' αφήσω.

Για μια γυναίκα χάθηκα,
βαρειά καταδικάστηκα.

Μεσ' στο κελί το σκοτεινό
γυρνώ χωρίς ελπίδα
και τη βαρειά, μανούλα μου,
τη σέρνω, αλυσίδα.

Μην κλαις, μανούλα μου, μην κλαις,
δεν φταίει ο Γεντί Κουλές.

<u>33. Για μένα αστράφτει και βροντά</u>	<u>34. Για σένα χάθηκα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μπάμπης Μπακάλης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>
<p>Για μένα αστράφτει και βροντά κι ο ήλιος σκοτεινιάζει, σήμερα μάνα μου γλυκιά, απ' τη δική σου αγκαλιά, ο χάρος με αρπάζει.</p> <p>Χάνομαι, χάνομαι, κανένας δε με σώνει, η κουρασμένη μου ζωή, απόψε τελειώνει.</p> <p>Για μένα κλαίνε τα βουνά και οι κάμποι δεν ανθούνε, σήμερα σαν με χάσουνε, οι φίλοι μου θα κλάψουνε κι οι εχθροί μου θα χαρούνε.</p> <p>Χάνομαι, χάνομαι, κανένας δε με σώνει, η κουρασμένη μου ζωή, απόψε τελειώνει.</p> <p>Κι εσύ αγάπη μου πιστή κοίτα να με ξεχάσεις, ήτανε μαύρο τυχερό, προτού χαρείς, προτού χαρώ, για πάντα να με χάσεις.</p>	<p>Πολλά μου τάξανε, λίγα μου δώσανε τα δυο τα χείλη σου που με προδώσανε. Καρδιά κομμάτιαζα και σου τη μοίραζα το δρόμο μου 'δειχνες που δεν θα γύριζα.</p> <p>Θέλω για πάντα να σβηστώ απ' της ζωής το χάρτη αφού είναι ο κόσμος άδικος και η αγάπη σκάρτη.</p> <p>Λίγα σου έταξα, όλα σου τα 'δωσα και με το σπίτι μου για σένα μάλωσα. Όλο το είναι μου σε σένα τ' άφηκα κορμί αγάριστο για σένα χάθηκα.</p> <p>Θέλω για πάντα να σβηστώ απ' της ζωής το χάρτη αφού είναι ο κόσμος άδικος και η αγάπη σκάρτη.</p>

<u>35. Γλάροι στ' ανοιχτά</u>	<u>36. Δε βρίσκεται ένας δικαστής</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βαγγέλης Μπαλής</p>
<p>Απ' το πρωί σε καρτερώ και πάω να νυχτώσω, μαράθηκαν τα γιασεμιά που 'χα για να σου δώσω. Γλάροι στ' ανοιχτά, γλάροι στ' ανοιχτά, με παράπονο η φωνή μου σ' αποχαιρετά. Σαν χελιδόνι κάθισες σε караβιού κατάρτι και το καράβι έφυγε και πια δε θα ξανά 'ρθει. Γλάροι στ' ανοιχτά, γλάροι στ' ανοιχτά, με παράπονο η φωνή μου σ' αποχαιρετά.</p>	<p>Να μ' έπαιρνε ένας άνεμος, ψηλά να μ' ανεβάσει, να δω τι γίνεται στη γη, ποιους τυραννάει η ζωή σ' αυτήν εδώ την πλάση.</p> <p>Δεν βρίσκεται ένας δικαστής να `ρθεί να μας δικάσει, να κρίνει τα παράνομα που κρύβονται στην πλάση, σ' αυτή την δόλια πλάση.</p> <p>Να δω ανθρώπινες καρδιές που κυβερνά η κακία, να δω αμαρτήματα βαριά απ' του ανθρώπου την καρδιά, που κρύβει η κοινωνία.</p> <p>Δεν βρίσκεται ένας δικαστής να `ρθεί να μας δικάσει, να κρίνει τα παράνομα που κρύβονται στην πλάση, σ' αυτή την δόλια πλάση.</p> <p>Να μ' έπαιρνε ένας άνεμος, να φτάσω σ' άλλα μέρη, να εγκαταλείψω αυτή την γη, την σκάρτη, την αμαρτωλή,</p>

	<p>να μη με ξαναφέρει.</p>
--	----------------------------

<u>37.Δεν γυρίζουν χελιδόνια</u>	<u>38.Δε με θέλεις μια δε σε θέλω δυο</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Σπύρος Κουρκουνάκης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>
<p>Δεν κελαηδήσανε πουλιά στη στράτα τη δική μου, μόνο βουνά ραγίζουνε οι αναστεναγμοί μου.</p> <p>Δε γυρίζουν χελιδόνια μες το καταχείμωνο, πάνω στις πόρτες τις κλειστές, που τις χτυπήσαν συμφορές, να γράψετε "αλίμονο".</p> <p>Αυτοί μου με αγάπησαν ποιος ξέρει που σταθήκαν, το δρόμο για το γυρισμό ποτέ δεν ξαναβρήκαν.</p> <p>Δε γυρίζουν χελιδόνια μες το καταχείμωνο, πάνω στις πόρτες τις κλειστές, που τις χτυπήσαν συμφορές, να γράψετε "αλίμονο".</p>	<p>Κάθε τόσο μ' απειλείς άλλη αγάπη πως θα βρεις και θα χτίσεις σε καινούργια αγκαλιά και με φοβερίζεις ότι θα μου φύγεις</p> <p>Να φύγεις να φύγεις δεν παρακαλώ δεν με θέλεις μία δεν σε θέλω δυο να φύγεις να φύγεις να φύγεις</p> <p>Με τα λόγια που πετάς σ' αγωνία με κρατάς την καρδιά μου μη χαλάς κάνε όπως αγαπάς μη με φοβερίζεις ότι θα μου φύγεις</p> <p>Να φύγεις να φύγεις δεν παρακαλώ δεν με θέλεις μία δεν σε θέλω δυο να φύγεις να φύγεις να φύγεις</p>

<u>39. Δεν έχει τέρμα ο δρόμος μου</u>	<u>40. Δεν έχω μπαλκόνι</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βαγγέλης Πιτσιλαδής</p>
<p>Δεν έχει τέρμα ο δρόμος μου που μοναχός διαβαίνω είναι μεγάλο το βουνό, απότομο και σκοτεινό π' ανεβοκατεβαίνω.</p> <p>Σε τούτη την ανηφοριά κράτησε τους καημούς καρδιά.</p> <p>Κρύβω τον πόνο μέσα μου να μην αναστενάξω γιατί αν βγάλω στεναγμό απ' το βαρύ μου τον καημό και το βουνό θα κάψω.</p> <p>Σε τούτη την ανηφοριά κράτησε τους καημούς καρδιά.</p>	<p>Δεν έχω μπαλκόνι να ρθεί χελιδόνι να χτίσει φωλιά ζωή να μου φέρει ζεστό καλοκαίρι στην κρύα καρδιά.</p> <p>Χειμώνας με δέρνει κοντά μου το φέρνει το κρύο ο βοριάς και εγώ περιμένω πουλί παγωμένο χωρίς συντροφιά.</p> <p>Δεν έχω μπαλκόνι να ρθεί χελιδόνι να χτίσει φωλιά.</p> <p>Υπόγειο κρύο ζωή μου αντίο στερνή πια φορά του πόνου ρυτίδες χαμένες ελπίδες σπασμένα φτερά.</p> <p>Μα κάπου γυρίζει κι αλλού θα μυρίζει η άνοιξη πια πνοή παγωμένη κι μέρα σβυσμένη πικρή ερημιά.</p> <p>Δεν έχω μπαλκόνι να ρθεί χελιδόνι</p>

	να χτίσει φωλιά.
--	------------------

<u>41. Δεν υπάρχει για μας χωρισμός</u>	<u>42. Δικαιολογίες</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης</p>
<p>Μη με ζηλεύεις και άδικα κλαις και σκέψεις κάνεις κακές μες στη ζωή μου εσύ είσαι σταθμός δεν υπάρχει για `μας χωρισμός, μες στη ζωή μου εσύ είσαι σταθμός δεν υπάρχει για `μας χωρισμός.</p> <p>Τι ζήλεια είναι αυτή δίχως αφορμή που σε βασανίζει ποια χείλη σου `χουν πει μ' εσένανε εγώ πως παίζω και γελώ.</p> <p>Μη με ζηλεύεις και άδικα κλαις και σκέψεις κάνεις κακές μες στη ζωή μου εσύ είσαι σταθμός δεν υπάρχει για `μας χωρισμός.</p> <p>Μην αμφιβάλλεις για `μένα λεπτό εγώ εσέν' αγαπώ στα βάσανά μου εσύ είσαι φραγμός δεν υπάρχει για `μας χωρισμός, στα βάσανά μου εσύ είσαι φραγμός δεν υπάρχει για `μας χωρισμός.</p> <p>Τι ζήλεια είναι αυτή δίχως αφορμή που σε βασανίζει ποια χείλη σου `χουν πει μ' εσένανε εγώ πως παίζω και γελώ.</p>	<p>Ήθελα να `ρθω το βράδυ κι έπιασε ψιλή βροχή και σκεφτόμουνα, τη νύχτα πως θα μείνεις μοναχή, και σκεφτόμουνα, τη νύχτα πως θα μείνεις μοναχή.</p> <p>Είχα ρούχα να σ' αλλάξω πάπλωμα να σκεπαστείς και κορμάκι ν' αγκαλιάσεις μέχρι να το βαρεθείς, και κορμάκι ν' αγκαλιάσεις μέχρι να το βαρεθείς.</p> <p>Βγήκα για να βρω αμάξι μες στη μπόρα τη βαρειά, με αντάρες και πλημμύρες και σοκάκια σκοτεινά, με αντάρες και πλημμύρες και σοκάκια σκοτεινά.</p> <p>Κάτι άλλο θα συμβαίνει και το ρίχνεις στη βροχή, ας ερχόσουν βρε ψεύτη, κι ας γινόσουν παπί, ας ερχόσουν βρε ψεύτη, κι ας γινόσουν παπί.</p> <p>Ήθελα να `ρθω το βράδυ</p>

Μην αμφιβάλλεις για `μένα λεπτό
εγώ εσέν' αγαπώ
στα βάσανά μου εσύ είσαι φραγμός
δεν υπάρχει για `μας χωρισμός.

Δεν υπάρχει για `μας χωρισμός,
δεν υπάρχει για `μας χωρισμός.

κι έπιασε ψιλή βροχή
και σκεφτόμουνα, τη νύχτα
πως θα μείνεις μοναχή,
και σκεφτόμουνα, τη νύχτα
πως θα μείνεις μοναχή.

Είχα ρούχα να σ' αλλάξω
πάπλωμα να σκεπαστείς
και κορμάκι ν' αγκαλιάσεις
μέχρι να το βαρεθείς,
και κορμάκι ν' αγκαλιάσεις
μέχρι να το βαρεθείς.

<p><u>43. Δυο πόρτες έχει η ζωή (Το τελευταίο βράδυ μου)</u></p>	<p><u>44. Εγώ δεν έχω πια βοριά</u></p>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Καζαντζίδης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Ρεπάνης</p>
<p>Το τελευταίο βράδυ μου απόψε το περνάω κι όσοι με πίκραναν πολύ τώρα που φεύγω απ' τη ζωή όλους τους συγχωρνάω</p> <p>Όλα είναι ένα ψέμα μια ανάσα μια πνοή σαν λουλούδι κάποιο χέρι θα μας κόψει μιαν αυγή</p> <p>Εκεί που πάω δεν περνά το δάκρυ και ο πόνος τα βάσανα και οι καημοί εδώ θα μείνουν στη ζωή κι εγώ θα φύγω μόνος</p> <p>Όλα είναι ένα ψέμα μια ανάσα μια πνοή σαν λουλούδι κάποιο χέρι θα μας κόψει μιαν αυγή</p> <p>Δυο πόρτες έχει η ζωή άνοιξα μια και μπήκα σεργιάνισα ένα πρωινό κι ώσπου να `ρθει το δειλινό από την άλλη βγήκα Όλα είναι ένα ψέμα</p>	<p>Εγώ δεν έχω πια βοριά κατάρτι να μου σπάσεις ούτε πανί μ' απόμεινε να τ' αποκουρελιάσεις.</p> <p>Τα ρήμαξες, τα γκρέμισες συντρίμμια τα `χεις κάνει φτάνει βοριά μου, φτάνει.</p> <p>Από πελάγου και στεριά βοριά μου με χτυπούσες δεν πρόφταινα να μάζεψα αγάπες που σκορπούσες.</p> <p>Τα ρήμαξες, τα γκρέμισες συντρίμμια τα `χεις κάνει φτάνει βοριά μου, φτάνει.</p>

<p>μια ανάσα μια πνοή σαν λουλούδι κάποιο χέρι θα μας κόψει μian αυγή</p>	
---	--

<u>45. Εγώ είμαι ένας παράνομος</u>	<u>46. Εγώ θα ζω με τ' όνειρο</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μπάμπης Μπακάλης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Αν θες αγάπη και στοργή αλλού θα την ζητήσεις γιατί δεν είναι δυνατόν τ' αμαρτωλό μου παρελθόν εσύ να συγχωρήσεις.</p> <p>Εγώ είμαι ένας παράνομος κι όπου με πάει ο άνεμος.</p> <p>Εγώ μετάνιωσα πικρά μα δε θα σ' ωφελήσει, η κοινωνία είναι κριτής κι όταν μαζί μου θα μπλεχτείς θα σε κατηγορήσει.</p> <p>Εγώ είμαι ένας παράνομος κι όπου με πάει ο άνεμος</p>	<p>Εγώ απ' την αγάπη σου δεν έχω απαιτήσεις, ούτε γυρεύω ούτε ζητώ όπως σ' αγάπησα εγώ κι εσύ να μ' αγαπήσεις.</p> <p>Εγώ θα ζω με τ' όνειρο, εγώ θα ζω με τ' όνειρο, εγώ θα ζω με τ' όνειρο και λίγες αναμνήσεις.</p> <p>Την αδιαφορία σου ίσως τη συνηθίσω κι αν στην καρδιά σου δε θα μπω όμως εγώ θα σ' αγαπώ κι ας μη σε κατακτήσω.</p> <p>Εγώ θα ζω με τ' όνειρο, εγώ θα ζω με τ' όνειρο, εγώ θα ζω με τ' όνειρο και λίγες αναμνήσεις.</p>

<u>47. Είδα πολλές που κλάψανε</u>	<u>48. Είμαι αϊτός χωρίς φτερά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις</p>
<p>Μου λες να πέσω στην αγκαλιά σου κι εγώ το θέλω να `ρθω κοντά σου μα σε φοβάμαι και δεν τολμώ κι ας σε λατρεύω κι ας σ' αγαπάω.</p> <p>Να δεις, κοπέλα στη ζωή μη θέλεις να χαλάσεις είδα πολλές που κλάψανε σε τέτοιες περιστάσεις.</p> <p>Θα `ρθεις μια μέρα να με χορτάσεις κι αγάπη άλλη ευθύς θα πιάσεις γι αυτό στα λόγια σου αν δώσω βάση εμένα ο κόσμος θα με δικάσει.</p>	<p>Σαν τον αετό είχα φτερά ώ ώώ και πέταγα και πέταγα πολύ ψηλά μα ένα χέρι λατρεμένο ένα χέρι λατρευτό μου τα κόβει τα φτερά μου για να μη ψηλά πετώ</p> <p>Είμ' αετός χωρίς φτερά χωρίς αγάπη και χαρά χωρίς αγάπη και χαρά είμ' αετός χωρίς φτερά</p> <p>Το χέρι αυτό το λατρευτό ώ ώώ μες στη ζωή μες στη ζωή θα τ' αγαπώ ό, τι και να μου `χει κάνει όλα του τα συγχωρώ με φτερούγες τσακισμένες πάντα εγώ θα τ' αγαπώ</p>

<u>49. Είμαι λιγάκι ζόρικος</u>	<u>50. Είμαστε αλάνια</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης</p>
<p>Είμαι λιγάκι ζόρικος και μη μου κάνεις κόλπα. Μαζί μου όταν περπατάς να φέρνεις κυρία μην κάνω πάλι σαματά και πάω για απολογία.</p> <p>Έχεις τον πιο φίνο μάγκα, ένα ντερβίση δηλαδή, το "αφάνγκατέ" της πιάτσας και το πιο καλό παιδί.</p> <p>Εμένα βρε κορίτσι μου πρέπει να με προσέχεις. Εγώ είμαι άντρας ζόρικος, σε θέλω όλη δική μου και ούτε ψύλλος δε χωρά μες στο στενό τσαρδί μου.</p> <p>Έχεις τον πιο φίνο μάγκα, ένα ντερβίση δηλαδή, το "αφάνγκατέ" της πιάτσας και το πιο καλό παιδί.</p> <p>Με λίγα λόγια δηλαδή στα ίσα θα βαδίζεις. Προσεκτικά και ταπεινά να 'ναι τα βήματά σου, κι εγώ θα έχω το κλειδί</p>	<p>Είμαστε αλάνια, διαλεχτά παιδιά μέσα στην πιάτσα και δεν την τρομάζουν οι φουρτούνες τη δική μας ράτσα</p> <p>Τι τα θες, τι τα θες, πάντα έτσι είν' η ζωή θα γελάς ή θα κλαις βράδυ και πρωί</p> <p>Κάθε μας μεράκι γίνεται τραγούδι και το λέμε και μες στα στραπάτσα μάθαμε ποτέ μας να μην κλαίμε</p> <p>Τι τα θες, τι τα θες, πάντα έτσι είν' η ζωή θα γελάς ή θα κλαις βράδυ και πρωί</p> <p>Κι αν στην κοινωνία μας χτυπούν αλύπητα οι μπόρες Μέσα στο τραγούδι φεύγουνε χαρούμενες οι ώρες</p> <p>Τι τα θες, τι τα θες, πάντα έτσι είν' η ζωή θα γελάς ή θα κλαις βράδυ και πρωί</p>

μονάχα της καρδιάς σου.

Έχεις τον πιο φίνο μάγκα,
ένα ντερβίση δηλαδή,
το "αφάνγκατέ" της πιάτσας
και το πιο καλό παιδί.

<u>51.Είσαι η ζωή μου</u>	<u>52. Είσαι μια κότα παρδαλή</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>	<p>Στίχοι : Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική : Μαρίκα Νίνου</p>
<p>Δεν αγάπησα γυναίκα δεν λαχτάρησα κορμί όσο λαχταρώ εσένα κούκλα μου μελαχρινή</p> <p>Είσαι η ζωή μου η αναπνοή μου μ' άναψες φωτιά μέσα στην καρδιά δεν αντέχω πια</p> <p>Γλύκα μου και φως μου το φιλί σου δώσ' μου μην με τυραννάς πες πως μ' αγαπάς αχ δε με πονάς</p> <p>Είσαι ο κρυφός καημός μου της καρδιάς μου ο σεβντάς βάλθηκες να με πεθάνεις και στον Άδη να με πας</p> <p>Είσαι η ζωή μου η αναπνοή μου μ' άναψες φωτιά μέσα στην καρδιά δεν αντέχω πια</p> <p>Γλύκα μου και φως μου</p>	<p>Είσαι μια κότα παρδαλή μια κότα φαντασμένη και για την ξένη τη φωλιά ψοφάς ξεμουαλισμένη.</p> <p>Πότε αλλιώς και πότε έτσι βρίσκω άδειο το κοτέτσι, πήραν τα μυαλά σου αέρα και μου σήκωσες παντιέρα.</p> <p>Όπα!</p> <p>Θα σου τα κόψω τα φτερά με μια ψαλίδα τόση, άμα δεν κάτσεις φρόνιμα κι άμα δεν βάλεις γνώση.</p> <p>Πότε αλλιώς και πότε έτσι βρίσκω άδειο το κοτέτσι, πήραν τα μυαλά σου αέρα και μου σήκωσες παντιέρα.</p> <p>Έλα κότα μου!</p> <p>Αυτά τα ξεπορτίσματα δε θα βγουν σε καλό σου, αλλού τα κακαρίσματα κι αλλού γεννάς τ' αυγό σου.</p>

το φιλί σου δώσ' μου
μην με τυραννάς
πες πως μ' αγαπάς
αχ δε με πονάς

Πότε αλλιώς και πότε έτσι
βρίσκω άδειο το κοτέτσι,
πήραν τα μυαλά σου αέρα
και μου σήκωσες παντιέρα.

Όπα!

<u>53. Εκεί που σμίγει η θάλασσα</u>	<u>54. Έλα ξανά την χαραυγή</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική : Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι : Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βαγγέλης Πιτσιλάδης</p>
<p>Εκεί που σμίγει η θάλασσα με του ουρανού τα νέφη, εκεί βγαίνει το δειλινό ένα άστρο και μου γνέφει.</p> <p>Σε κάθε ηλιοβασίλεμα το λάθος μου θυμίζεις. Που μέσα από τα χέρια μου σ' άφησα να μου φύγεις.</p> <p>Εκεί που λέω σε ξέχασα κι' η θύμησή σου πάει, τ' άστρο βγαίνει το δειλινό και τύψεις μου γεννάει.</p>	<p>Στο ρημαγμένο σπίτι μου έλα ξανά το βράδυ, έλα ξανά την χαραυγή, έλα με το σκοτάδι, στο ρημαγμένο σπίτι μου έλα ξανά το βράδυ.</p> <p>Θα βρεις την πόρτα ανοιχτή μαζί με την καρδιά μου, μεγάλη η αγάπη μου, πλατειά η αγκαλιά μου, θα βρεις την πόρτα ανοιχτή μαζί με την καρδιά μου.</p> <p>Έλα όπως ερχόσουν στο ρημαγμένο σπίτι, να φέρεις φως μέσ' στην καρδιά, σαν τον αποσπερίτη, έλα όπως ερχόσουν στο ρημαγμένο σπίτι.</p>

<u>55. Έλα στην μοναξιά μου</u>	<u>56. Ένα καράβι καρτερεί</u>
<p>Στίχοι : Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική : Κώστας Καπλάνης</p>	<p>Στίχοι : Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική : Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Βάλε σημάδι για να βρεις το δρόμο της καρδιάς μου και γίνε η παρηγοριά της μαύρης μοναξιάς μου.</p> <p>Και γίνε η παρηγοριά της μαύρης μοναξιάς μου.</p> <p>Γίνε βροχή αγάπη μου στην ζέα της αυλής μου και πότισε τα λούλουδα της έρημης ζωής μου.</p> <p>Και πότισε τα λούλουδα της έρημης ζωής μου.</p> <p>Βάλε σημάδι να με βρεις τον δρόμο να μη χάσεις και πέσεις σ' άλλη αγκαλιά και μένανε ξεχάσεις.</p> <p>Και πέσεις σ' άλλη αγκαλιά και μένανε ξεχάσεις.</p>	<p>Απόψε κλαίνε τα βουνά, κλαίνε συννεφιασμένα ένα καράβι καρτερεί για να με πάει στα ξένα αλίμονο στην μάνα μου που μένει η κακομοίρα μα και σε μας αγάπη μου που μας χωρίζει η μοίρα.</p> <p>Μακριά στα ξένα τώρα χώρια μόνος μου θα ζήσω δίχως μάνα πια δίχως αγκαλιά και αγάπης φιλιά.</p> <p>Κουράγιο κάνε μάνα μου και θα ξαναγυρίσω την κλειδωμένη πόρτα σου πάλι να την χτυπήσω και συ αγαπημένη μου, αγάπη άλλη μην πιάσεις τον έρωτα μας πρόσεξε, ποτέ μην με ξεχάσεις.</p> <p>Μακριά στα ξένα τώρα χώρια μόνος μου θα ζήσω δίχως μάνα πια δίχως αγκαλιά και αγάπης φιλιά.</p>

<u>57. Ένα πουλί πληγώθηκε</u>	<u>58. Ένας αετός γκρεμίστηκε</u>
<p>Στίχοι : Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι : Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική : Αντώνης Ρεπάνης</p>
<p>Ένα πουλί πληγώθηκε έσκυπα και το πήρα γιατί έμοιαζε η μοίρα του με τη δική μου μοίρα, γιατί έμοιαζε η μοίρα του με τη δική μου μοίρα.</p> <p>Αγάπη μου σε πήρε το τρένο βιαστικό, δεν πρόλαβα ν' ανέβω ούτε να κρατηθώ.</p> <p>Και τώρα ποιονε ν' αγαπώ και ποιον να περιμένω που απόμεινα κι εγώ πουλί φτωχό και πληγωμένο, που απόμεινα κι εγώ πουλί φτωχό και πληγωμένο.</p> <p>Αγάπη μου σε πήρε το τρένο βιαστικό, δεν πρόλαβα ν' ανέβω ούτε να κρατηθώ.</p>	<p>Αητός αητό μεγάλωνε του 'λεγε και τον μάλωνε αητόπουλο γεννήθηκες μ' αητό να ζευγαρώσεις αητούς κι εσύ να δώσεις</p> <p>Εσύ είσαι ενάαητόπουλο της συννεφιάς ρηγόπουλο</p> <p>Κι εκείνο επαράκουσε επήγε κι εξεστράτησε μια πέρδικα ορέχτη σε ρούγα πάει και πέφτει κι ένας αητός γκρεμίστηκε και το βουνό εσειίστηκε</p> <p>Εσύ είσαι ενάαητόπουλο της συννεφιάς ρηγόπουλο</p>

<u>59. Ένας άντρας ψεύτης</u>	<u>60. Ένοχο χρέμα, ένοχο</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι : Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>
<p>Μέσα στη ταβέρνα κάθε βράδυ κέρνα σου ‘δυνα και μου ‘δινες να πιω. Τώρα όμως άλλη πρώτη μας αγκάλη και τα πίνω μες στο καπηλειό ξεχειλίζει το ποτήρι δάκρυ και καημό.</p> <p>Μαύρα τα βλέπω κι έρημα απόψε τα κουτούκια για το δικό μας χωρισμό κλαίνε και τα μπουζούκια.</p> <p>Είχα μια αγάπη μα μου βγήκε σκάρτη μια φωτιά θ’ ανάψω να καώ. Αφού είναι φταίχτης ένας άντρας ψεύτης κι έχουν γίνει πέρα ως πέρα όλα ρημαδιό θέλω απ’ τα κιτάπια της ζωής πια να σβηστώ.</p> <p>Μαύρα τα βλέπω κι έρημα απόψε τα κουτούκια για το δικό μας χωρισμό κλαίνε και τα μπουζούκια.</p>	<p>Χίλιες φορές καλύτερα φτωχός στην κοινωνία παρά να κάνω χρήματα με ψέμα κι αδικία.</p> <p>Ένοχο χρέμα, ένοχο, ποτέ δε σε ζηλεύω. Με χέρια πάντα καθαρά στη φτώχεια μου παλεύω.</p> <p>Όποιος δουλεύει τίμια, ήσυχος θα κοιμάται, κατάρες δεν τον πιάνουνε, βλαστήμιες δε φοβάται.</p> <p>Ένοχο χρέμα, ένοχο, ...</p> <p>Χίλιες φορές καλύτερα στη φτώχεια μου να ζήσω παρά το αίμα τ’ αλλουνού να πιω και να πλουτίσω.</p> <p>Ένοχο χρέμα, ένοχο, ...</p>

<u>61. Έξω απ' άδικο</u>	<u>62. Εστένεψε ο δρόμος μας</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Παπαδόπουλος</p>
<p>Έξω απ' άδικο κι από κακιά γυναίκα, αυτά τα δυο με καταστρέψαν στη ζωή κι έχω καεί, αχ! κι έχω καεί.</p> <p>Μα δεν πειράζει, καλή καρδιά, έξω απ' άδικο κι εβίβα βρε παιδιά.</p> <p>Κι αν θυσιάσα το παν για μια γυναίκα, ζημιές μονάχα και λαχτάρες έχω δει, κι έχω καεί, αχ! κι έχω καεί.</p> <p>Μα δεν πειράζει, καλή καρδιά, έξω απ' άδικο κι εβίβα βρε παιδιά.</p> <p>Δεν αδίκησα κανέναν μες στον κόσμο, όμως εμένα μ' αδίκησανε πολλοί, κι έχω καεί, αχ! κι έχω καεί.</p> <p>Μα δεν πειράζει, καλή καρδιά, έξω απ' άδικο κι εβίβα βρε παιδιά.</p>	<p>Εστένεψε ο δρόμος μας κι έγινε μονοπάτι και δε χωράμε πια οι τρεις: Εγώ, εσύ κι η αγάπη.</p> <p>Τώρα ας χορτάσει η μοίρα μας απ' το πικρό μας δάκρυ απ' τον μεγάλο πόνο μας που δεν έχει άκρη.</p> <p>Εστένεψε ο δρόμος μας βαριά τα βήματά μας και δε χωράει το όνειρο που `χαμε στην καρδιά μας.</p>

<u>63. Έγασα την χαρά μου</u>	<u>64. Ζεϊρέ</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Μωραΐτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιώργος Ζήκας</p>
<p>Γυρίζω αλήτης στη ζωή με πίκρα στη καρδιά μου και κυνηγώ να ξαναβρώ την πρώτη τη χαρά μου.</p> <p>Είχα φωλιά και χάλασε και τώρα τριγυρίζω στο χαλασμένο στέκι μου κι από καρδιάς δακρύζω.</p> <p>Για μια γυναίκα φίλε μου χάλασα την ζωή μου κατέστρεψα τη νιότη μου κι όλοι γελούν μαζί μου.</p>	<p>Μες στην όμορφη Βαγδάτη ζούσε σε χρυσό παλάτι η μικρούλα Ζεϊρέ του Χακίμ Πασά η σκλάβα, νετσαρέ αχ νετσαρέ του Χακίμ Πασά η σκλάβα, νετσαρέ αχ νετσαρέ</p> <p>Μα σαν κλείσουνε οι πόρτες οι βαριές και γυρίσουνε διπλά οι κλειδαριές ένας νέος που την σκλάβα αγαπά με καημό της τραγουδά...</p> <p>Ααααχ, αχ ουρί του Παραδείσου ξεψυχώ για το φιλί σου νετσαρέ αχ νετσαρέ κάποια μέρα το παλάτι, το παλάτι θα γκρεμίσω θα σε πάρω και θα φύγω, Ζεϊρέ, τσαρ γιο, καργιοκτσαρέ</p> <p>Μα την άμοιρη μικρούλα, την προδίδει κάποια δούλα στον πασά την Ζεϊρέ κι οι φρουροί τον νιό κυκλώνουν, τον σκοτώνουν γιοκτσαρέ κι οι φρουροί τον νιό κυκλώνουν, τον σκοτώνουν γιοκτσαρέ</p>

Μα σαν κλείσουνε οι πόρτες οι βαριές
και γυρίσουνε διπλά οι κλειδαριές
πονεμένη ξαναλέει μια φωνή
στη νυχτιά την σκοτεινή...

Ααααχ, αχ ουρί του Παραδείσου
ξεψυχώ για το φιλί σου
νετσαρέ αχ νετσαρέ
κάποια μέρα το παλάτι, το παλάτι θα
γκρεμίσω
θα σε πάρω και θα φύγω, Ζεϊρέ, τσαρ γιο,
καργιοκτσαρέ

<u>65. Η βέρα της Ευτυχίας</u>	<u>66. Η γριά η μάγισσα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Σταμάτης Κραουνάκης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Δήμητρα Γαλάνη</p>
<p>Δώσ' μου τ' ωραίο χέρι σου τη βέρα να περάσω, κι όρκο σου κάνω, αγάπη μου, μαζί σου να γεράσω.</p> <p>Χωρίς αγάπη η ζωή ποτέ σκοπό δεν έχει.</p> <p>Αγάπα με να σ' αγαπώ κι άσ' τον καιρό να τρέχει.</p> <p>Κι αν μας σκεπάσουν συννεφιές και μπόρες μάς χτυπήσουν, μη φοβηθείς, αγάπη μου, δε θα μας ξεχωρίσουν.</p>	<p>Μια γριά καταραμένη μια πανούργα μάγισσα μάγια μου 'κανε για σένα και τρελά σ' αγάπησα η γριά η μάγισσα η πανούργα μάγισσα.</p> <p>Τα μυαλά μου τα `χει πάρει και τρελός κατάντησα πόσο πλήρωσες κυρά μου τη γριά τη μάγισσα και τρελός κατάντησα η κακούργα μάγισσα.</p> <p>Σ' είδα χθες μεσ' στο σοκάκι έλιωσα σπαρτάρισα βρε κακό που μου `χει κάνει η γριά η μάγισσα έλιωσα σπαρτάρισα η κακούργα μάγισσα.</p>

67. Η διπρόσωπη	68. Η έξωση
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Ρεπάνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική : Κώστας Χατζής</p>
<p>Σβήσε με κυρά μου απ' τα τεφτέρια σου κι άντε ν' ανταμώνσεις ξανά τα ταίρια σου</p> <p>Στα ώπαώπα σ' είχα και σε ζηλεύανε να βρούνε τέτοιο άντρα κι άλλες γυρεύανε</p> <p>Δώσε τώρα τη καρδιά σου σε άλλο πρόσωπο και μαζί του τώρα παίξε ρόλο διπρόσωπο</p> <p>Στα ώπαώπα σ' είχα και σε ζηλεύανε να βρούνε τέτοιο άντρα κι άλλες γυρεύανε</p> <p>Σβήσε με κυρά μου απ' τα κιτάπια σου και μοίραζε όπου θέλεις τώρα τα χάρδια σου</p> <p>Στα ώπαώπα σ' είχα και σε ζηλεύανε να βρούνε τέτοιο άντρα</p>	<p>Μου τα πετάζανε, που λες, τα τσαμασίδια στις αυλές και μ' έκαναν ρεζίλι. Μα δόξα να 'χει ο Θεός και ας γκρινιάζει ο φτωχός, να που υπάρχουνε κι οι φίλοι:</p> <p>Ο αρκαντάσης ο Μεμάς που πάντα νοιάζεται για μας και αγαπάει τη φτώχεια, έτρεξε, βρήκε μια σπηλιά, μου τρύπωσε τη φαμελιά πριν πιάσουν πρωτοβρόχια.</p> <p>Τώρα να βρέχει, να βροντά αστροπελέκια να πετά να ρίχνει καλαπόδια. Μα κι ο Χριστός μας, βρε παιδιά γεννήθηκε σε μια σπηλιά κι είχε παρέα του τα βόδια.</p>

κι άλλες γυρεύανε	
-------------------	--

<u>69. Η ζημιά (Τσιτσάνη μου)</u>	<u>70. Η ζητιάνα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μπάμπης Μπακάλης</p>
<p>Απόψε το μπουζούκι σου θα στο μαλαματώσω ρίξε την πιο γλυκιά πενιά κι αν πάθεις και καμιά ζημιά, Τσιτσάνη μου, εγώ θα την πληρώσω</p> <p>Απ' της γυναίκας το νταλκά να φύγω, να γλιτώσω παίξε να βρω παρηγοριά κι αν κάνω και καμιά ζημιά, Τσιτσάνη μου εγώ θα την πληρώσω</p> <p>Απόψε με τον πόνο μου καρδούλες θα ματώσω για τη σκληρή της την καρδιά αν κάνω και καμιά ζημιά, Τσιτσάνη μου εγώ θα την πληρώσω</p>	<p>Άσπλαχνε, σκληρέ πατέρα, που χωρίς καρδιά, χωρίς ψυχή αγκάλιασες ξένη γυναίκα και άφησες μάνα με παιδί.</p> <p>Άσπλαχνε, άσπλαχνε, σκληρέ πατέρα, για το κακό που μου `κανες θα πληρωθείς μια μέρα.</p> <p>Με κατήντησες ζητιάνα, σε ξένες πόρτες να χτυπώ, μ' ένα παιδί στην αγκαλιά μου κι από πατέρα, ορφανό.</p> <p>Άσπλαχνε, άσπλαχνε, σκληρέ πατέρα, για το κακό που μου `κανες θα πληρωθείς μια μέρα.</p> <p>Μ' έριξες στους πέντε δρόμους, απελπισμένη να γυρνώ, να περπατάω στα χαμένα, χωρίς να ξέρω πού θα βγω.</p> <p>Άσπλαχνε, άσπλαχνε, σκληρέ πατέρα, για το κακό που μου `κανες θα πληρωθείς μια μέρα.</p>

<u>71. Η Μαλάμω</u>	<u>72. Η πατρίδα</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Σταμάτης Κραουνάκης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης
<p>Η Μαλάμω με καμάρι που μοσχοβολά θυμάρι μεσ' στους δρόμους της Αθήνας έχει εννιά γι' αυτήν ο μήνας τα κουμπούρια γεμισμένα τα `χει πάντα κουμπωμένα κι όλοι τρέχουν να τη δουν με καημό και τραγουδούν.</p> <p>Μαλάμω με τη φούρια σου βάρα τα κουμπούρια σου βάρα τα κουμπούρια σου πανάθεμα τη φούρια σου Μπαμ και Μπουμ οι κουμπουριές φυτεύεις βόλια στις καρδιές.</p> <p>Απαράτησε τα γίδια τα σιγκούνια τα στολίδια στην Αθήνα μάνιμάνι έβανε κοντό φουστάνι τα κουμπούρια της γεμάτα τα κουνά π' αναθεμά τα τα κουνά και περπατάει κι όλη η Αθήνα τραγουδάει.</p> <p>Μαλάμω με τη φούρια σου</p>	<p>Μέσα στην κρύα ξενιτιά ο ήλιος δεν ζεσταίνει παγώνουν και τα όνειρα κι όσοι ξενιτευτήκανε βγήκανε γελασμένοι.</p> <p>Θέλω να γυρίσω πίσω μα καράβι που να βρω στη πατρίδα να πατήσω την μανούλα να φιλήσω την καλή μου για να δω, στη πατρίδα να πατήσω την μανούλα μου να δω.</p> <p>Εδώ ζυγιάζουν την ζωή με ένα βαρύ καντάρι μαραίνονται τα νιάτα σου στην άχαρη τη στράτα σου κι ας είσαι παλληκάρι</p>

βάρα τα κουμπούρια σου
βάρα τα κουμπούρια σου
πανάθεμα τη φούρια σου
Μπαμ και Μπουμ
οι κουμπουριές
φυτεύεις βόλια στις καρδιές.

Ρίχνει βόλια η ματιά της
η πλεξούδα η ξανθιά της
με τα φρύδια τα γραμμένα
τα κουμπούρια γεμισμένα
ξεχειλά δροσά και νιάτα
η Μαλάμω η χωριάτα
με λαχτάρα την κοιτάζουν
τραγουδούν κι αναστενάζουν

Μαλάμω με τη φούρια σου
βάρα τα κουμπούρια σου
βάρα τα κουμπούρια σου
πανάθεμα τη φούρια σου
Μπαμ και Μπουμ
οι κουμπουριές
φυτεύεις βόλια στις καρδιές.

<u>73. Η πολιτεία</u>	<u>74. Η φαντασία</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Η πολιτεία βαθιά κοιμάται κι όλα τα πάθη της μαζί καινούργια μέρα θα ξημερώσει χαρές και λύπες θα μας φορτώσει κι έτσι διαβαίνει η ζωή</p> <p>Και το ρολόι μετρά τον χρόνο κάθε του χτύπος συμφορά κι έρχεται μια στιγμή μοιραία που κάποιος φεύγει απ' την παρέα και λιγοστεύει η χαρά</p> <p>Το πανηγύρι δεν τελειώνει τέλος δεν έχει κι ο καημός κι εμείς πιασμένοι χέρι με χέρι που νά ναι άραγε κανείς δεν ξέρει ο τελευταίος μας σταθμός</p>	<p>Δε φταις εσύ η φαντασία μου τα φταίει που σ' έπλασε όπως ήθελε αυτή η φαντασία μου που χρόνια με γελούσε πως θα μ' ανοίξεις την καρδιά μου την κλειστή</p> <p>Μα ποιο είναι κείνο το όνειρο που βγαίνει πάντα αλήθεια και δεν αφήνει χαρακιές στις περισσότερες καρδιές και μια πληγή στα στήθια</p> <p>Δε φταις εσύ η φαντασία μου τα φταίει γι αυτό μην κλαις που φεύγω βιαστικά σε μένα τώρα πια ταιριάζει για να κλάψω για της καρδιάς μου τα χαμένα ιδανικά</p> <p>Μα ποιο είναι κείνο το όνειρο που βγαίνει πάντα αλήθεια και δεν αφήνει χαρακιές στις περισσότερες καρδιές και μια πληγή στα στήθια</p>

<u>75. Η φιλοσοφία του μπαγλαμά (Για μας τους άτυχους)</u>	<u>76. Ήθελα να `μουνα πασάς</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Χρυσίνης
<p>Αφού θύμα της αγάπης σαν κι εμάς είσαι κι εσύ κάτσε δίπλα μας ν' ακούσεις και να κλάψουμε μαζί.</p> <p>Για μας τους άτυχους, για μας, γεννήθηκε ο μπαγλαμάς.</p> <p>Κάθε νότα του είναι μία για τον πόνο μαχαιριά, μια απλή φιλοσοφία για όσα πονούν παιδιά.</p> <p>Για μας τους άτυχους, για μας, γεννήθηκε ο μπαγλαμάς.</p>	<p>Ήθελα να `μουνα πασάς ο κόσμος να με τρέμει, να' χα στην εξουσία μου το πιο όμορφο χαρέμι. Με γυναίκες τις πιο φίνες, με τουρκάλες κι αραπίνες.</p> <p>Τον αργιλέ μου να `πινα μες στον χρυσό οντά μου η πιο μικρή χανούμισσα ν' ανάβει τη φωτιά μου.</p> <p>Η χανούμ, θέλει δε θέλει θα χορεύει τσιφτετέλι. Ε ρε, πασάς που θα `μουνα με τα τρελά καπρίτσια!</p> <p>Και για σωματοφυλακή τριγύρω μου κορίτσια. Τον καφέ μου μες στον δίσκο αλάτούρκα να τον βρίσκω.</p>

<u>77. Ηλιοβασιλέματα</u>	<u>78. Θα βρω μουρμούρη μπαγλαμά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Ηλιοβασιλέματα γεμάτα αναμνήσεις. Θυμάμαι ακόμα και πονώ το τελευταίο δειλινό πριν φύγεις και μ' αφήσεις.</p> <p>Δειλινά αξέχαστα μες στα στενά δρομάκια. Τώρα με άλλον αγκαλιά περνάς τα στέκια τα παλιά κι εγώ πίνω φαρμάκια.</p> <p>Ηλιοβασιλέματα και τι δε μου θυμίζουν. Και όπως πέφτει η βραδιά την έρημη μου την καρδιά οι πόνοι την ξεσκίζουν.</p> <p>Ηλιοβασιλέματα και τι δε μου θυμίζουν.</p>	<p>Θα βρω μουρμούρη μπαγλαμά σαν άνθρωπος να κλαίει να του χτυπώ τα τέλια του τον πόνο μου να λέει</p> <p>Το μαράζι της καρδιάς μου θα το διώχνει ο μπαγλαμάς μου</p> <p>Δεν τον χωρά τον πόνο μου η δόλια η καρδιά μου ο μπαγλαμάς μ' απόμεινε στερνή παρηγοριά μου</p> <p>Το μαράζι της καρδιάς μου θα το διώχνει ο μπαγλαμάς μου</p> <p>Θα βρω μουρμούρη μπαγλαμά φίλο μου να τον κάνω αφού κανείς δε με πονά μαζί του θα πεθάνω</p> <p>Το μαράζι της καρδιάς μου θα το διώχνει ο μπαγλαμάς μου</p>

79. <u>Θα με γράψει η ιστορία</u>	80. <u>Θα πάω σ' άλλες πολιτείες</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Σαν πεθάνω κάποια μέρα, θα με γρά θα με γράψει η ιστορία και θα λείψει από τον κόσμο μια φυσιογνωμία.</p> <p>Τραγούδι θα μου βγάλουνε οι μάγκες να το λένε και οι γυναίκες θα με κλαίνε.</p> <p>Θα περάσω από την πλάση ντερβισάντερβισάκι όπως κι ιπότης και στα χνάρια τα δικά μου θα βαδίζει η ανθρωπότης.</p> <p>Τραγούδι θα μου βγάλουνε οι μάγκες να το λένε και οι γυναίκες θα με κλαίνε.</p> <p>Οι χειρουργοί θα με σχίσουν, όταν σβήσει η πνοή μου, για να δούνε, που χωρούσε η μεγάλη η ψυχή μου.</p> <p>Τραγούδι θα μου βγάλουνε οι μάγκες να το λένε και οι γυναίκες θα με κλαίνε.</p>	<p>Θα πάω σ' άλλες πολιτείες να βρω ανθρώπους με καρδιά, γιατί εδώ η κοινωνία μου φέρθηκε σαν μητριά.</p> <p>Μάνα, αχ μάνα μου, την ευχή σου δώσ' μου. Φεύγω και πάω στην άκρια του κόσμου.</p> <p>Σφίχ' την καρδιά σου, γλυκιά μου μάνα, πες πως δεν είχες κι εσύ παιδί. Πες και σ' εκείνη που μ' αγαπάει: θα κάνει χρόνια για να με δει.</p> <p>Θα πάω σ' άλλες πολιτείες σε ξένες χώρες και μακρινές, ίσως και βρω μια στάλα πόνο μέσα σ' ανθρώπινες καρδιές.</p>

<u>81.Θα πέφτουνε ψιγάλες</u>	<u>82. Θέλεις να με κάνεις πέρα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Σπύρος Ιωαννίδης</p>
<p>Αγωνία και μαράζι, έφυγες μα δεν πειράζει, έφυγες μα δεν πειράζει, θα με θυμηθείς. Σου το λέω να το νιώσεις, γρήγορα θα μετανιώσεις, θα ζητάς να μ' ανταμώσεις, μα δε θα με βρεις.</p> <p>Άντρας είμαι και μπορώ να βαστάξω τον καημό, το φαρμάκι σου θα πω, μα θα παρηγορηθώ, όταν κάτσω και σκεφτώ πως δεν πρέπει να πονώ για μια αχάριστη καρδιά που με πλήγωσε βαριά.</p> <p>Με κομμάτια την ψυχή σου, ζήσε τώρα μοναχή σου, ζήσε τώρα μοναχή σου στα παλάτια σου. Μα θα πέφτουνε ψιγάλες όπως τ' ουρανού οι στάλες όπως τ' ουρανού οι στάλες απ' τα μάτια σου.</p> <p>Άντρας είμαι και μπορώ να βαστάξω τον καημό, το φαρμάκι σου θα πω, μα θα παρηγορηθώ,</p>	<p>Πες μου το πως μ' αντιπαθείς να σηκωθώ να φύγω να κάνεις χρόνια να με δεις ίσως και μεταμεληθείς και με πονέσεις λίγο.</p> <p>Θέλεις να με κάνεις πέρα μα θα κλάψεις κάποια μέρα.</p> <p>Ιπποτικά θα σου φερθώ κι ας μ' έχεις βασανίσει κι ό,τι σου λάχει στη ζωή να το θυμάσαι το παιδί που σ' είχε αγαπήσει.</p> <p>Θέλεις να με κάνεις πέρα μα θα κλάψεις κάποια μέρα.</p> <p>Πες μου το πως μ' αντιπαθείς και μένα δε με νοιάζει κι η πονεμένη μου καρδιά που πλήγωσες τόσο βαριά ας κλάψει, δεν πειράζει.</p> <p>Θέλεις να με κάνεις πέρα μα θα κλάψεις κάποια μέρα.</p>

<p>όταν κάτω και σκεφτώ πως δεν πρέπει να πονώ για μια αγάριστη καρδιά που με πλήγωσε βαριά.</p>	
--	--

<u>83. Θολώνεις τα νερά</u>	<u>84. Ίσα μ' ένα δαχτυλάκι</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Καπλάνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Θολώνεις τα νερά, θολώνεις τα νερά θολώνεις τα νερά, ξηγιέσαι πονηρά. Τη μια μου λες πως μ' αγαπάς σαν τον τρελό μα μου τα στρίβεις σαν για γάμο σου μιλώ.</p> <p>Θολώνεις τα νερά, θολώνεις τα νερά μα δε με ξεγελάς, στο λέω φανερά με άλλες πως γυρνάς, τι θες και κοπανάς δεν με τουμπάρεις ότι εμένα αγαπάς.</p> <p>Θολώνεις τα νερά, θολώνεις τα νερά στο λέω καθαρά, σε πήρα μυρωδιά εμένα θέλεις για ρεζέρβα ν' ακουμπάς όταν δεν έχεις πουθενά αλλού να πας.</p>	<p>Ίσα μ' ένα δαχτυλάκι μου `δωσε πικρό φαρμάκι το χεράκι σου κι εγώ το `πια μέχρι στάλα όπως ήπια τόσα άλλα στην αγάπη σου.</p> <p>Για την αγάπη μου ήταν αυτό σκαλί απότομο και ξαφνικό ύστερα απ' το όμορφο αυτό το χάδι σου ήρθε αμέσως το φαρμάκι σου.</p> <p>Πριν κρυώσουν τα φιλιά σου κι η ανάσα η γλυκιά σου απ' τα χείλη μου, έτρεξες να με προδώσεις και φαρμάκι να γιομόσεις το ποτήρι μου.</p> <p>Για την αγάπη μου ήταν αυτό σκαλί απότομο και ξαφνικό ύστερα απ' το όμορφο αυτό το χάδι σου ήρθε αμέσως το φαρμάκι σου.</p> <p>Κι εγώ το `πια μέχρι στάλα όπως ήπια τόσα άλλα στην αγάπη σου.</p>

<u>85. Καημένη μάνα</u>	<u>86. Κάποιο τρένο θα περάσει</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης</p>
<p>Μανούλα μου η μοίρα σου δεν σ' άφησε να ζήσεις να καμαρώσεις το παιδί που βασανίστηκες πολύ ώσπου να τ' αναστήσεις.</p> <p>Όμως μέσα στην καρδιά μου μένεις πάντα ζωντανή και μιλάμε κάθε βράδυ αχ, όταν κάνω προσευχή.</p> <p>Μανούλα μου τα μάτια σου συχνά ήταν δακρυσμένα, τόρα που η μοίρα μου γελά και έχω απ' όλα τα καλά, τόρα δεν έχω εσένα.</p> <p>Όμως μέσα στην καρδιά μου μένεις πάντα ζωντανή και μιλάμε κάθε βράδυ αχ, όταν κάνω προσευχή.</p>	<p>Γιατί, βρε άνθρωπε κουτέ, δεν φιλοσόφησες ποτέ στη σύντομη ζωή σου, παρά κλαις και μαραζώνεις και το κέφι σου χαλάς.</p> <p>Κει που πήγαν τόσοι άλλοι, και μικροί, μα και μεγάλοι, κάποτε, κάποτε κι εσύ θα πας.</p> <p>Πού πήγαν τόσοι άνθρωποι στη γη που περπατήσαν; Πού πήγανε τόσες ψυχές που κλάψαν κι αγαπήσαν;</p> <p>Γιατί, βρε άνθρωπε, γιατί, να τη θολώνεις τη ζωή με το πικρό σου κλάμα; Κάποιο τρένο θα περάσει απ' τη ζωή μας βιαστικό.</p> <p>Τη βαλίτσα μας στο χέρι κι ο Θεός μονάχα ξέρει πού θα κά, πού θα κάνουμε σταθμό.</p> <p>Πού πήγαν τόσοι άνθρωποι στη γη που περπατήσαν; Πού πήγανε τόσες ψυχές που κλάψαν κι αγαπήσαν;</p> <p>Κάποιο τρένο θα περάσει</p>

απ' τη ζωή μας βιαστικό.
Τη βαλίτσα μας στο χέρι
κι ο Θεός μονάχα ξέρει
πού θα κά, πού θα κάνουμε σταθμό.

<u>87. Καράβι που ταξίδεψε</u>	<u>88. Καταραμένη φυλακή</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Με πόνο κι αναστεναγμό έλα να κλάψουμε κι οι δυο τον άτυχο έρωτα μας και να'ναι τα δάκρυα πικρά που χάθηκαν σε μια βραδιά τα πιο όμορφα όνειρα μας</p> <p>Ήταν καπνός και σκόρπισε μια όμορφη αγάπη καράβι που ταξίδεψε και πια δε θα ξανάρθει</p> <p>Δεν είναι δάκρυ να σωθεί ποτάμι για να ξεραθεί ούτε κερί να σβήσει είναι καημός που δεν περνά είναι καρδιά που θα πονά σε όλη της την ζήση</p>	<p>Μέσ' στη ζωή μου πέρασα μπόρες, φτώχεια, ορφάνια και κατοχή, μα δε φοβήθηκα σ' αυτές τις ώρες, όσο φοβήθηκα τη φυλακή.</p> <p>Καταραμένη φυλακή, πόρτα καταραμένη, σε είδα, σε δοκίμασα, που να `σαι  ξορκισμένη.</p> <p>Σαν πέσεις μέσα σε απαρνιούνται  γνωστοί και φίλοι και συγγενείς  κι ό,τι κι αν έκανες, γι' αυτούς,  ξεχνιούνται  και δε ρωτάνε, πεθαίνεις, ζεις.</p> <p>Καταραμένη φυλακή, πόρτα καταραμένη,  σε είδα, σε δοκίμασα, που να `σαι ξορκισμένη.</p> <p>Κι εγώ δεν ήθελα τέτοιες παρτίδες, αλλά ας όψεται κάποια ψυχή και τώρα βγαίνω πια, όλο ρυτίδες, να περπατήσω μέσ' στη ζωή.</p> <p>Καταραμένη φυλακή, πόρτα καταραμένη, σε είδα, σε δοκίμασα, που να `σαι ξορκισμένη.</p>

<u>89. Κάτω στο γιαλό</u>	<u>90. Κλάψε μπουζούκι μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Καπλάνης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Καπλάνης
<p>Πάνε και, πάνε και, πάνε κι έρχοντ' απ' τα ξένα, πάνε κι έρχοντ' απ' τα ξένα τα καράβια μαζεμένα, κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό.</p> <p>Μα δεν ή , μα δεν ή , μα δεν ήρθε το βαπόρι, μα δεν ήρθε το βαπόρι, να μου φέρει το αγόρι που το καρτερώ και το λαχταρώ.</p> <p>Ποιον για σε , ποιον για σε , ποιον για σένα να ρωτήσω ποιόν για σένα να ρωτήσω, ποιον να καλωσορίσω κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό.</p> <p>Ποιον να σφί , ποιον να σφί , ποιον να σφίξω στην καρδιά μου ποιόν να σφίξω στην καρδιά μου που δεν έρχεσαι κοντά μου που σε καρτερώ και σε λαχταρώ.</p> <p>Πάλι εφύ, πάλι εφύ , πάλι εφύγαν τα</p>	<p>Κλάψε μπουζούκι μου μαζί με την καρδιά μου, εσένα έχω, στην ζωή, παρηγοριά μου, άκου με πόνο κι εσύ τα βάσανά μου γιατί με βρήκε η μαύρη συμφορά μου.</p> <p>Για λίγο έρωτα σε είχα παρατήσει, για μια γυναίκα ορφανό σε είχα αφήσει, θέλω, μαζί σου, ο πόνος μου να σβήσει, πάλι η πενιά σου ζητώ να με μεθύσει.</p> <p>Πιστέ μου σύντροφε, μπουζούκι ακριβό μου κλάψε κι εσύ στον πόνο τον δικό μου, αυτό μονάχα, τώρα, σου ζητάω κι έτσι μαζί σου θα πάψω να πονάω.</p>

καράβια

πάλι εφύγαν τα καράβια, τα λιμάνια
μείνανάδεια,

κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό,

κάτω στο γιαλό, κάτω στο γιαλό.

Και τα πέ, και τα πέ , και τα πέλαγα
αγναντεύω

και τα πέλαγα αγναντεύω, το αγόρι μου
γυρεύω

που το καρτερώ και το λαχταρώ.

<u>91. Κλάψτε μάτια μου απόψε</u>	<u>92. Κοπέλα απ' τα νησιά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Σταύρος Τζουανάκος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Πάνος Πέτσας</p>
<p>Κλάψτε μάτια μου απόψε, κλάψτε μιά καταστροφή, ό,τι αγάπησα σ' αυτό τον κόσμο, το 'χασα για μια στιγμή.</p> <p>Κλάψτε μάτια μου απόψε, κλάψτε, αχ, μιά καταστροφή.</p> <p>Ξέσπασε μια καταιγίδα μες στην έρημη μου ψυχή. χάλασε και συνεπήρε μια ολόκληρη ζωή.</p> <p>Κλάψτε μάτια μου απόψε, κλάψτε, αχ, μιά καταστροφή</p> <p>Στο παλάτι της ψυχής μου, όλα έχουν γκρεμιστεί και απόψε είν' η καρδιά μου απ' αγάπη ορφανή.</p> <p>Κλάψτε μάτια μου απόψε, κλάψτε, αχ, την καταστροφή.</p>	<p>Κατέβα απόψε στο γιαλό να σ' αποχαιρετήσω, ταξίδι πάω μακρινό κοπέλα μου απ' τα νησιά, ποιος ξέρει αν θα γυρίσω.</p> <p>Αναβε κερι στον Άγιο να γυρίσω στο μουράγιο.</p> <p>Ξένα λιμάνια κι αν διαβώ θάλασσες κι αν περάσω, εσένα αγάπη μου γλυκιά κοπέλα μου απ' τα νησιά ποτέ δε θα ξεχάσω.</p> <p>Αναβε κερι στον Άγιο να γυρίσω στο μουράγιο.</p> <p>Κι αν μες στις μαύρες θάλασσες με καρτερά το μνήμα, με το γλυκό σου όνομα κοπέλα μου απ' τα νησιά θε να με φάει το κύμα.</p> <p>Αναβε κερι στον Άγιο να γυρίσω στο μουράγιο.</p>

<p><u>93. Λα λαλαλα(Πάμε στις ακρογιαλιές</u> <u>]</u></p>	<p><u>94. Λάθος μεγάλο κάνεις</u></p>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Έχω κέφια και γουστάρω να το γλεντήσουμε μαζί, αγκαζέ το 'χω για σένα, μποέμισσα, το μαγαζί.</p> <p>Έμπα μέσ' στ' αμάξι, πάμε στις ακρογιαλιές, πάμε για τρέλες και για διπλοπενιές.</p> <p>Για τα δυο σου μαύρα μάτια αξίζει να θυσιάστώ, θα τα κάψουμε στα πέριξ και όλα τα πληρώνω εγώ.</p> <p>Έμπα μέσ' στ' αμάξι, πάμε στις ακρογιαλιές, πάμε για τρέλες και για διπλοπενιές.</p>	<p>Αν θύμα σου με θεωρείς κάνεις μεγάλο λάθος</p> <p>Παρεξήγησες νομίζω που σ' αγαπώ με φαντάστηκες παιχνίδι σου βολικό και το πέρασες για πάθος ερωτικό της αγάπης μου το βάθος μα έχεις μεγάλο λάθος</p> <p>Με τους πολλούς σου θαυμαστές εμένα μη με βάζεις</p> <p>Αν μαζί σου κάνω τρέλες και τ' απαιτώ την καρδιά σου να κερδίσω μόνο ζητώ μα αν εσύ αλλιώς το πιάνεις το θέμα αυτό και στο νου σου άλλα βάνεις λάθος μεγάλο κάνεις</p>

<p><u>95. Λάθος το δρόμο πήραμε</u></p>	<p><u>96. Λάθος χτύπησα, λάθος μ' άνοιξες</u></p>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Ρεπάνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Με της νιότης την ορμή μακριά μας οι καημοί και τα δάκρυα. Ξεκινήσαμε κι οι δυο για ταξίδι μακρινό ως της γης την άκρια.</p> <p>Τέρμα για μας δεν έχει πια μας σκέπασε η συννεφιά, κάτι ωραίο χάσαμε λάθος το δρόμο πιάσαμε.</p> <p>Απ' της μοίρας την οργή βούλιαξε για μας η γη, παν' τα νιάτα μας. Κι ο πικρός ο χωρισμός έπεσε σαν κεραυνός, αχ, μπροστά στη στράτα μας.</p> <p>Τέρμα για μας δεν έχει πια μας σκέπασε η συννεφιά, κάτι ωραίο χάσαμε λάθος το δρόμο πιάσαμε.</p>	<p>Νύχτες περπάτησα να `ρθω κι ανηφοριές επήρα μόνο και μόνο να σε βρω μα για κακή μου μοίρα</p> <p>Λάθος χτύπησα την πόρτα λάθος άνοιξες κι εσύ λάθος έκανε κι η μοίρα που μας έδεσε μαζί.</p> <p>Φεύγουν και πάνε τα πουλιά μακάρι να μπορούσα από μπροστά σου να χαθώ μαζί τους να πετούσα.</p> <p>Λάθος χτύπησα την πόρτα λάθος άνοιξες κι εσύ λάθος έκανε κι η μοίρα που μας έδεσε μαζί.</p>

<u>97. Λίγο λίγο θα με συνηθίσεις</u>	<u>98. Λόγια ανταλλάξαμε βαριά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Τόνυ Μαρούδας</p>
<p>Μ' αφήνεις τώρα που έμαθα κοντά σου και ζω μονάχα για τον έρωτά σου κι είμαι κομμάτι από την καρδιά σου όχι όχι μη με παρατάς όχι όχι κι ας μη μ' αγαπάς</p> <p>Μείνε μαζί μου και μη μ' αγαπήσεις μόνο τα χάρδια σου να μου χαρίσεις και λίγο λίγο θα με συνηθίσεις όχι όχι μη με παρατάς όχι όχι κι ας μη μ' αγαπάς</p> <p>Τι θα γίνω μες στη ζωή αν ξυπνήσω ένα πρωί και κοιτάξω την αγκαλιά μου από μέσα να λείπεις εσύ</p> <p>Μείνε μαζί μου και μη μ' αγαπήσεις μόνο τα χάρδια σου να μου χαρίσεις και λίγο λίγο θα με συνηθίσεις όχι όχι μη με παρατάς όχι όχι κι ας μη μ' αγαπάς</p>	<p>Λόγια ανταλλάξαμε βαριά την τελευταία τη βραδιά και ρίζωσε το μίσος στην ψυχή μας, γι αυτό το σκέφτηκα πολύ εις το εξής δεν ωφελεί να συνεχίσουμε με τέτοια τη ζωή μας.</p> <p>Θα `ταν καλύτερα θαρρώ να βασιστούμε στον καιρό που όλα τα σβήνει απαλά κι αγάλι αγάλι κι αν ξεχαστούν καμιά φορά τα λόγια εκείνα τα βαριά ίσως αγάπη μου να σμίξουμε και πάλι.</p> <p>Μα τώρα και προς το παρόν ανήκει πια στο παρελθόν ο έρωτάς μας που μας είχε βασανίσει, γιατί τα λόγια τα βαριά μας την πληγώσαν την καρδιά και κινδυνεύει η αγάπη μας να σβήσει.</p> <p>Γι αυτό το σκέφτηκα πολύ εις το εξής δεν ωφελεί να συνεχίσουμε με τέτοια τη ζωή μας.</p>

<u>99. Μα είναι και Θεός</u>	<u>100. Μαζί σου κακογέρασα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Σταύρος Τζουανάκος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Ζαφειρίου</p>
<p>Βασανιστήρια μου έκανες πολλά Και η αγάπη που σου είχα πήγε στράφι Μα είναι και Θεός που βλέπει από ψηλά Και ένα ένα στο τεφτέρι του τα γράφει</p> <p>Κι αν τσαλαπάτημα είμαι καθενός Και μες στον βούρκο που με πέταξες κυλιέμαι Μα είναι και Θεός που βλέπει από ψηλά Και με την σκέψη αυτή παρηγοριέμαι</p> <p>Κι αν είμαι βάρκα στη ζωή χωρίς κουπιά Και την καρδιά μου η απονιά σου την πληρώνει Μα είναι και Θεός που βλέπει από ψηλά Κι από τη κρίση του κανένας δε γλιτώνει</p>	<p>Φρόντισε να με ξεχάσεις κι άλλον φίλο πια να πιάσεις φεύγω για να σπάσει η γκίνια δεν αντέχω πια τη γκρίνια.</p> <p>Μαζί σου κακογέρασα απ' τα πολλά που πέρασα, απ' τα πολλά που πέρασα μαζί σου κακογέρασα.</p> <p>Έσπασα την αλυσίδα κάπου μ' είδες, κάπου σ' είδα σαν και σένα βρίσκω χίλιες δίχως πείσματα και ζήλιες.</p> <p>Μαζί σου κακογέρασα απ' τα πολλά που πέρασα, απ' τα πολλά που πέρασα μαζί σου κακογέρασα.</p>

<u>101. Μαντουμπάλα</u>	<u>102. Με γέλασες, παλιοζωή</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μάνος Λοΐζος
<p>Μαντουμπάλα, αγάπη γλυκιά μου, λαχταρώ νά 'ρθεις πάλι κοντά μου. Από τότε που σ' έχασα λιώνω, τ' όνομά σου φωνάζω με πόνο, Μαντουμπάλα, Μαντουμπάλα.</p> <p>Με μάτια κλαμένα στους δρόμους γυρνώ, μια χαμένη αγάπη ζητάω να βρω, μια χαμένη αγάπη ζητάω να βρω.</p> <p>Να σε δω κι ας πεθάνω, καλή μου. Αυτό μόνο ζητάει η ψυχή μου. Από τότε που σ' έχασα λιώνω, τ' όνομά σου φωνάζω με πόνο, Μαντουμπάλα, Μαντουμπάλα.</p> <p>Με μάτια κλαμένα στους δρόμους γυρνώ, μια χαμένη αγάπη ζητάω να βρω, μια χαμένη αγάπη ζητάω να βρω</p>	<p>Μας γέλασες, παλιοζωή, μας γέμισες ελπίδες μα στις βαθιές ρυτίδες το δάκρυ μας, το δάκρυ μας κατρακυλά.</p> <p>Μας γέλασες, παλιοζωή, με το γλυκό σου ψέμα, πληρώσαμε με αίμα, το κάθε βή-, το κάθε βήμα στη ζωή.</p> <p>Νύχτα πέρασε το τρένο και το χάσαμε, κάπου θέλαμε να πάμε μα δε φτάσαμε.</p>

<u>103. Με χειροπέδες με περνούν</u>	<u>104. Μεγάλος είναι ο Θεός</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Με χειροπέδες με περνούν απ' το δικό σου δρόμο, για την αγάπη σου εγώ θα δικαστώ απ' το νόμο.</p> <p>Τις παλιές σου τις παρτίδες μ' έβαλες να καθαρίσω κι οπωσδήποτε για σένα φυλακή θα καταντήσω.</p> <p>Τα χέρια που σ' αγκάλιαζαν είν' αλυσοδεμένα, κι ακόμα πιο χειρότερα θα πάθω εγώ για σένα.</p> <p>Τις παλιές σου τις παρτίδες μ' έβαλες να καθαρίσω κι οπωσδήποτε για σένα φυλακή θα καταντήσω.</p> <p>Η μοίρα μου με δίκασε τρελά να σ' αγαπήσω, με χειροπέδες να δεθώ, στη φυλακή να σβήσω.</p> <p>Τις παλιές σου τις παρτίδες μ' έβαλες να καθαρίσω κι οπωσδήποτε για σένα φυλακή θα καταντήσω.</p>	<p>Σ' εκείνο το ψηλό βουνό που φτάνει ως τον ουρανό έχτισ' η χαρά μια βρύση διψασμένους να ποτίσει, μα τη φυλάει ένας καημός. Μεγάλος είναι ο Θεός.</p> <p>Νερό κι αν τρέχει της χαράς, στερεύει η βρύση όμως για μας. Στην καρδιά πάντα νυχτώνει και ποτέ δεν ξημερώνει και φέρνει γύρα ο τροχός. Μεγάλος είναι ο Θεός.</p>

<u>105. Μεσ την όμορφη Βαγδάτη</u>	<u>106. Μεσ της χήρας την ταβέρνα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Χρυσίνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Μεσ την όμορφη Βαγδάτη θα σου χτίσω ένα παλάτι για την πλάνα ομορφιά σου την γλυκιά την ξακουστή να σε βλέπουν και να λένε αχ πια πριγκίπισσα ειν' αυτή</p> <p>Ωωωωω φιλντισένιους αργιλέδες και μπουζούκια με γιαρέδες θα `χω για χατίρι σου  τα σεκλέτια σου να πίνεις  στ' αργυρό ποτήρι σου</p> <p>Στα βελούδα θα ξαπλώνεις  και τη φούστα σου θ' απλώνεις  κι αραπάδες θα σου λένε  το γιαλέλι το γλυκό  και θα γέρνω εγώ κοντά σου  και γλυκά θα σε φιλώ</p> <p>Ωωωωω φιλντισένιους αργιλέδες  και μπουζούκια με γιαρέδες  θα `χω για χατίρι σου τα σεκλέτια σου να πίνεις στ' αργυρό ποτήρι σου</p>	<p>Αιντε, μεσ της χήρας την ταβέρνα έπεσε μια καρεκλιά. Τσακωθήκανε δυο μάγκες για μια γκόμενα παλιά.</p> <p>Για βαστάτε βρε σεις μάγκες, μη χαλάτε την καρδιά. Δεν αξίζει μια γυναίκα, όσο αξίζουν δυο παιδιά.</p> <p>Αιντε, ήτανε κι οι δυο τους φίλοι, παλληκάρια διαλεχτά. Μα πιαστήκανε κορόιδα στης γυναίκας την καρδιά.</p> <p>Για βαστάτε βρε σεις μάγκες, μη χαλάτε την καρδιά. Δεν αξίζει μια γυναίκα, όσο αξίζουν δυο παιδιά.</p> <p>Αιντε, μεσ της χήρας την ταβέρνα χύθηκε αίμα σαν κρασί. Πάει κι ο ένας, πάει κι ο άλλος, πάει και το μαγαζί.</p>

<u>107. Μη τα φιλάς τα χείλη μου</u>	<u>108. Μην κάνεις όνειρα τρελά</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
Μη τα φιλάς τα χείλη μου μικρό μου κοριτσάκι μου και πιεις και συ τον πόνο μου και πάρεις το φαρμάκι μου. Όσο πιο γρήγορα μπορείς φύγε από μένα μακριά γιατί αγάπη θα ζητάς και θα μαζεύεις δάκρυα. Όσο πιο γρήγορα μπορείς φύγε από μένα μακριά. Μη τα φιλάς τα χείλη μου η πίκρα μου τα σφράγισε και μην ελπίζεις τίποτα από καρδιά που ράγισε. Όσο πιο γρήγορα μπορείς φύγε από μένα μακριά γιατί αγάπη θα ζητάς και θα μαζεύεις δάκρυα.	Μην κάνεις όνειρα τρελά, κάτσε εδώ που `σαι καλά.  Τέτοια αγάπη μην γκρεμίσεις, γιατί δεν την ξαναχτίζεις, και θα πικραθείς όταν θα με στερηθείς.  Πού ζητάς να πας, αφού μ' αγαπάς και στα πλούτη εμένα, πάλι, θα ζητάς.  Μέσα στο αίμα σου είμαι εγώ, στις φλέβες σου κυκλοφορώ.  Μ' άλλη αγάπη `συ δεν κάνεις, μακριά μου θα πεθάνεις, και θα πικραθείς όταν θα με στερηθείς. Πού ζητάς να πας, αφού μ' αγαπάς και στα πλούτη εμένα, πάλι, θα ζητάς.

<u>109. Μια μελαχροινή τσιγγάνα</u>	<u>110. Μια Σαμπάχ</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Χρήστος Κωνσταντίνου</p>
<p>Τρέξε στα τσαντίρια, μάνα, να μου φέρεις την τσιγγάνα που τα μάγια μου `χει κάνει και ζητάει να με πεθάνει.</p> <p>Το φαρδύ της ποδογύρι ανεμίζει στο τσαντίρι, το πασούμι της χτυπάει, την καρδιά μου την τρυπάει, μάγια μου `χει κάνει, μάνα, αχ, η μελαχροινή τσιγγάνα.</p> <p>Κόκκινο φοράει μαντήλι, παπαρούνα έχει στα χείλη, σαν λυγίζει και χορεύει, αχ, μανούλα, με μαγεύει.</p> <p>Το φαρδύ της ποδογύρι ανεμίζει στο τσαντίρι, το πασούμι της χτυπάει, την καρδιά μου την τρυπάει, μάγια μου `χει κάνει, μάνα, αχ, η μελαχροινή τσιγγάνα.</p>	<p>Μες στη Βαγδάτη μια σαμπάχ που λέει ο χότζας "μπιρ Αλλάχ" είδα την όμορφη Σεράχ κι είπα κι εγώ "Αλλάχ Αλλάχ".</p> <p>Και στον ψηλό τον μιναρέ βγήκα και είπα ένα "γιαρέ", "γιαρέ" "γιαρέ" "γιαρέ".</p> <p>Βαγδάτη με τους γιαρέδες σου και με τους μιναρέδες σου με την γλυκιά σου την Σεράχ που την πρωτόειδα μια σαμπάχ.</p> <p>Γύρισα δύση, ανατολή να βρω το πιο γλυκό φιλί μα εγώ το βρήκα μια σαβαχ πάνω στα χείλια της Σεράχ και το σεβντά της το γλυκό μες στο γιαρέ τον τραγουδώ. "Γιαρέ" "γιαρέ" "γιαρέ".</p> <p>Βαγδάτη με τους γιαρέδες σου και με τους μιναρέδες σου με την γλυκιά σου την Σεράχ που την πρωτόειδα μια σαμπάχ.</p>

<u>111. Μία σου και μία μου</u>	<u>112. Μια φυλακή στενάζει</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
Μετανιωμένος μου ζητάς, για να σε συγχωρήσω, μα τώρα αλλού αγάπησα, αγάπησα και θα σε τιμωρήσω.	Κάνει κρύο, κάνει αγιάζι και μια φυλακή στενάζει, στα κελιά αργεί να φέξει και η ώρα πάει έξη.
Μία σου και μία μου στο `λεγα θυμήσου, έτσι όπως έστρωσες πέσε και κοιμήσου.	Σ' αυτή τη μαύρη φυλακή δεν ξημερώνει Κυριακή.
Με δάκρυα τη γέμιζα την άδεια την καρδιά σου, μα τέλειωσε η βάρδια μου, η βάρδια μου και τώρα η σειρά σου.	Τρίζουν τα κλειδιά, βροντούνε, δεσμοφύλακες περνούνε κι ένας καινούργιοφερμένος κάθεται συλλογισμένος.
Μία σου και μία μου στο `λεγα θυμήσου, έτσι όπως έστρωσες πέσε και κοιμήσου.	Σ' αυτή τη μαύρη φυλακή δεν ξημερώνει Κυριακή.
Τι είχες και τι έχασες, αργά το έχεις νιώσει, μα ξύπνησε το θύμα σου, το θύμα σου που `χες γλυκά ναρκώσει.	Κάπου εδώ, κοντά, τον πάνε, χειροπέδες του περνάνε, τις κοιτά, χαμογελάει, δεν τρομάζει, δεν λυγάει.
Μία σου και μία μου στο `λεγα θυμήσου, έτσι όπως έστρωσες πέσε και κοιμήσου.	Σ' αυτή τη μαύρη φυλακή δεν ξημερώνει Κυριακή.

<u>113. Μου σπάσανε τον μπαγλαμά</u>	<u>114. Μπράβο σου, μπράβο σου</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Μου σπάσανε τον μπαγλαμά κάτι παλιόμαγκες εφές αργά. Τον σπάσανε και φύγανε, τα τέλια μ' απομείνανε.</p> <p>Ντρίγκιντρίγκι, ντρίγκιντρίγκι, μου 'διωχνε τον πόνο, ντρίγκιντρίγκι, και κυλούσε η παλιοζωή.</p> <p>Τον είχα σαν μικρό παιδί και βασιλιά μες στο τσαρδί. Αυτός με παρηγόραγε, αυτός με καταλάβαινε.</p> <p>Ντρίγκιντρίγκι, ντρίγκιντρίγκι, μου 'διωχνε τον πόνο, ντρίγκιντρίγκι, και κυλούσε η παλιοζωή.</p> <p>Με τις γλυκές του τις πενιές μου γιάτρευε πολλές πληγές. Τώρα στο έρμο μου τσαρδί, αχ ποιος θα με παρηγορεί;</p> <p>Ντρίγκιντρίγκι, ντρίγκιντρίγκι, μου 'διωχνε τον πόνο, ντρίγκιντρίγκι, και κυλούσε η παλιοζωή.</p>	<p>Με την γλύκα του φιλιού σου πάντα μ' αποκοίμιζες στα ερωτικά μας βράδια με ξετρέλαινες στα χάρδια κι όμως μ' άλλον γύριζες.</p> <p>Μπράβο σου, μπράβο σου, μπράβο σου καλά να μου τα κάνεις, μπράβο σου, μπράβο σου, μπράβο σου μα τώρα πια με χάνεις.</p> <p>Στον μεγάλο έρωτά μας δήθεν μ' ορκιζόσουν πώς μπορούσα να αμφιβάλλω και κακό στο νου να βάλω μ' άλλον πως τραβιόσουν.</p> <p>Μπράβο σου, μπράβο σου, μπράβο σου καλά να μου τα κάνεις, μπράβο σου, μπράβο σου, μπράβο σου μα τώρα πια με χάνεις.</p>

<u>115. Να τριτώσει το κακό</u>	<u>116. Να φύγει ο πόνος ο βαρύς</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Παπαδόπουλος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Καραπατάκης</p>
<p>Δυο γυναίκες μ' αγαπούνε και τις αγαπώ κι εγώ. Σε θέση δύσκολη με φέρνουν, τ' ομολογώ, τ' ομολογώ.</p> <p>Δυο γυναίκες μ' αγαπούνε και τις αγαπώ κι εγώ.</p> <p>Δυο γυναίκες, δυο μπελάδες, κοίτα τι αναποδιά.</p> <p>Με δυο νταλγκάδες πώς ν' αντέξεις παλιοκαρδιά, παλιοκαρδιά;</p> <p>Δυο γυναίκες, δυο μπελάδες, κοίτα τι αναποδιά.</p> <p>Και τις δυο θα τις σχολάσω και μια τρίτη θε να βρω, τα καρδιοχτύπια μου να πάψουν και να τριτώσει το κακό.</p>	<p>Παίξε μπαγλαμαδάκι μου με τη διπλοπενιά μου, να φύγει ο πόνος ο βαρύς που έχω στην καρδιά μου, να φύγει ο πόνος ο βαρύς που έχω στην καρδιά μου.</p> <p>Παίξε μπαγλαμαδάκι μου τον πόνο, το μεράκι μου.</p> <p>Παίξε μπαγλαμαδάκι μου γι' αγάπη πια χαμένη, για παραθύρια σφαιλιστά, για πόρτα κλειδωμένη, για παραθύρια σφαιλιστά, για πόρτα κλειδωμένη.</p> <p>Παίξε μπαγλαμαδάκι μου τον πόνο, το μεράκι μου.</p> <p>Παίξε μπαγλαμαδάκι μου για κάποια μαύρα μάτια, για νυχτοξημερώματα σε κρύα σκαλοπάτια, για νυχτοξημερώματα σε κρύα σκαλοπάτια.</p>

	<p>Παίξε μπαγλαμαδάκι μου τον πόνο, το μεράκι μου.</p>
--	--

<u>117. Ξαναγύρισε κοντά μου</u>	<u>118. Ο γκρεμός</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βαγγέλης Μπαλής</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Περάσαν μέρες περάσαν βράδια δίχως τα φιλιά σου τα γλυκά σου χάδια Έφυγες και που να πήγες κι όλες τις χαρές μου πήρες ξαναγύρισε κοντά μου ξαναγύρισε φως μου και παρηγοριά μου ξαναγύρισε</p> <p>Θέλω εσένα και όχι άλλη, είσαι η αγάπη μου για μένα η μεγάλη Δώσ' μου τη χαρά μου πίσω γύρισε να ξαναζήσω ξαναγύρισε κοντά μου ξαναγύρισε Φως μου και παρηγοριά μου ξαναγύρισε</p>	<p>Πού να βρω γκρεμό να πέσω και ποτάμι να πνιγώ σ' έχασα απ' τα δυο μου χέρια κι οι καημοί γίναν μαχαίρια και γι όλα φταίω εγώ.</p> <p>Το κακό που σου `χω κάνει το `χω βάρος στην καρδιά ένα ένα τα θυμάμαι όταν πέφτω και κοιμάμαι και ξυπνάω με συνείδηση βαριά.</p> <p>Πού να βρω γκρεμό να πέσω</p>

<p>Έφυγες και που να πήγες κι όλες τις χαρές μου πήρες ξαναγύρισε κοντά μου ξαναγύρισε φως μου και παρηγοριά μου ξαναγύρισε</p>	<p>γιατί δεν το νταγιαντώ μόνος μου φωτιά ν' ανάψω την αγάπη μου να κάψω και στην ίδια την ποδιά μου να καώ.</p>
---	--

<u>119. Ο γυάλινος κόσμος</u>	<u>120. Ο Μαθιός</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
<p>Ποιος θα μου δώσει δύναμη τον κόσμο αυτό ν' αλλάξω, να φτιάξω όμορφες καρδιές μεγάλες και πονετικές, τις σκάρτες να πετάξω;</p> <p>Να σου δώσω μια να σπάσεις, αχ βρε κόσμε γυάλινε, και να φτιάξω μια καινούργια κοινωνία άλληνη.</p> <p>Να φτιάξω φίλο αληθινό το φίλο να πονάει. Τα βάσανα και οι καημοί να λείψουνε απ' τη ζωή κι όμορφη να κυλάει.</p> <p>Και στις γυναίκες την καρδιά να βάλω λίγη μπέσα, να της ανάψω μια φωτιά να καταστρέψω την ψευτιά που 'χει στα στήθια μέσα.</p>	<p>Της Μαριώς χτυπώ την πόρτα να μ' ανοίξει για να μπω μα επειδή είμαι σουρωμένος παριστάνει τον κουφό.</p> <p>Ανάθεμά σε βρε Μαριώ τέτοια μου κάνεις και μεθώ, τέτοια μου κάνεις και μεθώ μα θα τον χάσεις τον Μαθιό. Της Μαριώς χτυπώ την πόρτα θα την σπάσω για να μπω.</p> <p>Της Μαριώς χτυπώ την πόρτα δεν μ' ανοίγει για να μπω και θα με μαζέψει πάλι σαν και χθες το "εκατό".</p>

<u>121. Ο μετανάστης</u>	<u>122. Ο Μπάρμπας Μου Ο Παναγής</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιώργος Στεφανάκης
<p>Γυναίκ' αφήνω νιόπαντρη, μανούλα μου, σε σένα και πάω να βρω την τύχη μου στα έρημα τα ξένα.</p> <p>Μετανάστης φεύγω τώρα, αχ μανούλα μου και στα χέρια σου αφήνω πια την γυναικούλα μου.</p> <p>Καρδιά αν έχεις, μάνα μου και με πονά η ψυχή σου, αγάπα την γυναίκα μου σαν να 'τανε παιδί σου.</p> <p>Μετανάστης φεύγω τώρα, αχ μανούλα μου και στα χέρια σου αφήνω πια την γυναικούλα μου.</p> <p>Στα δάκρυα του χωρισμού, πνίγομαι ο καημένος, αφήνω την γυναίκα μου καινούριοπαντρεμένος.</p> <p>Μετανάστης φεύγω τώρα, αχ μανούλα μου και στα χέρια σου αφήνω πια την γυναικούλα μου.</p>	<p>Είχα ένα μπάρμπα εγώ νταή Τον ξακουστό τον Παναγή Καμάρι κι ασικλίκι Λάζο στη μέση του χωστό Μουστάκι μαύρο γυριστό Καφέ αμάν και αγαπητιλίκι</p> <p>Μεσ τα Βουρλάκατιρματζής αντάμης και κοντραμπατζής και της τουρκιάς ο τρόμος καβάλα σε λιγνό φαρί το μάτι του θόλο βαρύ πατούσε κι έτρεμε ο δρόμος</p> <p>Είχε σκοτώσει τσαντιρμά Όταν περνούσε κατσιρμά Μπροστά απ' το καρακόλι Για να γλιτώσει τα καπνά Σκαρφάλωσε από τα βουνά Και τα φευγάτισε στην Πόλη</p> <p>Τσακιρισμένος μια βραδιά Κι ως ήταν άντρας με καρδιά Τον βάρεσε η τρέλα Και μπαμ και μπουμ τις πιστολιές Ξεσήκωσε τις γειτονιές Κι έσπασε δυο μπορντέλα</p> <p>Φτωχό σαν λάχαινε να δει</p>

Δάκρυζε σαν μικρό παιδί
Κι ως είχε και παράδες
Κάθε Χριστού και Πασχαλιά
Μοίραζε ψώνια αγκαλιά
Στους φτωχομαχαλάδες

Η μάνα μου η Αλισαβώ
Και η νενέ μου η Τζεβώ
είχαν συχνά μπελάδες
γιατί μας βγάζαν αβανιές
Πως στου σπιτιού μας τις γωνιές
Κρύβαμε κατιρμάδες

Και κάποιο δειλινό μουντό
Μας τον εφέραν σηκωτό
Στο σπίτι λαβωμένο
Με ματωμένη τραχηλιά
Σπασμένη ραχοκοκαλιά
Πολύ βαριά μαχαιρωμένο

Και πρίνχάραξει η αυγή
Και πριν ο ήλιος καλοβγεί
Τον στόλιζαν στη κάσα
Τον κλαίει Τσεσμές και Αϊβαλί
Τον μάρμπα μου τον Παναή
Πήρ' η Τουρκιά ανάσα

Τον έφαγε μια παστρικά
Μια του παλιά αγαπητικά
Αχ έρημη αγάπη
Γιατί ο μάρμπας μου θαρρώ
Κρυφά της τάχε από καιρό
Με την Αγγέλα του Αράπη

Και την παράλλη την αυγή
Βγάξει η Τουρκιά διαταγή
Ο κιρχανάς να κλείσει
Μη σκοτωθεί κι άλλος ραγιάς
Απ' τα σεκλέτια της καρδιάς
Κι η ρωμιοσύνη σβήσει

Μα σβήστηκε ο Παναής
Απ' τα κιτάπια της ζωής
ας έχει σχώριο η ψυχή του
Αυτόν που έτρεμε η Τουρκιά
Τον έφαγε η αγαπητικιά
Και πήγε τσάμπα η ζωή του

(Μεγάλωσα κι εγώ που λες
Κοπέλα μες τις κοπελιές
Και τ' Αϊβαλιού λουλούδι
Τον μπάρμπα μου δεν τον ξεχνώ
Κι έκατσα αυτό το δειλινό
Και σας τον έκανα τραγούδι)

<u>123. Ο Ξενιτεμένος</u>	<u>124. Ο Ξεριζωμός</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
<p>Χρόνια και χρόνια με κυνηγάει μαύρη κατάρα και βαριά να τριγυρίζω έρημος, μόνος μέσα στη μαύρη ξενιτιά.</p> <p>Το ξένο χώμα που πατώ με δάκρυα το βρέχω να ξαναδώ το σπίτι μου ελπίδα πια δεν έχω.</p> <p>Ξένος γυρίζω μέσα στους ξένους στην εξορία την πικρή, στο ξένο χώμα θα τελειώσει η ρημαγμένη μου ζωή.</p> <p>Το ξένο χώμα που πατώ με δάκρυα το βρέχω να ξαναδώ το σπίτι μου ελπίδα πια δεν έχω.</p> <p>Κανείς για μένα δε θα πονέσει κανείς δε θα με λυπηθεί γιατί είμαι μόνος στα μαύρα ξένα χωρίς μανούλα κι αδερφή.</p>	<p>Με πήρε αέρας και βοριάς δεντρί ξεριζωμένο και μ' έριξε σε ξένη γη κι είμαι πουλί χαμένο.</p> <p>Πόνος και καημός είναι τα πικρά τα ξένα κι ο ξεριζωμός.</p> <p>Τον ξένο έκανα αδερφό πατρίδα μου μια ξένη είμαι κι εγώ απ' τους πολλούς γενιά ξεριζωμένη.</p> <p>Πόνος και καημός είναι τα πικρά τα ξένα κι ο ξεριζωμός.</p>

<u>125. Ο παράνομος δρόμος</u>	<u>126. Ο φλώρος</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης
<p>Τι να την κάνω τέτοια αγάπη μ' έναν παράνομο δεσμό να ντρέπομαι την κοινωνία μαζί σου σαν κυκλοφορώ.</p> <p>Ή πάρε με ή διώξε με ή άσε με να φύγω το ένοχο μας ερώτα κουράστηκα να κρύβω.</p> <p>Βλέπω χαμένα πάνε τα χρόνια χαμένη πάω μαζί κι εγώ γιατί τι έχω να περιμένω από παράνομο δεσμό.</p> <p>Ή πάρε με ή διώξε με ή άσε με να φύγω το ένοχο μας ερώτα κουράστηκα να κρύβω.</p> <p>Τι να την κάνω τέτοια αγάπη κι αν έχω όλα τα καλά αφού στην πόρτα μου δεν βγαίνω με το κεφάλι μου ψηλά.</p> <p>Ή πάρε με ή διώξε με ή άσε με να φύγω το ένοχο μας ερώτα κουράστηκα να κρύβω.</p>	<p>Μια καρδερίνα παρδαλή τον φλώρο μου κορτάρει και πείσμα το βαλ' η τρελή, κρυφά να μου τον πάρει.</p> <p>Στο κλουβί του τριγυρίζει, το πουλί μου ξεμυαλίζει.</p> <p>Τσίου, τσίου, η γαλιάντρα, θα μου τον πάρει η πονηρή, μια κι ο φλώρος μου ψοφάει για το ξένο το κεχρί.</p> <p>Τα σύρματα βάζω διπλά και το κλουβί αλλάζω, μη μου το φάει το πουλί και θα το ξαναχάσω.</p> <p>Από τούτα κι από 'κείνα δε βαστιέται η καρδερίνα.</p> <p>Τσίου, τσίου, η γαλιάντρα, θα μου τον πάρει η πονηρή, μια κι ο φλώρος μου ψοφάει για το ξένο το κεχρί.</p> <p>Από γυναίκας πονηριά ο φλώρος δε γλιτώνει κι η καρδερίνα ένα πρωί μεσ' στο κλουβί</p>

τρυπώνει.

Πάει το πουλί μου, πάει, η γαλιάντρα θα
το φάει.

Τσίου, τσίου, η γαλιάντρα, θα μου τον
πάρει η πονηρή,
μια κι ο φλώρος μου ψοφάει για το ξένο
το κεχρί.

Τσίου, τσίου, η γαλιάντρα, θα μου τον
πάρει η πονηρή,
μια κι ο φλώρος μου ψοφάει για το ξένο
το κεχρί.

<u>127. Ο χαλκός της γης</u>	<u>128. Ο χειρότερος εχθρός μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Πάνος Πετσάς	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Χρήστος Νικολόπουλος
<p>Να είχε η γης ένα χαλκά να τον ανασηκώσω στα βάθη της να ξαπλωθώ βαριά – βαριά να κοιμηθώ για πάντα να γλιτώσω</p> <p>Το χαλκά, το χαλκά της γης ζητάω δεν αντέχω, δεν αντέχω δε βαστάω</p> <p>Τα βάσανα όλου του ντουινιά τα έχω δοκιμάσει τέτοια ζωή που κάνω εγώ γονάτισα πια δε βαστώ έχει η καρδιά μου σπάσει</p> <p>Το χαλκά, το χαλκά της γης ζητάω δεν αντέχω, δεν αντέχω δε βαστάω</p> <p>Να είχε η γης ένα χαλκά να τον ανασηκώσω το κουρασμένο μου κορμί που μου το λιώσαν οι καημοί για πάντα να ξαπλώσω</p> <p>Το χαλκά, το χαλκά της γης ζητάω δεν αντέχω, δεν αντέχω δε βαστάω</p>	<p>Κι έλεγα ποιος να μου ‘φταιγε Στα τόσα βάσανά μου Μα ‘γω τον ύπουλο εχθρό Τον είχα στην καρδιά μου Αυτός με έκανε να κλάψω, Να πονέσω, να θρηνήσω Αυτός με έσπρωξε κι εσένα Άσκοπα να σ’ αγαπήσω.</p> <p>Ο χειρότερος εχθρός μου Ήτανε ο εαυτός μου.</p> <p>Με τέτοιο ύπουλο εχθρό Έκανα χίλια λάθη Γιατί το φίλο μου ‘κανε Απ’ της ψυχής τα βάθη Στην αγάπη σου αυτός μου ‘πε Ότι πρέπει να πιστέψω Ένα μέλλον να χαλάσω Μια ζωή να καταστρέψω.</p>

<u>129. Οι ακρογιαλιές</u>	<u>130. Οι οδοιπόροι</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Χατζής
<p>Πριν να `ρθει βαρύς χειμώνας και μας πιάσουν παγωνιές, έλα γρήγορα να πάμε σε ζεστές ακρογιαλιές αγάπη μου, σε ζεστές ακρογιαλιές.</p> <p>Ο καιρός γοργά περνάει και τα νιάτα βιάζονται, κι οι καρδιές που αγαπούνε κάποτε κουράζονται αγάπη μου, κάποτες κουράζονται.</p> <p>Σε καινούργια ακρογιαλία θα μας βρίσκει η αυγή, σαν πουλιά θα τραγουδούμε την καινούργια μας ζωή αγάπη μου, την καινούργια μας ζωή</p>	<p>Ο δρόμος είναι σκονισμένος, οι οδοιπόροι θλιβεροί, νερό δεν βρήκανε στις βρύσες και περπατάνε απ' το πρωϊ.</p> <p>Μην κλείσεις, μάνα μου, την πόρτα, κάποιος θα `ρθείμέσ' στη βραδιά κι αν είν' στενό το σπιτικό μας, θα τους χωρέσει η καρδιά.</p> <p>Ατέλειωτοι, μεγάλοι δρόμοι, αστείρευτοι για μας οι πόνοι, αστείρευτοι για μας οι πόνοι, ατέλειωτοι μεγάλοι δρόμοι.</p>

<u>131. Όνειρο απατηλό</u>	<u>132. Όπου δεις φωτιά να καίει</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Μ' ένα όνειρο τρελό όνειρο απατηλό ξεκινήσαμε κι οι δυο μας και στου δρόμου τα μισά σβήσαν τ' άστρα τα χρυσά ξαφνικά από τον ουρανό μας</p> <p>Ποια μοίρα με ζηλεύει ποιο μάτι φθονερό και χάθηκε μια αγάπη προτού να τη χαρώ σαν πλοίο που ναυάγησε σαν νούφαρο που μάδησε στης λίμνης μέσα το θολό νερό</p> <p>Με ελπίδες λιγοστές έστω και απατηλές να γυρίσεις περιμένω ίσως βγει αληθινό τ' όνειρό μου το τρελό τ' όνειρό μου το ναυαγισμένο</p>	<p>Όπου δεις φωτιά να καίει η δική μου είναι που κλαίει η έρημη καρδιά.</p> <p>Εσύ πήγες μακριά μου κι ήρθε ο πόνος πιο κοντά μου τούτη την βραδιά.</p> <p>Άλλα λογάριαζα για μας τους δυο δεν τον περίμενα τον χωρισμό ας ήταν να `βρισκα παρηγοριά μεγάλο βάσανο η μοναξιά.</p> <p>Μα εσύ πήγες μακριά μου κι ήρθε ο πόνος πιο κοντά μου τούτη την βραδιά.</p> <p>Όπου δεις σβηστό φανάρι κι ουρανό χωρίς φεγγάρι όλο συννεφιά εκεί θα θά τριγυρίζω στάλα στάλα θα δακρύζω ούτε θα γυρίζεις πια.</p>

<u>133. Όσα σαρώνει ο άνεμος</u>	<u>134. Όταν αργοπέφτει η νύχτα</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης
Όσα σαρώνει ο άνεμος ποτέ πια δε γυρίζουν, μόνο τις έρημες καρδιές οι αναμνήσεις οι βαριές με πόνο θα γεμίζουν.	Τη μέρα δεν κυκλοφορώ βγαίνω το βράδυ βράδυ θέλω να είμαι μόνος μου ν' απλώνεται ο πόνος μου στης νύχτας το σκοτάδι.
Χάραξε καινούργιους δρόμους μες στην άχαρη ζωή κι ό,τι έχασες καρδιά μου πίσω δε θα ξαναρθεί.	Όταν αργοπέφτει η νύχτα και σκοτεινιάζει το βουνό τότε ελεύθερα εγώ κλαίω αχ, τότε ελεύθερα πονώ.
Όσα σαρώνει ο άνεμος άστα να τα σαρώνει, κάνε κουράγιο και ψυχή γιατί είναι λίγη η ζωή και μη σε τρών' οι πόνοι.	Εγώ περνάω στη ζωή ένα μεγάλο δράμα για αυτό ζητώ τη μοναξιά όπου ταιριάζει στην καρδιά και στο δικό μου κλάμα.
Χάραξε καινούργιους δρόμους μες στην άχαρη ζωή κι ό,τι έχασες καρδιά μου πίσω δε θα ξαναρθεί.	Όταν αργοπέφτει η νύχτα και σκοτεινιάζει το βουνό τότε ελεύθερα εγώ κλαίω αχ, τότε ελεύθερα πονώ.
Όσα σαρώνει ο άνεμος, αυτά για πάντα φύγαν, έτσι είναι πάντα ο ντουινιάς και στο νερό της λησμονιάς και μη ρωτάς πού πήγαν.	Όταν παλεύει η καρδιά μ' ένα μεγάλο πόνο όλα της φαίνονται βαριά και μια σταλιά παρηγοριά στη νύχτα βρίσκει μόνο.
Χάραξε καινούργιους δρόμους	Όταν αργοπέφτει η νύχτα

μες στην άχαρη ζωή
κι ό,τι έχασες καρδιά μου
πισω δε θα ξαναρθεί.

και σκοτεινιάζει το βουνό
τότε ελεύθερα εγώ κλαίω
αχ, τότε ελευθέρα πονώ.

<u>135. Όταν περάσει ο πόθος</u>	<u>136. Ουσάκσπανιόλικο</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Τάκης Μπίνης
<p>Όταν περάσει ο πόθος σου για 'κείνη που μιλάς τότε θα καταλάβεις μόνο εμένα πως αγαπάς. Όταν περάσει η τρέλα σου θα δεις για μια στιγμή πόσο κακό πήγες να κάνεις την ίδια σου ζωή.</p> <p>Μα δε λυπάμαι εκεί που πας την καρδιά σου γελάς μόνο λυπάμαι που νωρίς γελασμένος θα βγεις. Όταν περάσει ο πόθος σου για εκείνη που μιλάς τότε θα καταλάβεις μόνο εμένα πως θ' αγαπάς.</p> <p>Για λίγα χάρδια πρόσκαιρα, λίγα φιλιά τρελά άλλαξες σκέψη και πορεία κι έπεσες χαμηλά. Μα όταν σβήσει τ' όνειρο που τώρα σε πλανά θ' αρχίσει η συνείδησή σου και θα σε τυραννά.</p> <p>Μα δε λυπάμαι εκεί που πας την καρδιά σου γελάς</p>	<p>Σαν τι φωτιά σαν τι καπνός καίει στα σωθικά μου να με πεθάνεις βάλθηκες κι απ' τη ζωή μου χάθηκες, σπάραξες την καρδιά μου.</p> <p>Όπου δεις φωτιά και καίει κάποιος αγάπη έχασε και μες στη νύχτα κλαίει.</p> <p>Ο πόνος νου είναι βαρύς μα ανθρώπου δεν το λέω τον κόσμο τον αρνήθηκα στο έρμο σπίτι κλείστηκα και καρτερώ και κλαίω.</p> <p>Όπου δεις φωτιά και καίει κάποιος αγάπη έχασε και μες στη νύχτα κλαίει.</p> <p>Σαν τι φωτιά είναι κι αυτή σαν τι ντουμάνι μαύρο στον χωρισμό που καίγομαι μερόνυχτα παιδεύομαι τη λησμονιά για να `βρω.</p> <p>Όπου δεις φωτιά και καίει κάποιος αγάπη έχασε και μες στη νύχτα κλαίει</p>

<p>μόνο λυπάμαι που νωρίς γελασμένος θα βγεις.</p> <p>Για λίγα χάρδια πρόσκαιρα, λίγα φιλιάρελά</p> <p>άλλαξες σκέψη και πορεία κι έπεσες χαμηλά.</p>	
---	--

<u>137. Όχι πια χίλιες φορές</u>	<u>138. Παλαμάκια παλαμάκια</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου</p> <p>Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου</p> <p>Μουσική: Γιώργος Μητσάκης</p>
<p>Όταν μου `κλεισες την πόρτα έπεσα του θανατά νόμιζα θα ξεψυχήσω στα σκαλιά σου εκεί μπροστά.</p> <p>Τώρα να γυρίσω θες με παρακαλός και κλαις άδικα τα δάκρυά σου όχι πια χίλιες φορές.</p> <p>Μέσα στο βαρύ μου πόνο ήρθε κι η γλυκιά στιγμή,</p>	<p>Μίνι μίνι φούστα κόκκινο μποτάκι ενα κοριτσάκι χορεύει το συρτάκι παίζει το μπαγλαμαδάκι και χτυπάει το τακουνάκι</p> <p>Παλαμάκια παλαμάκια να χορέψουνε συρτάκι όλοι</p> <p>Αυτήν την εποχή στη μόδα την τρελή</p>

<p>ήρθε η καινούργια αγάπη και μου κλείνει την πληγή</p>	<p>δεν ξέρουνε ακόμα τι θα βγει χόρεψε συρτάκι χόρεψε συρτάκι παίζει το μπαλαμαδάκι και χτυπάει το τακουνάκι Παλαμάκια παλαμάκια να χορέψουνε συρτάκι όλοι</p>
--	--

<u>139. Πάλι ξενύχτης και ταπής</u>	<u>140. Πάνε τα χρόνια τα παλιά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Πολίτης</p>
<p>Πάλι ξενύχτης και ταπής, πάλι σοροπιασμένος κορδέλες πάλι η γκόμενα και ρέστος πάλι απόμεινα.</p> <p>Προσέχω τις κακοτοπιές μα ο διάβολος τα φέρνει μες στη μεγάλη σούρα μου να θέλω τη φιγούρα μου.</p> <p>Όπου μπουζούκι και φιλιά τραβιόμαστε κι οι δυο μας τρώμε το μεροκάματο ελέειμπεκροκάνατο.</p>	<p>Πού `ναι τα χρόνια τα παλιά, πού `ν' τα τρελά τα κέφια που μέσ' στους δρόμους γύριζε λατέρνα με τα ντέφια.</p> <p>Πάνε οι μάγκες του σεβντά, πάνε κι οι χουβαρντάδες που μέσ' στο κέφι σκόρπαγαν αβέρτα τους παράδες.</p> <p>Πάνε τα χρόνια τα παλιά με τα μπαλαμαδάκια που χόρευαν απτάλικο οι μάγκες στα σοκάκια.</p> <p>Πάνε οι μάγκες του σεβντά, πάνε κι οι χουβαρντάδες που μέσ' στο κέφι σκόρπαγαν αβέρτα τους παράδες.</p> <p>Τα αντρίκια και τα όμορφα και η μαγκιά πια πάει που σεργιανούσες μ' άμαξα τη γκόμενα στο πλάι.</p> <p>Πάνε οι μάγκες του σεβντά, πάνε κι οι χουβαρντάδες που μέσ' στο κέφι σκόρπαγαν αβέρτα τους παράδες.</p>

<u>141. Παντρεμένος με μια άλλη</u>	<u>142. Πάρε το δάκρυ μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης
<p>Είναι μαρτύριο μεγάλο και φρικτό κι η αγωνία μου ακόμα πιο μεγάλη, παράνομα να σ' αγαπώ να υποφέρω να πονώ, κι εσύ να είσαι παντρεμένος με μια άλλη.</p> <p>Για την παράνομη αγάπη μου αυτή, η καταφρόνια θα'ναι η μόνη πληρωμή μου να φύγω όμως δεν μπορώ, θα υποφέρω κι ας πονώ κι ας καταστρέψω μια για πάντα τη ζωή μου .</p>	<p>Πάρε το δάκρυ μου πάρε το δάκρυ μου να το 'χεις συντροφιά σου. Πάρε τον πόνο μου πάρε τον πόνο μου και βάλ' τον στην καρδιά σου.</p> <p>Πάρ' τα να νιώσεις της αγάπης μου τον πόνο και πως για σένα υποφέρω ένα χρόνο.</p> <p>Πάρε τη ζάλη μου πάρε τη ζάλη μου που μ' έχει ξετρελάνει. Πάρε τα νεύρα μου πάρε τα νεύρα μου που μ' έχουνε πεθάνει.</p> <p>Πάρ' τα, αγάπη μου στη θάλασσα και ρίχ' τα γιατί δε βρίσκω ησυχία μέρα νύχτα.</p> <p>Πάρε τα χείλη μου πάρε τα χείλη μου που στάζουνε φαρμάκι.</p>

Πάρ' την καρδιά μου
πάρ' την καρδιά μου
που την τρώει το σαράκι.

Τι να την κάνω
την καρδιά μου πληγωμένη
και μια ζωή
χωρίς σκοπό βασανισμένη;

<u>143. Πατέρα μου με γέλασες</u>	<u>144. Πεθαίνει η γυναίκα μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μπάμπης Μπακάλης
<p>Πατέρα μου με γέλασες δεν μου 'πες την αλήθεια ότι δεν είναι η ζωή όπως τα παραμύθια.</p> <p>Που είναι τα παλάτια, που είναι τα χρυσάφια στη ζωή μου βλέπω μόνο αγκάθια.</p> <p>Που είναι τα παλάτια, που είναι τα χρυσάφια στη ζωή μου βλέπω μόνο αγκάθια.</p> <p>Δεν μου 'πες για τα βάσανα τις πίκρες που θα πίνω κι ότι υπάρχει θάνατος μου το 'κρυψες κι εκείνο.</p> <p>Που είναι τα παλάτια, που είναι τα χρυσάφια στη ζωή μου βλέπω μόνο αγκάθια.</p> <p>Που είναι τα παλάτια, που είναι τα χρυσάφια στη ζωή μου βλέπω μόνο αγκάθια.</p> <p>Πατέρα μου με γέλασες πως η ζωή έχει γλύκα, εσύ αλλιώς μου τα 'λεγες μα εγώ αλλιώς τα βρήκα,</p>	<p>Πεθαίνει η γυναίκα μου, η μάνα των παιδιών μου, το σπίτι μου θα κλείσει πια και κλάψτε τον καημό μου.</p> <p>Μια μάνα χάνεται ετούτη την βραδιά κι αφήνει ορφανά παιδιά.</p> <p>Ορφάνια μαύρη και πικρή τα παίρνει τα παιδιά μου, μανούλα θα φωνάζουνε και θα πονάει η καρδιά μου.</p> <p>Μια μάνα χάνεται ετούτη την βραδιά κι αφήνει ορφανά παιδιά.</p> <p>Απόψε πια γκρεμίζεται το δόλιο σπιτικό μου, που χάνω την γυναίκα μου, τον μόνο σύντροφό μου.</p> <p>Μια μάνα χάνεται ετούτη την βραδιά κι αφήνει ορφανά παιδιά.</p>

Που είναι τα παλάτια, που είναι τα
χρυσάφια
στη ζωή μου βλέπω μόνο αγκάθια.

145.Περασμένες μου αγάπες	146.Πετραδάκι- πετραδάκι
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Περασμένες μου αγάπες όνειρα που σβήσατε. Με το πέρασμα του χρόνου την ανάμνηση του πόνου στην καρδιά μου αφήσατε. Περασμένες μου αγάπες όνειρα που σβήσατε Για δυο μάτια για δυο χείλια κάποτε ξενύχτησα. Ένωσα ανατριχίλα μέχρι της καρδιάς τα φύλλα σαν τα πρωτοφίλησα. Για δυο μάτια για δυο χείλια κάποτε ξενύχτησα Περασμένες μου αγάπες του καιρού χαλάσματα, όσο μακριά κι αν πάτε στη ζωή μου τριγυρνάτε σαν γλωμά φαντάσματα. Περασμένες μου αγάπες του καιρού χαλάσματα.</p>	<p>Πετραδάκι πετραδάκι για τα σένα το ‘χτισα της αγάπης το τσαρδάκι κι όμως δε σ’ απόχτησα . Τα ψηλά τα σκαλοπάτια όσες τ’ ανεβήκανε βρήκαν πλούτη, μεγαλεία μα καρδιά δε βρήκανε. Για μια πλούσια αγάπη τη δική μου πρόδωσες και το ταπεινό τσαρδί μου μου το περιφρόνησες. Φλόγες άναψα ένα βράδυ το τσαρδάκι το ‘καψα κι ύστερα πάνω στη στάχτη μοναχός μου έκλαψα.</p>

<u>147. Πέτρινη καρδιά</u>	<u>148. Πήρα απ' την νιότη χρώματα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Δεν μπορώ να κάτσω πια με μια πέτρινη καρδιά κάλλιο να σε στερηθώ παρά δίπλα σου να ζώ κι άδικα να σ' αγαπώ.</p> <p>Κλαίω που φεύγω από σένα μα είναι κρίμα και για μένα ν' αγαπάω στα χαμένα αφού αξίζω πιο πολύ ν' αγαπηθώ.</p> <p>Θα πονέσω δεν το κρύβω όμως πρέπει και να φύγω, ίσως έτσι λίγο λίγο σ' άλλη αγκαλιά με το καιρό να ξεχαστώ. δεν μπορώ να κάτσω πια με μια πέτρινη καρδιά.</p> <p>Δεν μπορώ να κάτσω πια με μια πέτρινη καρδιά ταπεινώθηκα πολύ ν' αγαπώ δεν ωφελεί μια καρδιά που αδιαφορεί.</p>	<p>Πήρα απ' τη νιότη χρώματα κι απ' την αγάπη νήμα κι έπλεξα ένα όνειρο όμορφο, μα τι κρίμα, εσύ το ποδοπάτησες στο πρώτο σου το βήμα.</p> <p>Όμως θέλω τη ζωή μου να τη χαρώ γι' αυτό δεν τα πάω κόντρα με τον καιρό, γι' αυτό δεν τα πάω κόντρα με τον καιρό, κι αν μου έφυγε μι' αγάπη, άλλη θα βρω.</p> <p>Στο περιβόλι της καρδιάς με πλάνεψες και μπήκες. Τα μύρα μου και τους ανθούς στον έρωτά μου βρήκες, πάτησες τα λουλούδια μου και σαν τον κλέφτη βγήκες.</p>

149. <u>Πλάι μου στάσου στη ζωή</u>	150. <u>Ποιος έχει πέτρινη καρδιά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>
<p>Βοήθεια στην φτώχεια μου ποτέ δε θα γυρέψω μου φτάνει η αγάπη σου κι όλα θα τα παλέψω.</p> <p>Πλάι μου στάσου στη ζωή να νιώθω τη σκιά σου να παίρνω θάρρος και καρδιά από τον έρωτά σου.</p> <p>Ο ιδρώτας κι ο κόπος μου χαλάλι σου δικά σου μου φτάνει η ξεκούραση μέσα στην αγκαλιά σου.</p> <p>Πλάι μου στάσου στη ζωή να νιώθω τη σκιά σου να παίρνω θάρρος και καρδιά από τον έρωτά σου.</p>	<p>Ποιος έχει πέτρινη καρδιά τον πόνο να βαστάξει τα βάσανά μου να του πω και δάκρυ να μη στάξει.</p> <p>Κυνηγημένος, καταστραμμένος με γυναίκα και παιδιά και χωρίς δουλειά ο δόλιος στου χειμώνα την καρδιά.</p> <p>Με ξέχασε και ο Θεός οι άνθρωποι με μισήσαν για μένα πια τον άτυχο όλες οι πόρτες κλείσαν.</p> <p>Πάει και παίρνει ο θάνατος κορμιά ευτυχισμένα κι αφήνει να παιδεύονται ανθρώπους σαν κι εμένα.</p>

<u>151. Ποιος θα με πληροφορήσει</u>	<u>152. Πόσο θα βαστάξει πόσο</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Ποιος θα με πληροφορήσει ποιος μπορεί να μου το πει όταν ένας άντρας κλαίει από αγάπη αν είν' ντροπή</p> <p>Όταν τα μάτια τ' αντρικά τα δείτε δακρυσμένα τι έχουν και δακρύζουνε ρωτήσετε εμένα</p> <p>Για να κλαίει ένας άντρας θα 'χει αιτία σοβαρή μια χαμένη αγάπη κλαίει κλαίει μια καταστροφή</p> <p>Όταν τα μάτια τ' αντρικά τα δείτε δακρυσμένα τι έχουν και δακρύζουνε ρωτήσετε εμένα</p> <p>Όποιος με κατηγορήσει για τα δάκρυα μου αυτά δε θα έχει αγαπήσει ούτε θα 'χει και καρδιά</p> <p>Όταν τα μάτια τ' αντρικά τα δείτε δακρυσμένα τι έχουν και δακρύζουνε ρωτήσετε εμένα</p>	<p>Πίνω την καταστροφή μου απ' τα χείλη σου τα δυο κι όσο λέω να σ' αρνηθώ άλλο τόσο σε ποθώ, πότε πια θα λυτρωθώ, πότε.</p> <p>Κάθε σου φιλί είναι κι ένα σκαλί που με πάει στο γκρεμό πιο πολύ. Φεύγω να σωθώ αλλά μόλις βρεθώ μακριά σου πάω να τρελαθώ.</p> <p>Κι όσο λέω να σ' αρνηθώ άλλο τόσο σε ποθώ, πότε πια θα λυτρωθώ, πότε.</p> <p>Έχω πια διαπιστώσει πως το τέλος μου είσαι εσύ κι η καημένη μου καρδιά στον θανάτου τα φιλιά πόσο θα βαστάξει πια, πόσο.</p> <p>Κάθε σου φιλί είναι κι ένα σκαλί που με πάει στο γκρεμό πιο πολύ. Φεύγω να σωθώ αλλά μόλις βρεθώ μακριά σου πάω να τρελαθώ.</p> <p>Κι η καημένη μου καρδιά στον θανάτου τα φιλιά πόσο θα βαστάξει πια, πόσο.</p>

<u>153. Που πήγανε οι φίλοι μου</u>	<u>154. Προδομένος απ' αγάπη</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Σπανός	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μάνος Πέτσας
<p>Αυτοί που με αγάπησαν ποιος ξέρει που σταθήκαν το δρόμο για τον γυρισμό ποτέ δεν ξαναβρήκαν</p> <p>Που πήγανε οι φίλοι μου οι Μάηδες κι οι ήλιοι μου</p> <p>Για τη μικρή μου τη Φιλιά ένα φιλί θα στείλω να σμίξουνε τα χείλη μας σα δαγκωμένο μήλο</p> <p>Έχασα τις αγάπες μου το φως των ομματιών μου η μάνα κλαίει ένα γιο κι εγώ τον αδερφό μου</p> <p>Εγώ δεν έχω πια βοριά κατάρτι να μου σπάσεις ούτε πανιά μου άφησες να τ' αποκουρελιάσεις</p> <p>Από πελάγου και στεριά βοριά μου με χτυπούσες δεν πρόφτασα να μάζεψα αγάπες που σκορπούσες</p>	<p>Προδομένος απ' αγάπη και με πόνο στην καρδιά, στα σοκάκια ξημερώνω για να βρω, αχ, για να βρω παρηγοριά.</p> <p>Ρημαγμένο το κρεβάτι, δίχως ζεστασιά κι αγάπη.</p> <p>Της αχάριστης καρδιάς σου άλλος πήρε τα κλειδιά, στο φτωχό μου το καλύβι βάλατε, αχ, βάλατε κι οι δυο φωτιά.</p> <p>Ρημαγμένο το κρεβάτι, δίχως ζεστασιά κι αγάπη.</p> <p>Στο κλεισμένο μου το σπίτι κι αν χτυπήσω, ποιος θα βγει, ποιος την πόρτα θα μ' ανοίξει και δυο λόγια, αχ, και δυο λόγια να μου πει.</p> <p>Ρημαγμένο το κρεβάτι, δίχως ζεστασιά κι αγάπη.</p>

<p>Μες στο βαθύ το πέλαγο ξυλάρμενο οδεύω ούτε λιμάνι πάω να βρω ούτε χαρές γυρεύω</p>	
--	--

<u>155. Πρόσεχε την μανούλα σου</u>	<u>156. Πώς τα βαστάει ο Θεός</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Καζαντζίδης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης
<p>Πρόσεχε τη μανούλα σου ποτέ μην την πικράνεις γιατί αν τη χάσεις θα χαθείς να κλάψεις και να σκοτωθείς μάννα δεν ξανακάνεις.</p> <p>Ούτε χρήμα ούτε σπίτι δε στεριώνει στη ζωή αν δεν έχεις φυλαχτό σου αχ, της μανούλας την ευχή.</p> <p>Τη μάννα και τα μάτια σου γιατί θα μετανιώσεις παιδί θα φέρεις στη ζωή μανούλας πόνο τι θα πει τότε κι εσύ θα νιώσεις.</p> <p>Ούτε χρήμα ούτε σπίτι δε στεριώνει στη ζωή αν δεν έχεις φυλαχτό σου αχ, της μανούλας την ευχή.</p> <p>Εγώ τη μάννα πίκρανα το ομολογώ, το λέω μετάνιωσα πολύ πικρά μετάνιωσα μα είναι αργά γι' αυτό με πόνο κλαίω.</p>	<p>Πώς τα βαστάει ο θεός τ' άδικα που συμβαίνουν, άλλοι το χρήμα να πετούν κι άλλοι στη φτώχεια να πονούν και να αργοπεθαίνουν.</p> <p>Αχ, ζωή τυραννισμένη που περνάμε οι φτωχοί, με λαχτάρα κι αγωνία τρώμε πάντα το ψωμί.</p> <p>Τα πλούτη δεν τα ζήλεψα, μα καίγεται η ψυχή μου, να τρέμω, ν' αγωνίζομαι, σκληρά να βασανίζομαι να βγάλω το ψωμί μου.</p> <p>Αχ, ζωή τυραννισμένη που περνάμε οι φτωχοί, με λαχτάρα κι αγωνία τρώμε πάντα το ψωμί.</p> <p>Πώς τα βαστάει ο θεός κι αυτή η κοινωνία, τόσα παράπονα βαριά που 'χει τ' ανθρώπου η καρδιά από την αδικία.</p>

157. <u>Ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι</u>	158. <u>Σ' αφήνω τώρα λεύτερη</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι μονορούφι να το πιω</p> <p>Είναι ο πόνος μου μεγάλος είναι ο πόνος μου μεγάλος είναι ο πόνος μου μεγάλος κι η φουρτούνα που περνώ</p> <p>Ήταν γλυκό το στόμα της μα ψεύτικη η αγάπη της ψεύτικη η αγάπη της μα ανάθεμα τα χείλη της</p> <p>Ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι μονορούφι να το πιω</p> <p>Ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι να το πιω σαν το κρασί</p> <p>Για δυο μάτια που `χω χάσει για δυο μάτια που `χω χάσει για δυο μάτια που `χω χάσει μαύρη βλέπω τη ζωή</p>	<p>Πριν να σου το πούνε άλλοι θα στο πω πρώτος εγώ αποφάσισα να φύγω κι από σένα π' αγαπώ.</p> <p>Σ' αφήνω τώρα λεύτερη να κάνεις τα δικά σου δε θα σου βάλω εγώ καρδιά στα στήθια τ' αδειανά σου.</p> <p>Δυο χρονάκια πάν' χαμένα δυο χρονάκια μετρητά φτάνει να σωθώ από σένα και χαλάλι σου κι αυτά.</p> <p>Σ' αφήνω τώρα λεύτερη να κάνεις τα δικά σου δε θα σου βάλω εγώ καρδιά στα στήθια τ' αδειανά σου.</p>

Ήταν γλυκό το στόμα της
μα ψεύτικη η αγάπη της
ψεύτικη η αγάπη της
μα ανάθεμα τα χείλη της

Ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι
ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι
ρίχ' τε στο γυαλί φαρμάκι
να το πιω σαν το κρασί

<u>159. Σαν νυχτοπούλι τριγυρνώ</u>	<u>160. Σαν σήμερα χωρίσαμε</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>
<p>Τριγυρνώ, τριγυρνώ σαν νυχτοπούλι μες στα ε μες στα έρημα στενά, ξεχασμένος, αγάπη, κι από σένα πια δε μου πια δε μου `μεις χαρά.</p> <p>Ίσως ν' αλλάξουν οι καιροί, όνειρο να `ναι ίσως, μα στο κρασί τη λησμονιά κι απόψε θα ζητήσω.</p> <p>Κάθε με κάθε μέρα που φεύγει φέρνει κι άλλο, καινούργιο καημό κι απορώ η καρδιά πως αντέχει, το κουράγιο που βρίσκει, απορώ.</p> <p>Ίσως ν' αλλάξουν οι καιροί, όνειρο να `ναι ίσως, μα στο κρασί τη λησμονιά κι απόψε θα ζητήσω.</p>	<p>Σε ποια γωνιά να τραβηχτώ, να κλάψω απόψε μόνος, σαν σήμερα χωρίσαμε κι απόψε κλείνει χρόνος.</p> <p>Σαν απόψε, κλείνει χρόνος που έφυγες, που έφυγες και είμαι μόνος.</p> <p>Δε θέλω απόψε συντροφιάς ούτε κουβέντες να `χω στη μαύρη στενοχώρια μου αφήστε με μονάχο.</p> <p>Σαν απόψε, κλείνει χρόνος που έφυγες, που έφυγες και είμαι μόνος.</p> <p>Σε ποια γωνιά, σε ποια μεριά, να τραβηχτώ, να κλάψω, τις πέτρες και τα σίδηρα, απόψε να τα κάψω.</p> <p>Σαν απόψε, κλείνει χρόνος που έφυγες, που έφυγες και είμαι μόνος.</p>

<u>161.Σαν τα βουνά π'αντέχουνε</u>	<u>162.Σαν τον πουλημένο σκλάβο</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Πολίτης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Καζαντζίδης
<p>Σαν τα βουνά που αντέχουνε στα χιονιά και στις μπόρες έτσι αντέχει κι καρδιά στη κάθε μου τη συμφορά στις μαύρες μου τις ώρες</p> <p>Σαν τα βουνά σαν τα βουνά βαστάει καρδιά μου κι ας πονά</p> <p>Να μη στο γράφει μοίρα σου βάσανα να τραβήξεις τότε θα κανείς αντοχή κι αν έχεις δυνατή ψυχή στο πόνο θα το δείξει</p>	<p>Σαν τον πουλημένο σκλάβο μέρα, νύχτα στη δουλειά αγωνίζομαι να θρέψω τα φτωχά μου τα παιδιά.</p> <p>Δούλευε, σκλάβε, δούλευε ως τη στερνή πνοή σου, αφού γεννήθηκες φτωχός έτσι θα πάει η ζωή σου.</p> <p>Πού 'ναι η προκοπή που έχω μες στη μαύρη μου ζωή; Κι αν δουλεύω σαν τον σκλάβο δε χορταίνω το ψωμί.</p> <p>Δούλευε, σκλάβε, δούλευε ως τη στερνή πνοή σου, αφού γεννήθηκες φτωχός έτσι θα πάει η ζωή σου.</p> <p>Όπου πω τα βάσανά μου τα μεγάλα και βαριά με πικραίνουν και μου λένε ας μην έκανες παιδιά.</p>

<u>163.Σιγά σιγά τις μαχαιριές</u>	<u>164.Σκορπίσανε οι φίλοι μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Βέλλας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Σπανός
<p>Σιγά, σιγά τις μαχαιριές μες την καρδιά μου δίνε, και αφού σταλιά δεν μ' αγαπάς και μ' άλλη τώρα περπατάς, εσύ φονιάς μου γίνε,</p> <p>Σιγά, τις μαχαιριές σιγά, καρδιά είναι τούτη και λυγά σιγά, καρδιά είναι τούτη και λυγά</p> <p>Την να την κάμω την ζωή χωρίς εσένα φως μου ο χωρισμός είναι βαρύς γι αυτό γλυκά όσο μπορείς τον θάνατό μου δώσ' μου</p> <p>Σιγά, τις μαχαιριές σιγά, καρδιά είναι τούτη και λυγά, σιγά καρδιά είναι τούτη και λυγά</p> <p>Την πονεμένη μου καρδιά το χέρι σου ας χτυπάει, μα στάσου αγάπη μου φτωχή, να δεις πως βγαίνει μια ψυχή, που ξέρει να αγαπάει, σιγά, τις μαχαιριές</p> <p>Σιγά, καρδιά είναι τούτη και λυγά, σιγά, καρδιά είναι τούτη και λυγά</p>	<p>Πού σκόρπισαν οι φίλοι μου Πού πήγαν πού σταθήκαν Το δρόμο για το γυρισμό Δεν ξαναθυμηθήκαν</p> <p>Σκορπίσανε ο φίλοι μου Οι Μάηδες οι ήλιοι μου Οι Μάηδες οι ήλιοι μου Σκορπίσανε οι φίλοι μου</p> <p>Έχασα τις αγάπες μου Το φως των ομματιών μου Η μάνα μου κλαίει το γιο Κι εγώ τον αδερφό μου</p> <p>Σκορπίσανε ο φίλοι μου Οι Μάηδες οι ήλιοι μου Οι Μάηδες οι ήλιοι μου Σκορπίσανε οι φίλοι μου</p>

<u>165.Στ' Αποστόλη το κουτούκι</u>	<u>166.Στα βουνά δεν παν'οι πόνοι</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
<p>Στ' Αποστόλη το κουτούκι Στ' Αποστόλη το κουτούκι Στ' Αποστόλη το κουτούκι Πήγα κι άκουσα μπουζούκι. Και στο στενό το μαγαζί Μπήκε κι ο πόνος μου μαζί.</p> <p>Κι όπως έκλαιγε το τέλι Κι όπως έκλαιγε το τέλι Κι όπως έκλαιγε το τέλι Έκλαψα κι εγώ μαζί.</p> <p>Αποστόλη αδερφέ μου Αποστόλη αδερφέ μου Αποστόλη αδερφέ μου, Σαν πονάς τι κάνεις, πε μου.</p> <p>Πώς νταγιαντιέται ο χωρισμός Και της γυναίκας ο καημός;</p> <p>Αποστόλη αδερφέ μου Αποστόλη αδερφέ μου Αποστόλη αδερφέ μου, Πες μου εσύ που 'σαιπαθός.</p> <p>Και στο στενό το μαγαζί Μπήκε κι ο πόνος μου μαζί. Κι όπως έκλαιγε το τέλι Κι όπως έκλαιγε το τέλι Κι όπως έκλαιγε το τέλι Έκλαψα κι εγώ μαζί.</p>	<p>Για ένα όνειρο χαμένο ξέρω πως πονώ για ένα όνειρο χαμένο ξέρω πως πονώ κι αν με κάνει αυτό και κλαίω, εγώ τ' αγαπώ κι αν με κάνει αυτό και κλαίω, εγώ τ' αγαπώ.</p> <p>Στα βουνά δεν πάν' οι πόνοι κι οι καημοί στις λαγκαδιές για τα μάτια είναι το δάκρυ για τον πόνο οι καρδιές.</p> <p>Δεν παραπονιέμαι, όχι, που μου έφυγες δεν παραπονιέμαι, όχι, που μου έφυγες η ζωή έχει και λύπες, έχει και χαρές η ζωή έχει και λύπες, έχει και χαρές</p> <p>Στα βουνά δεν πάν' οι πόνοι κι οι καημοί στις λαγκαδιές για τα μάτια είναι το δάκρυ για τον πόνο οι καρδιές.</p>

<u>167.Στα λεφτά δεν έχω μάτι</u>	<u>168.Στα όνειρα παρηγοριά</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θανάσης Πολυκανδριώτης
<p>Στα μεγαλεία, στα λεφτά εγώ δεν έχω μάτι και την καρδιά μου χάρισα σ' έναν φτωχόν εργάτη.</p> <p>Μέσα από τη φτώχεια βγαίνουν τα καλύτερα παιδιά λεβεντιές με χαρακτήρα και χρυσή καρδιά.</p> <p>Μες στο φτωχό σπιτάκι μας βασιλίσσά του θα `μαι και στα γερά τα μπράτσα του ήσυχη θα κοιμάμαι.</p> <p>Μέσα από τη φτώχεια βγαίνουν τα καλύτερα παιδιά λεβεντιές με χαρακτήρα και χρυσή καρδιά.</p> <p>Δουλεύει μεροκάματο και εγώ τον καμαρώνω αφού υφάνει η αγάπη μας κι αυτό μου φτάνει μόνο.</p> <p>Μέσα απ' τη φτώχεια βγαίνουν τα καλύτερα παιδιά λεβεντιές με χαρακτήρα</p>	<p>Ήταν μια νύχτα βροχερή που `χασα την χαρά μου βρήκα το σπίτι αδειανό και μάτωσε η καρδιά μου.</p> <p>Στα όνειρα παρηγοριά βρίσκω μονάχα τώρα κι έτσι θα βασανίζομαι ως τη στερνή μου ώρα.</p> <p>Την περασμένη μου ζωή θυμούμαι και δακρύζω και σαν το έρημο πουλί τις νύχτες τριγυρίζω.</p> <p>Στα όνειρα παρηγοριά βρίσκω μονάχα τώρα κι έτσι θα βασανίζομαι ως τη στερνή μου ώρα</p>

και χρυσή καρδιά.

<u>169.Στα πάνω τα Πετράλωνα</u>	<u>170.Στη στράτα μου δε φάνηκες</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βαγγέλης Πιτσιλαδής</p>
<p>Στα πάνω τα Πετράλωνα εχθές για σένα μάλωνα πάλι σε κατηγόρησαν της συντροφιάς μου τα παιδιά μα μ' όλα αυτά δεν μπόρεσαν να μου αλλάξουν την καρδιά.</p> <p>Άιντε βάλτε άλλη μια να πιείτε και να πιω κι άλλα λόγια ρε παιδιά για 'κείνη π' αγαπώ. Μου 'παν πως χαραμίστηκα με σε που ξεμυαλίστηκα μα αν είχανε τα μάτια μου θα βλέπαν χθες που μάλωνα, γιατί οργώνω κι αγαπώ τα πάνω τα Πετράλωνα.</p> <p>Άιντε βάλτε άλλη μια να πιείτε και να πιω κι άλλα λόγια ρε παιδιά για 'κείνη π' αγαπώ.</p>	<p>Στη στράτα μου δε φάνηκες στο δρόμο μου δε βγήκες μαχαίρι στάθηκες ορθό και στην καρδιά μου μπήκες.</p> <p>Σαράντα μέρες κι άλλη μια περπάτησα στην ερημιά σαράντα μια σαράντα δυο φαρμάκι μου 'δωσες να πιω.</p> <p>Το δρόμο μου τον χάραξε στην ερημιά η μοίρα άφησα όλες τις χαρές και τους καημούς σου πήρα.</p> <p>Σαράντα μέρες κι άλλη μια περπάτησα στην ερημιά σαράντα μια σαράντα δυο φαρμάκι μου 'δωσες να πιω.</p>

<u>171.Στης καρδιάς σου τον βυθό</u>	<u>172. Στο τραπέζι που τα πίνω</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Χρήστος Νικολόπουλος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Μικρό πουλί ταξίδευα να βρω το ριζικό μου μα η μοίρα μου εξήλεψε και θέλει το κακό μου.</p> <p>Και με φέρνει στα νερά σου να χαθώ στην αγκαλιά σου, να πνιγώ και να χαθώ στης καρδιάς σου το βυθό.</p> <p>Εγώ γι' αλλού επήγαινα και είχα βάλει πλώρη μα η μοίρα μπαίνει ξαφνικά και στρίβει το τιμόνι.</p> <p>Και με φέρνει στα νερά σου να χαθώ στην αγκαλιά σου, να πνιγώ και να χαθώ στης καρδιάς σου το βυθό.</p>	<p>Στο τραπέζι που τα πίνω λείπει το ποτήρι σου, λείπουν τα γλυκά σου λόγια που άκουγα απ' τα χείλη σου.</p> <p>Η θύμησή σου τη νύχτα αυτή μες στην καρδιά μου είναι καρφί.</p> <p>Όπου ρίξω τη ματιά μου βλέπω την σφραγίδα σου, κι αν ματώνει η καρδιά μου, ζω με την ελπίδα σου.</p> <p>Η θύμησή σου τη νύχτα αυτή μες στην καρδιά μου είναι καρφί.</p>

<u>173. Στου βοριά το παραθύρι</u>	<u>174. Συμβουλή σε φιλαράκο</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Νίκος Καρανικόλας
<p>Στου βοριά το παραθύρι έλα ν' ανταμώσουμε, αγκαλιά να κοιμηθούμε και να ξημερώσουμε.</p> <p>Μαζί ας ξημερώναμε και ας με μαχαιρώνανε, μαζί σου ας με πιάσουνε κι ας πα' να με κρεμάσουνε.</p> <p>Στου βοριά το παραθύρι, το φεγγάρι ρώτησα και μου είπε πως δε θα `ρθεις και βαρεία αρρώστησα. Μαζί ας ξημερώναμε και ας με μαχαιρώνανε, μαζί σου ας με πιάσουνε κι ας πα' να με κρεμάσουνε.</p>	<p>Επειδή είσαι φιλαράκος και καλό παιδί θέλω να σε συμβουλέψω, για το καλό σου δηλαδή.</p> <p>Έπαθες πολλά στραπάτσα βάλε γνώση το λοιπόν, δεν τα βγάζεις φίλε πέρα με τις καρδιές των γυναικών.</p> <p>Φαίνεται το ζωδιό σου είναι τέτοιο δυστυχώς να τραβιέσαι με γυναίκες και φινάλε μοναχός.</p>

<u>175. Συρματοπλέγματα βαριά</u>	<u>176. Τ' άστρα κοιτάζουνε τη γη</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μπάμπης Μπακάλης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης
<p>Συρματοπλέγματα βαριά ζώνουν τη δόλια μου καρδιά</p> <p>Κουράγιο δόλια μου καρδιά τα σύρματα να σπάσεις και αν η ζωή σε χτύπησε το θάρρος σου μη χάσεις</p> <p>Συρματοπλέγματα βαριά ζώνουν τη δόλια μου καρδιά</p> <p>Όλα τα βάρη σου ζωή τα φόρτωσες σ' ένα κορμί Πόσο φαρμάκι βρε ζωή πού θέλεις να το βάλω, ξεχείλισαν τα σπλάχνα μου και δε χωράνε άλλο.</p> <p>Συρματοπλέγματα βαριά ζώνουν τη δόλια μου καρδιά</p> <p>Αυτή τη μαύρη την ζωή κανένας δε θα τη χαρεί Παλεύω σαν τον ναυαγό στην μαύρη καταγίδα, τον χάρο με τα ματιά μου πολλές φορές τον είδα</p> <p>Συρματοπλέγματα βαριά ζώνουν τη δόλια μου καρδιά</p>	<p>‘Τάστρα κοιτάζουνε τη γη από τη νύχτα ως την αυγή βλέπουν τη μαύρη μου ζωή, τα μαύρα βάσανα μου και τρεμουλιάζουνε κι αυτά στα αναστενάγματα μου.</p> <p>Τ' άστρα κοιτάζουνε τη γη, για μένα όμως δεν φέγγει αυγή.</p> <p>Κι ουρανός από ψηλά σκύβει και με κοιτάζει βλέπει κι εκείνος τι τραβώ κι αράδα συννεφιάζει.</p> <p>Τ άστρα κοιτάζουνε τη γη, για μένα όμως δεν φέγγει αυγή.</p> <p>Όλου του κόσμου οι πληγές σε μένα ήρθανε διπλές, θέλω να ζήσω τη ζωή, μα η μοίρα δεν μ' αφήνει και κάθε δρόμο μου μπροστά μ' αγκάθια μου τον κλείνει.</p> <p>Τ' άστρα κοιτάζουνε τη γη, για μένα όμως δεν φέγγει αυγή.</p>

<u>177. Το μπουζουκάκι</u>	<u>178. Τ' αντράκια</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης
<p>Έχω απόψε στην καρδιά μου μια μεγάλη συννεφιά στο φτωχό μου μπουζουκάκι βρίσκω την παρηγοριά</p> <p>Βάζω στο σκοπό του πόνο και στα τέλια του καημό και γι' αυτό και η πενιά του βγάζει αναστεναγμό</p> <p>Αυτό ξέρει την ζωή μου και τι κρύβω στην καρδιά αυτό ξέρει τη γυναίκα που με πλήγωσε βαριά</p>	<p>Εμένα να με σέβεσαι, να με υπολογίζεις, κάθε κουβέντα που πετάς, βαριά να τη ζυγίζεις, βαριά να τη ζυγίζεις.</p> <p>Εδώ με άντρα έμπλεξες κι άσε τα κορδελάκια, να ξεχωρίζεις κούκλα μου, τους άντρες απ' τ' αντράκια.</p> <p>Πολλές γυναίκες άφησα για χάρη σου κυρά μου, μα έχω την απαίτηση, να πας με τα νερά μου, να πας με τα νερά μου.</p> <p>Εδώ με άντρα έμπλεξες κι άσε τα κορδελάκια, να ξεχωρίζεις κούκλα μου, τους άντρες απ' τ' αντράκια.</p> <p>Τρελή γυναίκα κοίταξε, λίγο μυαλό να βάλεις, νοικοκυρίσια κι όμορφα κοντά μου να τη βγάλεις, κοντά μου να τη βγάλεις.</p>

	<p>Εδώ με άντρα έμπλεξες κι άσε τα κορδελάκια, να ξεχωρίζεις κούκλα μου, τους άντρες απ' τ' αντράκια.</p>
--	---

<u>179. Τα δικά μου τα λάθη</u>	<u>180. Τα καζάντια μου</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Βασιλειάδης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Χρυσίνης</p>
<p>Να ‘ταν δυο και τρία όλα μου τα λάθη, να ‘ταν δυο και τρία όλα μου τα λάθη, θα ‘λεγα σαν άνθρωπος έφταιξα κι εγώ, μα δεν έχουν τελειωμό τα δικά μου πάθη, μ’ έκαναν και έχασα τον λογαριασμό, μα δεν έχουν τελειωμό τα δικά μου πάθη, μ’ έκαναν και έχασα τον λογαριασμό.</p> <p>Ως και μ’ αλυσίδες, καρδιά μου, να δεθείς, πάλι θα βρεις τον τρόπο σου και θα ερωτευτείς, τα δικά σου σφάλματα πάντα εγώ πληρώνω γιατί όπου αγαπάς σε γεμίζουν πόνο, γιατί όπου αγαπάς σε γεμίζουν πόνο.</p> <p>Να ‘ταν δυο και τρία τα παθήματά μου, να ‘ταν δυο και τρία τα παθήματά μου, πάλι θα περίμενα πως θα ‘βαζα μυαλό μα δεν παίρνει μάθημα η τρελή καρδιά μου, κάνει εκείνη λάθη τα πληρώνω εγώ, μα δεν παίρνει μάθημα η τρελή καρδιά μου, κάνει εκείνη λάθη τα πληρώνω εγώ.</p> <p>Ως και μ’ αλυσίδες, καρδιά μου, να δεθείς, πάλι θα βρεις τον τρόπο σου και θα ερωτευτείς,</p>	<p>Κάθομαι και συλλογιέμαι την κατάντια μου και ποια ήτανε μαζί σου τα καζάντια μου.</p> <p>Τυραννική, σατράπισσα, σε πόνεσα, σ’ αγάπησα, μα πες μου τι καζάντησα.</p> <p>Σαν πρωτάρης στην αγάπη ξεμυαλίστηκα, έπαθα μαζί σου νίλα και τσιμπηθηκα.</p> <p>Τυραννική, σατράπισσα, σε πόνεσα, σ’ αγάπησα, μα πες μου τι καζάντησα.</p> <p>Τα τραβήγματα μου μείναν κι η κατάντια μου, να ποια ήτανε μαζί σου τα καζάντια μου.</p>

<p>τα δικά σου σφάλματα πάντα εγώ πληρώνω γιατί όπου αγάπας σε γεμίζουν πόνο, γιατί όπου αγάπας σε γεμίζουν πόνο.</p>	
---	--

<u>181. Τα χαΐρια τα δικά σου</u>	<u>182. Τα χαμένα όνειρα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Τατασόπουλος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>
<p>Εγώ βαδίζω πια για την καταστροφή, αφού προδόθηκα απ' την άπιστη καρδιά σου, μα έχει γυρίσματα η άστατη ζωή και θα τα δω και τα χαΐρια τα δικά σου, μα έχει γυρίσματα η άστατη ζωή και θα τα δω και τα χαΐρια τα δικά σου.</p> <p>Του χωρισμού την αλυσίδα τη βαριά, με καταδίκασες να σέρνω μακριά σου, μα 'γω θα σφίξω τη φτωχή μου την καρδιά και θα τα δω και τα χαΐρια τα δικά σου, μα 'γω θα σφίξω τη φτωχή μου την καρδιά και θα τα δω και τα χαΐρια τα δικά σου.</p> <p>Κάθε τον πόνο το μεγάλο μου γλεντάς και με πληγώνει η φρικτή η απονιά σου, θα τα πληρώσεις κάποια μέρα που θα πας και θα τα δω και τα χαΐρια τα δικά σου, θα τα πληρώσεις κάποια μέρα που θα πας και θα τα δω και τα χαΐρια τα δικά σου.</p>	<p>Τα όνειρά μου πήγανε χαμένα σβήσανε σαν τ' άστρα ένα ένα.</p> <p>Καταριέμαι την στιγμή και την ώρα που μ' έριξε μπροστά στα βήματά σου.</p> <p>Και λιώνω κοντά σου που πίστευα στην άπονη καρδιά σου.</p> <p>Σ' αγάπησα μα γελασμένη βγήκα τον άνθρωπο που ζήταγα δεν βρήκα.</p> <p>Καταριέμαι την στιγμή και την ώρα που μ' έριξε μπροστά στα βήματά σου.</p>

<u>183. Τέρμα κύριε Νικολάκη</u>	<u>184. Τη ζαχαρένια σου χαλάς</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Χρήστος Νικολόπουλος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Βαμβακάρης</p>
<p>Τέρμα κύριε Νικολάκη τα πενήντα πιάνουμε κι είναι κάτι ανηφόρες που δεν θα τις βγάλουμε.</p> <p>Πάλι σε λάθος έπεσες κύριε Νικολάκη πάλι μ' αγάπες έμπλεξες σαν να 'σουναι παιδάκι.</p> <p>Πάλι σε λάθος έπεσες κύριε Νικολάκη.</p> <p>Τέρμα κύριε Νικολάκη τα πενήντα πιάνουμε κι είναι κάτι ανηφόρες που δεν θα τις βγάλουμε.</p> <p>Παράτα τα πηδήματα στο λέω για καλό σου, είμαστε συνομήλικοι και ξέρω τον καημό σου.</p> <p>Παράτα τα πηδήματα στο λέω για καλό σου.</p> <p>Τέρμα κύριε Νικολάκη τα πενήντα πιάνουμε κι είναι κάτι ανηφόρες που δεν θα τις βγάλουμε.</p>	<p>Με την σούρα που 'χω απόψε πάψε να μ' αντιμιλάς με τη σούρα που 'χω απόψε πάψε να μ' αντιμιλάς που γουστάρει να τα σπάσω μια και βγήκα να ξεσκάσω πάψε να μ' αντιμιλάς την ζαχαρένια σου χαλάς.</p> <p>Είμαι απόψε στο ντουζέني πλέρωνε και μη μιλάς είμαι απόψε στο ντουζέني πλέρωνε και μη μιλάς και σαν πάμε στο τσαρδί μας θα τα πούμε μεταξύ μας τόρα μη μ' αντιμιλάς την ζαχαρένια σου χαλάς.</p> <p>Ο ντουνιάς είναι σακάτης πάψε και μη μου κολάς ο ντουνιάς είναι σακάτης πάψε και μη μου κολάς θα τα πιω με την ψυχή μου η βραδιά είναι δική μου πάψε να μ' αντιμιλάς την ζαχαρένια σου χαλά</p>

<u>185.Τη φτωχολογιά ρωτήστε</u>	<u>186.Της νιότης όνειρα τρελά</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανόλης Χιώτης
Έρεψα πια στα πόδια μου και λιώνω κάθε μέρα γονάτισα πια, δεν βαστώ, με τέτοια βάρη που ‘χω εγώ δεν θα τα βγάλω πέρα. Τη φτωχολογιά ρωτήστε μ’ ένα στόμα να σας πει τι αγώνα έχει ο βίος αχ, τι φαρμάκια έχει η ζωή. Έγινε η μοίρα δικαστής κατήγορος μεγάλος και μου ‘πε ως όπου θα ζω θα τυραννιέμαι, θα πονώ όσο κανένας άλλος. Τη φτωχολογιά ρωτήστε μ’ ένα στόμα να σας πει τι αγώνα έχει ο βίος αχ, τι φαρμάκια έχει η ζωή. Το θάρρος που ‘χα το ‘χασα κουράγιο δεν μου μένει, ας σβήσω να ξεκουραστώ αφού το ξέρω θα περνώ ζωή βασανισμένη. Τη φτωχολογιά ρωτήστε μ’ ένα στόμα να σας πει τι αγώνα έχει ο βίος	Της νιότης όνειρα τρελά, γλυκά μου παραμύθια. Όσο κι αν κρύβατε ψευτιά ανάβατε όμως την φωτιά του έρωτα στα στήθια. Της νιότης όνειρα τρελά, γλυκά μου παραμύθια. Κλεφτό φιλί στα σκοτεινά, πρώτη μου αμαρτία. Όσο κι αν με έδειρε η ζωή, δεν θα μου σβήσει απ’ την ψυχή την πλάνα γοητεία. Κλεφτό φιλί στα σκοτεινά, πρώτη μου αμαρτία. Της νιότης όνειρα τρελά, χωρίς καμιάν αλήθεια. Ψευτιές με άδικες καρδιές να λέτε πάλι της βραδιές τα ίδια παραμύθια. Της νιότης όνειρα τρελά χωρίς καμιάν αλήθεια.

αχ, τι φαρμάκια έχει η ζωή.	
-----------------------------	--

<u>187.Της πίκρας το λουλούδι</u>	<u>188.Τι έχει και κλαίει το παιδί</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος
<p>Μες στην καρδιά μου φύτεψες της πίκρας το λουλούδι. Είναι ο πόνος μου, είναι το δάκρυ μου, το φαρμάκι που με κερνάς. Εσύ το φύτεψες, εσύ το πότισες με το χέρι της απονιάς.</p> <p>Βαθιά σε μαύρο πέλαγος θα πνίξω την καρδιά μου, καρδιά που έφταιξε κι εσένα αγάπησε, απ' το κύμα ας σκεπαστεί. Κι εσύ που πρόδωσες την αγάπη μου να 'χεις το κρίμα μες στη ζωή.</p>	<p>Ήταν χλωμό ήταν γλυκό παράπονο Ήταν τ' αγόρι π' αγαπώ παράπονο Πίσω απ' τα μάτια η βροχή τ' αγόρι μου Το αγόρι μου έχει σταυρωθεί Τι έχει και κλαίει το παιδί κανείς δεν βγήκε για να δει μα το λυπήθηκε η αυγή που πόνεσε τόσο πολύ</p>

<u>189.Τι καλά που θα 'μουνα</u>	<u>190.Τι κατάλαβες</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιάννης Παπαϊωάννου</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Τι καλά που θα 'μουνα τι όμορφα θα ζούσα αν στο δρόμο μου μπροστά δε σε συναντούσα δε θα 'βλεπα τα μάτια σου και δε θα σ' αγαπούσα. Τι καλά που θα 'μουνα αν δε σε συναντούσα.</p> <p>Ζωή που θα την πέρναγα αν ζούσα μακριά σου και αν δε σκλαβωνόμουνα στη τόση ομορφιά σου μ' άλλον εσύ θα έμπλεκες και μ' άλλη εγώ θα ζούσα τι καλά που θα 'μουνα αν δε σε συναντούσα.</p> <p>Ποιος με καταράστηκε τον έρωτα να νιώσω κι έτσι απερίσκεφτα όλα να σου τα δώσω. Και δε θα με τυράνναγες τόσο δε θα πονούσα τι καλά που θα 'μουνα αν δε σε συναντούσα.</p>	<p>Τι όμορφα που είμαστε μες στο φτωχόσπιτό μας, με της αγάπης την κλωστή πλέκαμε τ' όνειρό μας, με της αγάπης την κλωστή πλέκαμε τ' όνειρό μας.</p> <p>Τι κατάλαβες, για πες μου, που με άφησες κι εγώ προκοπή δεν είδα κι εσύ χάθηκες.</p> <p>Μες στην καρδιά μου άφησες καημό πολύ μεγάλον, εγώ για σένα να πονώ κι εσύ να κλαις για άλλον, εγώ για σένα να πονώ κι εσύ να κλαις για άλλον.</p> <p>Τι κατάλαβες, για πες μου, που με άφησες κι εγώ προκοπή δεν είδα κι εσύ χάθηκες.</p>

<u>191.Τι να μας κάνει ο μπαγλαμάς</u>	<u>192.Τι να σου κάνει μια καρδιά</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Ρεπάνης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης
<p>Τι να μου κάνει ο μπαγλαμάς τι να μου πει το τέλι αφού η καρδιά σου η σκληρή να υποφέρω θέλει.</p> <p>Άπονη σκληρή γυναίκα λες και ήμουνα βουνό και μου φόρτωσες στα στήθια τόσο πόνο και καημό.</p> <p>Κλαίω στην πόρτα σου μπροστά γυναίκα δίχως μπέσα βγαίνει ντουμάνι ο καημός που `χει η καρδιά μου μέσα.</p> <p>Άπονη σκληρή γυναίκα λες και ήμουνα βουνό και μου φόρτωσες στα στήθια τόσο πόνο και καημό.</p>	<p>Μακάρι να `χα δυο καρδιές μες στην ζωή την ψεύτρα. Η μια να λειώνει στις φωτιές, μες στις φωτιές κι άλλη να `ναι πέτρα.</p> <p>Μες την ζωή μου τη πεζή και τη βασανισμένη τι να σου κάνει μια καρδιά, αχ μια καρδιά κι αυτή σακατεμένη.</p> <p>Μακάρι να `χα δυο καρδιές η μια για να πονάει κι όταν την πνίγουν οι καημοί, μες στη ζωή η άλλη να γλεντάει.</p>

<u>193. Το γες τάμα να με κάψεις</u>	<u>194. Το βουνό καπνίζει</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Καρυσάκης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>
<p>Ήμουν σκλάβο τόσα χρόνια στην αγάπη σου, λες και μάγια μου `χει κάνει η αγκάλη σου.</p> <p>Το `χες τάμα, το `χες τάμα να με κάψεις, μα ήρθ' η ώρα, ήρθ' η ώρα σου να κλάψεις, μα ήρθ' η ώρα, ήρθ' η ώρα σου να κλάψεις, το `χες τάμα, το `χες τάμα να με κάψεις.</p> <p>Τώρα βρήκα την καρδιά που ονειρεύτηκα, φτάνει τόσο που στα χέρια σου παιδεύτηκα.</p> <p>Το `χες τάμα, το `χες τάμα να με κάψεις, μα ήρθ' η ώρα, ήρθ' η ώρα σου να κλάψεις, μα ήρθ' η ώρα, ήρθ' η ώρα σου να κλάψεις, το `χες τάμα, το `χες τάμα να με κάψεις.</p>	<p>Γιατί εκείνο το βουνό άναψε και καπνίζει κάποια καρδιά αναστέναξε απόψε που χωρίζει</p> <p>Εγώ είμαι αυτός που καίγομαι κι ανάβω και καπνίζω εγώ είμαι αυτός που στέναξε απόψε που χωρίζω</p> <p>Πολλές καρδιές στενάζουνε χιλιάδες μάτια κλαίνε μα τα δικά μου δάκρυα όπου να στάξουν καίνε</p> <p>Εγώ είμαι αυτός που καίγομαι κι ανάβω και καπνίζω εγώ είμαι αυτός που στέναξε απόψε που χωρίζω</p>

<u>195. Το καράβι της ζωής</u>	<u>196. Το κατάκλειστο σπίτι</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Χάρης Λεμονόπουλος	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης
<p>Το καράβι της ζωής μας δεν το κουμαντάραμε, πέσαμε `πάνω σε ξέρες, το φουντάραμε.</p> <p>Με κανένα δεν τα βάζουμε όπως στρώσαμε, πλαγιάζουμε.</p> <p>Τα λιμάνια ήταν κοντά μας, τα περιφρονήσαμε, κάναμε του κεφαλιού μας, την πατήσαμε.</p> <p>Με κανένα δεν τα βάζουμε όπως στρώσαμε, πλαγιάζουμε.</p> <p>Στις μεγάλες μας φουρτούνες τα φανάρια σβήσαμε, σκάρτες ήταν οι ζαριές μας, μπατιρήσαμε.</p> <p>Με κανένα δεν τα βάζουμε όπως στρώσαμε, πλαγιάζουμε.</p>	<p>Στο κατάκλειστο το σπίτι ταχυδρόμε μη χτυπάς πάει η μάνα που καρτερούσε ένα γράμμα να της πας.</p> <p>Αχ ταχυδρόμε έσβησε η μάνα η πονεμένη ούτε παιδί πια καρτερεί ούτε γραφή προσμένει.</p> <p>Ταχυδρόμε αν έχεις γράμμα διάβαινε και μη ρωτάς πόρτα που κλείνει το ξέρει ο Χάρος άδικα μη την χτυπάς.</p> <p>Αχ ταχυδρόμε έσβησε η μάνα η πονεμένη ούτε παιδί πια καρτερεί ούτε γραφή προσμένει.</p> <p>Στο κατάκλειστο το σπίτι ο Χάρος έβαλε κλειδί έσβησε κάποια μανούλα και θα κλάψει ένα παιδί.</p> <p>Αχ ταχυδρόμε έσβησε η μάνα η πονεμένη ούτε παιδί πια καρτερεί ούτε γραφή προσμένει.</p>

<u>197.Το μεροκάματο του πόνου</u>	<u>198.Το μισό αν μ' αγαπούσες</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μπάμπης Μπακάλης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης
<p>Συνηθισμένος είμαι από χρόνια για να δουλεύω στις οικοδομές μπετό και σίδερα να τα παλεύω και να ανεβαίνω ψηλά στις σκαλωσιές.</p> <p>Για να σε δω αρχόντισσα μια μέρα στο πλευρό μου δουλεύω κι αγωνίζομαι για σένανε μωρό μου στο μεροκάματο του πόνου.</p> <p>Είσαι για μένα η αναπνοή μου κι εγώ για σένα βράχος στη ζωή κι αν μας ζηλεύουν μη σε φοβίζει εμείς θα ζούμε αγάπη μου μαζί.</p> <p>Για να σε δω αρχόντισσα μια μέρα στο πλευρό μου δουλεύω κι αγωνίζομαι για σένανε μωρό μου στο μεροκάματο του πόνου</p>	<p>Το μισό αν μ' αγαπούσες όσο σ' αγαπώ εγώ δε θα μ' ένοιαζε αν τραβούσα άλλα τόσα που τραβώ.</p> <p>Μ' έφερε στα βήματά σου το πικρό μου ριζικό εσύ να με βασανίζεις και εγώ να σ' αγαπώ.</p> <p>Κάνω να σε παρατήσω άλλη αγάπη για να βρω μα έτσι και τ' αποφασίσω πιο πολύ σε αγαπώ.</p> <p>Μ' έφερε στα βήματά σου το πικρό μου ριζικό εσύ να με βασανίζεις και εγώ να σ' αγαπώ.</p>

<u>199.Το ντιβάνι</u>	<u>200.Το παρελθόν μου το βαρύ</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μπάμπης Μπακάλης
<p>Είναι το ντιβάνι μου στενό και δε μας χωράει και τους δυο.</p> <p>Αφού δεν τα κατάφερες να πας με τα νερά μου, μάσε τα τσαμασίρια σου και στο καλό κυρά μου</p> <p>Είναι το ντιβάνι μου στενό και δε μας χωράει και τους δυο.</p> <p>Μέσα στο φτωχό μου τον οντά μπήκες να μ' ανάψεις τη φωτιά.</p> <p>Αλλού να πας να κοιμηθείς, αλλού να ξημερώσεις και στο φτωχό ντιβάνι μου δε θα ξαναξαπλώσεις.</p> <p>Είναι το ντιβάνι μου στενό και δε μας χωράει και τους δυο.</p> <p>Ήρθες ένα βράδυ μοναχή κι έτρεχε το δάκρυ σου βροχή.</p> <p>Σ' αγάλιασα, σου γλύκανα τη θλιβερή ζωή σου και το φτωχό ντιβάνι μου το μοίρασα μαζί σου.</p> <p>Είναι το ντιβάνι μου στενό και δε μας χωράει και τους δυο</p>	<p>Αμφιβολία δε χωρεί Πως είχα παρελθόν βαρύ Γι' αυτό κι αγάπες δεν περνούσαν στο μυαλό μου Γιατί θα `ρχόταν η στιγμή Με τιποτένια αφορμή Θα μου χτυπούσες διαρκώς το παρελθόν μου</p> <p>Μα εσύ κατόρθωσες ευθύς Μες στη ζωή μου να χωθείς Και μου `πες χίλια παραμύθια να με πείσεις</p> <p>Αφού δεν είχες την ψυχή Και λίγη θέληση καλή Το παρελθόν μου το καλό να συγχωρήσεις</p> <p>Τραβώ τον δρόμο μου λοιπόν Με το βαρύ μου παρελθόν Με τις ελπίδες και τα όνειρα χαμένα Κι αν έχεις λίγη ανθρωπιά Πειράματα μην κάνεις πια Πάνω σε έρημα κορμιά βασανισμένα</p>

<u>201. Τόσα χρόνια σαν τυφλός</u>	<u>202. Του κατάδικου η μάνα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Μενιδιάτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>
<p>Τόσα χρόνια σαν τυφλός έψαχνα για λίγο φως</p> <p>Και δε σ' έβλεπα γλυκιά μου που 'σουνα τόσο κοντά μου να σου δώσω την καρδιά μου να μη νιώθω μοναχός</p> <p>Άργησα όμως σε βρήκα τώρα είμαι ήσυχος μόνο που χωρίς εσένα χάθηκε τόσο καιρός</p> <p>Και δε σ' έβλεπα γλυκιά μου που 'σουνα τόσο κοντά μου να σου δώσω την καρδιά μου να μη νιώθω μοναχός</p>	<p>Μπρος στις φυλακής την πόρτα περιμένει αποβραδύς του κατάδικου η μάνα, αχ, το παιδί της για να δει.</p> <p>Για φέρτε τον κατάδικο, η μάνα τον ζητάει. Δεν λογαριάζει σίδερα η μάνα σαν πονάει.</p> <p>Δεν τη νοιάζει, δεν ρωτάει τι έχει κάνει το παιδί. Είναι άρρωστη η μάνα, αχ, και ζητάει να το δει.</p> <p>Για φέρτε τον κατάδικο, η μάνα τον ζητάει. Δεν λογαριάζει σίδερα η μάνα σαν πονάει.</p> <p>Λίγο πριν να φέξει η μέρα και χαράζει η αυγή, πήρε χάρη το παιδί της, αχ, μα η μάνα είναι νεκρή.</p>

<u>203. Του ντερβίση το πιωτό</u>	<u>204. Του χωρισμού η μαχαιριά</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Τζουανάκος</p>
<p>Μου 'πε ένας παλιός ντερβίσης “Τις φωτιές σου για να σβήσεις πιες απ' το γλυκό πιωτό, απ' αυτό που πίνω εγώ.”</p> <p>Του ντερβίση το πιωτό που να το βρω, που να το βρω; Τι είν' αυτό, τι να 'ναι αυτό, του ντερβίση το πιωτό;</p> <p>Μου 'πε “Σαν το πιεις θα γιάνεις και θ' αργήσεις να πεθάνεις, τους καημούς σου θα ξεχνάς και θα τους περιφρονάς.”</p> <p>Του ντερβίση το πιωτό που να το βρω, που να το βρω; Τι είν' αυτό, τι να 'ναι αυτό, του ντερβίση το πιωτό;</p>	<p>Όταν θα πω εγώ το “αχ” θα αναστενάξει η πλάση θα βγει ντουμάνι απ' την καρδιά τον κόσμο να σκεπάσει.</p> <p>Είναι βαριά είναι βαριά του χωρισμού η μαχαιριά.</p> <p>Έκλεισα πια το στόμα μου και δεν αναστενάζω γιατί μου καίει τα σπλάχνα μου το “αχ” άμα το βγάλω.</p> <p>Είναι βαριά είναι βαριά του χωρισμού η μαχαιριά.</p> <p>Όποια καρδιά ματώθηκε στον χωρισμού τον πόνο και κομματιάστηκε στα δυο αυτή με νιώθει μόνο.</p>

<u>205. Τρομαγμένο περιστέρι</u>	<u>206. Τσιφτετέλι Τσιτσάνη</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Χρήστος Νικολόπουλος</p>
<p>Αγκαλιασμένοι πήραμε το δρόμο της καρδιάς μας κι ήταν ο πόνος άγνωστος το δάκρυ μακριά μας Μα κατά το μεσημέρι στο καυτό το καλοκαίρι σπάει το σύννεφο βαρύ η αγάπη δίχως ταίρι τρομαγμένο περιστέρι πνίγηκε μες στη βροχή Έκαιγε τ' άσπρο χέρι σου στο χέρι το δικό μου μα η μοίρα παραμόνευε σε μια καμπή του δρόμου Μα κατά το μεσημέρι στο καυτό το καλοκαίρι σπάει το σύννεφο βαρύ η αγάπη δίχως ταίρι τρομαγμένο περιστέρι πνίγηκε μες στη βροχή</p>	<p>Πού γουστάρεις για να πάμε όσα έχω να τα φάμε; Θες ταξί θέλεις Γλυφάδα θες αμάξι θες βαρκάδα θες Καβούρι και γιαλό; Πες μου το να σε χαρώ! Κι ύστερα από τη μια στα μπουζούκια για πενιά σ' όποιο θέλεις μαγαζί, φτάνει νά'μαστε μαζί. Ωωωω θα τη ζήσουμε απόψε τη παλιοζωή Όπου βρίσκουμε μπαράκι ποδαράτο караφάκι για τα σένα εγώ τα βγάζω τα χαλώ και τα μοιράζω φτάνει κούκλα μου χρυσή πλάι μου να είσαι συ Κι ύστερα από τη μια στα μπουζούκια για πενιά σ' όποιο θέλεις μαγαζί, φτάνει νά'μαστε μαζί. Ωωωω θα τη ζήσουμε απόψε τη παλιοζωή Κι ύστερα από τη μια</p>

στα μπουζούκια για πενιά
σ' όποιο θέλεις μαγαζί,
φτάνει νά'μαστε μαζί.
Ωωωω θα τη ζήσουμε απόψε
τη παλιοζωή

<u>207.Των αστεριών τον δρόμο πήρες</u>	<u>208.Τώρα που είμαι του χεριού σου</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Των αστεριών τον δρόμο πήρες μια ανοιξιάτικη βραδιά και έμεινε δίχως φως το σπίτι και δίχως ήλιο η καρδιά.</p> <p>Κι εγώ πουλί της ερημιάς στο σπίτι το κλεισμένο για να γυρίσεις περιμένω αγαπημένε της καρδιάς.</p> <p>Μες στο ανθογυάλι τα λουλούδια διψούν αγάπη μου νερό κι έχασε η θάλασσα το κύμα έχασε ο γλάρος τον αφρό.</p> <p>Κι εγώ πουλί της ερημιάς στο σπίτι το κλεισμένο για να γυρίσεις περιμένω αγαπημένε της καρδιάς</p>	<p>Μια βραδιά αν δεν σε ιδώ δεν κρατιέμαι, δεν βαστώ, απ' τα ρούχα μου πετιέμαι κι έρχομαι για να σε βρω.</p> <p>Με 'φαγαν για σένα οι δρόμοι ξημερώματα κι αυγές, τώρα που είμαι του χεριού σου κάνε με πια ότι θες.</p> <p>Νου δεν έχω για δουλειά μου τον πήραν τα φιλιά, που μου δίνεις κάθε βράδυ σαν σε παίρνω αγκαλιά.</p> <p>Με 'φαγαν για σένα οι δρόμοι ξημερώματα κι αυγές, τώρα που είμαι του χεριού σου κάνε με πια ότι θες.</p>

<u>209.Φάτε πλούσιοι παράδες</u>	<u>210.Φεύγω με πίκρα στα ξένα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Θόδωρος Δερβενιώτης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Καζαντζίδης</p>
<p>Βρε πλεονέκτη πλούσιε, ποτέ σου δε χορταίνεις. Τον άνθρωπο που δυστυχεί και σέρνεται μες στη ζωή αχ, δεν τον καταλαβαίνεις.</p> <p>Φάτε, πλούσιοι, παράδες κι εμείς ας πεθάνουμε. Μια φορά στο ίδιο χώμα όλους θα μας βάλουνε.</p> <p>Με τον παρά σου, πλούσιε, πάντα τα καταφέρνεις να τρως το δίκιο τ' αλλουνού κι από το στόμα του φτωχού αχ, και τη μπουκιά να παίρνεις.</p> <p>Φάτε, πλούσιοι, παράδες κι εμείς ας πεθάνουμε. Μια φορά στο ίδιο χώμα όλους θα μας βάλουνε.</p> <p>Όσο υπάρχουν πλούσιοι χωρίς ψυχή στην πλάση, απ' τη σκληρή τους την καρδιά η έρημη φτωχολογιά αχ, ψωμί δε θα χορτάσει.</p> <p>Φάτε, πλούσιοι, παράδες</p>	<p>Μανούλα θα φύγω, μην κλάψεις για μένα. Η μοίρα το γράφει μονάχος να ζω. Το μίσος του κόσμου με δέρνει σκληρά και φεύγω με πίκρα στα ξένα. Μ' αδίκησαν, μάνα, βαριά με πληγώσαν και ό,τι αγαπούσα το έχασα πια. Ποτέ το παιδί σου δεν είδε χαρά και φεύγει για πάντα στα ξένα. Πικρές αναμνήσεις μαζί μου θα πάρω. Στα ξένα που θα 'μαι ρημάδι θα ζω. Παιδί πια δε θα 'χεις μανούλα γλυκιά, εκεί θα πεθάνω στα ξένα.</p>

κι εμείς ας πεθάνουμε.

Μια φορά στο ίδιο χόμα
όλους θα μας βάλουνε.

<u>211.Φιλιά είχα στο στόμα</u>	<u>212.Φορτώθηκα τις τύψεις μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
<p>Φιλιά είχα στο στόμα μου, είχα φιλιά στο στόμα μου δεν ήρθες να τα πάρεις.</p> <p>Είχα το φως ολονυχτίς για σένα αναμμένο, τα μάτια μου στη στράτα σου για να σε περιμένω.</p> <p>Μα απόψε είδα για που τραβάω, σε ποιον πιστεύω ποιον αγαπάω.</p> <p>Με σένα είπα να δεθώ, είπα με σένα να δεθώ κι έδωσα την καρδιά μου.</p> <p>Κι έδιωξα έναν έρωτα που μου 'δινε ένας άλλος, έρωτας που αποδείχτηκε πως ήτανε μεγάλος.</p> <p>Μα απόψε είδα για που τραβάω, σε ποιον πιστεύω ποιον αγαπάω.</p>	<p>Φορτώθηκα τις τύψεις μου και με σκυφτό κεφάλι την πόρτα σου αγάπη μου ξαναχτυπώ και πάλι</p> <p>Χιλιάδες δρόμους άλλαξα σε σένα καταστάλαξα</p> <p>Σε ξένες μέσα αγκαλιές ζητούσα το φιλί σου μα την καρδιά μου αγάπη μου την ένιωθα δική σου</p> <p>Χιλιάδες δρόμους άλλαξα σε σένα καταστάλαξα</p>

<u>213.Φτώχεια που με κουρέλιασες</u>	<u>214.Χαμένα όνειρα</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Βασίλης Τσιτσάνης</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Αντώνης Κατινάρης</p>
<p>Φτώχεια που με κουρέλιασες, με νύχια ματωμένα, μες στα πολλά σου θύματα γράψε κι ακόμα ένα. Φτώχεια κι αν έχεις θύματα, κρύβεις ψυχές μ'αισθήματα.</p> <p>Φτωχολογιά στον πόνο σου ποτέ σου δε δειλιάζεις και τα κουρέλια που φοράς, με γέλιο τα σκεπάζεις. Φτώχεια κι αν έχεις θύματα, κρύβεις ψυχές μ'αισθήματα.</p> <p>Μέσα στις φτώχειας το μπαζέ είμαι κι εγώ λουλούδι, που θρέφομαι με δάκρυα και με πικρό τραγούδι. Φτώχεια κι αν έχεις θύματα, κρύβεις ψυχές μ'αισθήματα</p>	<p>Τα όνειρα μου πήγανε χαμένα και σβήσανε σαν τ'άστρα ένα ένα καταριέμαι τη στιγμή αχ και την ώρα που μ' έριξε μπροστά σου στα βήματα σου και λειώνω κοντά σου που πίστευα την άπονη καρδιά σου</p> <p>Σ `αγάπησα μα γελασμένη βγήκα τον άνθρωπο που ζήταγα δεν βρήκα καταριέμαι τη στιγμή αχ και την ώρα που μ' έριξε μπροστά σου στα βήματα σου και λειώνω κοντά σου που πίστευα την άπονη καρδιά σου</p>

<u>215.Χνότο με χνότο γερνάμε</u>	<u>216.Χρυσό κλουβί κι αγάπη</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Χρήστος Νικολόπουλος</p>	<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης</p>
<p>Απ' της καρδιάς μου το βυθό Στο νου μου ήρθε πάλι Κάποια χαμένη αγάπη μου Ίσως η πιο μεγάλη.</p> <p>Χνότο με χνότο γέρναμε Στο ίδιο προσκεφάλι Ως τη βαθιά αυγή. Χνότο με χνότο έφυγε Με άλλην κάποιο βράδυ Και μ' άφησε πληγή.</p> <p>Η θύμησή σου σπαραγμός Όσο ο καιρός περνάει Για τη χαμένη αγάπη μου Πάντα η καρδιά πονάει.</p>	<p>Έχτισα ένα μικρό σπιτάκι που 'ναι όμορφο σαν παλατάκι, όπως τ' ονειρευόμουναι καιρό, μόνο η αγάπη που του λείπει, το όμορφο το καρδιοχτύπι, μα που θα πάει, θα τη βρω, μόνο η αγάπη που του λείπει, το όμορφο το καρδιοχτύπι, μα που θα πάει, θα τη βρω.</p> <p>Τόσα παιδιά στη γειτονιά μου ζητούν να μπούνε στην καρδιά μου κι απ' έξω ξενυχτούν ως το πρωί, μα εγώ όμως πλέκω τ' όνειρό μου για τ' αγόρι το δικό μου που όπου να `ναι θα φανεί, μα εγώ όμως πλέκω τ' όνειρό μου για τ' αγόρι το δικό μου που όπου να `ναι θα φανεί</p> <p>Έχτισα ένα μικρό σπιτάκι που μοιάζει με χρυσό κλουβάκι, που θα `ναι τ' αγοριού μου η φωλιά, εκεί θα βρίσκει αγάπης χάδια να ξεκουράζεται τα βράδια σαν θα γυρνάει απ' τη δουλειά, εκεί θα βρίσκει αγάπης χάδια να ξεκουράζεται τα βράδια σαν θα γυρνάει απ' τη δουλειά.</p>

<u>217.Χρωστάς πολλά σε μένα</u>	<u>218.Ψιλή βροχή</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Π Πετσάς	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Κώστας Καπλάνης
<p>Φωτογραφίες, γράμματα ζητάς να σου γυρίσω, μα τη δική μου τη καρδιά ποιος θα μου δώσει πίσω.</p> <p>Ποιος θα μου πληρώσει τώρα τα ξενύχτια μου, τις μεγάλες αγωνίες και τα καρδιοχτύπια μου.</p> <p>Μου γράφεις να ξεχάσουμε κι οι δυο τα περασμένα μα δεν ξοφλάς αγάριστε χρωστάς πολλά σε μένα.</p> <p>Ποιος θα μου πληρώσει τώρα τα ξενύχτια μου, τις μεγάλες αγωνίες και τα καρδιοχτύπια μου.</p>	<p>Ψιλή βροχή ψιλή βροχή Κι εσύ κοιμάσαι μοναχή Κι εγώ στους δρόμους σέρνομαι Κι από τ' αγιάζι δέρνομαι</p> <p>Κακοκαιριάκακοκαιριά Θα σπάσει η δόλια μου καρδιά Στην πόρτα σου ξεπάγιασα Και στα σκαλιά σου πλάγιασα</p> <p>Ψιλή βροχή ψιλή βροχή Για σένα κλαίει μια ψυχή Ανοίξτ' την πόρτα σου να μπω Και δώσε μου να κοιμηθώ</p>

<u>219.Ωρα καλή παιδί μου</u>	<u>220.Ως και οι φίλοι γίνανε εχθροί μου</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Π Πετσάς	Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρης
<p>Ωρα καλή παιδάκι μου και να `χεις την ευχή μου να `σαι καλά και ευτυχής σε όποιον τόπο φτάνεις χρυσάφι να σου γίνεται το χώμα που θα πιάνεις.</p> <p>Ωρα καλή παιδάκι μου, ώρα καλή παιδί μου.</p> <p>Ωρα καλή παιδάκι μου κι η Παναγιά μαζί σου, εγώ θα κάνω υπομονή και θα μιλώ για σένα και θα `χω τα ματάκια μου στους δρόμους καρφωμένα.</p> <p>Ωρα καλή παιδάκι μου, ώρα καλή παιδί μου.</p>	<p>Ως και οι φίλοι μου γίναν εχθροί μου γιατί μ' αγάπησες κι ήρθες μαζί μου, λιώνουν, πεθαίνουνε από τη ζήλεια που μόνο εμένα φιλάς μες στα χείλια.</p> <p>Πολλά θα κάνουν, πολλά θα πούνε μα χωρισμένους δεν θα μας δούνε. Μα χωρισμένους δεν θα μας δούνε ώσπου στο τέλος θα βαρεθούνε.</p> <p>Μην τους προσέχεις και γίνεσαι ένα μ' αυτά τα φίδια τα φαρμακωμένα, να `σαι περήφανη για την καρδιά μου και τον ατέλειωτο τον έρωτα μου.</p> <p>Πολλά θα κάνουν, πολλά θα πούνε μα χωρισμένους δεν θα μας δούνε. Μα χωρισμένους δεν θα μας δούνε ώσπου στο τέλος θα βαρεθούνε.</p>

4.2. Σκοπός έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετηθεί σε ένα μεγάλο δείγμα των στίχων της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, του πλήθους των 220 δημιουργημάτων της, των μισών, ωστόσο, απ' όσων ενυπόγραφα αναφέρονται ως δικά της, καθώς είναι πολύ περισσότερα, η στιχουργική της πορεία και δυναμική στο λαϊκό τραγούδι.

Ειδικότερα, η συγκεκριμένη έρευνα έχει ως απώτερο σκοπό τη συλλογή, την καταγραφή και την επεξεργασία από το σύνολο των στίχων των σημείων εκείνων που συχνά επανέρχονται. Με αυτό τον τρόπο, είναι εύκολος ο εντοπισμός τους αλλά, συνάμα, και η εξέταση του τρόπου εξέλιξής τους, η συχνότητα εμφάνισής τους και η τυχόν διαφοροποίηση στο χρόνο και στις διάφορες συλλογές.

4.3. Μέθοδος έρευνας

Μελετώντας τη στιχουργική της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου σε ένα εύρος 220 τραγουδιών της, τα οποία καταγράφονται παραπάνω, είναι σε θέση ο ερευνητής να αντλήσει συγκεκριμένα στοιχεία ως προς τη θεματολογία της και όχι μόνο. Γι' αυτό το λόγο επισημαίνεται ότι ακολουθήθηκε η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου με βάση το θέμα.

Στο πλαίσιο διερεύνησης του συγκεκριμένου ερευνητικού θέματος, επιλέχθηκε η μέθοδος της ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης του περιεχομένου. Μετρήθηκαν οι αναφορές σε θέματα στους στίχους της δημιουργού και ακολούθησε η ταξινόμησή τους σε θεματικές κατηγορίες ανάλυσης, που διερευνούν το τι λέγεται στο περιεχόμενο και το πώς λέγεται.

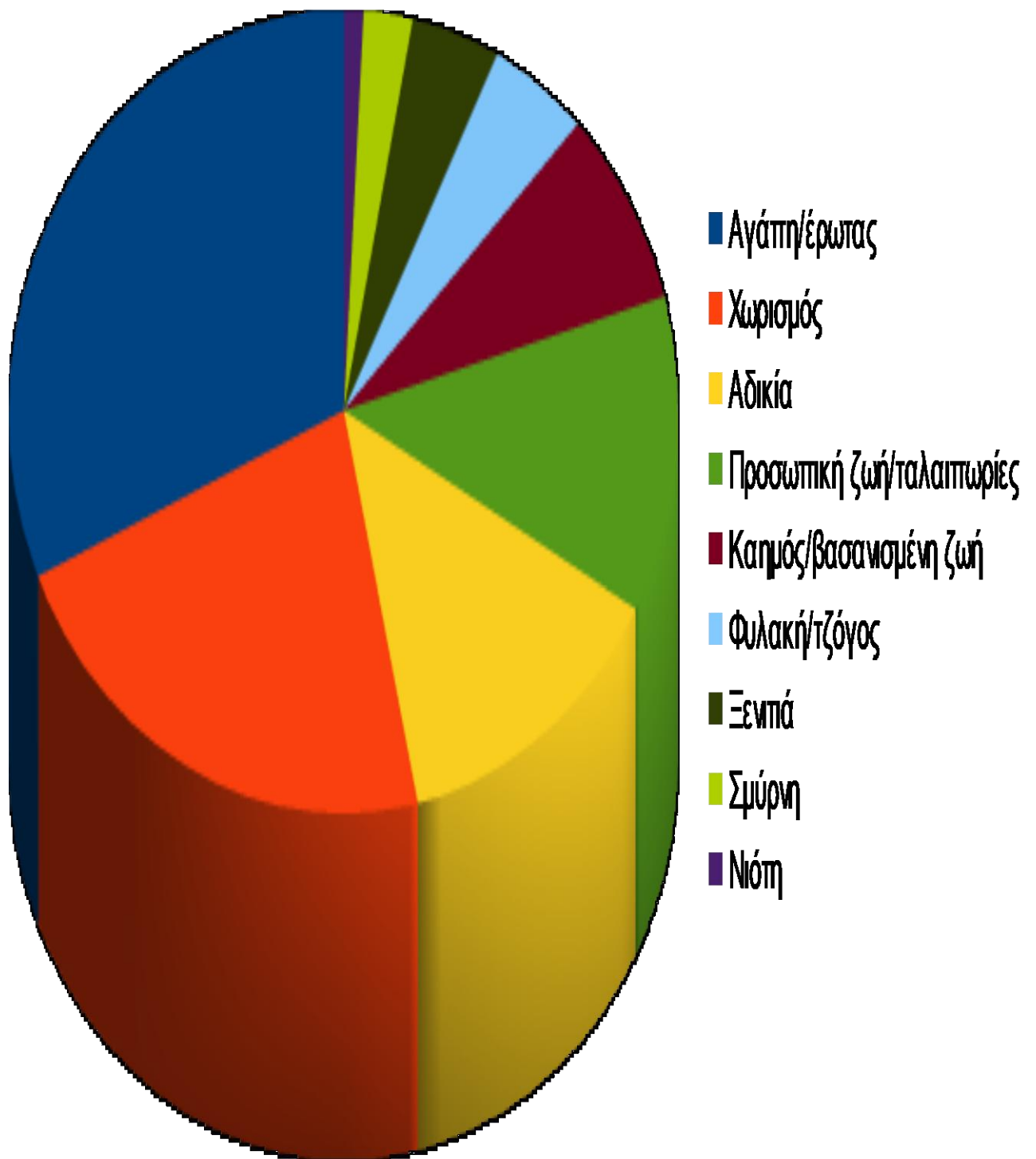
Οι θεματικές ενότητες που πραγματεύεται η στιχουργός στις δημιουργίες της, σχετίζονται με αναμνήσεις και βιώματα της ίδιας, κυρίως, με τον έρωτα και την αγάπη, τα συναισθήματα και τις εικόνες και τον χωρισμό.

Ειδικότερα, γίνεται κατανοητό ότι τα θέματα και οι έννοιες που επανέρχονται συχνά στους στίχους της είναι τα ακόλουθα - μέσα από τη μέτρηση των αναφορών.

Θέματα	Αναφορές
Αγάπη / έρωτας	67
Χωρισμός	46
Αδικία	28
Προσωπική ζωή-Ταλαιπωρίες	27
Καημός/βασανισμένηζωή	17
Φυλακή / τζόγος	10
Ξενιτιά	9
Σμύρνη	5
Νιότη	2

1. Διάγραμμα θεμάτων με τις αντίστοιχες αναφορές

4.4. Αποτελέσματα

Παρατηρείται ότι οι έννοιες που πραγματεύεται σταθερά σε μεγαλύτερο βαθμό και συχνότητα στη συγκεκριμένη ομάδα ελέγχου του έργου της η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου είναι της αγάπης - του έρωτα, σε πλήθος 67 αναφορών, και του χωρισμού, σε πλήθος 46 αναφορών. Ειδικότερα, η έννοια της αγάπης - έρωτα αναφέρεται, για παράδειγμα, στο 3ο τραγούδι «Αλλοτινές μου εποχές», όπου γίνεται μνεία στον έρωτα με τις χαρακτηριστικές φράσεις «ερωτικές μου συντροφίες / ερωτικοί μου πόνοι / αγαπημένες μου φωνές / αγαπημένα χείλη», στο 4ο τραγούδι «Αν είναι η αγάπη έγκλημα» αναφέρεται στον τίτλο του τραγουδιού κι επαναλαμβάνεται σε όλο το τραγούδι η λέξη «αγάπη», στο 7ο τραγούδι «Ανεμόνα» αναφέρεται χαρακτηριστικά ο στίχος «στης καρδιάς μου τον χειμώνα / η δική σου η αγάπη η χρυσή / ποια αγάπη να πιστέψω και σε ποια να εμπιστευτώ», στο 11ο τραγούδι «Απ' τη μια στιγμή στην άλλη» επαναλαμβάνεται η φράση «την γαλήνη της καρδιάς μου μόνο εσύ την τάραξες» και η χαρακτηριστική λέξη «η καρδιά μου».

Η έννοια του χωρισμού παρατηρείται, για παράδειγμα, στο 17ο τραγούδι «Αυτό το μαύρο δειλινό», καθώς αναφέρεται «το παλληκάρι π' αγαπώ πεθαίνει και το χάνω», στο 23ο τραγούδι «Βάι βάιβάι» με χαρακτηριστική φράση «θα είμαι τόσο μακριά, στα μαύρα ξένα, μονάχος χωρίς εσένα», στο 37ο τραγούδι «Δεν γυρίζουν χελιδόνια» με τη φράση «το δρόμο για το γυρισμό ποτέ δεν ξαναβρήκαν», στο 38ο τραγούδι «Δε με θέλεις μια δε σε θέλω δυο», όπου επαναλαμβάνεται η στροφή «δε με θέλεις μια / δεν σε θέλω δυο / να φύγεις να φύγεις να φύγεις», στο 46ο τραγούδι «Εγώ θα ζω με τ' όνειρο», αφού τονίζεται ότι «κι αν στην καρδιά σου δε θα μπω».

Οι έννοιες της αδικίας και της προσωπικής ζωής της με βάση τις ταλαιπωρίες της αγγίζουν τις 28 περίπου αναφορές, καταδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο μια αναφορά σταθερή αλλά όχι τόσο συχνή σε σύγκριση με τις άλλες δύο που προηγούνται. Συνεκδοχικά, η έννοια της αδικίας, για παράδειγμα, αναφέρεται στο 16ο τραγούδι «Αυτή είναι η κοινωνία», όπου τονίζεται το άδικο με τη χαρακτηριστική φράση του στίχου «πέρα για πέρα άδικο / αυτή είναι η κοινωνία», στο 27ο τραγούδι «Βρε άνθρωπε κατήγορε», όπου επισημαίνεται η αδικία της ανθρώπινης φύσης μέσα από την αναφορά «Βρε άνθρωπε κατήγορε, χωρίς να δεις δικάζεις / και για να κάνεις άδικο ποτέ σου δε διστάζεις», στο 34ο τραγούδι «Για σένα χάθηκα», στο οποίο για ακόμη μια φορά τονίζεται «ο κόσμος άδικος» ότι είναι. Στο πλαίσιο της προσωπικής της ζωής και των ταλαιπωριών ως παράδειγμα φέρονται τα ακόλουθα τραγούδια, όπως είναι το 2ο «Άλλα σου γράφει η μοίρα», όπου καταγράφεται η

στροφή «Μπατηρημένο άνθρωπο / ποτέ μην κατακρίνεις / γιατί είσαι άνθρωπος κι εσύ / κι ίσως μια μέρα στη ζωή / χειρότερος να γίνεις», το 20ο «Αχ βρε φτώχια κακομοίρα», όπου τονίζεται ότι «άσχημα σε δέρνει η μοίρα / και ξυπόλητα γυρνάνε / τα δικά μου τα παιδιά». Το 24ο τραγούδι που τιτλοφορείται «Βασανισμένα νιάτα μου» περιγράφει για ακόμη μια φορά προσωπικά βιώματα και ταλαιπωρίες μέσα από τη χαρακτηριστική στροφή «ήταν της μοίρας μου γραφτό / μέσα στον παλιόκοσμο αυτό, να ζω για να πονάω / νιάτα μου, νιάτα μου, τυραννισμένα και βαριά και βαριά βασανισμένα». Στο 28ο τραγούδι «Βρε μοίρα δεν κουράστηκες» τονίζεται ότι «τυραννάς ακόμα, ένα ταλαίπωρο κορμί, που το `χεις κάνει πτώμα», όπως και στο 36ο τραγούδι «Δε βρίσκεται ένας δικαστής» επισημαίνεται το βάσανό της μέσα από τη στροφή «Να δω ανθρώπινες καρδιές / που κυβερνά η κακία, / να δω αμαρτήματα βαριά / απ' του ανθρώπου την καρδιά, / που κρύβει η κοινωνία».

Ακολουθούν οι έννοιες του καημού και, γενικότερα, της βασανισμένης ζωής με πλήθος αναφορών σε αριθμό 17, με αντίστοιχα παραδείγματα στα τραγούδια με αριθμό 2 «Άλλα σου γράφει η μοίρα», όπου αναφέρεται «γιατί άλλα σκέφτεσαι εσύ / κι άλλα σου γράφει η μοίρα», με αριθμό 6 «Ανέβηκα πολύ ψηλά», εφόσον επισημαίνεται ότι «μας ζήλεψε η μοίρα / μ' έσπρωξε στον κατήφορο και κατρακύλα πήρα. Κι αν έχεις πέσει χαμηλά / απ' της ζωής τις σκάλες / κάνε κουράγιο και μην κλαις κι απ' τις δικές σου συμφορές υπάρχουν πιο μεγάλες». Το 8ο τραγούδι με τίτλο «Άνθρωπε δυστυχισμένε» τονίζει ότι «κανένα αποτέλεσμα τα δάκρυα δε φέρνουν / αγήφιστα πάρ' τους λοιπόν τους πόνους που σε δέρνουν», το 18ο με τίτλο «Αφήστε με μονάχο μου» επισημαίνει ότι «κι αν θα σας πω τον πόνο μου ποιος θα με καταλάβει», το 26ο «Βγήκε ο χάρος να ψαρέψει» αναφέρει ότι «γυρεύει πληγωμένους, δυστυχείς και προδομένους / Μέσ' τις φτωχογειτονίες, ω, βγήκε ο χάρος για ψυχές».

Η έννοια της φυλακής και του τζόγου, καθώς και η θεματική της ξενιτιάς αναφέρονται στο σύνολο των 220 έργων της στο εύρος τιμών αναφοράς που κυμαίνεται περίπου στο 10. Νευραλγικής σημασίας παραδείγματα ενυπάρχουν στο 5ο τραγούδι «Αν μας σπάσουν το μπουζούκι (Μας πήγανε πλημμέλημα)», όπου αναφέρεται ότι «Μας πήγανε πλημμέλημα επί διαταράζει και όμως τα μητρώα μας τα βρήκανε εντάξει», στο 32ο «Γεντί Κουλέ (Για μια γυναίκα χάθηκα)», όπου αναφέρεται ότι «Μεσ' στο κελί το σκοτεινό περνώ χωρίς ελπίδα και τη βαριά μανούλα μου τη σέρνω αλυσίδα, για μια γυναίκα χάθηκα σκληρά καταδικάστηκα». Χαρακτηριστικά άσματα επιπλέον είναι και το 123 «Ο ξενιτεμένος» και το 124 «Ο ξεριζωμός».

Έννοιες στη θεματική της που εμφανίζονται με μικρότερη συχνότητα, είναι η Σμύρνη και η νιότη με αντίστοιχες αναφορές συχνότητας 5 και 2. Το 35ο τραγούδι που τιτλοφορείται

«Γλάροι στ' ανοιχτά» αναφέρει ότι «με παράπονο η φωνή μου σ' αποχαιρετά», ενώ στο 145ο τραγούδι με τίτλο «Περασμένες μου αγάπες» αναφέρεται ό,τι χάθηκε με νοσταλγία είτε είναι η πατρίδα είτε η νιότη.

4.5. Συμπέρασμα

Η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου γράφει, κυρίως, εκφράζοντας τον συναισθηματικό της κόσμο σε σχέση με την αγάπη και τα συναισθήματα που γεννά ο έρωτας. «Μ' ένα όνειρο τρελό, όνειρο απατηλό», «Μες στο δρόμο της ζωής μου βρήκα ένα θησαυρό, βρήκα αγάπη μου εσένα που ζητούσα από καιρό». Φαίνεται έντονη η ανάγκη της να εκφράσει το ερωτικό στοιχείο, ακόμα, και όταν αυτό κρύβει πόνο. Εξίσου πολλά είναι τα τραγούδια της για τον χωρισμό, εκφράζοντας τον πόνο του αποχωρισμού και της μοναξιάς. Στις δεκαετίες του 1950 και 1960 κύριο θέμα που πραγματεύεται είναι η ερωτική ματαίωση, η αγάπη και ο χωρισμός.

Η αδικία, αλλά και οι καημοί της προσωπικής της ζωής φαίνεται ότι επηρέασαν έντονα το στιχουργικό της έργο, γεγονός που καταδεικνύεται έντονα στις δεκαετίες 1950 έως 1960. Στα περισσότερα από τα τραγούδια που περιέχουν την απαισιοδοξία της Ευτυχίας για τη ζωή και την κοινωνία, ολοένα επανεμφανίζονται κάποιοι συνθέτες περισσότερο από άλλους, και αυτοί είναι ο Μπάμπης Μπακάλης και ο Θόδωρος Δερβενιώτης. Η πλειονότητα των τραγουδιών αυτής της κατηγορίας ανήκει στη δεκαετία 1950. Παρά τον εθισμό της με τον τζόγο τα τραγούδια που αφιέρωσε σε αυτή τη θεματική είναι λίγα αναλογικά με το σύνολο. Σχεδόν ισάριθμα είναι αυτά που αναφέρονται στην ξενιτιά και στην πρώτη πατρίδα της, την Σμύρνη. Η ξενιτιά είναι πληγή για την μεταπολεμική Ελλάδα και σχεδόν πάντα συνοδεύεται από την απώλεια της μάνας και την επίκλησή της, γεγονός που διακρίνεται στα τραγούδια της Ευτυχίας από τη δεκαετία του 1950 και μάλιστα μετά από το 1955, οπότε και διογκώθηκε το μεταναστευτικό κύμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μάνα, η ξενιτιά, ο θάνατος αποτελούν θέματα και του δημοτικού τραγουδιού, από του οποίου τις πηγές η Ευτυχία άντλησε μεγάλο μέρος της έμπνευσής της (Κουρκουνάκης, 2010 : 477). Ελάχιστα, μόλις 2 στον αριθμό, είναι τα τραγούδια που αφορούν στη νιότη.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τον Κουρκουνάκη (2010 : 464) τα τραγούδια της χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με τη δομή και το θέμα τους. Με βάση τη δομή, επισημαίνονται τα πεντάστιχα της, τα δίστιχα ρεφραίν, τα εσωτερικά ρεφραίν και τα ερωτήματα. Στην άλλη κατηγορία συναντώνται κατάλογοι τραγουδιών με τα προσφιλή της θέματα, όπως είναι η μάνα και η οικογένεια, η ξενιτιά, ο θάνατος, η φτώχεια και το χρήμα, η

φυλακή, τα λαϊκά όργανα και οι χώροι διασκέδασης, η θάλασσα, τα πουλιά και τα ζώα και, τέλος, εξωτικά θέματα. Τα καλύτερα τραγούδια της Ευτυχίας είναι αυτά στα οποία συναντάμε συνδυασμό των χαρακτηριστικών στοιχείων της γραφής της.

Κεφάλαιο 5ο

5.1. Στιχουργική μίμηση

Στο πλαίσιο του δημιουργικού μέρους της εργασίας και της στιχουργικής μίμησης, στο δυνατό βαθμό, της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, ολοκληρώθηκε η δημιουργία 6 πρωτότυπων τραγουδιών. Πρόθεσή μου ήταν η αλληλεπίδραση των κομματιών να βασίζεται στους τίτλους, στους στίχους, ακόμη και στο ρυθμό της μουσικής των επιλεγμένων τραγουδιών που κατόπιν καταγράφονται.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, το δημιουργικό μου μέρος διαρθρώνεται στο πλήθος των 6 τραγουδιών.

5.2. Τα επιλεγμένα τραγούδια της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου

Χρησιμοποιήθηκαν ως βάση τα συγκεκριμένα τραγούδια της, που είναι τεράστιες επιτυχίες και κατέστησαν διαχρονικά, χτίζοντας γερά τα θεμέλια του λαϊκού μας τραγουδιού. Τα τραγούδια είναι οι «Αλλοτινές μου εποχές», το «Όνειρο απατηλό», οι «Περασμένες μου αγάπες», το «Είσαι η ζωή μου», το «Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι», το «Αν μου σπάσουν το μπουζούκι».

Η αγάπη και ο έρωτας, ο χωρισμός, η αδικία, η προσωπική ζωή, οι ταλαιπωρίες, ο καημός, η βασανισμένη ζωή, η φυλακή, ο τζόγος, ο ξεριζωμός με τις χαμένες πατρίδες, η Σμύρνη, η χαμένη νιότη αποτελούν κεντρικό θέμα των τραγουδιών. Η εγγενής τους λαϊκή μορφή επηρεάζεται απόλυτα από τον συναισθηματικό κόσμο και τον εσωτερικό πλούτο της Ευτυχίας, γεγονός που μετουσιώνεται στο λόγο και καθίσταται εμφανές στη μελωδία. Το «πάθος» της είναι κάτι ισχυρότερο από την απλή αγάπη, καθώς είναι παθιασμένη με τη δημιουργία και την καταγραφή στίχων στο χαρτί.

Ορμώμενος από το ίδιο στιχουργικό πάθος, γίνεται μια μικρή προσπάθεια στιχουργικής μίμησης, υιοθετώντας στο δυνατό μέτρο την ίδια ποιητική γλώσσα, βασιζόμενος στον τίτλο, στους στίχους και στη μουσική της Ευτυχίας.

5.3. Δημιουργικό κομμάτι

<u>Αλλοτινές μου εποχές</u>	<u>Παντοτινές μου ενοχές</u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>	<p>Στίχοι: Αλκιβιάδης Πλακιάς Μουσική: Απόστολος Καλδάρας</p>
<p>Αλλοτινές μου εποχές αλλοτινοί μου χρόνοι Ερωτικές μου συντροφίες ερωτικοί μου πόνοι</p> <p>Αχ και να ‘ρχόσαστε ξανά αυτά τα κρύα δειλινά που είν’ η καρδιά μου μόνη τώρα που σουρουπώνει</p> <p>Αλλοτινές μου εποχές Αλλοτινοί μου χρόνοι</p> <p>Αγαπημένες μου φωνές αγαπημένα χείλη Ονειρεμένες μου στιγμές σ’ ονειρεμένο δειλί</p> <p>Αχ και να φέρνατε ξανά στην ορφανή μου την καρδιά μηνύματα τ’ Απρίλη της μοναξιάς μου φίλοι</p> <p>Αγαπημένες μου φωνές Αγαπημένα χείλη</p>	<p>Παντοτινές μου ενοχές παντοτινοί μου πόθοι Προσωπικές μου λησμονιές προσωπικοί μου δρόμοι</p> <p>Μα να ξεπρόβαλλες κρυφά με την μορφή σου την γλυκιά πως η ψυχή μου λιώνει ο δρόμος ερημώνει</p> <p>Παντοτινές μου ενοχές Παντοτινοί μου πόθοι</p> <p>Ξεθωριασμένες μου βραδιές ξεθωριασμένα ίχνη Οι προδομένες μου ματιές Σε προδομένα χείλη</p> <p>Μα να ξεστόμιζες κρυφά να μου ‘κρυβες τα δάκρυα αγάπη που δακρύζει τον έρωτα βαφτίζει</p> <p>Ξεθωριασμένες μου βραδιές Ξεθωριασμένα ίχνη</p>

<u>Όνειρο απατηλό</u>	<u>Μ' ένα λογισμό ζεστό</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρas	Στίχοι: Αλκιβιάδης Πλακιάς Μουσική: Απόστολος Καλδάρas
<p>Μ' ένα όνειρο τρελό, όνειρο απατηλό ξεκινήσαμε κι οι δυο μας Και στου δρόμου τα μισά σβήσαν τ' άστρα τα χρυσά ξαφνικά από τον ουρανό μας</p> <p>Ποια μοίρα με ζηλεύει, ποιο μάτι φθονερό και χάθηκε μια αγάπη προτού να τη χαρώ Σαν πλοίο που ναυάγησε, σα νούφαρο που μάδησε στης λίμνης μέσα το θολό νερό</p> <p>Με ελπίδες λιγοστές, έστω και απατηλές να γυρίσεις περιμένω Ίσως βγει αληθινό τ' όνειρό μου το τρελό τ' όνειρό μου το ναυαγισμένο</p>	<p>Με έναν λογισμό ζεστό λογισμό αληθινό κοιμηθήκαμε οι δυο μας Και στις νύχτας την δροσιά φύγαν όνειρα θολά ξαφνικά από τον δισταγμό μας</p> <p>Ποιος έρωτας θεριεύει ποιο βλέμμα φλογερό και μου θυμίζει λάθη της μοίρας μου γραφτό Σαν σπύρτο που δεν άναψε Σαν κούτσουρο που πάγωσε και θάφτηκε στο χιόνι σαν νεκρό</p> <p>Με πορείες σιωπηλές Έστω και αληθινές Να μιλήσεις επιμένω Ίσως βγει αληθινός Λογισμός μου φανερός Λογισμός μου τόσο πικραμένος</p>

<u>Περασμένες μου αγάπες</u>	<u>Ξεχασμένες μου απάτες</u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Μανώλης Χιώτης	Στίχοι : Πλακιάς Αλκιβιάδης Μουσική: Μανώλης Χιώτης
<p>Περασμένες μου αγάπες όνειρα που σβήσατε Με το πέρασμα του χρόνου την ανάμνηση του πόνου στην καρδιά μου αφήσατε Περασμένες μου αγάπες, όνειρα που σβήσατε</p> <p>Για δυο μάτια, για δυο χείλια, κάποτε ξενύχτησα κι ένιωσα ανατριχίλα μέχρι της καρδιάς τα φύλλα σαν τα πρωτοφίλησα Για δυο μάτια, για δυο χείλια, κάποτε ξενύχτησα</p> <p>Περασμένες μου αγάπες, του καιρού χαλάσματα Όσο μακριά κι αν πάτε, στην ζωή μου τριγυρνάτε σαν γλωμά φαντάσματα Περασμένες μου αγάπες, του καιρού χαλάσματα</p>	<p>Ξεχασμένες μου απάτες γνώριμες φανήκατε Με τα βλέμματα του φθόνου Την ανάκριση του κόσμου την ψυχή τσακίσατε Περασμένες μου απάτες γνώριμες φανήκατε</p> <p>Για δυο βράδια, για μια ζήλια κάποτε γκρεμίστηκα Κι ένιωσα αχαριστία που φιλούσα ξένα χείλια σαν τα αποθύμησα Για δυο βράδια, για μια ζήλια κάποτε γκρεμίστηκα</p> <p>Ξεχασμένες μου απάτες του μυαλού αβάσταχτα Όσο μέσα μου κι αν κλάψτε που ποτέ δεν ησυχάστε μένουμε αγάλματα Ξεχασμένες μου απάτες του μυαλού αβάσταχτα</p>

<u><i>Είσαι η ζωή μου</i></u>	<u><i>Γείρε στο κορμί μου</i></u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Στέλιος Καζαντζίδης</p>	<p>Στίχοι : Αλκιβιάδης Πλακιάς Μουσική: Στέλιος Καζαντζίδης</p>
<p>Δεν αγάπησα γυναίκα, δεν λαχτάρησα κορμί όσο λαχταρώ εσένα, κούκλα μου μελαχρινή</p> <p>Είσαι η ζωή μου, η αναπνοή μου μ' άναψες φωτιά, μέσα στην καρδιά δεν αντέχω πια</p> <p>Γλόκα μου και φως μου, το φιλί σου δως μου μην με τυραννάς, πες πως μ' αγαπάς αχ δεν με πονάς</p> <p>Είσαι ο κρυφός καημός μου, της καρδιάς μου ο σεβντάς Βάλθηκες να με πεθάνεις και στον Άδη να με πας</p>	<p>Τα μαλλιά σου τα μπλεγμένα χάιδευα κάθε πρωί τα όνειρα μας τα κλεμμένα Μες στα μάτια σου έχω βρει</p> <p>Γείρε στο κορμί μου νιώσε το φιλί μου κράτα με σφιχτά φίλα με ξανά Βλέμμα που μιλά</p> <p>Πάθος δυνατό μου, Πρόσωπο γλυκό μου Πως με λαχταράς Σαν με συναντάς αχ πως με κοιτάς</p> <p>Είσαι έρωτας και φως μου, την καρδιά μου την μεθάς Σαν κρασί μ' εκστασιάζεις Κι όλο πάθος με κερνάς</p>

<u><i>Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι</i></u>	<u><i>Βρείτε μια που ν' αγαπάει</i></u>
Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Απόστολος Καλδάρας	Στίχοι: Αλκιβιάδης Πλακιάς Μουσική: Απόστολος Καλδάρας
<p>Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι μονορούφι να το πιω</p> <p>Είναι ο πόνος μου μεγάλος Είναι ο πόνος μου μεγάλος Είναι ο πόνος μου μεγάλος κι η φουρτούνα που περνά</p> <p>Ήταν γλυκό το στόμα της μα ψεύτικη η αγάπη της Ψεύτικη η αγάπη της μα ανάθεμα τα χείλη της</p> <p>Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι μονορούφι να το πιω</p> <p>Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι να το πιω σαν το κρασί</p> <p>Για δυο μάτια που 'χω χάσει Για δυο μάτια που 'χω χάσει</p>	<p>Βρείτε μια που ν' αγαπάει βρείτε μια που ν' αγαπάει βρείτε μια που ν' αγαπάει και θα την ερωτευτώ</p> <p>Είμαι μόνος μου πονάω Είμαι πόνος μου πονάω Είμαι μόνος μου πονάω Νιώθω μέσα μου κενό</p> <p>Σμίγαν γλυκά τα χείλη μας μα προδώσαν τον έρωτά πρόδωσαν τον έρωτά μα ψεύτικα τα δάκρυά</p> <p>Βρείτε μια που ν' αγαπάει βρείτε μια που ν' αγαπάει βρείτε μια που ν' αγαπάει και θα την ερωτευτώ</p> <p>Βρείτε μια που ν' αγαπάει βρείτε μια που ν' αγαπάει βρείτε μια που ν' αγαπάει για εμένα να νοιαστεί</p> <p>Πόνεσα και έχω κλάψει Πόνεσα και έχω κλάψει</p>

Για δυο μάτια που 'χω χάσει
μαύρη βλέπω τη ζωή

Πόνεσα και έχω κλάψει
η ζωή μου έχει κοπεί

<u><i>Αν μου σπάσουν το μπουζούκι</i></u>	<u><i>Αν με κλείσουν στο μουντρούμι</i></u>
<p>Στίχοι: Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας</p>	<p>Στίχοι: Αλκιβιάδης Πλακιάς Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας</p>
<p>Κλάψτε μάγκες μου απόψε, βγήκε μια διαταγή Να μας κλείσουν το κουτούκι να μας σπάσουν το μπουζούκι τι τη θέ- τι την θέμε τη ζωή</p> <p>Μας πήγανε πλημμέλημα, επί διαταράξει και όμως τα μητρώα μας τα βρήκανε εντάξει Και όμως τα μητρώα μας τα βρήκανε εντάξει μας πήγανε πλημμέλημα επί διαταράξει</p> <p>Μ' έπιασαν ιδιαιτέρως, μ' έκαναν προσεκτικό Μου απαγόρευσαν να κλαίω και τον πόνο μου να λέω στο μπουζού-, στο μπουζούκι το γλυκό</p> <p>Κλάψτε μάγκες μου απόψε, τη μεγάλη μας ζημιά Αν μας κλείσουν το κουτούκι και μας σπάσουν το μπουζούκι γράφτ' αλί-, γράφτ' αλίμονο παιδιά</p>	<p>Και την τράπουλα απλώστε, κάντε μια συναλλαγή Να με βρουν μες το αχούρι να με κλείσουν στο μουντρούμι και η ρέντα να κοπεί</p> <p>Σας έδωσα ενέχυρα, προτού η ρέντα αλλάξει Τσιγάρο ανάβω βιαστικά κοντεύει να χαράξει Τσιγάρο ανάβω βιαστικά κοντεύει να χαράξει σας έδωσα ενέχυρα, προτού η ρέντα αλλάξει</p> <p>Στον τζόγο εθισμένος έγινα μηδενικό Τα χαράματα να παίζω το κουφάρι μου να σέρνω στο σκοτά-, στο σκοτάδι το πυκνό</p> <p>Και την τράπουλα απλώστε και μου βαλαν μια θηλιά Να με βρουν μες το αχούρι Να με κλείσουν στο μουντρούμι δεν γυρευ- δεν γυρεύω δανεικά</p>

5.4. Σχολιασμός

5.4.1. Τίτλος

Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου	Αλκιβιάδης Πλακιάς
«Αλλοτινές μου εποχές»	«Παντοτινές μου ενοχές»
«Όνειρο απατηλό»	«Μ' ένα λογισμό ζεστό»
«Περασμένες μου αγάπες»	«Ξεχασμένες μου απάτες»
«Είσαι η ζωή μου»	«Γείρε στο κορμί μου»
«Ρίξτε στο γυαλί φαρμάκι»	«Βρείτε μια που ν' αγαπάει»
«Αν μου σπάσουν το μπουζούκι»	«Αν με κλείσουν στο μπουντρούμι»

Η τιτλοφόρηση των τραγουδιών μου ακολουθεί τη νόρμα των τίτλων της Ευτυχίας ως προς τον αριθμό των λέξεων, ως προς τη μεταφορική χρήση τους, όντας σύντομοι, άμεσοι, εύστοχοι και προσελκύνοντας το ενδιαφέρον του δέκτη. Είναι δηλωτικοί του περιεχομένου, καθώς σχετίζονται με το θέμα του τραγουδιού. Σχόλια, όπου να φαίνεται η άποψή μου ως στιχουργού δεν ενυπάρχουν. Χαρακτηρίζονται από μεταφορική λειτουργία της γλώσσας και κινούνται στο ίδιο υφολογικό περιεχόμενο των τραγουδιών που κατέγραψα με γνώμονα πάντα τα δημιουργήματα της Ευτυχίας. Οι τρεις πρώτοι τίτλοι δεν έχουν ρήμα, καθώς μεταδίδεται άμεσα το μήνυμα, ενώ στα υπόλοιπα χρησιμοποιείται η ενεργητική σύνταξη, δίνοντας έμφαση στην πράξη, δηλαδή στο ρήμα. Δίνεται έμφαση σε κάθε λέξη που προτάσσεται σε κάθε τίτλο ξεχωριστά και απαρέγκλιτα.

5.4.2. Στίχοι

Από τη στιγμή που ο κάθε καλλιτέχνης είναι διαφορετικός με το ιδιαίτερο στυλ του, αφήνοντας το στίγμα του στην ιστορία της μουσικής, βασιζόμενος στους επιλεγμένους στίχους της αείμνηστης Ευτυχίας και αφήνοντας το δικό μου ληθαράκι, παρατηρούνται τα ακόλουθα.

Οι στίχοι μου βασίζονται σε λέξεις - κλειδιά της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, δίνοντας έμφαση στα αντίστοιχα ουσιαστικά και στα επίθετα που χρησιμοποιεί, κι εμμένοντας σε παρόμοιους λογοτεχνικούς όρους, προσωποποίησης, μεταφοράς, ονοματοποιίας, παρήχησης. Οι λέξεις καρφώνονται στην καρδιά, καθώς ενυπάρχουν και νοήματα ξεριζωμού, για έναν ελληνισμό που πόνεσε πολύ. Οι στίχοι, συνεπώς, είναι βαθιά ερωτικοί κι ενίοτε με μια χαρακιά αδυσώπητου πόνου.

Χρησιμοποιείται η ίδια βασική ιδέα των στίχων της μεγάλης δημιουργού και ακολουθείται παρόμοια δομή και οι ίδιες θεματικές ενότητες που ενυπάρχουν σε κάθε ξεχωριστό δημιούργημά της. Η ποιητική γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι πλούσια και ευχάριστη, η γλώσσα της δημοτικής. Το ύφος είναι λυρικό, παραστατικό και αισθησιακό. Κάθε δημιούργημά μου βασίζεται στις ίδιες στροφές του αντίστοιχου δημιουργήματος της Ευτυχίας, οι οποίες αποτελούνται από τους ίδιους στίχους. Οι δυναμικοί στίχοι ακολουθούν το ίδιο μέτρο κι έχουν τον ίδιο αριθμό συλλαβών. Ενυπάρχει ομοιοκαταληξία που προσδίδει ρυθμό και αρμονία σε κάθε τραγούδι.

Ο στόχος μου είναι μετά το άκουσμα του τραγουδιού ή μετά την ανάγνωσή του να προκληθούν συναισθήματα στον δέκτη μέσα από τις εικόνες που εμφανίζονται και διεγείρουν τις αισθήσεις του, ακόμη και τη διαίσθησή του. Η φωνή των προσωπικών μου δημιουργιών μέσω της διάθεσής μου ή του τρόπου έκφρασης των ιδεών μου στοχεύει στο να εκφράσω το βαθύτερο μου «είναι» στα τραγούδια.

Αν και ο χαρακτήρας μου είναι διαφορετικός ως ξεχωριστή οντότητα που είμαι λόγω και των έτερων ιστορικών τεκταινομένων, των προσωπικών βιωμάτων, των συγκυριών, ο στόχος μου είναι κοινός με την αείμνηστη Ευτυχία: να εκφράσω τα συναισθήματά μου, να προκαλέσω συναισθήματα στον δέκτη και να τον μεταφέρω μέσα από τη σφαίρα της φαντασίας σε μια άλλη διάσταση μέσα από τις εικόνες και τις αισθήσεις του. Είναι κοινό, άλλωστε, για τα πιο εντυπωσιακά έργα να είναι εκείνα που εκφράζουν την κατάσταση του δημιουργού.

5.4.3.Μουσική

Αν και η μουσική γλώσσα κάθε εποχής είναι διαφορετική, τα ονόματα των μουσικών που καθίστανται μεγάλου βεληνεκούς και με τη μουσική τους δίνουν ζωή στους στίχους της Ευτυχίας είναι αδιαμφισβήτητης αξίας. Το μελωδικό στοιχείο, η τονική ένταση, οι αρμονικές και μετρικές σχέσεις συντελούν στη διατήρηση της ποιότητας των στίχων της.

Τη μουσική, λοιπόν, αυτών των μεγάλων δημιουργών με τις απεριορίστου δυναμικής δυνατότητες ακολούθησα και έχω την τιμή να πλαισιώνει τους στίχους των δημιουργημάτων μου.

Κεφάλαιο 6ο

6.1. Γενικές διαπιστώσεις - Προτάσεις

Η Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου ήταν μία καταλυτική δύναμη για το ελληνικό τραγούδι. Ο στίχος της αγγίζει την ποίηση. Η «ποιήτρια» εκφράζει αυτό που αισθάνεται, όπως το παράγουν οι βιωματικές της καταγραφές. Απ' αυτό το σημείο ξεκινά το μεγαλείο της δημιουργίας της. Τα συναισθήματα του πομπού και του δέκτη που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση, αγγίζουν τις ευαίσθητες χορδές και των δύο. Η γλώσσα του συναισθήματος κατέχει σταθερή παρουσία στη ζωή του καθενός μας· γι' αυτό οι στίχοι της Ευτυχίας είναι διαχρονικοί και αγαπημένοι.

Από τη στιγμή που η Ευτυχία στιγμάτισε το «είναι» του καθενός μας, ήταν αδύνατο για εμένα να μην αποτελέσει το στιχουργικό μου πρότυπο. Η έρευνα που αφορούσε την καταγραφή εκείνων των στίχων των κομματιών της που στιγμάτισαν την πορεία της ήρθε σε πέρας. Καταγράφηκαν επιτυχώς οι θεματικές έννοιες που κυριαρχούν στους στίχους της, καθώς και το πλήθος αναφορών τους σε όλους τους στίχους της. Η δημιουργική μου στιχουργική με σημείο πάντα αναφοράς και σεβασμού των στίχων της Ευτυχίας κατέστη δυνατή.

Ως μελλοντική πρόταση θα ήταν δυνατή η εύρεση και καταγραφή των υπολοίπων στίχων που δεν έχουν δει ακόμη το φως της δημοσιότητας και η περαιτέρω ανάλυσή τους ως προς το περιεχόμενο, τις θεματικές και το στίγμα που αφήνουν στη σύγχρονη εποχή, συσχετίζοντάς τους με διαχρονικά κομμάτια άλλων στιχουργών, Ελλήνων και ξένων.

Βιβλιογραφία

Αθανασάκης, Μ. (2002). Ρεμπέτικο, το τραγούδι των ξεριζωμένων. Στο: Χ. Χατζιωσήφ, επιμ. *Ιστορία της Ελλάδας του 20ου αιώνα: Ο μεσοπόλεμος 1922 - 1940*. Αθήνα: Βιβλιόραμα, pp. 157 – 187.

Ακριτόπουλος, Α. Ν. (1993). Γιώργος Θέμελης-FrancisPonge: Σύγκλιση προς μια ποιητική φαινομενολογία. *Νέα Πορεία*, 39(455-457), σσ. 40-48. Ανάκτηση 19 Ιουνίου 2019, από <http://www.greeklanguage.gr/periodika/mags/neapolis/1993/455-457/30071>

Αλκαίος, Α. (1983). Εμπάργκο-Ποιήματα, ποίηση.

Αραβανής, Σ. (2015). *Οι λογοτεχνικές καταβολές της στιχουργικής του Μάνου Ελευθερίου. Μετρονόμος*, τχ. 58 (Οκτώβριος-Δεκέμβριος), 10-14.

Αραβανής, Σπ. (2000-2012). Μελοποιημένη ποίηση ανακτήθηκε από https://www.ogdoo.gr/portal/index.php?option=020_content&perform=view&id=6593&Itemid=44<https://www.en.poeticanet.com/rythmo-stin-poiisi-a>

Βέντζα, Μ. (2019). Ελληνική Δισκογραφία - Το Ρεμπέτικο και Λαϊκό Τραγούδι (1930 – 1970): Σταθμοί της ελληνικής δισκογραφίας. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ΔΠΜΣ Μουσειολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμού, Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία.

Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια (2009). Λήμμα *Ελληνική μουσική*. Ανακτήθηκε από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AE στις 18/09/2022

Bird, M., Hammersley, M., Gomm, R., & Woods, P. (1999). Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη, Εγχειρίδιο Μελέτης, (μτφ. Ε. Φράγκου). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Campbell, M. (1965). "Piano Stylist: Garner Stays Close to Melody". *AsburyParkPress*. p. 15

Cuddon, J. A. (2010). Λεξικό λογοτεχνικών όρων και θεωρίας της λογοτεχνίας. Αθήνα: Μεταίχμιο, σελ. 329.

Δανιήλ, Χ. (2011). «*Η ποίηση του Μιχάλη Γκανά*», *The Books' Journal*, 12 Οκτώβριος, σσ. 56-57.

Δρίβα, Ε. «Αφιέρωμα: Λίνα Νικολακοπούλου (30-6-1957)». Διαθέσιμο στο: <https://tetragwno.gr/life/themata/afieromata/afieroma-lina-nikolakoroyloy> [τελευταία πρόσβαση στις 09 Σεπτεμβρίου 2021].

Θεοδωράκης, Μ. (2019). Πολιτικά, Θεωρία και Πράξη, τομ.Γ', Εκδ. ΤΟ ΒΗΜΑ, σελ.239-248.

Καβάφης Κ. Π. (2003), Ολίγαι λέξεις περί στιχουργίας. Στο Τα πεζά, επιμ. Μιχάλης Πιερής, Αθήνα: Ίκαρος, σελ. 124.

Καγκελάρης, Ν. (2015). *Γαμήλιοι Θρήνοι: Σαπφώ* (Fr. 109 LP, Fr. 104(a) LP) - Κάτουλλος (c. 62. 20-5)- νεοελληνικό δημοτικό τραγούδι», στο Αυδίκος, Ε.- Κοζιού-Κολοφωτιά, Β. (επίμ.), *Πρακτικά 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Δημοτικό Τραγούδι και Ιστορία»*. Καρδίτσα 23 - 25 Οκτωβρίου 2015, Καρδίτσα, σσ. 260-270.

Καλογερόπουλος, Τ. (1999). "Νέο Κύμα" στο Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής, Αθήνα.

Καλογερόπουλος, Τ. (1999). Νέο Κύμα στο *Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής*, Αθήνα 1998-99.

Καλυβίτης, Α. (1999). *Ηχογραφήσεις τραγουδιών του Βασίλη Τσιτσάνη στην Αμερική*, Συλλογές, τ/χ 175, σελ. 116-122.

Καράμπελας, Δ. (2003). Διονύσης Σαββόπουλος. Ποιητική, παράδοση, πνεύμα, Μεταίχιμο, Αθήνα.

Καρδάμης, Κ. (2009). *Ο Μάνος Χατζιδάκις και το ρεμπέτικο: Απόπειρα ανασύνθεσης ψηφίδων ιστορίας*, περιοδ. *Ιστορία Εικονογραφημένη*, τχ. 498 (Δεκέμβριος 2009), σελ. 90-102.

Κεδράκα, Κ. (2008). Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης. Στην ιστοσελίδα της Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων: www.adulteduc.gr/

Κοκόλης, Ξ. Α. (1993). *Η ομοιοκαταληξία. Τύποι και λειτουργικές διαστάσεις*. Αθήνα: Στιγμή.

Κορδάτος, Γ. (1983). *Ιστορία της Νεοελληνικής λογοτεχνίας. Από το 1453 ως το 1961, τόμος πρώτος*, εκδ. Επικαιρότητα, Αθήνα, σελ.101-126.

Κουκουζέλης, Ι. (1965). *Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια*, τόμ. 7, εκδ. Μαρτίνος Αθ., Αθήνα, σ. 930-933.

Κουρκουνάκης, Σ. (2010). *Το παραμύθι της Ευτυχίας*. Εκδόσεις Ιανός

Κωνσταντινίδης, Π. (2019). *Η Τυραννία της Ευρώπης επί της Ελληνικής Μουσικής, ο Ευρωκεντρισμός των Αντιμαχόμενων Εκδοχών της Ελληνικότητας*. Ελληνική Μουσικολογική Εταιρεία, σελ. 336-345.

Κωνσταντινίδου, Αρ. (1970). *Η βυζαντινή μουσική ως τέχνη και επιστήμη*. Αθήνα: Επετηρίδα του Συλλόγου Φίλων Βυζαντινής Μουσικής.

Λεωτσάκος, Γ. (1999). Αναφορά στα ακροάματα. Συνοδευτικό βιβλιάριο στον ψηφιακό δίσκο. Λύχνος υπό τον μόνιον, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Λιάβας, Λ. (2009). Το Ελληνικό τραγούδι: από το 1821 έως τη δεκαετία του 1950, εκδ. Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα, σελ. 14.

Liddell, H. G., & Scott, R. (1996). *A Greek-English Lexicon* 9th ed., revised and augmented throughout by Sir Henry Stuart Jones with the assistance of Roderick McKenzie. Oxford: Clarendon Press, 1940.

Lloyd, J. (1976). "The silent partner of Elton John is finally speaking up". *The Philadelphia Inquirer*. p. 15.

Μαλιαράς, Ν. (2014). *The National Element in Music*. University of Athens, Athens, σελ. 314-320.

Μανέλη, Ρ. (2003). *Η γιαγιά μου η Ευτυχία*, Αθήνα, εκδόσεις Άγκυρα.

Μαρκαντωνάτος, Γ. (1996). Βασικό λεξικό λογοτεχνικών όρων. Αθήνα: Gutenberg, σελ. 439

Michael, D. (1996). *Tsitsanis and the Birth of New «LaikoTragoudi*. *Modern Greek Studies*, vol. iv, σελ. 55-96.

Μπαλαχούτης, Κ. (2022). «*Ο σπουδαίος στιχουργός Πυθαγόρας*». www.ogdoo.gr. Ανακτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2022.

Μπαλωτή, Ξ. (2005). Μίκης Θεοδωράκης. Εκδόσεις Σαββάλα.

Μπαμπινιώτης, Γ. 1998. Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

Μυλωνά, Κ. (1992). *Ιστορία του Ελληνικού Τραγουδιού*, 3 (1970-1980). Αθήνα : Κέδρος.

Μυλωνάς, Κ. (2002). "Ελληνική Μουσική", εκδ. Νεφέλη.

Μυλωνάς, Κ. (2009). *Ιστορία Του Ελληνικού Τραγουδιού*, τέταρτος τόμος (1981-1995), εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

Νάκας, Θ., Καποθανάση Α. (2011). Πρακτικά εικοστού έβδομου Συμποσίου ποίησης, Ρίμες της καρδιάς και της αγάπης ή Οριοθετώντας τη στιχουργία απέναντι στην Ποίηση, Πάτρα 2008, εκδ. Περί τεχνών, σελ. 310 - 311.

Νταλούκας, Μ. (2006). Ελληνικό ροκ. Ιστορία της νεανικής κουλτούρας από τη Γενιά του Χάους μέχρι το θάνατο του Παύλου Σιδηρόπουλου 1945 - 1990. Αθήνα: Άγκυρα.

Νοταράς, Γ. (1991). Το ελληνικό τραγούδι των τελευταίων 30 χρόνων. Αθήνα: Νέα Σύνορα.

Οικονόμου, Λ. (1991). *Συγγένεια και έρωτας στο λαϊκό τραγούδι. Από τον Καζαντζίδα στον Βοσκόπουλο*, περιοδ. «ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ», τχ. 41, σελ.60-64.

Παπαδόπουλος, Λ. (2002). Όλα είναι ένα ψέμα. Αφήγημα, Εκδόσεις Καστανιώτη.

Πάπιστας, Σ. Κ. (2017). Όλοι οι Ρεμπέτες του Ντουινιά. Οι λαϊκοί στιχουργοί.

Πάπιστας, Σ. Κ. (2019). Το αστικό τραγούδι στα Πέτρινα χρόνια 1940-1949.

Παράδοση, (2002). <https://stixoi.info/>

Παρούτσας, Δ. Κ. (2022). Κανόνες στιχουργικής ή πώς να γίνετε ποιητές.

Portman, J. (1974). "A great song-writer passes from the scene". *The Calgary Herald*. p. 81.

Ρωμανού, Κ. (2003). «Έντεχνη νεοελληνική μουσική», στο Γράψας Ν. κ.ά. *Τέχνες II: επισκόπηση Ελληνικής μουσικής και χορού*, Τομ. Γ' ΕΑΠ, Πάτρα, 320.

Σακελλάριος, Α. & Λεβιθόπουλος, Δ. (1960). Κωμικοτραγικά. εκδόσεις Σμυρنيωτάκης.

Σαραλής, Γ. (1939). Νεοελληνική μετρική. Αθήνα: Εστία.

Σειραγάκης, Ε. (2007). *Η Ελληνική Οπερέττα, ένα αχαρτογράφητο είδος*, Δρώμενα θεατρικό περριοδικό, περίοδος Β', τεύχος 1, σελ. 36-51.

Σειραγάκης, Ε. (2007). «Ο χορός στην Οπερέττα. Η ανάδυση των ελλήνων χορογράφων στη δεκαετία του 1930», Αριάδνη, Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής, Τόμος 13ος, Ρέθυμνο, 115-126.

Σεφέρης, Γ. (1981). *Δοκιμές* (4 εκδ., Τόμ. 2). (Γ. Π. Σαββίδης, Επιμ.) Αθήνα: Ίκαρος.

Σεφέρης, Γ. (1984). *Δοκιμές* (5 εκδ., Τόμ. 1). (Γ. Π. Σαββίδης, Επιμ.) Αθήνα: Ίκαρος.

Σιδερά, Α. (1985). Η τραγουδισμένη ποίηση, *Μουσικολογία*, τεύχος 3, σελ. 89-106.

Smith, W. (2013). Frontmatter. In *A Dictionary of Greek and Roman Antiquities* (Cambridge

Library Collection - Classics, σσ.Ι-Ιι).Cambridge: Cambridge University Press.

Smith, O. (1991). *The chronology of rebetiko –a reconsideration of the evidence*, Byzantine and Modern Greek Studies, 15, σελ. 318-324.

Σπυρόπουλος, Γ. Β. (2006). Ένα μπλούζ για την Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου. Βίοι Αγίων. Εκδότης Ηλέκτρα.

Stainer, J. & Barrett, J. (1876). *A Dictionary of Musical Terms*, p. 276. (London).

Τασιοπούλου, Κ. (2019). «Σταύρος Κουγιουμτζής - 12 Μαρτίου 2005». *ert.gr*. Ανακτήθηκε στις 11 Μαρτίου 2020.

Τζάκης Δ. (2002). «Το Κλέφτικο και το Ρεμπέτικο τραγούδι: εθνικοί Μύθοι και Λαογραφικές Αναζητήσεις» *Τέχνες ΙΙ: Επισκόπηση Ελληνικής Μουσικής και Χορού*, τομ. Γ, Πάτρα: ΕΑΠ.

Τολίκα, Ολ. (1993). *Επίτομο Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό της Βυζαντινής Μουσικής*. Αθήνα: Ευρωπαϊκό Κέντρο Τέχνης.

Ulrich, H., & Pisk, P. (1963). *A History of Music and Musical Style*. New York: Harcourt Brace Jovanovich. [LCCN 63013512](#).

Φράγκου - Ψυχοπαίδη, Ο. (1990). *Η Εθνική Σχολή Μουσικής - Προβλήματα Ιδεολογίας*. Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών, Αθήνα.

Χατζηνίκος, Γ. (2006). Νίκος Σκαλκώτας: Μια ανανέωση στην προσέγγιση της μουσικής σκέψης και ερμηνείας. Αθήνα: Νεφέλη.

Παράρτημα

Συνεντεύξεις συντελεστών της ταινίας «Ευτυχία»

Ο ρόλος της συνέντευξης

Η συνέντευξη είναι μια διαδικασία από την οποία ο δέκτης αντλεί πληροφορίες και δεδομένα μέσα από την ανάλυση του λόγου επιλεγμένων αλλά χαρακτηριστικών θεμάτων συζήτησης. Είναι ένα ερευνητικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται ως μέσο συλλογής πληροφοριών, ελέγχου κι ερμηνείας των ερωτημάτων μιας έρευνας. Το γεγονός αυτό καθίσταται κατανοητό, από τη στιγμή που η συνέντευξη επιτρέπει την πρόσβαση στη σκέψη, στη στάση και στις απόψεις του συνεντευξιζόμενου. Μια συνέντευξη καθίσταται το μέσο για τη βαθύτερη εξέταση των κινήτρων του προσώπου που ερωτάται στο πλαίσιο ελεύθερης και ανοιχτής επικοινωνίας και ως τεχνική άντλησης δεδομένων βοηθά τον ερευνητή να πλησιάζει εις βάθος το θέμα του, αλλά και να αξιοποιεί εμπειρίες και συναισθηματικού τύπου δεδομένα. Η συνέντευξη ανακαλύπτει τις απόψεις του ερευνώμενου πληθυσμού, εστιάζοντας στις οπτικές γωνίες υπό τις οποίες τα άτομα βιώνουν και αισθάνονται τα γεγονότα (Bird, & συν., 1999 : 320).

Ο Στόχος της συνέντευξης

Η συνέντευξη σχεδιάζεται με βάση κάποιους θεματικούς άξονες που συνάδουν με τον απώτερο στόχο της. Ο στόχος στις συγκεκριμένες συνεντεύξεις που έπονται, είναι να ξεδιπλώσουν το μεγαλείο της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, παρουσιάζοντας και άλλες πτυχές του χαρακτήρα της· να αποκαλύψουν τις αντιλήψεις, τις συμπεριφορές, τις στάσεις, τις εμπειρίες της μεγάλης στιχουργού. Σημαντικό στοιχείο που συντελεί στην επιτυχία της συνέντευξης είναι η επικοινωνία με τον ερωτώμενο, καθώς ο ερευνητής χρειάζεται να διαθέτει την ικανότητα να οικοδομεί σχέσεις εμπιστοσύνης και να δημιουργεί το αντίστοιχο κλίμα, που θα κάνει τους μετέχοντες να χαλαρώνουν, να ανοίγονται και να δίνουν ειλικρινείς και πλήρεις απαντήσεις (Κεδράκα, 2008).

1η συνέντευξη με την Κατερίνα Μπέη στις 30/01/2020

Η Κατερίνα Μπέη, σεναριογράφος της ταινίας «Ευτυχία» παραχώρησε μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συνέντευξη στον NGradio, στην εκπομπή «Με την Άννα Μαρία». Μίλησε για τη μεγάλη μορφή του ρεμπέτικου τραγουδιού, Ευτυχία Παπαγιαννοπούλου, μία γυναίκα ανατρεπτική, ανεξάντλητη, σπουδαία.

---

1. Πώς σας γεννήθηκε η ιδέα για τη συγγραφή του σεναρίου της ταινίας για τη ζωή της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου;

Μου ζητήθηκε από έναν παραγωγό, ο οποίος στην πορεία αποχώρησε, οι διαδικασίες σταμάτησαν και μετά πήρε τα δικαιώματα η εταιρεία παραγωγής Tanweer και ξεκίνησε η παραγωγή εκ νέου.

2. Από πού αντλήσατε στοιχεία για τη ζωή και το έργο της;

Καταρχήν, βασίζεται στο βιβλίο της εγγονής της, Ρέας Μανέλη «Η γιαγιά μου η Ευτυχία». Μετά διάβασα συνεντεύξεις της και έψαξα υλικό της εποχής, όχι μόνο για εκείνη, αλλά για όλους τους ενεχόμενους. Μεγάλη βοήθεια ήταν κι ο εγγονός της, ο Αλέξης Πολυζωγόπουλος που μου είπε ιστορίες και με έκανε να καταλάβω τον χαρακτήρα της. Φυσικά πολλά κομμάτια της ταινίας είναι μυθοπλασία.

3. Πόσο εύκολο ήταν να αποτυπωθεί μια τέτοια προσωπικότητα ως ηρωίδα ταινίας;

Είχε τόσο πολλά και γοητευτικά χαρακτηριστικά που δεν ήξερα ποιο να αναδείξω. Την αντιμετώπισα με άγνοια κινδύνου, με την καρδιά... Με γοήτευσε και την ακολούθησα χωρίς δεύτερες σκέψεις.

4. Πώς θα χαρακτηρίζατε την «Ευτυχία» που παρουσιάσατε στο κοινό ως προσωπικότητα;

Το κοινό μπορεί να κρίνει καλύτερα αυτό που είδε. Εγώ δεν είμαι σε θέση να ξέρω εντελώς αν αυτό που παρουσιάστηκε είναι η πρόθεσή μου ή κάτι άλλο.

5. Τι θα ξεχωρίζατε περισσότερο από τη ζωή της; Υπάρχει κάποια ιδιαίτερη στιγμή;

Την στιγμή που χάνει τη κόρη της και το διάστημα πριν. Μέσα στη μαυρίλα της, είχε πάντα μια ορμή, μια διάθεση να συνεχίσει.

6. Η «Ευτυχία» χαρακτηρίστηκε ως μία από τις καλύτερες ταινίες των τελευταίων ετών. Πώς νιώσατε;

Τέλεια... Πώς θα μπορούσα να νιώσω;

7. Μείνατε ικανοποιημένη από το τελικό αποτέλεσμα; Ήταν αυτό που είχατε στο μυαλό σας, όταν γράφατε το σενάριο;

Έμεινα πολύ ικανοποιημένη. Ο Άγγελος Φρατζής ο σκηνοθέτης, συντονίστηκε αμέσως με το σενάριο και το ανέδειξε με ευαισθησία και χιούμορ. Οι ηθοποιοί και το συνεργείο και η παραγωγή έκαναν το καλύτερο δυνατό.

8. Έχετε αγαπημένο τραγούδι της;

Πολλά. Ξεχωρίζω τον «μπάρμπα μου τον Παναγή» που ήταν ποίημα αρχικά και μετά μελοποιήθηκε.

Σας ευχαριστώ πολύ

2η συνέντευξη με τον Κώστα Τριανταφυλλίδη στις 05/03/2020

Ο Κώστας Τριανταφυλλίδης ερμήνευσε με συγκινητικό τρόπο εμβληματικά τραγούδια της ελληνικής δισκογραφίας στην ταινία «Ευτυχία». Στη μεγαλύτερη κινηματογραφική επιτυχία των τελευταίων ετών ο ερμηνευτής ξεδίπλωσε το ταλέντο του κι έδωσε το στίγμα του στο συγκλονιστικό «Όνειρο Απατηλό» σε διασκευή Μίνου Μάτσα.

1. Πώς νιώσατε για την επιλογή σας από τον Μίνω Μάτσα να ερμηνεύσετε το «όνειρο απατηλό» στην ταινία «Ευτυχία»; Πώς θα χαρακτηρίζατε τη συνεργασία σας;

Με τον Μίνω είμαστε φίλοι, υπάρχει αμοιβαία εκτίμηση και σεβασμός. Πριν την «Ευτυχία» είχαν προηγηθεί και άλλες συνεργασίες. Εκτιμώ, ιδιαίτερα, τις γνώσεις, την εμπειρία του και φυσικά την αισθητική του! Ένιωσα μεγάλη τιμή αλλά και ευθύνη με την πρότασή του· η συνεργασία μας ήταν και εξακολουθεί να είναι πολύ σημαντική, και ταυτόχρονα απαιτητική!

2. Πώς προσεγγίσατε το συγκεκριμένο τραγούδι;

Γνώριζα αρκετά καλά τα τραγούδια της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, τα έχω τραγουδήσει πολλές φορές. Η προσέγγιση έγινε σύμφωνα με την οδηγία του Μίνου, αφού πρώτα ο σκηνοθέτης της ταινίας Άγγελος Φραντζής του είπε πως θα συνοδεύει μια δραματική σκηνή. Η ιδέα του Μίνου, λοιπόν, ήταν αυτή που δημιούργησε το περιβάλλον κι εγώ με τη σειρά μου ερμήνευσα αυτό που αισθάνθηκα με αγάπη και σεβασμό!

3. Τι συναισθήματα σας γεννήθηκαν, ερμηνεύοντας το συγκεκριμένο τραγούδι, αφού μάθατε και περισσότερες λεπτομέρειες για την προσωπική ζωή της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου;

Γνωρίζω καλά την ζωή της, έχω διαβάσει το βιβλίο της εγγονής της, Ρέας Μανέλη, και είχα δει την παράσταση της Νένας Μεντή. Θαυμάζω απεριόριστα το ταλέντο και τον χαρακτήρα της Παπαγιαννοπούλου. Μέσα σε ένα τετράστιχο τα έχει πει όλα! Με βοήθησε πως ήξερα την ζωή της, και τα τραγούδια της. Μπήκα πιο εύκολα στον κόσμο της. Προσέγγισα τα τραγούδια, γνωρίζοντας πολύ καλά τι λέω και ποιος το έχει γράψει, με βοήθησε αυτό.

4. Πώς νιώσατε με την απήχηση του τραγουδιού και της ταινίας συνολικά; Περιμένετε αυτή την τεράστια επιτυχία;

Η αλήθεια είναι πως δεν το περίμενα. Αυτό δεν προβλέπεται νομίζω... ο κόσμος είναι ο τελικός κριτής. Εμείς όλοι όσοι συμμετείχαμε στην ταινία θέλαμε να φτιάξουμε κάτι αξιόλογο. Τη διάσταση της επιτυχίας δεν την περίμενε κανένας νομίζω... χαίρομαι ιδιαίτερα που ακόμα και τώρα μετά από δυο χρόνια το «Όνειρο απατηλό» βρίσκεται στις καρδιές του κόσμου. Περιγράφει κάτι που έχει συμβεί στο παρελθόν, αφορά το παρόν και το μέλλον, χωρίς χρονικούς προσδιορισμούς. Είναι η ουσία αυτού που ονομάζουμε Διαχρονικό!

Σας ευχαριστώ πολύ